



MURAT ÇAKIR

ALMAN EMPERYALİZMİ ÜZERİNE

F. ALMANYA'NIN İÇ VE DIŞ POLİTİKASINDAKİ GELİŞMELERE
DAİR 2010 - 2020 YILLARI ARASINDA YAZILAN MAKALE VE
KÖŞE YAZILARI

COPYLEFT

BİLGİ PAYLAŞIMLA ÇOĞALIR!

Tüm yazı, makale ve çeviriler, ticari amaçla
kullanılmama şartıyla, istenildiği gibi
indirilebilir, basılabilir ve dağıtılabilirler.

Murat akır'ın makale, köşe yazıları, yayınladığı kitap, çeviri ve derlemelere
<http://murat-cakir.de> adresinden ulaşabilirsiniz.

İçindekiler

Sunuş	5
Almanya Savaşa Katılmak İstemiyor mu?	6
Stratejik ortaklık	12
Parlamentodan, şirket yönetimine	13
Çekirdek Avrupa'nın 2020 Ajandası	16
Almanya'da değişen bir şey yok!	18
Almanya'nın yeni muhafazakârları: Yeşiller	20
Almanya Libya'da neden çekimser?	24
Merkel Afrika safarisinde	26
AB imparatoru Almanya	28
Merkel'in yeni »Türkiye siyaseti« mi?	29
Sağ popülizm taarruzda	33
Refah şovenizminin zaferi	35
Kriz tehditi altındaki »cennet«	36
Alman dış politikası ve Ukrayna	42
Almanya'nın yeni »Dünya Politikası«	43
Almanya'nın »yeni sorumluluğu«	44
Almanya'nın Batı Afrika sevdası	45
Refah şovenizmi ve Almanya'nın »yeni sorumluluğu«	46
Alman emperyalizminin yeni kibri...	50
F. Alman emperyalizminin Afrika sevdası	54
İnce çelişkiler	58
F. Alman emperyalizminin Tatar kartı	62
F. Alman-Türk kayıkçı dövüşünün arka planı	64
Tarihsel rövanş hazırlığı mı?	68
»Sertlik ve cömertlik balansı«	72
F. Almanya'nın »sağlıklı hırsları«	73
Berlin Cumhuriyeti sağa kaymaya devam ediyor	74
İrkçıları yoksullar mı seçiyor?	77
Normalleşme?	78
İç çelişkiler	79
Angela Merkel'in geleceği	80
Sermayenin yedek gücü	81
Alman burjuvazisinin yönetim krizi	82
Kapitalist Birlik Partisi!	83
Meşruiyet krizi ve sonuçları	84

1933'ün tekrarı mümkün mü?	88
»Devlet partisinde siyasî kaza«	89
»Stratejik otonomi«	90
Bir dönem bitiyor mu?	91
»Profesyonel devlet partisi«	92
Transatlantik türbülanslar	93
İktidar oyunları ve ırkçılık	94
Parlamente diktatoryaya doğru...	95
Fırsatlar dönemi – ama kimin için?	96
Mutlak değerler rekabeti	97
Hong Kong'un »Yeşil« savunucuları	98
»Sistemik ve stratejik rakip, ama...«	99
Sermaye hizmetinde 75 yıl	100
Franko-Alman Avrupası'na doğru	101
Avrupa için »dayanışmacı egoizm«	102
Zirvedeki krizin ardından	103
Akdeniz: Kundakçıdan itfaiyeci olmaz	104
Karanlıklar çağının kapıları açıldı	105

Sunuş

Okumakta olduğunuz bu derlemede 2010 ve 2020 arasındaki yaklaşık on yıllık bir süre içerisinde Özgür Gündem, Politika, Toplumsal Özgürlük, Yeni Yaşam gibi bir dizi gazete, dergi ve internet sayfalarında farklı tarihlerde yayınlanan yazı ve makalelerden bir seçki bir araya getirilmiştir. Derlemeye 2003 Şubat'ında yayınlanan bir değerlendirme ile başlıyoruz. Bu, belki okura tuhaf gelecektir, ama bilinçli bir tercihtir. Bu yazıyla derlemeye başlamamın sebebi, yazının derlemede yer alan diğer yazılarla doğrudan bağlantılı olması ve aynı zamanda Alman emperyalizminin Helmut Kohl ve Gerhard Schröder hükümetleri altında ivme kazanan dönüşümünü tarihsel sürecinde kısaca açıklamaya çalışmasıdır.

Günümüzde Fransa ile sıkı iş birliğinde Avrupa'yı şekillendiren Alman emperyalizminin ve Almanya'daki tekelci sermaye fraksiyonlarının - elbette Almanya'nın özgün kapitalist gelişme süreciyle bağlantılı olarak - emperyalist-kapitalist dünyanın en rafine ve saldırgan gücü olduklarından şüphe duymamak gerekiyor. Özellikle son on yıldaki gelişmeler, bilhassa 2008'de baş gösteren ve etkileri bugün de devam eden kriz sonrası oluşan çoklu kriz ortamına verdikleri yanıtlar bu tespitimizi kanıtıyor. Bu yanıtların neler olduğunu, emperyalist-kapitalist dünya düzeninin yarattığı meydan okumalarla Alman emperyalizminin nasıl başa çıkmaya çalıştığını bazı somut örneklerle derlemede yer alan makalelerde okuyabilirsiniz. O açıdan, mutlak doğruya sahip olma iddasında bulunmayan yazılarla F. Almanya siyasetinin nasıl biçimlendiği hakkında bilgi sahibi olabileceğinizi ummaktayım.

Önümüzdeki yıllarda da Alman emperyalizmi üzerine değerlendirmeleri kaleme alacağım elbette. Belki de on yıl sonra yeni bir derleme ile bu derlemedeki yazılarda yaptığım değerlendirme ve öngörülerin ne kadarının doğru veya yanlış olduğunu görebilme şansım olacak - tabii o zamana kadar yaşabilirsem.

Derlemeyi içinde bulunduğumuz güncel belirsizlikler ve güvencesizlikler dönemini irdeleyen, içerdiği çelişki ve tehlikeleri sıralayan bir analiz ile sonlandırıyorum. Analizin, sadece F. Almanya ile sınırlı olmamakla birlikte, derlemeyi toparlayıcı ve bütünleştirici bir karakterde olduğu düşüncesindeyim. Her halükarda keyifli okumalar dilerim.

Murat Çakır

Kassel, Kasım 2020

Almanya Savaşa Katılmak İstemiyor mu?

Hükümranlığını elde eden F. Almanya'nın savaş politikaları üzerine
Şubat 2003

15 Şubat 2003 dünya barış hareketleri tarihine unutulmayacak izlerle kazındı. Şubat ayazına aldırmayan milyonlarca insan Avrupa'da ve dünyanın diğer önemli merkezlerinde ABD hegemonyasına ve hazırlıkları tamamlanmış olan Irak savaşına 'hayır' dedi. Federal Alman medyası, sadece Berlin'de 500 bin insanın sokağa dökülmesini, iç ve dış politik arenada hayli sıkışmış olan Federal Şansölye'yi rahatlatmış yorumunu yaptılar. Evet, 22 Eylül 2002 seçimleri arifesinde »barışsever«liğini keşfeden kırmızı – yeşil hükümet için 15 Şubat 2003 Cumartesi günü işlerine gelen bir gün oldu.

Ancak, özellikle Almanya'daki eylemlere katılanların önemli bir bölümü »Bush – Blair Şer Eksenini« lanetlerken, aynı anda Schröder – Fischer ikilisinin kaypak çizgilerini de eleştirmekteydi. İşin aslı – Alman medyası ne derse desin – Federal Hükümet de Alman barış hareketinin eleştirilerinden haklı payını aldı.

Çünkü Alman barış hareketi, Schröder – Fischer ikilisinin gerçek amaçlarının ne olduğunu kavramakta gecikmedi. Schröder Federal Parlamento seçimleri öncesinde Goslar şehir meydanında yaptığı ünlü konuşma ile ustaca Almanya toplumu arasında yaygın olan savaş karşıtlığını oya dönüştürebilmişti. Almanya toplumunun büyük bir bölümünün Irak savaşına karşı çıkmasının ardında iki temel neden yatmakta; birincisi, her iki dünya savaşının derin travmatik deneyimlerinin Almanya toplumunda her türlü savaşa karşı çıkma arzusunun kökleşmiş olmasıdır. İkincisi ise, savaş taraftarlarının gerekçelerine – savaşın petrol için verilmek istendiği apaçık ortada olduğundan – inanılmamasıdır. Toplumdaki bu tutum Schröder ve Fischer ikilisinin temsil ettiği politikaya (şimdilik) uygun olmakla birlikte, bu ikilinin güttüğü hedeflerle taban tabana zıttır.

Federal Hükümetin Bush yönetimine karşı olan eleştirileri, Körfez bölgesinde kendi hedeflerini göz önünde tutan Alman emperyalizminin çıkarları ile birebir bağlantılıdır. Schröder ve Fischer Bush'a karşı çıkarken, seleflerinin dış politikalarını aynen uygulamaya devam etmektedirler. Eski Şansölye Helmut Kohl ve FDP'li Dışişleri Bakanları Hans Dietrich Genscher ile Klaus Kinkel'de iki Almanya'nın »birleşmesi«nden ve soğuk savaşın bitiminden sonra, birleşik Almanya'nın dünya arenasında yeniden güçlü bir rol üstlenmesini arzuluyorlardı.

Bu arzusunun gerçekleştirilebilmesinin ön koşulu ise, uluslararası alanda askerî müdahalede bulunma ve savaş verme yetisinin kazanılmasıdır. Kırmızı – yeşil hükümetin dış ve güvenlik politikalarının kısa bir bilançosu, son dört yılda, on altı yıllık Kohl döneminden çok daha fazlasının gerçekleştirildiğini göstermektedir. Schröder ve Fischer Hükümeti, askerî şiddeti yeniden Alman dış politikasının olağan bir aracı haline getirmiştir.

»Askerî Tabunun« yıkılması

Şansölye Schröder, Federal Parlamento seçimleri öncesinde yapılan bir söyleşide, hükümetinin "askerî tabuyu" yıktığını söyleyerek, Alman ordusunun uluslararası alandaki operasyonları için harcanan paranın iktidara geldiğinden beri on kat arttığını ve ABD haricinde ülke dışına en çok asker gönderen ülkenin Almanya olduğunu böbürlenerek anlatıyordu.

Gerçekten de Alman ordusu son dört yılda iki savaşa – 1999 yılında NATO'nun Yugoslavya'ya saldırısına ve 2001'de Afganistan savaşına – katıldı. Şu anda Alman askerleri 16 ülke ve bölgede (Bosna, Kosova, Makedonya, Gürcistan, Afganistan, Ubekistan, Türkiye, Kuveyt, Bahreyn, Cibuti, Kenya, Güney Afrika kıyısı, Arap Denizi, Akdeniz, İtalya ve ABD) görev yapmaktadırlar. Türkiye, İtalya ve ABD dışındaki ülkeler, NATO bölgesi değildir.

Kırmızı – yeşil hükümet, Alman ordusunda doksanlı yıllarda başlatılan değişimi hızlandırmıştır. Anayasa'ya göre hükümranlık bölgesine karşı girişilecek olan saldırılardan ülkeyi koruma görevi olan bir savunma ordusu, artık dünyanın her köşesinde operasyona girişme yetisine sahip uluslararası bir müdahale ordusuna dönüşmüştür.

Almanya'nın çıkarlarının »gerektiğinde Hindukuş dağlarında dahi savunulması gerektiğini« söyleyen SPD'li Savunma Bakanı Peter Struck Eylül 2002'de, Savunma Bakanlığı'na danışmanlık görevi yapan Federal Ordu İnspektörüne silahlı kuvvetlerin operasyon komutasını vererek, 1945'den bu yana »demokrasiye ters düştüğü« gerekçesiyle kullanılmayan Genelkurmay Başkanlığı makamını yeniden oluşturdu. Bu adım muhafazakâr medyada »Federal Ordu'nun profesyonelleştirilmesi ve statik bir yurt savunma örgütünün dış ve güvenlik politikalarının dinamik enstrümanına dönüştürülmesinin bir adımı« olarak değerlendirildi.

Savunma Bakanlığı kırmızı – yeşil hükümet döneminde 2001 – 2015 yılları arasında tahmini gideri 110 milyar Euro'yu aşacak hızlı bir silahlanma programı başlattı. Bu program, deniz aşırı bölgelere birlik ve mühimmat taşıyabilecek olan A 400 M yük uçağının yapımını ve Federal Ordu'ya uzun menzillerde nokta vuruşu yapabilme yetisi sağlayacak Taurus ve Polyphem roketleri ile Taifun adlı robot uçakların geliştirilmesini içermekte. Eylül 2002 Parlamento Seçimleri sonrasında Savunma Bakanlığı'nın bütçe artırımını istemesi, 110 milyar Euro olan tahmini giderlerin çok daha fazla olacağını şimdiden göstermekte.

Schröder – Fischer hükümeti gerçek amaçlarını gizlemeyi ve ulvî nedenler ile gerekçelendirmeyi, muhafazakâr seleflerinden kat be kat daha iyi becerbildiğini defalarca ispatladı. Askerî girişimlerini duruma göre 'katliam önlemek', 'barışı sağlamak' veya 'terörizmle mücadele etmek' ile gerekçelendiren hükümetin yeşil Dışişleri Bakanı, 1999 yılında Belgrad'ın bombalanmasını Alman antifaşizminin tarihsel sorumluluğu olarak nitelendirmişti. İlginçtir, aynı adımı bu hükümet değil de muhafazakâr bir hükümet atsa idi, şüphesiz çok yoğun bir direniş işe karşılaşıldı.

»Birleşme« öncesinde Alman dış politikaları

Kırmızı – yeşil koalisyon dış politikada kendilerinden önceki muhafazakâr – liberal hükümetin uyguladığı içerikleri aynen devam ettirdi. Son gelişmeler daha geniş bir tarihsel çerçeve içerisinde ele alınırsa, bir kırmızı iplik misali baştan bugüne devam eden bir siyasî mantık daha iyi görülebilir.

Alman dış politikası İkinci Dünya Savaşı sonrasında, bir yandan ABD ile olan sıkı iş birliği, diğer yandan da Avrupa bütünleşmesi tarafından belirlenmekte olan dar bir çerçeve içerisinde yürütülmekteydi. Alman elitleri, soğuk savaşın cephe hattında olunması nedeniyle, ABD'nin askerî koruması altında durulmasını bir zorunluluk olarak görmekte ve ABD'nin NATO içerisindeki dominant rolünü onaylamaktaydılar.

Ama aynı anda hızla gelişen Alman ekonomisi Avrupa piyasalarına engelsiz girebilme arzusunu dile getiriyordu. Birinci Dünya Savaşı sonrasındaki ekonomik ve siyasî izolasyon her halükârda engellenmeliydi. Bu nedenle Alman siyasetinin tüm temsilcileri Avrupa bütünleşmesi konusunda hemfikirdiler.

Almanya bu çerçevede dünya politikasının önemli bir faktörü haline geldi. Federal Şansölyeler ve Dışişleri Bakanları, dünyanın en ücra bölgelerine dahi gidiyor, ilişkiler geliştirip, ticaret antlaşmaları yaparak Alman ekonomisinin hammaddelere, ihracat pazarlarına ve yeni üretim mevkilerine ulaşmasını sağlıyorlardı.

Ancak Almanya'nın, diğer büyük sanayi ülkelerine nazaran, hedeflerini askerî şiddet baskısı veya tehdidi ile güçlendirme şansı yoktu. Bu nedenle Alman dış politikası ekonomik baskılar ile yetinerek, barışçıl bir çehre takınmıştı. Dış politika artık hem Batı ve Doğu hem demokratik hem de baskıcı – diktatör rejimler ile ekonomik iş birliği sağlayabilecek esneklikte yürütülmekteydi. Gene de ABD'nin gölgesinde angaje olan Alman dış politikası, büyük koruyucu ile çatışmamaya özen gösteriyordu.

Bu dönemin esnek Alman dış politikasına uygun en iyi tanım, uzun yıllar Dışişleri Bakanlığı yapan FDP'li Hans Dietrich Genscher'in adından uyarlanan »Genscherizm« dir. »Genscherizm« Alman tekellerinin müthiş kârlar yapmasına olanak sağladı. Ve Almanya – nüfusuna oranla – dünyanın en büyük ihracat ülkesi haline geldi.

Alman dış politikasının bu özel şekli siyaseten pasifist yaklaşımlar sergilemekteydi. Savaş

sonrasının »Nie wieder Krieg! – Bir daha savaş olmasın!» parolası, muhafazakâr çevreler arasında dahi kabul görmekteydi. Bu nedenle – Federal Anayasa Mahkemesi’nin 1994 yılında yaptığı tespiti kadar – Federal Ordu’nun NATO bölgesi dışına gönderilmeme ilkesi genel kabul görmekteydi.

»Birleşme« sonrasında ...

1989/1990 karşıdevrimi ve iki Alman devletinin “birleştirilmesi” ile Alman dış politikasının çerçevesi aniden değişti. Ülke, ekonomik ağırlığını artırdı, mutlak hükümlanlığını elde etti ve Batı Avrupa sınırından Avrupa merkezine oturdu. NATO soğuk savaşın bitimiyle varlık nedenini kaybetti ve küreselleşen piyasalarda artan rekabet, ABD ile olan yarışı hızlandırdı.

Kohl – Genscher hükümeti bu yeni koşullara, ABD’nin ekonomik, siyasal ve askerî öncü rolünü aşmayı hedefleyen yeni yönelimli bir dış politika ile yanıt verdi. Kohl hükümeti buna rağmen, güçlü rakibi ile açık çatışmaya girmemeye özen gösterdi.

Bu özenin hem iç hem de dış politik nedenleri vardı. ABD ile olan transatlantik birlik, 1871’lerden bu yana kurulan en uzun ömürlü Alman devletinin istikrarının en önemli temelini oluşturmaktaydı. ABD ile girişilecek açık çatışma bu istikrarı tehlikeye sokardı. Diğer taraftan »birleşik« Almanya, ABD’ye açıktan kafa tutabilecek ekonomik ve askerî güce daha erişmemişti.

Gerçi resmî söylemde ABD ve Almanya arasındaki çelişkilerden hiç bahsedilmiyordu, ancak kullanılan terminolojide «eşitlik talepleri» ön plana çıkmaktaydı. Zaman içerisinde ABD üzerine yapılan tartışmalarda hegemonyal veya süper güç tanımları Alman siyasî terminolojisine yerleştirildi. Yeniden kazanılan özgüven sayesinde Almanya dış politikadaki özgürlüğünü kullanmaya başladı.

1991 yılında Genscher bu özgürlüğün sınırlarını, Alman emperyalizminin geleneksel etki alanı olan Balkanlar’da zorlamaya başladı. Almanya, uluslararası alandaki direnişe rağmen Hırvatistan ve Slovenya’yı resmen tanıyarak, Yugoslavya’nın kanlı bölünme sürecini başlattı.

Ancak, güç gösterisi olarak düşünülen bu adım ters tepmekte gecikmedi. Fransa ve Britanya hükümetleri bu adımın kendi çıkarları ile ters düştüğünü görerek, »Büyük Almanya« hayallerine tepki gösterdiler. Başlangıçta Hırvatistan’ın tanınması konusunda çekimser davranan ABD hükümeti ise inisiyatifini ele geçirerek, Zagreb ile birlikte çalışmaya ve Bosna’ya da bağımsızlık istemeye başladı. Bu politikanın yol açtığı Bosna ve Kosova savaşı aynı zamanda Avrupa hükümetlerinin ortak politika uygulamadaki beceriksizliklerinin ve ABD’ye askerî açıdan ne denli bağımlı olduklarının bir göstergesi oldu.

Bu gelişmeler sonucunda Alman dış politikası Balkanlar’daki yeniden yapılanmada söz sahibi kalabilmek için askerî operasyonlara katılmaya konsantre oldu. Federal Ordu savaş sırasındaki askerî operasyonlara belirleyici olarak katılmasa da sonraki »barış sürecinde« belirleyici rol oynamaya başladı. Almanya bu »barış misyonu« ile Bosna, Kosova ve Makedonya’daki bütün önemli siyasî ve ekonomik kararları derinden etkileme gücüne kavuştu.

Balkanlar’daki bu deneyimler Alman dış politikasının, ABD hegemonyasına karşı direnişin ancak AB çerçevesinde başarıya ulaşabileceği tespitini yapmasına neden oldu. Her fırsatta bu gerçeğin altını çizen Şansölye Kohl, iki Almanya’nın »birleşmesini« sağladıktan sonra, yaşamındaki en önemli görevin Avrupa’nın bütünleşmesi olduğunu vurguluyordu.

Nihayet, 1992 yılında Avrupalı devlet ve hükümet başkanları Maastricht Antlaşması’nı imzaladılar. Almanya ve Fransa’nın ortak girişimiyle oluşan bu birlik, ABD’ye en önemli alanlarda rakip oluyordu. Ve ABD Doları, ortak Avrupa para birimi Euro ile ilk ciddi rakibiyle tanışıyor. Maastricht Antlaşması ortak para birimi dışında Avrupa’nın, ortak dış politika geliştirip, kendi silahlı kuvvetlerini oluşturarak ABD ile siyaseten aynı düzeye gelmesini öngörüyor ve AB’nin bütün Doğu Avrupa’ya genişlemesini hedefliyordu.

»Savunma Siyaseti Yönergesi«

Kohl hükümeti aynı yıl yeni bir »Savunma Siyaseti Yönergesini« (Alm. Verteidigungspolitische Richtlinien) karar altına aldı. 26 Kasım 1992 tarihinde Federal Kabinete sadece imzaya açılarak,

yani üzerinde tartışma olmadan kabul edilen bu yönerge Alman dış politikası ve savunma siyaseti için bağlayıcı oldu. Almanya'nın bugünkü dış politikasının gerekçelerini anlayabilmek için bu yönergeye kısaca bakmak yeterli olacaktır.

»Savunma Siyaseti Yönergesi« ortaya çıkan yeni durum nedeniyle Almanya'nın yeni stratejik ufuklar ışığında Avrupa'da ve Avrupa için oynayacağı rolü belirlemek için kaleme alındı. Almanya'nın gelecekteki dış politikası ve güvenlik siyaseti için bağlayıcı olan yönerge, Federal Ordu'yu Almanya Federal Cumhuriyeti tarihinde ilk kez »Almanya'nın ekonomik ve siyasi çıkarlarının gerçekleştirilmesinde bir araç« olarak tanımlamaktadır. Bu »aracın« aslî görevleri de şöyle sıralanmakta (kısaltılmış olarak):

»(...) Almanya'nın bütünlüğünü ve istikrarını tehdit edebilecek kriz ve çatışmaların önlenmesi, azaltılması ve bitirilmesi; Avrupa ve Kuzey Amerika arasında 'eşitler arası ortaklığın' gerçekleştirilmesi; Kuzey Atlantik İttifakı'nın reformu; Birbiriyle uyumlu organizasyonların küresel ve bölgesel alanda etkin güvenlik yapısının geliştirilmesi; adil bir dünya ekonomik düzeni çerçevesine serbest dünya ticaretinin ve dünya piyasaları ile hammadde pazarlarına serbest girişin güvence altına alınması ve dünya çapındaki siyasî, ekonomik, askerî ve ekolojik istikrarın teşvik edilip, güvence altına alınması.« (Bkz. Verteidigungspolitische Richtlinien, Bundesministerium der Verteidigung, 26.November 1992)

Yönergeyi kaleme alan kişi, savaşın ve askerî operasyonların »siyasetin klasik araçları« olduğunu söyleyen Genel Kurmay Başkanı General Klaus Naumann'dı. Avrupa'nın artık »küresel aktör« olarak etkinleşmesi gerektiğini vurgulayan Naumann, yönergenin parametreleri olarak »genişletilmiş güvenlik anlayışı, ortak güvenlik«, »uluslararası güvenlik kültürü«, »istikrar yönelimi«, »kooperasyon« ve »kollektif savunma« kavramlarını yerleştirdi.

1992 yılında Genscher'den görevi devralan FDP'li Klaus Kinkel Almanya'nın yeni dış politikasının »geleceğimizi garanti altına almak için dünya pazarlarındaki konumumuzu koruma« ilkesine dayandığını vurgulayarak, Almanya'nın Doğu Avrupa'daki öncü rolüne dikkat çekiyordu: »Konumumuz, büyüklüğümüz ve Orta ve Doğu Avrupa ile olan geleneksel ilişkilerimiz nedeniyle, bu ülkelerin Avrupa'ya geri dönüşlerinden en fazla kâr elde etmek bizim hakkımızdır.« (Bkz. Alman Dışişleri Bakanlığı Arşivi)

SPD ve Yeşillerin dış politikası

Böylece Kohl hükümetinin doksanlı yılların devinimlerinin desteği ile geliştirdiği yaklaşımlar, Almanya'nın yeni dış politikası için bağlayıcı hükümlere dönüşmekteydi. Şansölye Schröder ve yeşil Dışişleri Bakanı Fischer politikalarını seleflerinkilere kesintisiz bağladılar. Her ikisi de 1998 seçimlerinin arifesinde »dış politikanın aynı çizgide devam edeceğini« söylüyor ve seçimler ile resmen hükümet olma süreci arasında, SPD ve Yeşiller Parlamento Grupları Yugoslavya savaşını onaylıyorlardı. Toplumda ve kendi sıralarında geniş muhalefetle karşılaşan bu savaş kararını onaylamak, her iki parti içinde iktidara gelmenin diyeti anlamını taşımaktaydı.

İktidara gelişlerinin ilk günlerinde Fischer ve dönemin Savunma Bakanı Rudolph Scharping (SPD), Yugoslavya'ya karşı verilen savaşın haklılığını savunmaya başladılar. Özellikle ABD Dışişleri Bakanı Madeleine Albright ile sıkı iş birliğine giren Fischer, Rambouillet Konferansı'nın, Belgrad hükümetine kabul edilemeyecek bir ultimatom vermesi nedeniyle savaş gerekçesi haline dönüşmesinde önemli rol oynadı. Rambouillet Konferansı, önceleri »terörist« olarak nitelenen Arnavut UÇK örgütünü bir NATO ortağı seviyesine getirdi. Ardından çıkan savaşta Federal Ordu salt lojistik destek sağlamakla kalmayarak, Tornado uçakları ile tarihinde ilk kez ülke savunması haricindeki saldırı operasyonlarına katılıyordu.

Schröder ve Fischer ikilisi aynı girişkenliği Avrupa silahlı kuvvetlerinin oluşturulmasında da gösterdiler. Bu girişkenlik sonucunda Haziran 1999'da Köln'de yapılan AB Zirvesi 50 – 60 bin kişilik »Euro Korps« olarak adlandırılan bir Avrupa ordusunun kurulmasını kararlaştırdı. Bununla birlikte Federal Ordu'nun »yeni görevlere uygun hale getirilmesi« için gereken tüm adımları attılar. 2000 yılının Kasım ayında Genel Kurmay Başkanlığı görevine getirilen General Harald Kujat, görevi devralırken yaptığı konuşmada, atılan adımların amacını şöyle açıklıyordu: »Almanya, konumuna, çıkarlarına ve Avrupa'nın göbeğinde yaşayan 80 milyonluk nüfusunun ağırlığına

uygun olarak Avrupa ve dünyada özel bir rol oynamak istiyorsa, ordusunu büyüklük, teçhizat ve yetenekler açısından gerekli olan duruma getirmek zorundadır.»

11 Eylül saldırılarından sonra ise Almanya'nın askerî gelişimi yeni bir boyut kazandı. Schröder'in ABD'ye verdiği »sınırsız dayanışma« sözü çerçevesinde Afganistan, Kuzeydoğu Afrika ve Körfez'de – daha bir yıl öncesine kadar hayal edilemeyecek sayıda – Alman askeri konuşlandırıldı. Halen Federal Ordu'nun özel timleri Amerikalı meslektaşları ile birlikte Afganistan'da sürdürdükleri son derece gizli operasyonlarla Taliban ve El Kaide üyelerini »avlıyorlar«. Nedense Federal Parlamento'da bu gizli operasyonların, meşruluğu bir yana, amacı ve gidişatı üzerine soru önergesi vermeyi hiç kimse akıl edemiyor.

ABD ile açık çatışma

Zaten ciddiyeti son derece şüpheli olan »ABD ile dayanışma« sözleri kısa bir zaman sonra fos çıktı. ABD'nin müttefiklerini, BM gibi uluslararası kurumları ve uluslararası hukuk normlarını hiçe sayarak harekete geçişi, Berlin'de Alman çıkarlarının zedeleneceği kaygısını geliştirdi. ABD'nin, Saddam Hüseyin rejimini bir önleyici savaşla yok etme tehdidi, ABD ve Almanya arasındaki çelişkileri kamufle edilemeyecek şekilde gün yüzüne çıkardı.

Bu çelişkiler göz önünde tutulduğunda, Schröder hükümetinin salt piyasa ve önemli enerji kaynaklarına ulaşım yollarını kaybetmekten kaygı duymadığını, aynı şekilde olası bir petrol krizi sonrasında zaten aşırı işsizlik ve borçlanma yükü altında bocalayan Avrupa ekonomilerinin daha da sarsılacağını ve ağır sosyal sorunların ortaya çıkacağı korkusunu taşıdığı görülmektedir. Federal Hükümetin, savaşla birlikte ortaya çıkacak mülteci akını ve sosyal sorunların bütün bölgeyi destabilize edeceğini bilmesi de işin cabasıdır.

Bunların yanı sıra ABD'nin AB ülkelerini birbirine düşürme çabaları da çelişkileri derinleştirmekte. Sekiz Avrupa ülkesinin, Almanya ve Fransa'ya haber dahi vermeden kaleme aldıkları »ABD ile sonuna kadar beraberiz« mektubu, Bush yönetiminin çabalarının bir sonucuydu. Almanya ve Fransa ABD'nin bu hamlesine, AB üye ve aday ülkeleri üzerindeki ekonomik ve siyasî baskılarını artırarak yanıt verdiler. 18 Şubat 2003 tarihinde Brüksel'de, Almanya ve Fransa'nın girişimiyle toplanan AB Özel Zirvesinde de mutabakat sağlanıp ortak açıklama yapılarak, bu baskıların meyvesi alındı. Fransa Cumhurbaşkanı Chirac'ın bu zirvede, İtalya, İspanya ve Büyük Britanya ile birlikte Bush'a »dayanışma mektubu« gönderen Polonya, Bulgaristan ve Romanya gibi AB aday ülkelerini çocuk azarlar gibi eleştirmesi, Almanya ve Fransa'nın, ABD'nin Avrupa'daki oyunlarından ne denli rahatsız olduklarını gösterdi.

Schröder – Fischer hükümeti savaş karşıtı değildir

Federal Hükümetin Irak konusunda takındığı tavır ve yaptığı bütün girişimler, ABD'nin Irak'a saldırısına savaş karşıtı olduğu için değil, kendi emperyal planlarına ve ekonomik – siyasal çıkarlarına ters düştüğü için karşı çıktığını göstermektedir. Schröder ve Fischer, kendi partilerinin tarihlerini ve geleneklerini şüphe götürmeyecek bir şekilde, doksanlı yıllardan bu yana geliştirilen dış politik planlar için kullanılmaktadırlar.

Federal Anayasa ve BM Şartı dahil, tüm uluslararası hukuk, Irak'a karşı girişilecek bir savaşın hukuk dışı bir savaş olduğunu göstermekte. Federal Anayasa ve uluslararası hukuk, Federal Hükümeti çok açık bir şekilde, değil uluslararası hukuka aykırı olan bir savaşa karşı çıkmayı, böylesi bir savaşın hükümranlığı altındaki topraklarda ve kendi hava sahasında hazırlanmasını dahi yasaklamakla yükümlü kılmaktadır. Aynı şekilde NATO Sözleşmesi de – her ne kadar ince yorumlanırsa yorumlansın – bir saldırı savaşını gerekçelendirmemektedir.

Tüm bu gerçeklere rağmen Federal Hükümet, Alman topraklarının ve hava sahasının bir saldırı savaşının hazırlanması ve sürdürülmesi için kullanılmasına izin vermekle kalmıyor, bütün söylemlerinin aksine, Awacs uçaklarındaki Federal Ordu personelinin, Kuveyt'te ve Körfez'de konuşlandırılmış askerlerinin ve bölge denizlerindeki donanmasının savaşa dolaysız katılımı için gerekli tüm hazırlıkları tamamlıyor.

Federal Hükümetin 1992 yılından kalma »Savunma Siyaseti Yönergesini« yenileme kararı

bu ışık çerçevesinde değerlendirilmelidir. Her ne kadar içeriği kamuoyuna tanıtılmamış olsa da yeni yönergenin aynı hedefleri daha net belirleyeceği şimdiden kestirilebilir. Federal Savunma Bakanı Struck, hükümetinin politikaları için bağlayıcı olan ilkeyi şöyle açıklıyor: »Federal Ordu, Alman dış politikasının bir enstrümanıdır. Bu enstrüman, Almanya'nın uluslararası alandaki etkisini ve rolünü belirleyecektir.«

Evet, hedef belli: serbest dünya ticaretinin ve piyasalar ile hammadde pazarlarına serbest girişin güvence altına alınması için, küresel çapta belirleyici rol oynamak. Bunun için de savaş yeniden Alman dış politikasının vazgeçilmez bir aracı haline getiriliyor. Tarihin tekerrür ettiğinden olacak, gene Sosyal demokrasi – bu kez liberalleşmiş Yeşilleri yanına alarak – muhafazakârların yapamadığını becerecek. Sosyal demokrat ve Yeşillerin iktidara getirilmelerinin asıl bedeli bu olsa gerek.

Stratejik ortaklık

Almanya-Rusya ilişkilerinde yeni dönem
21 Ocak 2006

Rus medyası, ayağının tozuyla Washington'dan gelen yeni Şansölye Angela Merkel'i hem merak hem de endişe içerisinde bekliyordu. İlişkilerin, »Gerd« Schröder ile »Wolodja« Putin arasındaki »delikanlı arkadaşlık« sayesinde düzelmiş olmasına alışıldığı bir dönemde, Rusya'nın iç politikasını sorgulayan CDU Başkanı, Şansölye olmuştu. Merkel ziyaret öncesinde, aynı ABD'nin Guantanamo işkencehanesini eleştirmesi gibi, Rusya'daki muhalefetin baskı altında tutulmasını ve demokratik (!) gelişmelerin tehlikeye girmesini eleştirmişti. Ziyareti sırasında ve kamuoyu önünde benzeri eleştirilerde bulunması, görüşmelerin atmosferini bozabilirdi. Ancak beklenen olmadı ve Moskova'nın dondurucu soğuğu görüşmelere yansımada. Hatta, ekonomi gazetesi »Kommersant«ın başlık yaptığı gibi, »bayan Merkel, bay Putin'i hiç bir konuda hayal kırıklığına uğratmadı«.

Bu, Almanya'nın »Soğuk Savaş« sonrası değişen dış politikasını, yeni askeri ve ekonomik çıkarlar tanımını ve Rusya değerlendirmelerini tanıyanlar açısından bir sürpriz değil. Merkel, dünya ihracat şampiyonu olan Almanya'nın çıkarlarının süreklilik kazandığını ve iç politik beklentilerin hiç birisine kurban edilmeyeceğini gösterdi. Her ne kadar uygun bir dille »demokrasi ve muhalefet hakkında Putin'den farklı olan düşüncelerini« ifade ederek, Almanya – Rusya ilişkilerinde yeni bir dönemin başladığına dikkat çekse de temel çizginin değişmediğini ispatladı. Değişen sadece ilişkilerin tanımlanması. Merkel, »arkadaşlık« yerine »stratejik ortaklık« tanımını kullanarak, usta bir hamlede bulundu.

Görüldüğü kadarıyla Alman Şansölyesi, Çeçenistan Sorunu, oligarşik yapılanma, petrol zengini Şodorkowski Davası ve İran Nükleer Programı'nın Rusya tarafından desteklenmesi gibi Almanya kamuoyunda tedirginlik yaratan konuları unutmadan, ama dramatize de etmeden, Rusya ile olan ilişkileri istikrarlı bir raya oturtmak istiyor. Hesaplı davranıyor, ki böyle davranmasını zorunlu kılan iki temel neden var.

Birinci neden, Rusya'nın, Çekirdek Avrupa'nın başaktörü olan Almanya için yaşamsal önem taşıması. Almanya enerji kaynağı ihtiyacının yaklaşık yüzde kırkını Rusya'dan sağlıyor. Doğal kaynaklara sahip olmayan sanayi ülkesi olarak enerji taşıyıcıları tedarik yollarını açık tutmak zorunda. Bu yolları güvence altına alabilmek için, komşusu Polonya ve etki alanındaki Baltık ülkeleriyle olan ilişkilerinin, geçen Aralık ayında Rusya ile ortaklaşa başlattığı Baltık Denizi Doğalgaz Boruhattı Projesi nedeniyle kötüleşmesini dahi göze alıyor. Rusya ve Ukranya arasında patlak veren doğalgaz kavgası ve bu kavganın Batı Avrupa'da yarattığı etki, bu yaşamsal önemin altını çizmeye yeterli.

İkinci neden ise, Lizbon Stratejisi ile başlatılan »Avrupa'nın dünyanın en güçlü rekabet yetisine sahip ekonomi mevkii olma« projesidir. Bu neoliberal ve aşırı militarist proje, Çekirdek Avrupa'nın dünya çapında piyasalara ve enerji kaynaklarına serbest ulaşımının sağlanmasını zorunlu kılmaktadır. ABD'nin Kafkaslar-Orta Doğu-Balkanlar Üçgeni'nde artan etkisi, bu projeye engel teşkil ediyor. Ayrıca Kafkaslar'da ve Hazar Denizi Havzası'nda Rusya'ya komşu olan ülkelerdeki istikrarsızlık, proje hedefi önündeki engeli büyütüyor. Bu nedenle bölgede istikrarı sağlayacak, piyasalara ve enerji kaynaklarına ulaşımı güvence altına alacak güçlü bir ortağa ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ortaklık rolü için öngörülen ülke de geleneksel olarak ABD'den ziyade, Avrupa ile ekonomik ilişkiler içerisinde olan Rusya'dır.

Tüm bu nedenlerden dolayı Merkel, Schröder'in başlattığı »Rusya-Almanya Ortaklığı«nı zedelemeyecek, hatta –açıkladığı gibi- yoğunlaştırmaya çalışacaktır. Putin ise bu stratejik ortaklığın, Rusya'yı enerji devi yapma hedefine yaradığını çok iyi biliyor. Bu yüzden Merkel'in Rus muhalifleri ile yaptığı görüşmeyi, yeni dönemin farklı bir enstantesi olarak görüyor. İlişkilerin, süreklileşen ve uluslararası sermaye çıkarları ile bütünleşen hedefleri değişmediği müddetçe, önemsemeyecek te zaten.

Parlamentodan, şirket yönetimine

26 Mayıs 2010

Dün sabah Hristiyan Demokratlar şok edici bir haberle güne başladılar: CDU genel başkan yardımcısı ve Hessen Eyaleti başbakanı Roland Koch'un tüm makamlarından ve milletvekilliğinden istifa edeceği haberi birdenbire Almanya'da günün haberi olarak manşetlere düşmüştü. Saat 12.30'da basın önüne geçen Koch, istifa edeceğini doğruladı ve bir politikacıdan beklenmeyecek bir tevâzu ile »yaşamım sadece politikadan oluşmuyor« açıklamasını yaptı. Ertesi günkü gazeteler ise genel olarak Şansölye Angela Merkel'in bir »erkeği« daha »hallettiği« yorumunu yapıyorlardı.

Gerçekten de Koch'un istifa etmesi pek beklenen bir gelişme değildi. Hessen Yabancılar Meclisi başkanlığı dönemimden tanıdığım bazı üst düzey CDU'lu politikacıyla yaptığım telefon görüşmelerinde, partililerin de bu gelişmeden neredeyse basınla aynı saatlerde haberleri olduğunu ve hepsinin şoke uğradığını belirtiyorlardı. Tabii komplo teorileri de dolaşmıyordu değil. Yakın bir zamanda bilinmeyen bir skandalın ortaya çıkacağı, hatta Koch ile birlikte istifasını açıklayan Hessen Sosyal İşler bakanı Silke Lautenschlaeger'in de bu skandala dahil olduğu gibi laflar dolaşıyordu.

Ancak Hessen Eyalet Parlamentosu'nu yakından izleyen gözlemcilerin ve muhalefet partilerinin de teyid ettiği gibi Koch aylardan beridir parlamento çalışmalarına isteksiz katılıyor ve federal politikayla ilgili olarak, alışılının dışında, hayli sessiz kalıyordu. Son parlamento seçimlerinde oy kaybeden, ama Hessen SPD örgütündeki sağ sosyaldemokratların Andrea Ypsilanti'nin DIE LINKE'den destek alarak başbakan seçilmesini engellemeleri sayesinde ve seçimlerden güçlenerek çıkan FDP'nin desteğiyle iktidarını koruyan Koch, CDU içerisinde sağ kanadı temsil eden ve Merkel'in karşısında parti başkanlığına aday olabilecek tek kişi olarak görülmekteydi.

Geleneksel olarak her zaman CDU'nun sağ kanadının güçlü olduğu Hessen CDU örgütü, 11 yıl süren Koch iktidarının ardından yönetim değişikliği ile karşı karşıya. Koch, selefi olarak Silke Lautenschlaeger'i öngörüyordu, ama çoğunluğunu muhafazakâr katolik erkeklerin oluşturduğu eyalet örgütü buna pek olanak tanımadı. Örgütten gelen yorumlar, Lautenschlaeger'in bu nedenle istifa ettiğine işaret ediyor.

Görünüşte beklenmedik bir gelişme olan istifanın ise uzun zamandan beri hazırlandığı artık su götürmez bir gerçek. Bunun çeşitli nedenleri var: Birincisi, Koch şu an itibarıyla CDU'nun tek hâkimi hâline gelen Şansölye Merkel'e karşı aday olarak, parti başkanlığına getirilme şansını yitirmiş durumda. 14 yaşından bu yana (şimdi 52 yaşında) bilfiil politikanın içerisinde olan ve hep en genç başkan, en genç muhalefet lideri ve en genç başbakan sıfatını taşıyan Koch'u yakından tanıyanlar, onun Merkel'in kabinesinde sıradan bir bakan veya Berlin'in uzağında Brüksel'de sıradan (!) bir AB Komiseri olarak görev yapmayacağını söylemekte. Yani Koch, her zaman en önde durmaya alışkın bir politikacı.

İkincisi, bir sonraki eyalet parlamentosu seçimlerinde iktidarını koruyamayacağına dair gelen belirgin işaretler, eyalet örgütünde bir değişimi gerekli kılıyordu. Bunun içinse kendisinden sonra başkanlık görevine gelecek olan kişiye, başbakan olarak da kamuoyunda kendini gösterebilmesi için yeterli zaman tanımak zorundaydı. Ancak istifa etmek için Kuzeyren-Vesfalya seçimlerini beklemesi gerekiyordu. Çünkü seçim öncesinde istifa etmesi, zaten oy oranları düşmüş olan partisini Kuzeyren-Vesfalya'da daha da zor duruma düşürebilirdi.

Üçüncüsü, ki bence en önemlisi, yeniden, ama bu sefer muhtelemelen Federal Şansölye adayı olarak geriye dönebilmek için, kamuoyundaki ismini zedeleyecek olan eyalet politikasından uzak durup, uygun bir zamanı pusuda beklemek istemesidir. Bu zamanını da yakın bir gelecekte görebileceğimiz gibi, »uygun« maaşla banka sektöründe geçirerek, politikacı olarak elde ettiği deneyimleri her zaman çıkarlarını temsil ettiği malî sermayenin merkezî kurumlarında değerlendirecek. Kısacası, Koch'un siyaset sahsesinden tamamen ayrıldığını zannedenler, birkaç

yl içerisinde yanıldıklarını görecektir. »II.Koch Dönemi«ne kadarsa kendisini uluslararası mali piyasalarında faaliyet içerisinde görmek büyük bir olasılık.

Bir Almanya geleneği: Eski politikacı, yeni menecer

Eyalet Başbakanı olarak aldığı ve uyguladığı siyasî kararlarla şirketler ve sermaye sahiplerine yeni kâr olanakları yaratan bir politikacının, görevinden ayrıldıktan hemen sonra siyasî kararlarından faydalanan şirketlere maaşlı personel olarak girmesi Almanya'da olağan bir durum hâline geldi. Yani Roland Koch, siyaset sahnesinden şirketler dünyasına yatay geçiş yapan tek politikacı değil. Kısaca bir sıralama yaparsak ilk akla gelen isimler şöyle:

Gerhard Schröder (SPD): 1998'de Yeşiller ile birlikte 16 yıllık Helmut Kohl iktidarını yıkarak ilk kırmızı-yeşil hükümeti kuran ve 2004 yılında uygulamaya soktuğu »Hartz Yasaları« ile Almanya'nın en geniş sosyal yıkım politikalarını gerçekleştiren Schröder, daha şansöyeliği döneminde »patronların yoldaşı« lakabını kazanmıştı. Şansöyeliği döneminde özellikle Rusya ile enerji alanında stratejik ortaklık kararlarının alınmasını ve bunun için yeni yasaların uygulanmaya sokulmasını sağlayan Schröder'in, 2005'de seçimleri kaybettikten sadece birkaç ay sonra, Rusya'nın dev enerji tekeli Gazprom'a ait olan Nord Stream AG adlı şirkette milyonluk maaşla yönetimde görev aldığı ortaya çıktı. Emekli şansölye olarak devletin bütün masraflarını taşıdığı ve Berlin merkezindeki Brandenburg Kapısı'nın hemen yanında açtığı ofisinden uluslararası tekellere avukatlık ve siyasî »danışmanlık« hizmeti veriyor.

Joseph Fischer (Yeşiller): Bir zamanlar »parlamento dışı muhalefetin« sözcülerinden olan, önce Almanya'nın ilk »spor ayakkabılı bakanı«, sonra da »Yeşil dış politika yoktur, Alman dış politikası vardır« diyerek ilk Yeşil Dışişleri Bakanı olan Fischer, bakanlık görevinden ayrıldıktan sonra, uluslararası tekellere danışmanlık hizmetleri verdi. Önce otomotiv devi BMW Fischer'in hizmetlerinden faydalandı. Ardından, 2009 Ekim'inde Siemens tekeli Fischer'i danışman olarak kiraladığını açıkladı. Fischer, meslektaşısı eski ABD Dışişleri Bakanı Madeleine Albright ile birlikte Siemens'e »çevre sorunları karşısında nasıl davranmaları gerektiği üzerine« danışmanlık yapıyorlar. En son aldığı görev ise, RWE enerji tekeli adına Nabucco boruhattı projesinde denetleme kurulu başkanlığıdır.

Martin Bangemann (FDP): Daha önceleri FDP genel başkanı ve federal bakan olan Bangemann, AB'nin telekomünikasyon piyasalarının deregülasyonundan, yani tekellere peşkeş çekilmesinden sorumlu Komiseri'ydi. 1990'lı yıllarda Avrupa çapında kamuya ait olan telekomünikasyon ağlarının özelleştirilmesini sağlayan yönergelerle imza atan Bangemann, görev süresi bittikten hemen sonra İspanyol Telefonica tekelinin maaşlı meneceri oldu. Bangemann'ın kısa bir süre dahi beklemeden, siyasî sorumluluk taşıdığı alanda menecer olması nedeniyle kamuoyunda ciddi tartışmalar yaşandı.

Dieter Althaus (CDU): Thüringen Eyalet başbakanı ve kayak yaparken dikkatsizliği nedeniyle bir kadının ölümüyle sonuçlanan kaza ile ünlenen (!) Althaus, seçimlerde oy kaybetmesi nedeniyle başbakanlık görevinden ayrılır ayrılmaz, uluslararası otomotiv sektörüne yedek parça sağlayan Magma tekelinin yönetim kurulu başkan yardımcısı oldu. Başbakanlığı sırasında Opel ve Volkswagen tekellerinin Thüringen'de vergi indirimleri ve ucuz altyapı hizmetleri ile fabrika açmasına ön ayak olan Althaus, şimdi şirketinin müşterisi olan Volkswagen adına Almanya'daki devlet daireleri ile olan ilişkilerden sorumlu.

Werner Müller (partisiz): 1998 – 2002 yılları arasında Schröder-Fischer Hükümeti'nde Federal İktisat Bakanı olarak görev yapan Müller, bakan olmadan önce de EON enerji tekelinin meneceri idi ve bakanlığı esnasında enerji şirketlerinin fazlasıyla faydalandığı taşkömürü sübvansiyonlarının uzatılmasını sağladı. Bakanlığından ayrılmadan önce bir genelge ile bakanlık müsteşarı Alfred Tacke'nin RAG enerji devine ait olan Steag şirketinin yönetim kurulu üyesi olmasına izin verdi. Kendisi ise 2003'den bu yana kömür ve kimya devi olan RAG'nin yönetim kurulu başkanlığını sürdürüyor.

Friedrich Merz (CDU): CDU/CSU Federal Meclis Grubu'nun başkan yardımcılığını ve mali politikalar sözcülüğünü yapan Merz, 2005'de uluslararası avukatlık şirketi Mayer Brown Rowe & Maw'ın çalışanı oldu. Buna rağmen milletvekilliğini sürdürmeye devam etti. Şirkette özellikle

uluslararası şirket evlilikleri üzerine çalışıyor ve Hedge-Fonu ITC'nin avukatlığını yapıyor. Federal milletvekili olarak RAG tekelinin borsaya girişine destek olması nedeniyle parlamentoda eleştirildi. Milletvekili olarak müvekkillerinin çıkarlarını savunmanın doğal olduğunu söyleyen Merz, 2010 başından bu yana HSBC Trinkaus bankasının İdarî Konseyi'ne üye.

Otto Wiesheu (CSU): Alkollü araba kullanarak yaptığı ve bir kişinin öldüğü kaza nedeniyle CSU genel sekreterliği görevinden ayrılmak zorunda kalan Wiesheu, dönemin Stoiber Kabinesi'nde Bavyera Ulaşım Bakanı'ydı. Bakanlığını, Alman demiryollarının özelleştirilmesi için açıkça kullandı. Merkel hükümetinin koalisyon tutanağına demiryolları özelleştirilmesini kayda geçiren komisyon üyesi olarak tanındı. 2006 yılında, özelleştirmenin hızlandırılmasına yönelik karar çıkar çıkmaz, bakanlıktan ayrıldı ve Alman Demiryolları DB'nin »pazarlama ve politik ilişkilerden sorumlu« yönetim kurulu üyesi oldu.

Gunda Röstel (Yeşiller): Engelli öğrencilerin eğitim gördüğü bir okulda pedagog olan Röstel, 1996'da Birlik 90 / Yeşiller partisinin sözcüsü oldu. Daha sonra bakan olan Jürgen Trittin ile eşbaşkanlık yaptı. 2000 Ekim'inde enerji tekeli EON'un grubuna ait olan Gelsenwasser AŞ'nin proje gelişimi ve şirket stratejilerinden sorumlu menecerliğine getirildi. 2004 Temmuz'undan bu yana Dresden'deki (özelleştirilmiş) Dresden Kent Kanalizasyon şirketinin yöneticisi oldu.

Wolfgang Clement (SPD): Schröder Kabinesi'nde »Süper Bakan« namıyla İktisat ve Malîye Bakanlığı yapan ve sosyal yardıma muhtaç olanlar ile işsizlere karşı aşağılayıcı çıkışlarıyla tanınan Clement, daha önceleri Kuzeyren-Vesfalya eyalet başbakanıydı. Süper Bakan olduktan sonra özellikle istihdam piyasasının esnekleştirilmesi ve kiralık işçi yasalarının şirketler lehine yumuşatılması için olağanüstü çaba gösterdi. Aynı şekilde, kamuoyundaki tüm karşı çıkışa rağmen, kömür üretiminin devam etmesini sağladı. 2005'de Schröder'in alaşağı edilmesinden sonra bu çabaları çeşitli şirketin danışmanlığı veya denetleme kurulu üyelikleri ile mükâfatlandırıldı. Sırasıyla bu şirketler şunlar: DIS (kiralık işçi şirketi), DuMont Schauberg yayınevi, kömür üreticisi RWE Power, Adecco ve Moskova'daki Energy Consulting.

Gerçi sırada eski AB Komiseri Günther Verheugen, eski eyalet başbakanlarından Lothar Spaeth veya sayısız milletvekili, müsteşar, bakanlık çalışanları da var, ama Almanya'daki egemen politikanın geleneğini açıklamak için bu kadarlık liste herhalde yeterlidir.

Bu, Sol'un haricindeki bütün partilerce yaşatılan gelenekte yaygın medya tarafından pek »hoş karşılanmayan« nokta yok değil tabii, ama o da görevinden ayrılan siyasetçinin »karenz« dönemini, yani bir iki ay boş gezmeyi beklemeden hemen şirketlerdeki görevlerine başlamaları. Yani, önceden sorumlu oldukları alanda aldıkları kararlardan doğrudan etkilenen sermaye gruplarında işe başlamak ayıplanmıyor, sadece birkaç ay sabırsız davranmaları eleştiriliyor. Medya bu bağlamda Roland Koch'un »örnek bir davranış« sergileyerek, özel sektöre makul bir dönemde geçişe hazırlandığını ise överek göklere çıkartıyor.

Diyeceksiniz ki, »ne olmuş yani, adamlar siyasetteyken de sonrasında da sahibinin sesi gibi davranıyorlar«. Tamam, Koch da Schröder de diğerleri de sınıfını, saflarını biliyorlar, ama bari partilerinin adını taşımak yerine sırtlarına futbolcular gibi reklamlarını yaptıkları şirketlerin adlarını yapıştırsalar da biz de önceden bilsek hangi şirketin hangi sözcüsüne oy vereceğimizi. Onlar da çıkıp, yeminlerini anayasaya el basarak değil, »falanca şirketin, falanca bankanın, filanca tekelin çıkarlarını koruyacağıma, aldığım maaşların hakkını yerine getireceğime yemin ederim« diye söz vererek şansölye, başbakan, bakan, müsteşar, milletvekili olsalar fena mı olur? Zaten her şey apaçık ortada, ne gerek var demokrasi oyunculuğuna?

Çekirdek Avrupa'nın 2020 Ajandası

6 Ocak 2010

Almanya ve Fransa arasındaki ilişkilerde göz alıcı semboller oldum olası önem taşımıştır. O nedenle Almanya ve Fransa hükümetlerinin geçen Perşembe günü gerçekleştirdikleri ortak kabine toplantısının Angela Merkel Hükümetinin işbaşına gelişinin 100. gününe rastlamasının, yaygın medya tarafından »bu tarih, Alman-Fransız dostluğuna ne kadar önem verildiği gösteriyor« pohpohlamasıyla manşetten verilmesi, pek şaşırtıcı olmadı.

AB çatısı altında »Çekirdek Avrupa«yı, yani asıl karar merciini oluşturan Almanya ve Fransa 1963 yılından bu yana hükümetler düzeyinde konsültasyonlar gerçekleştiriyor. Almanya ve Fransa arasındaki – savaş sonrası – ilişkilerin 40. yıldönümüne rastgelen 2003 konsültasyonu, daha doğrusu 2003 Elysée Sözleşmesi »Ortak Bakanlar Kurulu Toplantıları« başlığı altında kurumsallaşmayı sağlamıştı. Ortak toplantı o tarihten bu yana altı ayda bir yapılmaktadır.

20. Yüzyıl'ın iki »ezeli düşmanının« bu yakınlaşması, kuşkusuz savaş sonrası Avrupa'sının barışçıl bir biçimde bütünleştirilmesi yönünde atılan en önemli adım olarak nitelendirilebilir. Fiili olarak Almanya ve Fransa vatandaşlarının »çifte vatandaş« statüsünde görülmesi, iki dilli televizyon kanallarının kurulması, iki ülke arasında gençlik mübadelesinin yapılması veya şimdi planlandığı gibi iki ülke sınırında iki dilli kreşlerin oluşturulup, gene iki dilli ortak ders kitaplarının kullanılması, ortak coğrafyadaki toplumların barış içerisinde yanyana var olmaları açısından örnek teşkil etmekte.

Söz konusu olan iş birliği sadece bunlarla sınırlı kalsaydı, muhakkak diğer ülkeler için gıpta edici bir örnek olurdu. Öyle değil, çünkü bu iş birliğinin temel motivasyonu AB kisvesi altında yayılcı bir hegemonya kurmak ve küresel paylaşım mücadelesinde »Global Player«, yani dünya gücü olarak rol oynamaktır.

Ancak, ki bunu Perşembe günkü toplantı da kanıtlıyor, iki ülkenin işbirliği pek sorunsuz yürümüyor. Fransa özellikle son küresel malî ve iktisadî krizin de etkisiyle, uluslararası malî piyasalar ve küresel stratejiler üzerinde tek başına değil, sadece Alman-Fransız omuzdaşlığına dayanan bir Avrupa çatısı altında etkide bulunabileceğine inanıyor. Fransa Başkanı Nicolas Sarkozy bu nedenle ortak Alman-Fransız askerî oluşumunu, Afganistan'da savaşa katarak önemini artırmak ve silah tekellerinin daha hızlı bir biçimde birleşmelerini gerçekleştirmek istiyordu. Böylelikle NATO'nun komuta kademesine geri dönmüş olan Fransa'nın küresel karar alma mekanizmalarındaki ağırlığı artmış olacaktır.

Almanya'nın bu konularda ağır davranması doğal olarak Elysée Sarayı'nda hayal kırıklığı yarattı. Hatta güçlü bir etkisi olan »Club Economique Franco-Allemand« (CEFA) adlı sermaye birliği, her iki hükümete de gönderdiği bir mektubunda, »Almanya ve Fransa arasındaki ilişkilerin zayıflığı, Avrupa'nın zayıflığı olacaktır. Her ülkenin tek başına davrandığı bir geçmişe dönmek, herkes için zararlıdır« tespitini yaparak, karar vericileri uyarmak ihtiyacını hissetmişti.

1990 sonrası gelişmeler, Almanya devlet aklında önemli değişikliklere yol açtı. Bugün, gene malî krize karşı geliştirilen müdahaleci tedbirler örneğinde de görüldüğü gibi, Almanya küresel çapta yeniden önemli bir aktör olabileceği hesaplarını yapmaktadır. Gerek Federal Ordu'nun, Afganistan başta olmak üzere, dünya çapındaki ihtilaf bölgelerinde daha çok görev alması, gerekse de tek başına Rusya, İran ve Çin ile enerji tedariki ve ekonomik iş birliği arayışlarına girmesi, eski düşman-yeni dost Fransa'nın »ekarte edilme« korkusuna kapılmasına neden oluyor. Alman dış siyasetinin bir geleneği hâline gelmiş olan ve yeni göreve gelen Dışişleri Bakanı'nın ilk yurtdışı ziyareti açısından özel anlam taşıyan »Paris Ziyareti«, uzun bir süre sonra yeni bakan Guido Westerwelle tarafından terk edilmişti. İlk resmî ziyaretini Varşova'ya yapan Westerwelle, Almanya'nın tek başına hareket etme eğiliminde olduğunun işaretini veriyordu.

Elbette Almanya hâli hazırda bunu yapabilecek güce sahip değil. Bu nedenle ve Fransa'nın hayal kırıklığını bir nebze olsun gidermek için son toplantıya sembollerle özel anlam yüklenildi.

Toplantı, iktisattan, kültür ve eğitime, güvenlikten, sanayi ve araştırma politikalarına kadar 80 başlıkta yeni iş birliği kararlarını aldı.

Alınan kararlar öncelikle her iki ülkenin AB içerisindeki konumlarını güçlendirmelerini sağlayacak. Diğer tarafta da iç politikada özellikle sosyal kısıtlamalar nedeniyle zor durumda kalan Başkan Sarkozy'ye, »dış politika başarısı« getirerek, zaman kazanmasını sağlayacak. Ancak kararların asıl etkisi kendisini AB'nin neoliberal ve militarist dönüşüm sürecinde gösterecek. Çünkü Çekirdek Avrupa efendileri kararlaştırdıkları »2020 Ajandası« ile bu dönüşüme ivme katmak, küresel paylaşım da daha fazla rol oynamak için ellerinden geleni göstermekte kararlılar.

Büyük bir olasılıkla bundan sonra Almanya ve Fransa'nın AB içerisindeki konumları güçlenecek, gelişmeler ona işaret ediyor. Ama 2020 Ajandası'nın Avrupa halkları arasında yaratacağı tepki henüz belli değil. Başka bir Ajanda, eski Şansölye Gerhard Schröder'in »2010 Ajandası« Almanya'da yeni bir sol partinin kuruluşunu tetiklemişti. Ya 2020 Ajandası da benzer bir sonuç yaratırsa? Olmaz olmaz demeyelim hiç.

Almanya'da değişen bir şey yok!

3 Temmuz 2010

Çarşamba günü gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı Seçimleri Merkel Hükümeti açısından tam bir fiyasko ile sonuçlandı. Gerçi CDU/CSU ve FDP'nin adayı, Aşağı Saksonya Eyalet Başbakanı Christian Wulff üçüncü turda cumhurbaşkanı seçildi, ama hükümet parlamento tatiline ciddi bir yara alarak girdi. Almanya politikası ile ilgilenenler anımsayacaklardır: eski cumbabamız Köhler, Almanya'nın Afganistan'da »iktisadî çıkarları için savaştığını« söyledikten sonra başlayan tartışmaların ardından istifa etmiş ve yeni seçimi gerekli kılmıştı.

Şansölye Angela Merkel tüm ağırlığını koyarak Christian Wulff'u aday göstermiş ve böylelikle parti içerisindeki en ciddiye alınabilecek rakibini ekarte etmişti. Çünkü Wulff'un bundan ve en fazla iki dönem cumhurbaşkanlığı yaptıktan sonra, şansölye olması olanaksız hâle geldi. Merkel'in bu adımı, anketlerde yüzde 5'e düşen ortağı FDP içerisinde kısmen huzursuzluk yaratmış olsa da, iktidarda kalma hırsları nedeniyle onaylanmıştı.

Diğer taraftan SPD ve Yeşiller, muhafazakâr ve liberal kesimler arasında da etkinliği olan Joachim Gauck'u aday göstererek, hükümeti köşeye sıkıştırma girişiminde bulunmuşlardı. Aslına Gauck »Jokeri« ikili bir planın parçasıydı: Hem muhafazakâr-liberal kesimde huzursuzluk yaratılması, hem de DIE LINKE'nin kamuoyu nezdindeki saygınlığının zayıflatılması hesaplanıyordu. Çünkü Gauck'un seçilmesi durumunda Merkel hükümetinin güvenoyunu kaybettiği söz konusu olacaktı ve DIE LINKE Gauck'a oy vermeyince de bu fırsatın kaçmasına neden olan günah keçisi olarak lanse edilecekti.

Nitekim de öyle oldu. DIE LINKE ikinci tur sonunda da Wulff seçilemeyince, seçime gönderdiği üyelerini üçüncü turdaki oylamada serbest bıraktığı andan itibaren, SPD ve Yeşiller'in hışmına uğradı. Örneğin DIE LINKE Meclis Grubu Başkanı Gregor Gysi kameralar önünde demec verirken bile SPD ve Yeşiller temsilcileri hakaretler yağdırıyorlardı.

Burada şu soru akla geliyor: Sahiden Gauck seçilseydi, Merkel hükümeti istifa etmek zorunda kalır ve yeni bir hükümetle politika değişikliği gerçekleştirilebilir miydi? DIE LINKE'nin SPD ve Yeşiller ile hükümet kurmasını isteyen kimi tanınmış üyeleri »olabilirdi« yanıtını ima ediyorlar. Yaygın medya temsilcileri de sola yüklenerek, DIE LINKE'nin »önemli bir fırsatı kaçırdığını« ve »gereksizliği kanıtladığını« iddia ediyorlar.

Sahiden bu çıkarsama doğru mu? Öncelikle SPD ve Yeşiller'in ortak aday çıkartmadan önce niye DIE LINKE ile görüşmediklerini yanıtlamaları gerekiyor. Çünkü sahiden hükümeti zora düşürmek isteselerdi, matematiksel olarak var olan »kırmızı-kırmızı-yeşil« çoğunluğu arkasına alabilecek ve gerçek bir ortak aday olacak bir isim üzerinde anlaşmaya yanaşırlardı. Diğer taraftan sol niye Gauck'u seçsin ki? Gauck neoliberal yıkım politikalarını ve Afganistan İşgali'ni onaylayan ve de kamuoyunda keskin bir antikomünist olarak tanınan bir isim. Kaldı ki, SPD ve Yeşiller de neoliberal cepheden henüz ayrılmış değiller. Yeşiller'in bir kısmı SPD yerine CDU ile ortaklaşmak isterlerken, SPD'de sadece vitrindeki isimleri değiştirip, kısmen sosyaldemokrat retorikle süslediği eski politikalarından vazgeçmediğini gösteriyor.

Bu nedenle, sol açısından neoliberal cephenin kırmızı ve yeşil renklerinden oluşacak bir hükümete ortak olması, eski şarapların, yeni şişelerde satılmasını sağlayan bir aldatmacaya ortak olması anlamına gelecektir. SPD ile Yeşiller militarist politikalarından ödün vermedikleri müddetçe, solun desteği ile hükümet olmaları, barışı savunan tek parti olan DIE LINKE'nin kendisini ve programatik esaslarını inkâr etmekten başka bir şey olmayacaktır.

Hükümet adayının ancak üçüncü turda seçilmesi, elbette hükümeti zora düşürmektedir. Ancak bu durumda gerçek bir değişim bekleyenler yanılmaktadırlar. Çünkü CDU/CSU/FDP koalisyonu daha fazla oy kaybetse dahi, erken seçime gitmeyecektir. En kötü durumda CDU/CSU ve SPD arasında büyük koalisyonun oluşması muhtemeldir. Yani gene değişen bir şey olmayacaktır.

Değişimin olabilmesi, matematiksel olarak gerçekten söz konusu olan bir »kırmızı-kızıl-yeşil« çoğunluğun iktidar olabilmesi için, önce SPD ve Yeşiller'in kendi köklerine geri dönmeleri, sosyal, adil ve barışçıl politikaları gerçekleştirmeyi inandırıcı biçimde istemeleri gerekmektedir. Sol, SPD ve Yeşiller ile şu anki durumda koalisyon oluşturmaya kalkırsa, işte o zaman kendisinin gerçekten »gereksiz olduğunu« kanıtlayacaktır.

Almanya'nın yeni muhafazakârları: Yeşiller

Mart 2011 Eyalet Seçimleri üzerine bir değerlendirme
30 Mart 2011

27 Mart 2011 tarihinde Baden-Württemberg ve Rheinland-Pfalz'da yapılan eyalet parlamento seçimleri ile Hessen'de yapılan yerel seçimlerin sonuçları Almanya gündemine bir bomba gibi düştü. Her üç seçimde de kazanan tek parti Yeşiller oldu. DIE LINKE partisi eyalet parlamentolarına giremezken, Hessen'de önceki pozisyonunu koruyabildi, hatta belediye meclis üyeleri sayısını yarı yarıya artıracak. Ama bu gerçek DIE LINKE'nin de kaybedenler arasında olduğu gerçeğini değiştiriyor.

Stuttgart garının yeni inşası nedeniyle aylardan beri toplumsal kutuplaşmaların olduğu ve Stuttgart 21-Projesi'ne karşı farklı toplumsal katmanlardan oluşan geniş bir parlamento dışı muhalefetin sokakları doldurduğu Baden-Württemberg'de beklenen oldu ve CDU 57 yıldır oturduğu iktidar koltuğundan alışı edildi. Yeşiller, SPD'nin de önüne geçerek, Almanya'nın ilk yeşil eyalet başbakanını çıkartabilecek konuma geldiler. Rheinland-Pfalz'da ise, Kurt Beck yönetimindeki SPD hükümetini zayıflatarak, yeni koalisyon ortağı olma konumuna geldiler. Hessen genelinde yapılan yerel seçimlerde de ortalama yüzde 20 oy oranıyla üçüncü büyük parti oldular. Tabii tüm bunların yanı sıra seçimlere katılımın genel olarak az olduğunu da vurgulamak gerekiyor.

Seçim girdabı, Hristiyan demokratları zayıflatmanın yanı sıra, Federal Hükümet'teki ortakları FDP'yi de sildi-süpürdü. Daha geçen yıla kadar sürekli oy patlaması gösteren ve Almanya kurulduğundan beri öyle ya da böyle hükümetlerin oluşumunu belirleyen parti olan liberaller, Almanya genelinde marjinal bir parti konumuna gerilediler. Geçen yılların şişirdiği FDP balonu patladı ve böylelikle Hristiyan demokratlar için, federal düzeyde Yeşiller ile de ortaklıklar kurabilecekleri yeni bir dönem başladı.

Yaygın medyaya bakılırsa Almanya'da bir *Yeşil Deprem* yaşanıyor. Bazı yorumcular, Yeşillerin »artık her katmandan insanı kucaklayan bir halk partisi olduğunu« vurguluyor, Alman politikasında *Yeşil Dönem*in başladığını ilân ediyorlar. Dahası seçim sonuçlarının »muhafazakârlığın sonunun geldiğine« işaret ettiğini ve bunun »toplumsal solun zaferini« gösterdiğini iddia edenler bile var. Böylesi iddialar kulağa belki hoş gelebilir, ama seçim sonuçlarına ve bilhassa Yeşillerin bugünkü konumlanışına yakından bakıldığında, bütün bunların boş iddialardan öte bir şey olmadığı görülür.

Japonya'daki tsunami, Almanya'da seçim sandıklarını vurdu

Neredeyse bütün gözlemciler 27 Mart 2011 tarihinde yapılan seçimlerin Japonya'daki deprem-tsunami-nükleer felaketinin etkisinde kaldığı konusunda hemfikirler. Yeşillerin beklenmedik bir seçim başarısı elde etmelerinde »Japon etkisinin« önemli bir etken olduğuna ben de katılıyorum. Çevre ve enerji politikaları kamuoyunun, böylelikle seçmenin gündemini belirleyen konuydu. Yeşillerin kuruluş motivasyonu olan – ama son yıllarda retoriğin ötesine geçmeyen – nükleer enerji karşıtlığı, Federal Hükümet'e ortak olduğu dönemdeki bütün reel politik dönüşümlerine ve atom lobisiyle varılan gereksiz uzlaşmaları kabul etmesine rağmen, seçmen nezdinde ve bu politikalar alanındaki inandırıcılığını zayıflatmadı. Aksine, Merkel-Westerwelle Hükümeti'nin Fukushima Felaketi'nden sonra nükleer santraller konusunda tereddütlü davranmaları, Yeşillerin pozisyonunun – Yeşillerin dahi hayal edemediği düzeyde - güçlenmesine neden oldu.

Çevre ve enerji politikalarının baskın oluşu ve televizyonlardaki felaket resimlerinden etkilenecek, nükleer enerji kullanımına karşı çıkan kesimlerin sayısının artması, sosyal adalet bağlamındaki bütün politik konuların seçmen görüşünde arka plana düşmesine neden oldu. Bununla birlikte Baden-Württemberg eyaletine reel bir iktidar değişikliği fırsatının ortaya çıkması, sosyal adalet politikalarında saygınlığı kabul edilen, ayrıca çevre ve enerji politikalarında Yeşillerden daha radikal bir pozisyonu savunan DIE LINKE'nin aleyhine sonuçlandı. Seçmenler, DIE LINKE'ye çevre ve enerji politikalarında yeterince güvenmediklerini ve iktidar değişikliği için Yeşilleri güçlendirmek istediklerini gösterdiler.

Almanya'nın tanınmış Marksist profesörlerinden Marburg'lu Georg Fülberth, Yeşillerin seçim başarısında iki CDU'lu şahsiyetin de katkısı olduğunu belirtiyor. Fülberth hoca, Stuttgart 21-Projesi'nin uzlaşma görüşmelerini yöneten eski CDU genel sekreteri ve azıllı antisosyalist Heiner Geissler'in, Baden-Württemberg'de CDU'nun kaybetmesine neden olan dinamiği hızlandırdığı görüşünde. Geissler, Stuttgart 21-Projesi'ni mutlaka gerçekleştirmek isteyen CDU'lu Mappus Hükümeti'ni proje karşıtlarıyla yuvarlak masaya oturmaya zorlamıştı. Uzlaşma süreci, »muhafazakârlığın kale bekçisi« olarak tanınan eyalet başbakanı Mappus'un sempati kaybetmesine neden olmuştu. Fülberth hoca, özünde projenin gerçekleştirilme taraftarı olan Geissler'in, projenin ancak başka bir başbakan altında gerçekleşebileceğini göstererek, iktidarın Yeşiller ve SPD'ye geçmesinin sembol figürü olduğunu savunuyor.

Georg Fülbert diğer yandan Yeşillerin CDU için de iktidar ortağı olarak kabul edilebilecek konuma gelmelerine, şimdiki Federal Çevre ve Reaktör Güvenliği Bakanı CDU'lu Norbert Röttgen'in önemli katkısı olduğu görüşünde. Gerçekten de Röttgen, bakan olduğu ilk günden itibaren hem nükleer santrallerin kullanım süresinin uzatılmasına karşı çıkıyor, hem de yenilenebilir enerji kaynaklarının daha güçlü teşvik edilmesini savunuyordu. Röttgen'in görüşleri Yeşiller arasında da sempati kazanmaya devam ediyor. Nükleer santraller konusundaki muhalefeti ve CDU'nun en büyük eyalet örgütü NRW-CDU'nun başkanı olması nedeniyle Röttgen CDU'nun »umut taşıyıcısı« hâline geldiği yaygın basın tarafından da savunulmakta. Röttgen aynı zamanda Hristiyan demokratların Yeşillerle federal düzeyde hükümet ortaklığına girmelerine sıcak bakıyor.

Gerek Fülberth hocanın bu konudaki analizi, gerekse de sosyalist basında yer alan başka yorumlar, Yeşillerin gerçekleştirdiği dönüşümü bence de doğruluyor. Yeşiller, önümüzdeki dönemde FDP'den boşalan liberal alanı daha çok dolduracaklar gibi görünüyor. Yeşillerin FDP'den daha iyi bir sermaye partisi olacağını kapitalist yeniden yapılanmanın üç temel alanında aldıkları pozisyonlar kanıtıyor:

Son küresel krizden sonra merkezî kapitalist ülkeler uluslararası malî piyasaların yeniden düzenlenmesi için gerekli olan adımları atıyorlar. Gelmesi muhtemel ve bir öncekinden daha şiddetli olacağı kesin gözüken yeni bir krizde, yoğunlaşan zenginliklerin güvence altına alınması için atılan bu adımların, sosyal kaygılı müdahaleci devlet tedbirleri olmadığı belli. Bu açıdan kârların ulaşılmış düzeyde tutulma hedefi, tedbirlerin yönünü belirleyici olacak. Uluslararası malî piyasalarda bu kâr oranları tutulamazsa, gene ücretler ve sosyal giderler üzerinde baskılar artırılabilecektir. Yeşiller, daha önceki Schröder-Fischer Hükümeti döneminde sosyal hakların erozyonunda ve düşük ücret sektörünün yaygınlaşmasında oynadıkları rol ile, sermaye lehine olan bu tedbirleri taşıyabilecek bir politik formasyon olduklarını çoktan kanıtladılar.

Bununla birlikte, ikincisi, giderek tükenmekte olan fosil kaynaklar kapitalist üretimin hammadde temelini reorganizasyonunu gerekli kılmakta. Özel sermaye birikimine karşı çıkmayan, enerji tedarikinin enerji tekelleri üzerinden sağlanmasını teşvik eden, yenilenebilir enerji üretimini savunan, ama bunun özel sermaye grupları tarafından gerçekleştirilmesini teşvik eden ve sosyal soruyu sormayan Yeşiller, kapitalizmin gerekli gördüğü bu reorganizasyonu taşıyabilecek en esnek parti olarak hazırda beklemekteler.

Üçüncüsü de Yeşillerin dış politikanın militaristleştirilmesi ve emperyalist müdahale savaşlarının yaygınlaşmasında aldıkları konumlanış, FDP'den daha saldırgan bir hükümet ortağı olacaklarını kanıtlamaktadır. Bilhassa Libya'ya yönelik NATO müdahalesinde SPD ile birlikte açık savaş çıkırtkanlığı yapan Yeşiller, dünya piyasalarına ve doğal kaynaklarına serbest ulaşımı güvence altına almak isteyen sermayenin tam olarak güvenilebileceği savaş taraftarı bir parti olduklarını gösterdiler.

Sonuç itibarıyla sermaye çevrelerinin ve yaygın medyanın »Yeşiller toplumun merkezine geldiler« tespitini yapmaları ve Hristiyan demokratları, Yeşillerle ortak hükümetler kurmaya teşvik etmeleri, Yeşillerin gerçekleştirdikleri dönüşümün doğal bir sonucu. Nükleer enerji kullanımına, savaşlara karşı çıkan, daha fazla demokrasi ve azınlık hakları savunusu yaparak, toplumsal bir direniş hareketinin bağrından doğan Yeşillerin bugün geldikleri bu nokta, yaygın medya tarafından telkin edilmeye çalışıldığı gibi politikada sola değil, Fülberth hocanın deyişiyle »aynı 1998 sonrasında olduğu gibi« açık bir sağa kayışın göstergesidir.

Yeşil seçmen kim ola?

Yeşillerin bugün geldikleri noktayı, partiyi seçen kesimlerin analizini yapmadan tam olarak açıklamak yanlışlara yola açacaktır. Yeşillerin seçmenlerine baktığımızda, otuz yıl içerisinde 68lilerden nasıl savaş çığırtkanlarının çıktığını daha rahat açıklayabiliriz.

Öncelikle yeşil seçmenin profiline bakmak gerekecek. Geniş verilerle donatılan bir sosyoekonomik araştırma temelinde haftalık rapor sunan Alman İktisat Araştırmaları Enstitüsü DIW bu konuda bizi biraz aydınlatabilir: DIW araştırmalarına göre Yeşiller genç ve ilk defa seçen seçmenler arasında tüm diğer partilerden farklı olarak yıllardan bu yana geniş bir oy oranına sahip. Örneğin araştırmaya göre 1960 ile 1969 yılları arasında doğan seçmenler arasında yaygın bir Yeşiller sadakati söz konusu. 1980 yılında ilk kez oy kullanan bu grup, ilk defa oy kullandığında yüzde 19 ile Yeşillere oy vermiş. Bugün ise bu grubun yüzde 16'sı hâlâ Yeşillere oy veriyor. Aynı araştırma 1950 ile 1959 arası doğanlar ve 1970 ile 1979 arası doğanlar arasında da benzer bir seçmen sadakatini bulduğunu tespit ediyor. Buna karşın 1950 öncesi doğan seçmenler arasındaki Yeşil oy oranı son derece düşük. Blog yazarı Jens Berger'e göre bu gerçek ve Yeşillerin ilk defa oy kullanan seçmenler arasında ortalamanın üzerinde oy toplaması, Yeşillerin oy oranının her seçimde artmasına neden oluyor. Hristiyan Birlik Partilerinde ise tam tersi durum söz konusu. Yani demoğrafik gelişmeden faydalanabilen tek parti, şu an için Yeşiller.

Kurulduğu günlerde tozlanmış toplumsal yapıları ve kurumları aşarak, toplumsal değişime yol açmak isteyen Yeşiller kurucuları, zaman içerisinde değiştirmek istedikleri toplumun merkezine yerleştiler. Artık toplumu değiştirmeyi değil, toplumsal konumlarını muhafaza etmeye çalışmaktalar. Aynı seçmenleri için de geçerli: 1980li yıllarda Yeşillere genellikle düşük gelirli kesimlerden oy gelirken, bugün gelir düzeyi yüksek beyaz orta sınıflar Yeşiller seçmenlerinin en büyük kesimini oluşturmakta. Dünün öğrencileri, bugünün ekonomik açıdan refaha ulaşmış, işyeri kaygısı olmayan kalifiye işçileri, mühendisleri, öğretmenleri, avukat veya doktorları gibi serbest meslek sahipleri ve memurları hâline geldiler. 1980li yıllarda nükleer enerjilere, nükleer silahlara, NATO'ya karşı veya sınıfsız bir toplum için sokaklara çıkan bu kesimler, bugün çok daha farklı dertlere sahipler – artık lüks mahallelerin araç trafiğinden arındırılması veya banliyölerde kurulmuş olan villalarına yerleştirdikleri güneş kolektörlerinin vergi muafiyeti veya teşviki için mücadele ediyorlar.

DIW araştırmasına göre Yeşillere oy veren seçmen için nükleer santrallerin kapatılması veya güneş kolektörleri teşviki, asgarî yasal ücretten, sosyal güvenlik hizmetlerinin herkes için ulaşılabilir olmasından, vergi ve gelir adaletinin sağlanmasından, sendikal hakların genişletilmesinden, kısacası sosyal adaletten daha önemli. Barış, iktisadî durumun düzeltilmesi, işsizliğin azaltılması veya yoksulluğun aşılması gibi »sorunlar« Yeşil seçmen açısından ikincil, hatta üçüncül önemde olan sorunlar. Bu nedenle Fülberth Hoca, Yeşiller partisi politikalarının »özünde postmateryalist ve muhafazakâr« olduğu görüşünde.

DIW araştırmasına baktığımızda, Yeşil seçmenin genellikle yüksek öğrenimini tamamlamış, büyük kent sakini, devlet memuru ve her şeyden önce kendisine iklim değişimini dert edinen (çoğunluğu kadın) beyaz orta sınıf mensubu insanlardan oluştuğunu görebiliriz. Parti araştırmaları ile tanınan Prof. Dr. Franz Walter, Yeşilleri tanımlarken, »2009 yılının Yeşilleri, aynı 1983lerde eleştirdikleri Hristiyan demokratlar gibi son derece burjuva, elitist ve kendilerini beğenmişlerden oluşmaktadırlar« diyor. Gerçekten de şık villalarının önünde biri Porsche, öbürü dört çeker arabalarını park etmiş, kocanın diş doktoru, kadının memur olduğu, çevre korumacıları arabalarına yapıştırılan antiatom resimciğinden ve antiırkçılıkları Türk göçmenin bakkalından alışveriş yapmakla veya fiyatı ortalamanın üstünde biyolojik olarak üretilmiş gıda maddeleri satın almakla sınırlı olan, ama çocuklarını olanaklı oldukça göçmen öğrencilerin olmadığı özel okullara gönderen, Çin'deki yoksulların sorunlarına kayıtsız, ancak Çin'in iktisadî büyümesinden oldukça rahatsız olan, NATO bombalarıyla dünyanın her tarafına »demokrasi götürülebileceğine« inanan bir ailenin seçtiği Yeşillerin başka nasıl olmasını bekleyebiliriz ki? Varoluşun bilinci belirlediğini vurgulayan Karl Marx'ın ne denli haklı olduğunu bu örnek göstermiyor mu?

Her ne kadar Yeşil seçmenin profili bize Yeşiller hakkında bilgi verebiliyorsa, Yeşillere oy vermeyen seçmenlerin de profilleri resmi o denli tamamlıyor: Yeşillerin – gene yapılan araştırmayı

temel alarak yazıyorum – emekliler, işsizler, işçiler, sosyal transferlerle geçinmek zorunda olanlar, yoksullar, dar gelirli ve öğrenim dereceleri düşük olan kesimler arasındaki oy oranları neredeyse sıfıra yakın. Bu gerçek de bize Yeşillerin sol politikalar ile yakından uzaktan ilgileri olmadığını gösteriyor.

Sonuç yerine

Yeşiller partisinin kurucularından Jutta Ditfurth'un eski partisi hakkında yazdıklarını okura tavsiye etmek isterim. Belki Ditfurth'un fazlaca radikal olduğunu söyleyenler olacaktır, ama Yeşillerin tarihi hakkında ve geldikleri konum üzerine yazdıkları bence hayli öğretici. Bilhassa Türkiye'de hümanist, pasifist ve çevre korumacı kaygılarla hareket edip, sosyo-ekolojik bir toplumsal dönüşüm taraftarı olan kimi Yeşiller taraftarlarının, Alman Yeşillerinin uyguladıkları politikalara şaşırılmaları için Ditfurth'un Yeşiller eleştirisini okumaları bilgilendirici olacaktır.

Yeşillerin tılsımı yakında bozulacak – bu kahve falı okumacılık değil, reel bir nedeni var. Baden-Württemberg eyaletinde hükümetin başına geçecek olan Yeşiller, çok kısa zaman içerisinde sol renge boyanmış söylemler yerine, her zaman savundukları reel politikaları uyguladıklarında ve bunun sonucunda Stuttgart 21-Projesi Yeşil bir başbakanın imzası ile gerçekleştirildiğinde veya Eyaletler Meclisi'nde neoliberal politikalara, militarizme, müdahale savaşlarına verecekleri onayla gerçek yüzleri bir kez daha ortaya çıkacak.

Önceden, yani 1998 ve sonrasında olduğu gibi, Yeşillerin gerçek yüzünün ortaya çıkması, oy kaybetmesine yol açacak mı? Kanımca hayır, çünkü uyguladıkları politikalar tam anlamıyla seçmenlerinin istediği politikalar olacak. Ama kendi programlarını tarihe terk eden Alman sosyal demokratları ve neoliberal dönüşümün taşıyıcısı olan yeni Alman muhafazakârları Yeşiller ile birlikte sol politikaların yapılabileceğine inananların, rüyadan uyanmalarına neden olacaktır. Ve nihayet Yeşillerin kendi sol tarihlerini kendilerinin çöpe atmalarına neden olabilir. Almanya Birlik 90 / Yeşiller Partisi, 2011 yılı itibarıyla yeni muhafazakârlığın sembolü olmuştur. Mart 2011 seçimlerinin en önemli öğretisi bence bu gerçektir.

Şimdi gerekli olan Almanya'daki toplumsal ve politik solun bu gerçeklerden hareketle stratejilerini belirlemesi ve adalet ve eşitlik hedefiyle politik mücadelesini programatik bir temele oturtmasıdır. Solun seçim yenilgisi mi? Onu da başka bir yazıda ele alalım.

Almanya Libya'da neden çekimser?

2 Nisan 2011

Libya'ya yönelik saldırıların, »Unified Protector« (Birleşik Koruyucu Güç) başlığı altında NATO komutasına geçmesiyle birlikte, ABD gizli servisi CIA'nin Libya'daki ayaklanmacılara destek için gizli operasyonlara giriştiği haberleri yayılmaya başladı. ABD yönetimine yakınlığı ile tanınan *New York Times*'in bildirdiğine göre, CIA'li casuslar ayaklanmacıların askerî üstünlük sağlamaları için faaliyetlerde bulunuyorlar.

Bu gelişme Alman hükümet çevrelerinde »BM Şartı çiğneniyor« reflekslerine neden oldu. Gerçekten de BM Şartı, bir ülkedeki iç savaşta yabancı devletlerin taraflardan birisinin yanında müdahil olmasını yasaklıyor. Gerçi, *kim takar BM Şartı'nı* diyeceksiniz, ama Alman hükümeti bu nedenle Güvenlik Konseyi'nde çekimser davranmasını haklı çıkartıyor.

Müdahale savaşlarına genelde katılmakta tereddüt etmeyen Almanya'nın Libya'da çekimser kalmasının ardında bence üç temel neden yatıyor. Bir kere hükümeti taşıyan güçler Libya'daki durumu ABD, Fransa ve Britanya'dan farklı değerlendiriyorlar. »Uçuş sahası yasağının« salt kısa süreli hava müdahaleleriyle gerçekleşmeyeceği şimdiden belli oldu. Almanya başından beri »sivil kayıpların sayısı yüksek olabilir« itirazını dile getiriyordu. Nitekim şimdi Vatikan bile Kaddafi güçlerine yönelik saldırıların çok fazla sivilin ölümüne neden olduğunu söylüyor. Diğer taraftan Almanya müdahalenin peşinden sonu belli olmayan uzun vadeli bir savaşın gelebileceği görüşünde, ki bu Yugoslavya, Irak ve Afganistan'dan sonra dördüncü macera olabilir. Alman devleti, bölgenin bütünü için rizikolar taşıyan böylesi bir maceraya girmek istemiyor.

İkinci temel neden Almanya'nın Libya'daki ekonomik çıkarlarının zedelenme tehlikesidir. Benzer bir yaklaşımı Türkiye'nin de gösterdiğini biliyoruz. Gerçi Almanya petrol ihtiyacının sadece yüzde 7'sini Libya'dan karşılıyor, ama RWE ve BASF'e ait Wintershall gibi Alman tekellerinin Libya'daki yatırımları küçümsenecek cinsten değil. Ayrıca Libya devlet yatırım fonu Oilinvest Almanya'da 400 benzin istasyonuna (Avrupa'da 3,500) sahip. Almanya, aynı Türkiye gibi Kaddafi'nin alaşağı edilmesiyle Libya'daki yatırımların tehlikeye düşebileceği görüşünde.

Bununla birlikte politik çıkarlar da dış politikayı belirliyor: Fransa ve Britanya'nın iç politik kaygılarla ön plana çıkmaları, Almanya'nın AB içerisindeki belirleyici konumunu rahatsız ediyor. Almanya ayrıca doğal gaz ihtiyacının yaklaşık yüzde 40'ını temin ettiği ve enerji konusunda stratejik ortak olarak gördüğü Rusya'nın da hassasiyetlerini dikkate almak zorunda. Rus devi Gazprom daha kısa bir süre önce İtalyan ENI şirketiyle Libya petrolleri için ortaklık anlaşması imzalamıştı. Ve AB'nin elektrik ihtiyacının yüzde 15'ini karşılaması için Kuzey Afrika'da kurulacak olan 450 milyarlık güneş kolektörleri projesi DESERTEC'in uzun sürecek olan bir bölgesel savaş sonucunda tehlikeye düşme olasılığı da Alman hükümetini düşündüren bir nokta.

Üçüncü, belki de Alman hükümetinin kararı için en önemli neden de Alman kamuoyunda savaş karşıtlığının artmış olmasıdır. Japonya'daki felaket nedeniyle nükleer enerji konusunda önemli puan kaybeden Merkel-Westermelle Hükümeti, bilhassa 27 Mart'ta yapılan seçimler nedeniyle seçmenler arasındaki savaş karşıtlığını dikkate almak zorundaydı. Hollanda'nın iç kamuoyu baskısı nedeniyle Afganistan'dan askerlerini çekmiş olması, henüz daha hafızalarda. Nitekim eyalet seçimleri sonuçlarının Eyaletler Meclisi'nin bileşimine ve genel olarak federal politikaya ne kadar büyük etkisi olduğu ortaya çıktı.

Ancak Alman hükümetinin Libya'da çekimser kalması, savaşa hiç katılmıyor anlamına gelmiyor elbette. Federal Hükümet, Akdeniz'deki savaş gemilerini geriye çektiğinde, aslen NATO operasyonuna katılımın Federal Parlamento'nun onayını alma zorunluluğu nedeniyle yeni ihtilaflar yaratmasını engellemek istiyordu. Evet, Almanya Libya'daki operasyonlara katılmıyor, ama Afganistan'a, işgal güçlerinin saldırılarını koordine eden AWACS uçakları için 300 yeni personel göndererek Libya'daki NATO güçlerinin işini kolaylaştırıyor. Ki, bu 300 askeri gönderme kararı sorunsuz olarak alındı. CDU/CSU, FDP, SPD ve Yeşiller'den oluşan fiili koalisyon, dolaylı yollardan Almanya'nın Afganistan Savaşı'na katılımını yoğunlaştırdı. Şu an 5.300 Alman askeri yurtdışı görevinde.

Diğer yandan hükümet, Almanya'daki üslerin kullanılmasına izin verdi. Örneğin Libya'daki hedeflere yönelik saldırı düzenleyen NATO savaş uçakları ve Cruise Missile roketlerinin koordinasyonu, ABD silahlı kuvvetlerinin Stuttgart yakınlarındaki Möhringen'de merkezi üssü bulunan Africom (Afrika Kumandanlığı) tarafından yapılıyor. Yani Almanya izin vermese, Libya'ya saldırılar gerçekleşemez.

Almanya'nın çekimserliği, emperyalist ülkeler arasındaki çelişkileri gösterse de özünde bu çelişkilerin nasıl aşıldığını da kanıtlıyor. Hiç kuşkusuz: emperyalizm çıkarlarını kollamak için yeni maceralara atılmaktan çekinmeyecektir. Ama, bu yeni maceranın sonu belli olmadığı da şüphe götürmemektedir.

Merkel Afrika safarisinde

16 Temmuz 2011

Doğu Afrika son 60 yılın en ağır kuraklığı ile boğuşuyor. BM verilerine göre bölgede yaklaşık 10 milyon insan – 2 milyonu çocuk - açlıktan ölme tehlikesinde. Gelişmiş ülkelerin sadece 2010 yılında 30,6 gigatonluk karbondioksit emisyonu ile kırdıkları rekor, iklim felaketleri ile bedelini istiyor. Durum böyleyken, Alman şansöyesi Angela Merkel Kenya, Angola ve Nijerya'ya bir gezi düzenledi – açlara yardım etmek için değil tabii.

Sermaye temsilcilerinden oluşan delegasyonun üyesi, Alman Sanayi ve Ticaret Odaları Birliği'nin yöneticisi Martin Wansleben gezinin asıl amacını şöyle açıklıyor: *»Alman sermayesi, şansöyenin angajmanından Afrika'nın hammaddelerine daha serbest ulaşımı ummaktadır«*. Uzmanlar Afrika'nın nüfusunun 2150 yılına kadar 2,3 milyara çıkacağını tahmin ediyorlar – bu sayının aynı zamanda olası »tüketici sayısına« da işaret ettiği düşünülürse, Afrika'nın neden Alman ihracat sanayi için çekiciliğinin arttığı anlaşılabilir.

Tek neden bu değil elbette. Afrika 2009 krizinden sonra gerçekleştirdiği iktisadi büyüme oranlarıyla da dikkat çekiyor. Geçen yılın verilerine göre Afrika'nın ekonomik büyümesi ortalamada yüzde 4,8 olarak gerçekleşmiş. Bazı ülkeler ortalamanın üzerinde: örneğin »Kanlı Elmas« ülkesi Botswana yüzde 8,6 büyüme sağlarken, bu oran yaklaşık 150 milyon nüfusa sahip petrol ülkesi Nijerya'da yüzde 7,9 olarak not ediliyor. African Development Bank Group, Afrika'nın küresel çapta en hızlı büyüyen üçüncü bölgesi olduğunu bildiriyor.

Diğer taraftan, başta Çin olmak üzere Hindistan, Britanya, Brezilya ve Fransa'nın Afrika'da Almanya'dan daha fazla »angajman« gösteriyor olmaları da Alman sermayesinin hırslarını kamçılıyor olmalı. Alman Sanayi ve Ticaret Odası DIHK Afrika'yı boşuna *»geleceğin pazarı«* olarak nitelendiriyor.

Merkel'in safarisini kapsayan Kenya, Angola ve Nijerya kıtanın önde gelen ülkelerinden. Almanya sadece geçen yıl Afrika ile olan ticaretinde 40 milyar Euro'luk bir hacme ulaşmış. Almanya'nın ihracattan elde ettiği gelir 20 milyar Euro'dan fazla. Kenya'dan genellikle kahve ve çay gibi ürünler alınırken (Almanya'da satılan her dört gülden birisi Kenya'dan ithal ediliyor), uzun yıllar iç savaş girdabında bulunan Angola'ya silah satılıyor. (Merkel bizzat 800 milyon Euro değerinde altı savaş gemisini bu gezisinde satmak istiyor.) Almanya'nın bilhassa Nijerya ve Angola'dan ithal ettiği ürünlerin başında ise petrol geliyor. DIHK verilerine göre Nijerya'dan ithal edilen petrol 2011 başında iki katına çıkmış.

Almanya'nın özellikle Nijerya ile olan ilişkilerini derinleştirmek istemesinin bir diğer nedeni de Nijerya'nın doğal gaz kaynakları. Nijerya'dan ithal edilecek olan doğal gazla, Rusya'ya olan bağımlılığın azaltılması açıklanan hükümet hedeflerinden birisi. Burada Almanya yenilenebilir enerji kaynakları teknolojisi konusundaki gelişmiş konumunu kullanmak istiyor. Yaklaşık üç yıl önce Nijerya ile imzalanan bir »Enerji Partnerliği Antlaşması«na göre Almanya, Nijerya'da yenilenebilir enerji yatırımları gerçekleştirecek, karşılığında da ucuz fiyata doğal gaz alacak. DIHK bu antlaşmanın Çin ile olan »Afrika rekabetinde« Almanya'ya avantaj sağlayacağını hesaplıyor.

Sadece Berlin'de toplam 15 bin megawatt elektrik üretilirken, büyük doğal gaz ve petrol kaynaklarına sahip Nijerya'da topu topu 3 bin megawatt elektrik üretilmesi, Alman enerji tekellerinin iştahını kabartmış durumda. Delegasyondaki enerji tekeli temsilcilerinden Henning Nothdurft, *»ülkeyi ortalama bir seviyeye getirmek için 50 bin megawatta ihtiyaç var. Bu da yaklaşık yüz enerji santrali demektir. Bu Afrika'nın başka bir yerinde olmayan bir potansiyeldir. Bu yüzden buradayız«* diyor.

Metalik ve metalik olmayan hammaddeler ile petrol ve doğal gaz Afrika ülkelerinin en önemli gelir kaynakları. Ancak bu ülkelerdeki nüfusun yarısından fazlasının açlık sınırında yaşıyor olması, savaşların, ekolojik felaketlerin ve kronik kitlesel yoksulluğun kıtanın gündelik yaşamını belirlemesi, Afrika halklarının trajedisini gösteriyor.

Bu trajedi, bu ülkelerin sadece »kötü yönetiliyor« olmasıyla açıklanamaz, bu ne kaderdir ne de tanrı vergisi. Tam aksine, emperyalist ülkelerin yürüttükleri politikalar, transnasyonal tekellerin lehine olan antlaşmalar, başta Almanya olmak üzere sanayileşmiş ülkelerin şantaj yollarıyla ve despot yönetimlere verilen rüşvetlerle dikte ettikleri ekonomi ve tarım politikaların bir sonucudur.

Emperyalizm, Afrika'nın kanından beslenmeye devam ediyor hâlâ.

AB imparatoru Almanya

1 Ekim 2011

Bu hafta Almanya basını, Perşembe günü yapılan ve »Euro Kurtarma Şemsiyesi« olarak adlandırılan bir karar tasarısı oylamasına kilitlenmişti. Nitekim Federal Parlamento CDU/CSU/FDP/SPD/ Yeşiller fiili koalisyonunun oylarıyla karar tasarısını kabul etti ve sermaye çevreleri şampanyaları patlatmaya başladı.

Karar tasarısının kabulüyle Almanya, AB'nin Euro Bölgesi'ndeki Yunanistan ve İspanya gibi iflas eden ülkeleri kurtarmak (!) için oluşturulan AB fonuna 211 milyar Euro ödeyecek. Peki bu karar ne anlama geliyor? Önce bir »şemsiyeyi« açıp, içinde neler olduğuna bir bakalım.

2010 ilkbaharında »kurtarma operasyonu« için AB hükümet ve devlet başkanları kararıyla *Avrupa Malî Stabilizasyon Fasilitesi EFSF* adını taşıyan 250 milyar Euro'luk geçici bir fon oluşturuldu. Fon, sermaye piyasasından da kredi alarak, sert tasarruf tedbirlerini uygulamaya başlayan borçlu ülkelere ucuz kredi sağladı. Yani, uluslararası malî piyasaların kârlarını garantiledi. Tasarruf tedbirlerinin ne anlama geldiğini görmek içinse, başta Yunanistan olmak üzere, fondan kredi alan ülkelerdeki kitlesel protestolara bakmak yeterli.

Hükümet ve devlet başkanları kendi ulusal parlamentolarının onayını almadan 2011 Temmuz'unda EFSF'in bütçesini 440 milyara, garanti çerçevesi hacmini ise 780 milyar Euro'ya çıkardılar. Ayrıca fona, krizdeki ülkelerin (beş para etmez) devlet tahvillerini satın alma yetkisi de verildi. Şimdi ise geçici olan EFSF'in yerine, 2013'den itibaren 500 milyar bütçeli *Avrupa Stabilizasyon Mekanizması ESM* getirilecek.

Ancak bu, kararın bir yanı. Diğer yanı ise *Avrupa İstikrar Antlaşması*'nın sertleştirilmesi. Buna göre kriterlere uymayıp ticaret açığı veren ülkeler cezalandırılacak ve hükümetleriyle parlamentolarının egemenlik hakları askıya alınacak. AB Komisyonu bunların haricinde Euro bölgesindeki 17 ülkenin ulusal bütçe planlamasına karışabilecek ve ücret seviyeleri ile sosyal hizmetlerin kısıtlanmasına karar verebilecek. Bu da yetmedi, ulusal hükümetler Komisyon'un direktifiyle devlet giderlerini – yani altyapı yatırımlarını, sosyal hizmet giderlerini, konjonktür programlarını v.s. – indirmeye ve iktisat politikalarını Komisyon'un belirlediği çizgiye çekmekle mükellef kılınacaklar.

Temmuz başında Yunanistan Maliye Bakanı Venizelos »biz, ancak bize söyleneni ve izin verileni yapıyoruz« diyordu. Şimdi bu teyid edildi: seçmen kimi seçerse seçsin, ülkesi ve geleceği hakkındaki kararları başkası verecek ve bunu değiştiremeyecek. Görünen o ki, »krizden kurtulmak« gerekçesiyle atılan bu adımlar Avrupa'yı demokratik meşruiyetin olmadığı ve ülkeler ile ilgili tüm kararları uluslararası malî piyasaların temsilcisi hâline gelen komiserlerin alacağı bir coğrafyaya dönüştürecek.

Bundan en kazançlı çıkan ise Alman sermayesi. Zaten iş başından itibaren Almanya'nın belirlediği bir çizgide ilerledi. Euro Bölgesi kararı, bu bölge içerisindeki ülkelerin birbirleriyle ucuz işgücü, düşük vergi, yüksek sübvansiyon ve sosyal adaletsizlik konusunda rekabet eden birer »ekonomi mevkilerine« dönüştürdü. Almanya, güçlü ekonomisiyle Euro Bölgesi ülkelerini esir aldı ve AB'nin imparatoru hâline geldi. Hükümetlerin her işbaşına gelişlerinde tekrarladıkları »Almanya, ancak AB çatısı altında yeniden güçlü ülke olabilir« teranesini bu çerçeveden okumak aydınlatıcı olur.

Amma velakin, görünen köy kılavuz istemiyor. Bir kere oluşturulan ESM de kırılgan ayaklar üzerinde. Sadece İtalya'nın borçlarını ödeyemez duruma düşmesi, ESM'i oyun kâğıtlarından yapılmış bina gibi hemen çökertebilir. ESM krizi çözmekten ziyade, süresini uzatacak. İkincisi, Yunanistan gibi ülkelerin ticaret açığı madalyonun bir yanıysa, Almanya'nın ticaret fazlası da diğer yanı olduğundan, Almanya Euro Bölgesi'ndeki ülkelerin »borçlarını ödeyebilir« durumda olmasına bağlı. Yani, imparator, borçluların istikrarı kadar güçlü olabilecek. Fatura ise her zamanki gibi halka çıkartılacak. »Kurtarma operasyonu« yaşlı-geç, işli-işsiz her kesimden insanın sırtına yeni yükler yükleyecek. Buradaki asıl soru, bu oyun daha ne kadar devam edebilecek?

Merkel'in yeni »Türkiye siyaseti« mi?

21 Şubat 2013

Alman şansölyesi Angela Merkel 24 – 25 Şubat 2013'de Türkiye'yi ziyaret edecek. Merkel'in basın sözcüsü ziyarette her iki ülkede Alman-Türk üniversitelerinin kurulma planlarının görüşüleceğini açıklamış olsa da asıl görüşme başlıklarının daha farklı olacağını herkes biliyor. Bunların başında şüphesiz Suriye ve bölgedeki gelişmeler duruyor.

Merkel'i kısa zaman sonra takip edecek diğer isim ise, Fransa başkanı François Hollande. Çekirdek Avrupa'nın taşıyıcısı bu iki ismin peşpeşe Türkiye'ye gelecek olması ve bu çerçevede önceden verilen sinyaller, AB-Türkiye ilişkilerinde bazı değişiklikler olacağına işaret ediyor. Ama bu değişiklikler, AKP hükümetinin iç politikada puan toplamak amacıyla dile getirdiği – Şanghay İş birliği Örgütü gibi - »yeni arayışlarla« değil, AB'nin »yeni« Türkiye değerlendirmeleriyle doğrudan bağlantılıdır.

Gerek Almanya gerekse de Fransa karar vericileri, Türkiye'nin AB üyeliğine uzun zamandır pek sıcak bakmıyorlardı. Merkel'in 2012 Kasım'ında sarf ettiği »Biz Türkiye'nin tam üyeliğine karşıyız, ama önemli bir ülke olan Türkiye'yi kaybetmek de istemiyoruz« sözleri hâlâ hafızalarda. Fransa da son döneme kadar muhafazakâr Başkan Sarkozy'nin blokaj pozisyonunda duruyordu. Ancak geçen hafta Ahmet Davutoğlu ile buluşan Fransa dışişleri bakanı Laurent Fabius, AB'nin bölgeler politikasını ilgilendiren 22. müzakere başlığının açılmasına yönelik Fransa vetosunun kalktığını »müjdeledi«.

AB bürokrasisinde »küçük, ama önemli« diye nitelendirilen bu adım hayli soğukkanlılıkla karşılandı, çünkü henüz sevinmek için bir neden yok. Bugüne kadar 35 müzakere başlığından sadece bir tanesi »halloldu«. Ayrıca 12 başlık açıldı, ama Kıbrıs ihtilafı nedeniyle bloke durumdalar. Gene de Fransa'nın açıklaması AKP'nin »başarı hanesine« not edilecek. AB bürokrasisinin koridorlarından haber alanlar, Paris'in Türkiye'ye yönelik siyasetini değiştirmesi için özellikle Berlin'in bastırdığını biliyorlar. Peki, Türkiye'ye en fazla »imtiyazlı ortaklığı« öngören Almanya'nın bu tavır değişikliğinin ardında ne yatıyor?

Değerlendirmede revizyon

Türkiye özellikle son yıllarda Alman sermayesinin en önemli partnerlerinden birisi hâline geldi. Hâli hazırda 5.000 Alman şirketi Türkiye'de üretim yapıyor ve faaliyet gösteriyor. Erdoğan'ın son Avrupa ziyaretlerinde yaptığı açıklamalar, Brüksel'de »Erdoğan seçim kampanyası için AB'den daha olumlu bir tavır bekliyor« biçiminde algılandı. Ve Türkiye-Almanya ticaretindeki reel sayılar, Erdoğan'ın bu beklentisinin yerine getirilmesini sağlamak için güçlü bir pozisyon yakaladığını gösteriyor: 2012'de Türkiye'nin Almanya'ya yönelik ihracatı 14 milyardan 13 milyar Dolar'a gerilerken, Irak'a – özellikle Güney Kürdistan'a – yönelik ihracatının yaklaşık 11 milyar Dolar'a yükselmiş olması, Alman sermayesini kaygılandırmaya yetmiş gibi görünüyor.

Ancak bu, resmin sadece bir detayı. Merkezi Berlin'de olan ve hükümete yakınlığıyla tanınan Bilim ve Siyaset Vakfı uzmanı Günter Seufert, Berlin ve Paris'in »Türkiye konusundaki hareketsizliğin Avrupa'nın pozisyonunu zayıflattığını« görmeleri gerektiğini ve »müzakere süreci yürümediği takdirde herhangi bir yaptırım şansının olmadığını« belirtiyor. [1] Erdoğan'ın İslam Dünyası, Rusya ve Çin ile flört etmesi ve »günden güne güçleniyoruz« pohpohlanmasında bulunması, AB elitlerini rahatsız ediyor, ama aynı zamanda Türkiye değerlendirmelerinde revizyona gitmeye zorluyor.

Bugüne kadar Almanya ve Fransa'daki karar vericiler arasında yaygın olan görüş, farklı bir kültür çevresine ait olan Türkiye'nin Avrupa'da yeri olamayacağıydı. Aynı zamanda Türkiye'nin AB üyeliği sorusunun her defasında – özellikle seçimler öncesinde – Avrupalıların refah şövenisti ve Türkiye karşıtı tavırlarını »oya« dönüştürmek için iç politika malzemesi hâline getirilmesi, vazgeçilmez bir muhafazakâr gelenek hâline gelmişti. Bu nedenle en iyimser olanlar bile, Türkiye'nin 25 yıldan önce AB üyesi olamayacağını ifade ediyorlardı.

Ancak küresel gelişmeler ve Türkiye sermayesinin sermaye birikiminin zorladığı bölgesel emperyalizm hevesleri, algının değişmesine, değerlendirmelerin yeniden ele alınmasına neden oluyor. AB içi tartışmalarda Türkiye'nin Avrupa standartlarındaki bir demokrasiye sahip olmadığını kabul etmek gerektiği, ama buna rağmen yola devam edilmesinin AB'nin çıkarlarına olduğu görüşü ağırlık kazanıyor.

Büyük tekellere danışmanlık yapan emekli Alman amirali Ulrich Weisser bu görüşü ısrarla savunanlardan. Weisser şöyle yazıyor: »Öylesine iyi gerekçelendirilmiş olan ve kendi sistemimiz için vazgeçilmez ilkelerin, AB üyeliği konusunda tek geçerli ölçü olarak kalıp kalmayacağını kendimize sormalıyız. Halbuki çıkarlarımız, güvenliğimiz, iktisadî iş birliklerimiz ve istikrarsız stratejik bir bölgede etkide bulunma olanaklarımız Türkiye'nin jeopolitik değerini dikkate almamızı gerektirmektedir.« [2]

Weisser, Javier Solana ve Robert Cooper türünden pragmatik AB elitlerinin çizgisinde düşünüyor ve »iyi huylu emperyalizmin« (Solana) çıkarları için burjuva demokrasisinin ilkelerinden feragat edilebileceğini belirtiyor. Hatta bu noktada Çekirdek Avrupa anlayışının gereğini yerine getirmeyi, yani »iki farklı hızda yol alan AB« konseptini öneriyor ve bu şekilde Türkiye'nin »esnekleşen« bir AB'nin üyesi olabileceğini savunuyor.

Paris ve Berlin'in bu önerilere sıcak bakıp bakmadıklarını söylemek için henüz erken. Çünkü görüldüğü kadarıyla Türkiye'nin AB üyeliğine yönelik »kültürel« itirazlar şu an için ağır basıyor. Ancak gene de devlet politikalarının duyguların değil, reel çıkarların yönlendirdiği gerçeğinden hareketle, Türkiye'nin bölgedeki, bilhassa Rusya, İran, Irak, Suriye ve İsrail'le değişmekte olan ilişkilerinin, ABD'nin bölgeye yönelik stratejilerinin ve Türkiye'nin jeostratejik konumunun AB'nin siyasetini yönlendirmek için sürekli olarak hep yeniden değerlendirmeye tutulduğu söylenebilir.

Çıkar çelişkileri ve ortak çıkarlar birliği

Türkiye'nin 2001 krizinin ardından uyguladığı konsolidasyon politikaları, özellikle güçlü bir toplumsal desteğe sahip olan AKP hükümetleri dönemindeki uygulamalar sonucu elde ettiği iktisadî başarılar, her ne kadar kırılgan bir ekonomi olsa da Türkiye egemenlerine göze çarpan bir özgüven verdi. Bu özgüven ile bölgesel emperyalizm heveslerine kapılan ve küresel stratejilerden daha büyük paylar alabileceği kanısında olan Türkiye karar vericileri, giderek AB'den bağımsız analizler yapmaya başladılar, ki bu ülkenin karşı karşıya kaldığı koşulların da bir zorlamasıydı.

Enerji bağımlılığı, Türkiye karar vericilerinin stratejilerini geliştirirken dikkate almak zorunda oldukları en önemli etken. Örneğin AKP, İran konusunda AB'den çok farklı düşünüyor. Tarihsel ilişkiler, 15 milyar Dolar'lık ticaret hacmi, uzun ortak sınır, ortak sorunlar (bilhassa Kürt sorunu) ve İran gazına olan bağımlılık, AKP'yi AB'nin tersi bir pozisyon almaya zorluyor. AKP, Batı'nın İran nükleer programını engelleme girişiminin tersine, sorunun tüm Ortadoğu'yu kapsayan, yani İsrail'in nükleer programını da içerecek bir konseptle çözülebileceğini savunuyor. Türkiye her ne kadar Suudî Arabistan ve Körfez ülkeleriyle birlikte bir »Sünnî hegemonya projesini« takip etse de, İran'ın bölgedeki etkisinin, gücünün çok iyi farkında ve olası bir Batı-İran savaşında en çok zararın Türkiye'ye düşeceğini görebilecek kadar gerçekçi.

Diğer yandan sıkı iktisadî iş birliğine dayanan Türkiye-Rusya ilişkileri de, AB'nin çıkarlarına ters yönde seyrediyor. Rusya, bilhassa enerji sektöründe Türkiye'nin en önemli partnerlerinden birisi hâline geldi. Basına yansıyan haberler, şu an 18 milyar Doları bulan ticaret hacminin katlanarak artırılması için adımların atıldığını gösteriyor. Rusya doğal gazına olan bağımlılıklarını azaltmak isteyen Çekirdek Avrupa ülkeleri, hummalı bir alternatif arayışı (örn. Nabucco Boru Hattı) içerisindeyken, Avrupa'ya doğal gaz satışına bağımlı olan Rusya ise, Karadeniz'den Batı Avrupa'ya doğal gaz nakliyatını güvence altına almak için inşa ettiği »South Stream« boru hattı için Türkiye ile iş birliğini arıyor.

Bunlarla birlikte Türkiye, Suriye'deki gelişmeleri belirleyen en önemli ülke hâline geldi. Suriye ile olan 877 kilometrelik sınır, sözde Suriye muhalefetine Türkiye topraklarından beslenmesi ve AKP'nin islamist terör gruplarını önemli ölçüde kontrol altında tutabiliyor olması, AB'nin Türkiye olmaksızın Suriye'de belirleyici aktörlerden birisi olabilmesini neredeyse

olanaksızlaştırıyor. Bu açıdan Türkiye'nin AB karşısında aldığı, »siz olmadan da yolumuza devam edebiliriz« tavrının içi kof bir tehdit olmadığını söylemek için yeterince neden var.

Gene de Türkiye egemenleri ile AB karar vericileri arasındaki çelişkiler Türkiye'nin Avrupa'dan uzaklaştığı anlamına gelmemektedir. Tam aksine, Türkiye'nin başta NATO olmak üzere Batılı emperyalist güçler ile olan ilişkisi, şimdiye kadar olmamış biçimde güçlü ve sürdürülebilir seviyededir. Hatta AKP hükümeti ile onları destekleyen sermaye fraksiyonlarının uzun vadeli egemenlik çıkarları ile AB'nin ve ABD'nin Balkanlar-Kafkasya-Ortadoğu-Üçgeni'ndeki iktisadî, siyasî ve stratejik çıkarları örtüşmektedir. Bu ilişkilerde değişmiş olan, Türkiye egemenlerinin AB ile olan ilişkilerinde daha güçlü bir pozisyon kazanmış olmalarıdır. Ancak bu güçlü pozisyonu uzun süre ayakta tutabilmek, kırılğan ekonomi ve çözülememiş olan Kürt sorunu nedeniyle, Türkiye egemenleri için hiç te kolay olmayacaktır.

Almanya ve Fransa, Türkiye'nin hem bu güçlenen pozisyonunun hem de karşı karşıya kaldığı rizikoların çok iyi farkındadır. Türkiye'nin bölgesel güç hâline geldiği, hatta girdiği stratejik ortaklıklar sayesinde bölgede belirleyici güçlerden birisi olmak üzere olduğu, ABD ve Britanya'nın desteğine sahip olduğu, henüz ekonomik büyümesinin devam ettiği, bu büyümenin yarattığı sermaye birikiminin Ortadoğu ve Afrika'ya açılma stratejilerini zorladığını ve AKP hükümetinin hâlâ geniş bir toplumsal desteğe sahip olduğu bilinmektedir. Ancak Türkiye'nin »yumuşak karnını« oluşturan tüm ihtilaflar, ülke ekonomisinin sıcak paraya olan müthiş ihtiyacı, Kürt hareketinin kitlesel direniş dinamiği ve istikrarsızlığı kronikleşmiş Ortadoğu'da her an beklenmedik gelişmelerin bütün planları altüst edebileceği de hesaba katılmaktadır.

Aslına bakılırsa AB'nin, daha doğrusu Almanya ve Fransa'nın Türkiye'ye yönelik olan siyasetlerinde esaslı bir rota değişikliğini gerektirecek şartlar henüz olgunlaşmamıştır. Türkiye'ye yönelik siyasetlerinde »yeni« olan, bir tarafta AB dışından da destek bulabilmiş ve bu şekilde müzakere gücünü artırabilmiş olan bir partnere verilebilecek ek tavizlerin ne olabileceğinin araştırılması, diğer tarafta da AB'nin kendi yapılanmasını değişen koşullara uyumunu sağlama çabalarıdır.

Gerek Merkel gerekse de Hollande Türkiye'yi ziyaret etmeye elleri boş gelmeyecek, muhtemelen de elleri boş dönmeyeceklerdir. Bir kere Merkel de Hollande da önümüzdeki on yıl içerisinde Türkiye'nin AB'ne üye olamayacağını çok iyi bilmekteler. Kıbrıs karşılıklı olarak »şartlı rehin« hâlinde. Kıbrıs sorunu var olduğu, yani Türkiye Kıbrıs'ın AB ile olan Gümrük Birliği'ne dahil edilmesini engellediği müddetçe, açılmış olan 12 müzakere başlığının halledilmesinin olanaksız olduğunu Paris de Berlin de, Ankara da bilmekteler. Kaldı ki daha açılmamış olan müzakere başlıklarının halledilmesi de uzun bir süre alacaktır. Formel açıdan müzakere başlıklarının halledilmesi, Türkiye'nin AB'ne üye olmasının değişmez önkoşuludur. Bu önkoşulun da önümüzdeki on yıl içerisinde yerine getirilmesi olanaksız olacağına göre, Merkel'in de Hollande'ın da müzakere sürecinin devam etmesi yönünde verecekleri sözler, onları hiçbir siyasî rizikoya sokmayacaktır.

Diğer yandan AKP hükümeti de bölgedeki gelişmelerin, özellikle Suriye'de umut edilen rejim değişikliğinin hâlâ gerçekleşmemiş olması ve aynı zamanda Tunus ve Mısır'daki yönetim krizlerinin, o hülyası görülen bölgesel önderliğin çok sınırlı olduğunu gösterdiğini ve bölgesel önder olabilmek için AB'nin desteğinin gerektiğini kavramış durumda. Zaten Almanya dışişleri bakanı Guido Westerwelle'nin bugünlerde Türkiye'nin AB'ne yakınlaştırma sürecinin hızlandırılmasını istemesi de Türkiye'nin AB'nin desteğine ihtiyacı olduğunu görmesindendir.

Bu karşılıklı reel bağımlılıklar, ister istemez karar vericilerin esnek reel politikalar geliştirmelerine ve pragmatik davranmalarına neden olmakta. O nedenle gerek Merkel'in, gerekse de Hollande'ın Türkiye'ye çantalarında çeşitli »hediyelerle« gelecek olmaları büyük bir olasılıktır. Getirecekleri »hediyelerin« arasında şüphesiz Avrupa'daki Kürt kurumlarına yönelik sertleşme politikaları, askerî yardımlar ve bir dizi yatırımlar olacaktır. Ama en büyük »hediye« Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına AB'de serbest dolaşım hakkının verilebileceği vaadi olacaktır. Bu ise »ev sahibinin« ne kadar »misafirperver« olacağına, yani karşılığında neleri vermeye yanaşacağına bağlıdır. Önümüzdeki yerel seçimler ve bilhassa ilk kez gerçekleştirilecek olan cumhurbaşkanlığı seçimleri düşünülecek olursa, »Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına serbest dolaşım hakkını söke

söke alan lider« olma düşüncesinin, Erdoğan için ne denli çekici olabileceği tahmin edilebilir. Asıl mesele, Erdoğan'ın böylesi bir desteğe karşı ne kadar bonkör olmayı göze alabileceğidir.

Merkel'in Türkiye ziyaretine Almanya açısından baktığımızda ise, Almanya'nın Türkiye siyasetinde sadece taktiksel bir değişimin söz konusu olduğu görülebilir. Çünkü bu siyasetin özü, Kaiser Wilhelm döneminden beri değişmemiştir ve sadece Almanya sermayesinin iktisadî, siyasi ve stratejik çıkarlarının korunması üzerine kuruludur.

[1] Bkz.: 19 Şubat 2013 tarihli Frankfurter Rundschau gazetesi: <http://www.fr-online.de/politik/eu-beitritt-annaehderung-an-die-tuerkei,1472596,21861424.html>

[2] Ulrich Weisser: Für eine Revision der Türkei-Politik (Türkiye siyasetinin revizyonu için), 31 Ocak 2013 cicero.de

Sağ popülizm taarruzda

15 Nisan 2013

Yıllardan beri Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde dikkat çeken bir fenomen nihâyet Almanya'ya da ulaştı: Alternative für Deutschland – AfD (Almanya için alternatif) adlı parti ile sağ popülizm Almanya'da da siyasî formasyonuna kavuştu. 14 Nisan 2013'de Berlin'de kurulan AfD şimdiden Almanya medyasını hayli meşgul edecek gibi görünüyor. Peki, bu partinin Almanya siyasî sahnesindeki etkisi ne olacak?

Alman muhafazakarları yıllarca »CDU/CSU« partilerinin sağında başka bir partiye »yer bırakmayacaklarını« açıklıyor ve öncelikle aşırı sağ/ırkçı partilerin Federal Parlamento'da yer almalarını engelleyen bir pozisyonda duruyorlardı. Ancak bu pozisyon, Hristiyan Demokratların siyasetlerini milliyetçi ve sağ popülist söylemle yönlendirmelerini de gerektiriyordu. 1960lı yıllardan bu yana da bu politikanın başarılı olduğu söylenebilir.

Diğer yandan Almanya'nın AB bütünleşme politikalarından en fazla faydalanan ülke olması, süregiden iktisadî ve mali krizlerin »kazanani« hâline gelmesi ve dünyanın en zengin ihracat ülkelerinden birisi olma konumunu koruyabilmesi nedeniyle, Avrupa'nın diğer ülkelerinde başarı kazanan ve genellikle AB karşıtı programla büyük oy potansiyeline kavuşan sağ popülistlerin Almanya'da aynı başarıyı gösterebilmeleri beklenmiyordu. Ortaya çıkan ve Almanya'nın »demokratik konsensüsü« çerçevesinde Nazilerle ortaklıktan kaçınmak zorunda kalan sayısız parti deneyimi bu nedenle marjinal kalmıştı.

Geleneksel burjuva partilerinden ayrılan ve çoğunlukla yerel ya da eyalet düzeyinde örgütlenen kimi sağ popülist hareket, yerel ve eyalet düzeyinde parlamenter engelleri aşabilse de Federal Parlamento için geçerli olan yüzde 5 barajını aşamamıştı. Buna rağmen araştırma kurumları, Alman halkı arasında yaygın olan yabancı düşmanı, ırkçı ve refah şövenisti yaklaşımlar nedeniyle, yüzde 20 – 25 arasında bir sağ popülist potansiyelin olduğunu tespit etmişti. Özellikle Euro Bölgesi'ndeki kriz, burjuva basınında »Almanya iflas eden ülkeleri finanse etmek zorunda« propagandası, orta katmanlardaki korkunun derinleşmesine neden oldu.

Alman sermayesi hem bu korkulara reaksiyon göstermek hem de çalışan sınıflar arasında var olan parçalanmışlığı sürdürebilir tutabilmek amacıyla, bilhassa sendika üyelerinin belirgin kesimlerini oluşturan çekirdek kadrolara toplu iş sözleşmelerinde çeşitli tavizler verdi. Örneğin metal iş kolunda 2013 toplu iş sözleşmelerinde birkaç saatlik toplantı sonrasında yüzde 4,3 düzeyinde ücret artışı kabul edildi. Daha önceleri yüzde 2 gibi cüzi artışlar için dahi haftalarca müzakereleri dayatan, hatta sendikaların uyarı grevlerine gitmelerinden dahi çekinmeyen metal sanayicilerinin bu kadar kısa zamanda böylesi bir artışı kabul etmeleri, hatta otomotiv tekellerinin çekirdek kadrolarına »çok kâr yaptık« gerekçesiyle kendiliğinden 6 ila 8 bin Euro'luk »prim« vermeleri, sol sendikacılar arasında »sus payı« olarak değerlendirilmişti.

Gerçekten de çalışan sınıfların sendikal örgütlülüğünün hayli yüksek olduğu Almanya'da 1990lı yıllardan sonra hızlanan neoliberal dönüşüm ve bu çerçevede Alman sosyal devleti anlayışının ciddi erozyona uğratılması, geniş kitleler arasında siyasete duyulan güvenin azalmasına ve toplumsal hareketlenmelere neden olmuştu. 2003'de sosyal demokrat-yeşiller hükümetinin uyguladığı sosyal kırım politikaları ise, Almanya'da hiç beklenmeyen bir dinamige: Almanya çapında örgütlü bir sol/sosyalist partinin ortaya çıkıp, parlamenter başarı göstermesine neden olmuştu. Bu gelişme, artık iktisadî ve sosyal politikalarında aralarında sadece nüans farkı olan, tek tipleşmiş geleneksel partilerin »alternatifinin« gerçekçi olabileceğini göstermişti.

Böylesi bir alternatfin ortaya çıkması, peş peşe Federal Parlamento'ya girmesi, bir tarafta geleneksel partilerin yeniden »sosyal söyleme« sarılmalarına ve ihracat şampiyonu Alman sermayesinin elde ettiği kârlardan »kırıntı« sayılacak paylar vermeye yanaşmasına neden oldu. Bilhassa 1990lı yıllarda göçmenlere yönelik »günah keçisi« politikasıyla refah şövenizminin teşvik edilmesi taktiğinin 2000li yıllarda yeterince etkisinin kalmayacağı görüldü. Sol Parti, sendikalara ve toplumsal hareketlere yakınlığı ile muhalefet dinamikleri üzerinde daha etkin olmaya başlamıştı.

Hristiyan Demokratların »sosyal demokratlaşması«, SPD ve Yeşillerin »sosyal konuları« yeniden parti retoriğine alması, krizlerden ve neoliberal dönüşümden etkilenen, korku toplumunun çekirdeğini oluşturan refah şövenisti kimi orta katman mensubunun yeni arayışlara girmesine neden oldu. Nitekim aralarında Alman Sanayiciler Birliği eski başkanı Hans Olaf Henkel ile onlarca üniversite profesörünün olduğu bir ekip, AB ve Euro karşıtlığı ile eski D-Mark özlemini sağ popülist söylemle birleştirerek yeni bir formasyonla ortaya çıktılar. İşte AfD böylesi bir siyasî formasyondur.

Parti programına bakıldığında, aşırı sağ ile Neofaşist hareket arasında kalın bir çizgi koyan AfD, temel talep olarak Almanya'nın Euro Birliği'nden çıkarak, yeniden D-Mark'ı para birimi olarak uygulamaya sokmasını, koruyucu tedbirlerle AB içerisinde gümrük sınırlarını düşürerek, Almanya'nın iç pazarının AB içinde de koruma altına alınmasını v. b. gerici pozisyonları savunmakta. Partinin kısa süre içerisinde 7.500 üyeye sahip olması ve seçim anketlerinin partiyeye şans tanınması, AfD'nin ciddiye alınacak bir formasyon olduğunu göstermekte.

Ancak, AfD'nin 2013 Eylül'ünde yapılacak olan Federal Parlamento Seçimlerinde başarı elde edebileceğini söylemek için henüz erken. Aslına bakılırsa, sağ popülizmin bu taarruzunun öncelikle hedefi de bu değil. Çünkü böylesine bir siyasî gücün ortaya çıkması en başta muhafazakâr ve liberallerin siyasî söylemlerini ve programatik hedeflerini etkileyecek. Her ne kadar kimi yorumcu AfD'nin iktidardaki muhafazakâr-liberal hükümet için bir tehdit oluşturduğunu belirtse de tam tersi olacaktır. Sağdan gelecek olan baskı, »kendi sağlarında« başka partilere »yer bırakmayacak« CDU/CSU ve FDP'nin neoliberal iktisat politikalarını sertleştirmelerine ve sağ popülist söylemi parti retoriğine daha güçlü bir şekilde almalarına neden olacak.

Daha şimdiden CDU/CSU ve FDP içerisindeki sağ kanattan AfD'nin kurulmasına gösterilen reaksiyon, 2013 seçim kampanyalarının nasıl bir yön alacağını göstermekte. CDU/CSU'nun önde gelen isimlerinden Wolfgang Bosbach yaptığı bir açıklamada »AfD'yi karşıt değil, partner olarak görmemiz gerekir« diyerek, belirgin »muhafazakâr« profil göstermeye çalışmakta.

Kısaca, neoliberalizmin egemenlik aracı olan sağ popülizm, başarılı olduğu Fransa, Hollanda, Belçika veya Doğu Avrupa ülkelerinde nasıl sermaye yanlısı ve milliyetçi politikaların kökleşmesini sağladıysa, Almanya'da da aynı sonucu alabilmek için siyaset sahnesine sürülmüş durumda. Sağ popülizmin asıl hedefi, deklare ettiği gibi geleneksel siyaset değil, emek, sosyal adalet, barış ve demokratikleşme yanlısı güçlerdir. Parti programı bunu ilân etmekte, egemen siyaseti bu yönde baskı altına almaktadır. Asıl mesele, dünyanın en imtiyazlı coğrafyalarından birisinde yaşayan emek ve demokrasi güçlerinin bu ilâna nasıl bir yanıt vereceğidir. Bu yanıtın verilebileceği süre ise önümüzdeki 5 aydır. 22 Eylül 2013 akşamı Almanya için önemli bir dönüm noktası olacaktır. Bu dönüm noktasının çalışan sınıfların lehine olmasını sağlamak Almanya solunun göstereceği basirete bağlıdır ve maalesef korkutucu olan da budur.

Refah şovenizminin zaferi

23 Eylül 2013

Almanya yeni parlamentosunu seçti ve partiler yelpazesini tarihsel bir sarsıntıyla yeniden kardı. Şansölye Merkel görevine devam edecek, ama Federal Parlamentonun kurulduğu günden bu yana her zaman hükümet ortağı olan liberal FDP'nin tarihin sayfalarına gömülmek üzere olmasından dolayı kendisine yeni bir ortak seçmek zorunda kalacak. Bu sefer olmasa da önümüzdeki dönemde FDP'nin rolünü üstlenmeye aday yeni parti, sağ popülist »Almanya için Alternatif« (AfD) olacak gibi. AfD parlamentoya giremedi, ama varlığıyla CDU ve CSU'nun daha da sağa kaymasına neden olacak.

Seçimler neoliberal cephenin bir diğer birliğini, yani SPD ve Yeşiller koalisyonunun olanaksızlığını ortaya çıkardı. Sosyal demokrasinin, CDU/CSU-FDP birlikteliğinin sadece »renk farkı« olan kırmızı-yeşil stratejisi yenildi. Kapitalist dünyanın merkez ülkesi Almanya'nın yurttaşları imtiyazlı coğrafyada yaşadıkları bilinciyle »orijinal istikrarı« seçtiler. Ama aynı zamanda da neoliberal cephenin bütün bileşenlerini yeni koalisyon denemelerine zorladılar.

Almanya solu DIE LINKE geçen seçimlere nazaran hafif oy kaybetmesine rağmen Almanya'nın üçüncü büyük partisi olarak yeniden parlamentoya girdi ve gene neoliberal cephe karşısında tek muhalefet partisi olmaya aday. Aslında sosyal demokrat bir şansölyenin seçilebilmesi aritmetik olarak olanaklı, ama gerek SPD gerekse de Yeşiller DIE LINKE ile federal düzeyde birlikte çalışmak istemiyorlar. Aynı anda yapılan Hessen eyalet parlamentosu seçimlerinde de tekrar meclise girmeyi başaran DIE LINKE, ülkede siyaset değişikliğini sağlayacak en güçlü aday olmasına rağmen, bunu birlikte gerçekleştirebileceği bir partnere sahip değil.

Yeni parlamentodaki oy ve sandalye dağılımı şöyle: CDU/CSU yüzde 41,5 ve 311 sandalye; SPD yüzde 25,7 ve 192 sandalye; DIE LINKE yüzde 8,6 ve 64 sandalye; Yeşiller yüzde 8,4 ve 63 sandalye. SPD son seçimlere nazaran (%23,0) oylarını biraz artırabildi, ama federal seçimlerdeki en kötü sonuçlarından birisini elde etmiş oldu. Gerhard Schröder dönemindeki politika değişikliği ile neoliberal cepheye geçen SPD hâlâ temel seçmen tabanında hayal kırıklığı yaratmaya devam ediyor. Taraftarlarının bir kısmını DIE LINKE'ye kaybeden SPD, »yeni orta« olarak adlandırdığı toplumsal katmanlar arasında, bu katmanların sınıfsal çıkarlarını temsil eden CDU'ya karşı mevzii kazanamadı.

Fukuşima Felaketi ile önemli bir toplumsal destek elde eden Yeşiller, FDP ile liberal iktisat politikaları konusunda yarışmaya girmeleri ve CDU'ya göz kırpmaları nedeniyle büyük hüznü yaşadılar. Merkel'in »Almanya'nın istikrar için güçlü hükümete ihtiyacı var« diyerek büyük koalisyon sinyali vermesi ile CDU-Yeşiller rüyaları da bitti gibi görünüyor. Ancak Yeşiller yönetimi her defasında yeterince oportünist olduğunu gösterdiğinden, mutlaka »olmayacak« demek de yanlış bir analiz olur.

Sonuç itibariyle Almanya'daki seçimlerin refah şovenizminin bir zaferi olduğunu vurgulamak gerekiyor, çünkü neoliberal iktisat politikalarını, sosyal hakların kısıtlanmasını, tasarruf paketlerini ve militarist saldırganlığı temsil eden siyasî söylemi kullanan bütün partiler Alman seçmeninin desteğini alabildi. SPD ve Yeşilleri muhalefet içerisinde saksak dahi, CDU/CSU, FDP ve AfD'nin aldıkları oy toplamı yüzde 52'nin üzerinde. Bu aynı zamanda CDU/CSU'nun yanı sıra SPD ve Yeşiller üzerinde de sağ popülizmin baskısının artacağını, diğer taraftan ise, bilhassa SPD ile 140 yıldan uzun bir süredir aynı »yatağı« paylaşan sendikalara sosyal hakların ancak »sol« bir hükümet kurulabilirse savunulabileceğini gösteriyor. Bu gerçeğin sendikaların DIE LINKE'ye karşı uyguladıkları boykot politikasında değişime yol açıp açmayacağını zaman gösterecek.

Belli olan tek şey var: o da AB üyesi ülkelerin içerisinde bulunduğu ekonomik ve mali krizin tek kazananı Almanya olduğu müddetçe ve AB Almanya'nın »iç pazarı« kalmaya devam ettikçe, Alman seçmeni refah düzeyini koruyacak hükümetleri seçecektir – hem de komşu halkların aleyhine olacağını bilerek ve isteyerek!

Kriz tehdidi altındaki »cennet«

Almanya’da yapılan Federal Parlamento Seçimlerinin gösterdikleri...
25 Eylül 2013

22 Eylül akşamı televizyonlar bir devrin sona erdiğini ve ülkenin tarihsel bir dönemece girdiğini ilân ediyorlardı. Evet, Federal Parlamento Seçimlerinin tarihsel bir sonucu olduysa, o da Almanya Federal Cumhuriyeti’nin kurulduğu günden bu yana – kısa aralıklar haricinde – her zaman hükümet ortağı ve devlet partisi olan liberal FDP’nin meclis dışında kalmış olmasıdır. Piyasa radikali politikaların baş temsilcisi FDP’nin hezimetine tek üzülenler, anlaşılır gerekçelerle, sermaye örgütlerinden başkaları değil elbette.

Liberalere daha sonra değinmek üzere, önce seçim sonuçlarına bakalım. Şansölye Merkel’in CDU/CSU grubu yaklaşık 18 milyon seçmenin oyunu alarak birinci parti oldu. SPD yüzde 25,7 ile 2009 seçimlerine nazaran puan kazanmasına rağmen, tarihinin en kötü ikinci seçim sonucunu almaktan kendisini kurtaramadı. FDP barajı aşamayıp meclis dışında kalırken, DIE LINKE yüzde 8,6 ile Yeşillerin önünde (yüzde 8,4) ülkenin üçüncü büyük partisi hâline geldi.

Hemen herkes şansölye Merkel’in ne denli büyük bir başarı elde ettiğinden bahsediyor. Ancak, Avrupa’nın »kraliçesi« olarak nitelendirilen Merkel’in topladığı sempati ile seçimleri analiz etmek, son derece yüzeysel kalacak, ülkedeki güç dengeleri ile Almanya toplumunda yaygın hissiyatı açıklamaya yeterli olamayacaktır.

»Sosyal demokratlaşan« muhafazakârlar?

Seçim sonuçlarının gerçeğe yakın bir analizini çıkartmak için tek tek partileri kısaca ele almakta yarar var. Önce Merkel’in CDU’suna bakalım.

16 yıl »hükümdarlık« sürdüren Helmut Kohl’ün skandallarının ardından partinin başına getirilen Angela Merkel, belki de öncüllerinden hiçbirinin cesaret edemeyeceği adımları atarak CDU’yu müthiş bir modernizasyon sürecinden geçirdi. »Orantılı ve makul adımlar« adını verdiği bir siyasetle partiyi merkeze (!) çeken Merkel, bir tarafta partinin milliyetçi-muhafazakâr kanadını güçsüzleştirirken, diğer taraftan da kendi sorumluluğu altındaki vahşi neoliberal düzensizleştirme siyasetinin savunulmasını koalisyon ortağı FDP’ye bırakarak, bu dönüşüm politikasının travmaya soktuğu kesimlerin hiddetlerinin FDP’ye yönelmesini sağladı. Bir anlamda Merkel’in FDP’yi »kucaklayarak öldürdüğünden« bahsetmek de olanaklıdır.

Merkel tarafından usta bir biçimde ve peş peşe ekarte edilen milliyetçi-muhafazakâr kanat temsilcileri (ki bunların arasında Friedrich Merz, Roland Koch ve eski Cumhurbaşkanı Christian Wulff gibi isimler de var), CDU’nun giderek »sosyal demokratlaştığını« iddia ediyorlardı. Sahiden de zorunlu askerlik uygulamasının kaldırılması, eşcinsel evliliklerin olanaklı kılınması, sürdürülebilir enerji politikaları lehine nükleer enerjiden vazgeçilmesi, belirli sektörlerde yasal asgarî ücret uygulamasına geçilmesi, kiralara üst limit getirilmesi ve eğitim sisteminde SPD’ye yakınlaşılması gibi, kemikleşmiş muhafazakârların kanını donduran adımlara bakıldığında, bu suçlamanın pek haksız olmadığı düşünülebilir. Ama işin rengi öyle değil tabii ki.

Çünkü bu adımların arkasında ideolojik saf değiştirme değil, reel toplumsal ve ekonomik sorunlar ile orta katmanların korkuları durmaktadır. Gerçi 1982’den bu yana mütemadiyen derinleştirilerek uygulamaya sokulan neoliberal dönüşüm politikaları – bilhassa özelleştirmeler, istihdam piyasasının esnekleştirilmesi ve sosyal bütçe kısıtlamaları - »amiral gemisi« ihracat olan Alman ekonomisinin kapitalizmin merkez ülkeleri arasındaki rekabet gücünü artırdı.

Ama bu politikalar diğer taraftan da ciddi toplumsal sorunlara yol açtı. Örneğin Almanya Avrupa’da ülke çapında yasal asgarî ücret uygulaması olmayan ender ülkelerden birisi. Bu açığı kompanse edebilecek yaygın bir toplu iş sözleşmesi açısından da yoksun. Zaten Almanya’daki çalışanların neredeyse üçte birinin düşük ücret sektöründe istihdam ediliyor olması ve 1 milyondan fazla çalışanın tam gün çalışmalarına rağmen, yaşamaya yetecek ücret alamamaları nedeniyle sosyal yardıma başvurmak zorunda kalmaları da bu nedenledir.

Bu gelişmenin yol açtığı en önemli sonuçlardan birisi, gelirleri ortalamasının üzerinde olan kesimlerin sosyal güvencesizlik ve yoksulluk batağına düşme korkusunun yaygınlaşmasıdır. Seçimler öncesinde yapılan bazı araştırmalar, tam da bunu kanıtlamaktadırlar. Örneğin 30 Ağustos – 2 Eylül 2013 tarihleri arasında Rheingold Enstitüsü tarafından yaptırılan bir araştırma, şu tespiti yapmaktadır: »Almanlar ülkelerinin adalet gibi değerlerin erozyona uğradığı ve kriz tehdidi altında olan bir cennet olduğu görüşündeler. Seçmenler, ülkenin geleceğini karanlık kulislerin ve kriz senaryolarının belirlediğini düşünmektedirler. Kriz karabasanı, Almanya'nın sınırında beklemektedir.«

Buhran ve kriz tehditlerinin arttığı dönemlerde küçük burjuvazi ile ülke ortalamasının üzerinde gelire sahip olan kesimlerin klasik bir özelliği ortaya çıkmaktadır: Kendisinden güçlüye kul olurken, kendinden zayıfa tekme atmak! Refahını kaybetme korkusu, güvencesizlik tehdidi ve kriz senaryoları Almanya toplumunun geniş kesimleri arasında refah şövenizmini tetiklemektedir. Ücretler ve çalışma koşulları arasındaki eşitsizlik ve rekabet, sadece yoksullar ve dışlanmışlar arasında değil, kapitalizmin merkez ülkelerindeki toplumların küçümsenemeyecek bir kesimini oluşturan »orta katmanlar« arasında da büyük travmalara yol açmaktadır. Hegemonik güç olmak isteyen her siyasi parti de öncelikle korkak »orta katmanların« desteğini almak zorundadırlar.

Merkel, partisini modernizasyon sürecinden geçirerek en başta bu korkak »orta katmanların« hislerine tercüman oldu ve »refah düzeyini koruyun« beklentilerine yanıt verdi. Bu çerçevede Merkel'in »başarılı« olan siyasî stratejisinin çoğunluk toplumunun refah şövenizmine uyan ve sorun çözmeyi hedefleyen pragmatist yönetim resmini çizmek olduğu söylenebilir. Merkel hükümetinin bu stratejisinin taşıyıcı sütunu »siyasî ve toplumsal güvenliği sağlayan güçlü iktidar« algısını yayma çabasıdır. Çünkü bu biçimde algılandığında travmaya uğrayan seçmenlerin desteğini alabilmektedir.

Ancak bu stratejinin, merkez ülkelerdeki siyasî temsiliyet krizine egemen blogun gösterdiği bir reaksiyon olduğunu da vurgulamak gerekiyor. Bir paradoks olarak görünse de - ki Merkel'in »başarısının« sırrını burada görebiliriz – Merkel'in pragmatizmi çoğunluk toplumunda siyasî elitlere karşı güvensizlik arttığı ölçüde destek bulabilmektedir. Örneğin Yunanistan'daki protestocuların Merkel'i hedef göstermesi, uluslararası malî piyasaların boyunduruğu altına giren siyasetçiler arasında Merkel'in bir istisna ve »Alman çıkarlarını koruyabilen siyasetçi« olduğu algısını desteklemektedir.

Neoliberalizmin sonu mu?

Seçimler sonrasında Alman basınında yer alan kimi yorumda, Merkel CDU'sunun »sosyal demokratlaşarak« SPD'ye yakınlaşmasının, en azından büyük koalisyon (»İstikrar«) olanağının doğması ve neoliberal politikaların yılmaz savunucusu FDP'nin meclis dışında kalmasının neoliberal politikaların sona ermek üzere olduğunu gösterdiği vurgulanıyordu. Kanımızca bu hayli yüzeysel ve gerçeğe pek uymayan bir tespittir.

Ülke çapında sadece Saksonya eyaletinde hükümet ortağı olan FDP'nin Federal Parlamento dışında kalması, neoliberalizmin sonunu değil, FDP'nin neoliberalizmin gereksinim duyduğu bir siyasî formasyon olma yetisini kaybettiğini ve bu nedenle işlevini yitirdiğini göstermektedir.

Böylesi bir siyasî formasyon CDU'nun sağında, »Almanya için alternatif« (AfD) partisile oluşmuştur. 2013 Mayıs'ında kurulan ve sağ popülist taleplerle katıldığı ilk ulusal seçimde 2 milyondan fazla oy (yüzde 4,7) toplamayı başaran AfD, FDP'nin siyasî mirasçısı olduğunu kanıtlamıştır.

Neoliberalizmin »vurucu gücü« olarak ortaya çıkan ve hemen hemen bütün Avrupa ülkelerinde »memnuniyetsiz« kesimleri mobilize ederek seçim başarıları gösteren sağ popülizm fenomeninin Almanya'da uzun bir süre şansı olamayacağı varsayılıyordu. Bilhassa CDU ve CSU'nun sağ popülist talepleri siyasî söylemlerine entegre etmeleri ve böylece milliyetçi-muhafazakâr aktörlere parti içerisinde yaşam alanı tanımasıyla, aşırı sağcı veya Neonazizm suçlamasına maruz bırakılamayacak bir sağ popülist partinin kalıcılışmasını engellemiştir.

Ancak FDP'nin içine düştüğü varoluş krizi, CDU'nun pragmatist merkez siyaseti ve

Almanya'nın sınırlarında görülen buhran hayaleti, muhafazakâr partiler üzerinde sağdan baskı uygulayacak bir siyasî formasyonun oluşmasını teşvik etti. Nitekim piyasa radikalı tedbirleri savunan iktisat bilimcileri ile Hans-Olaf Henkel gibi sermaye örgütlerinin eski temsilcilerinin kurduğu AfD, AB yerine Alman ulus devletinin korunmasını, krizle boğuşan AB ülkelerinin üyelikten çıkartılmasını ve Almanya'ya yönelik göçün kısıtlanmasını savunan, Euro karşıtı bir program ile hem FDP tabanının oylarını toplamayı hem de CDU ve CSU'nun sağ popülist pozisyonlara daha çok sarılmasını başardı. Örneğin Bavyera Eyalet Seçimlerinden en güçlü parti olarak çıkan CSU'nun yabancı oto sürücülerinin Almanya otobanlarını ücret karşılığı kullanmasına yönelik popülist bir kampanyayı sürdürmesi, bunun güzel bir örneğidir. CSU'nun 15 Eylül 2013 eyalet seçimlerinde elde ettiği başarı da böylesi kampanyaları önümüzdeki dönemde daha güçlü sürdüreceğini göstermektedir.

AfD'nin seçim başarısı, ki parlamentoya giremse bile sıfırdan yüzde 4,7 oy toplayabilmek Almanya özelinde mutlak bir başarıdır, refah şovenizminin çoğunluk toplumu arasında ne denli kök saldığını kanıtlamaktadır. Bu açıdan AfD'nin 2014 Mayıs'ında yapılacak olan Avrupa Parlamentosu (AP) Seçimlerinde ilk milletvekillerini AP'na sokabileceği şimdiden kabul görmektedir. Gerçi AP Seçimleri için yüzde 5 barajının olmamasını bunu kolaylaştıracaktır, ama sonucunda AfD dikkate alınması gereken yerleşik bir parti olacak ve sağ popülizm, aynı Avusturya ve İsviçre'de olduğu gibi, Almanya'da da olağan bir görüngü hâline gelecektir. Bu gerçek de nasıl sağ popülizmin olağan görüngü hâline geldiği diğer Avrupa ülkelerinde olduysa, Almanya'da da klasik muhafazakâr partiler ile seçim kaygısına giren sosyal demokrasinin sağcılaşmasını teşvik edecektir.

Neoliberalizmin »sol« kanadı ne durumda?

En geç Schröder-Fischer Hükümeti döneminde saf değiştirerek, neoliberal cephenin »sol« kanadını oluşturan Alman sosyal demokrasisi ve Yeşiller, bir kez daha darbe almaktan kurtulamadılar. Özellikle 2009 seçimlerinde aldığı büyük hezimet sonrasında, Sigmar Gabriel'in başkanlığı altında »programatik yenilenme« gerçekleştireceği sözünü veren SPD, Peer Steinbrück gibi »Ajanda 2010« politikalarının mimarlarından birisini şansölye adayı göstererek, seçmen nezdinde güven kazanamadı.

SPD seçim öncesinde, »malî piyasalar kapitalizminin ehlileştirilmesi SPD'nin en ivedi görevidir« diyerek, yenileceğini ve sosyal adalet savunusunu partinin şiarı hâline getireceğini ilân etmişti. Sahiden de seçim programına bakıldığında yasal asgarî ücret uygulamasına gidilmesi, istihdam ve vergi politikalarında çalışanlar lehine tedbirlerin öncelik kazanması, sosyal düzenleme reformlarının hükümet programı hâline getirilmesi veya ekolojik sorunları çözecek yenilenebilir enerji politikaları uygulanması gibi taleplerle, Schröder-SPD'sinden farklı olduğunu göstermeye çalıştı.

Ancak, 1998 seçimlerinde daha radikal (!) bir programla iktidara gelen, ama iki yasama süresi boyunca muhafazakâr-liberal hükümetlerin dahi cesaret edemeyeceği bir neoliberal dönüşümü gerçekleştiren SPD, seçmenleri yenilenmiş olduğuna ikna edemedi.

SPD, seçim sonuçlarının açıklandığı saatlerde CDU/CSU ile birlikte büyük koalisyon hükümetine girebileceği sinyalini vermeye başladı bile. Gerçi partinin en büyük eyalet örgütü olan Kuzeyren-Vesfalya SPD'si, »CDU/CSU ile hükümet ortaklığına girmeyelim« çağrısında bulundu ve parti yönetiminden kimi isimler, »hükümete girme kararını parti tabanına soralım« talebini ileri sürdüler, ama tarihinde her defasında »ülkenin çıkarları önce gelir« diye devlet aklına teslim olan SPD'nin – büyük bir anlaşmazlık çıkmadığı müddetçe – büyük koalisyona hayır demeyeceğini şimdiden iddia edebiliriz. Bir tarafta yaygın medyanın, »seçmenlerin yarısı büyük koalisyon istiyor« pohpohlamasına ve sermaye fraksiyonlarının açık desteğine bakar, diğer yandan 2005-2009 büyük koalisyonunda bakanlık yapanların (hiçbir görev almayacağını söyleyen Steinbrück hariç) bugünkü SPD yönetimini oluşturduğunu ve Eyaletler Meclisi'ndeki SPD çoğunluğunu düşünürsek, SPD'nin CDU/CSU ile ortaklığa girmesinin önünde pek fazla engel kalmadığını söyleyebiliriz. Tabii bu durumda SPD'nin gerçek anlamda bir »programatik yenilenmesinin« de başka bahara kaldığını vurgulamamız gerekiyor.

Fukuşima Felaketi sonrasında yüzde 20 civarında oy oranı ile büyük sempati toplayan Yeşillerin yenilgisi ise, Almanya siyasetini yakından tanıyanlar açısından pek şaşırtıcı olmadı. Gerçi yüzde 20 gibi bir oran her halükârda abartılıydı, ama daha seçimlere üç-dört ay kala yapılan anketlerde Yeşilleri yüzde 15 civarında gören araştırma enstitülerinin sayısı da az değildi.

Bu anketler, parti içerisinde 2009 seçimlerinde elde edilen yüzde 10,7'lik sonucun aşılabileceği kanısının yaygınlaşmasına neden oldu. Baden-Württemberg gibi zengin bir eyalette Yeşiller ilk kez bir eyalet başbakanını çıkartmışlar ve Stuttgart gibi bir kentin büyükşehir belediye başkanlığını alabilmişlerdi. Bu iyimser hava, partinin önde gelen isimlerinin siyasî söylemlerinde kibirli davranmalarına neden oldu. Seçmen tabanı çoğunlukla gelirleri yüksek kesimlerden oluşan Yeşillerin tam da bu kesimleri etkileyecek vergi artırımı planlarını seçim programına almaları, yenilginin önünü açtı. Bu program, öncesinde Yeşilleri seçen üst gelir seviyesinden, organik gıda maddelerine yüksek ücret ödeyebilen, ekolojik korumanın ve yenilenebilir enerji politikalarının gerekli olduğuna inanan, ama sosyal vicdanları gelişmemiş eski seçmenlerine çekici gelmedi.

Yeşiller nitekim yüzde 8,4 ile 2009'da elde ettikleri oranın gerisine düşen bir sonuçla karşılaştılar. Parti yönetimi bu seçim yenilgisinin sorumluluğunu üstlendi ve yeni bir yönetimin yolunu açtı. Ancak gerek parti yönetiminde gerekse de federal meclis grubunda sağ ve sol kanat arasında başlayan koltuk kavgası, parti politikalarının nasıl şekillenebileceğini belirsizleştiriyor. Parti ve meclis grubu yönetimindeki çoğunluğu eş başkan Cem Özdemir'in de içinde bulunduğu ve liberal iktisat politikalarını savunan sağ kanadın elde etmesi kuvvetle muhtemel. Böylesi bir durum Yeşillerin CDU/CSU'ya yakınlaşmasını teşvik edecektir. Daha şimdiden bazı yerel yönetimlerde CDU ile koalisyonunda olan yöneticilerden, »yeni koalisyon olanaklarına açık olmamız lazım« uyarıları gelmeye başladı bile. Aritmetik olarak CDU/CSU ve Yeşiller hükümetinin kurulması olanağı yok değil. Henüz bunun siyasî bir temeli yok, ama bu illa da olmayacak anlamına gelmez. Ancak Yeşillerin böylesi bir adımı atması, kuruluş felsefelerindeki son kırıntıları da çöpe atmaları anlamına gelecektir. Ayrıca gücünü kaybetmiş bir parti olarak, seçimlerden güçlenerek çıkan bir şansölyenin önderliğindeki bir hükümete ortak olmaları, FDP'nin hazin kaderini Yeşillerin de paylaşmasına neden olabilir. Henüz yeni parlamento resmen toplanmadı ve en geç 22 Ekim 2013'de toplanmak zorunda. En geç o tarihte Yeşillerin nasıl bir geleceğe doğru yol aldığını görebileceğiz.

Peki ya Sol ne durumda?

Analizimize parlamentoda temsil edilen sola da odaklanmak durumundayız. Gerçi DIE LINKE haricinde seçime giren diğer sol-sosyalist-komünist partileri incelemek genel olarak Almanya toplumsal ve siyasal çözümünün durumunu masaya yatıracağından, ilginç olurdu. Bunu başka bir yazıya bırakarak Sol Parti'ye, yani DIE LINKE'ye bakalım.

Resmen 2007 yılında kurulan Sol Parti, batı eyaletlerinde zayıf görünse de Almanya'da uzun bir dönem için parlamentolarda temsil edilen tek sosyalist / sol siyasî formasyon olarak kalacağını kanıtladı. Seçim öncesinde kimi muhafazakâr yorumcunun »sol, parlamento dışında kalacak« kehanetine ve bazı araştırma enstitülerinin oy oranını yüzde 5 civarında görmesine rağmen, parti yüzde 8,6 oyla Almanya'nın üçüncü büyük partisi konumuna yükseldi. Gerçi bunda FDP'nin meclis dışında kalmasının da büyük rolü var ve parti 2009 seçimlerine nazaran yaklaşık 1,5 milyon seçmenini kaybetti, ancak, ki bilhassa Federal Parlamento Seçimleri ile aynı tarihte yapılan Hessen Eyalet Parlamentosu Seçimlerinde barajı üçüncü kez aşp, eyalet parlamentosuna girdiği göz önünde tutulursa, alınan oy oranını bir başarı olarak nitelendirmek gerekiyor. Çünkü hem batı eyaletlerinde de yeniden yüzde 5 üzeri oy toplayabildi, hem de parti içi ideolojik çatışmaları erteleyerek, bütünsel bir resim sergileyebildi.

Sol Parti geren parlamento çalışmalarında, gerekse de parlamento dışı mücadele alanlarındaki girişimleriyle, neoliberal cepheye parlamentolarda direnen tek muhalefet partisi olduğunu kanıtlamış oldu. Emperyalist müdahale savaşlarına, silah ihracatına, militaristleşmeye ve federal ordunun yurt dışına »göreve« gönderilmesine kesin karşı çıkışı ile, antimilitarist ve savaş karşıtı hareketin en önemli dayanağı oldu. Sosyal politika alanında geliştirdiği reform önerileri, meclis çoğunluğu tarafından her defasında reddedilse de zaman içerisinde SPD ve Yeşillerin, hatta CDU'nun bile siyasî söylemine girdi. Yasal asgarî ücret tartışmasının toplumsallaşması ve diğer partilerin de bu konuya yakınlaşması bunun en güzel örneğidir.

Ancak yıllardan beri mütemadiyen devam eden Sol Parti karşıtı propaganda, Almanya toplumunun – neredeyse genlerine kadar işlemiş olan – antikomünizmi ve sendika yönetimlerinin hâlâ SPD ile süren »evlilikleri«, Sol Parti'nin kuşkusuz daha geniş olan seçmen potansiyelini mobilize etmesini engelledi. 2012 Parti Kurultayında seçilen yeni parti yönetimi kısa sürede parti içi kanat kavgalarını büyük ölçüde durdurmuş olmasına rağmen, burjuva basınında yer alan »sekteçilik« suçlamasından kurtulamadı. Neoliberal dönüşümün mağdurlarının arasında da büyük ölçüde yaygınlaşan refah şovenizmi, sosyal kıskançlık ve ırkçı yaklaşımlar, solun bu kesimler arasında kökleşebilmesini engelledi.

DIE LINKE her ne kadar Avrupa solunun büyük çoğunluğu gibi henüz Avrupa merkezci yaklaşımlardan kurtulamamış olsa da başta Almanya'daki Kürt kurumları olmak üzere, göçmen temsiliyeti konusunda haklı eleştirilere maruz kalmasına rağmen sosyal vicdanı temsil eden tek parti konumunda. Meclisteki SPD, Yeşiller ve DIE LINKE gruplarının sahip oldukları sandalye sayısına baktığımızda, aritmetik olarak sol tandanslı bir hükümetin kurulması ve SPD'li bir şansölyenin seçilmesinin olanaklı olduğunu görürüz. Ama aritmetik çoğunluklar, otomatikman siyasi çoğunluk anlamına gelmediğinden, bugün için böylesi bir hükümet olanaksız görünüyor. SPD'nin bir şansölye çıkartabilmesi için hâlâ tek koşul kendisini yenilemesi ve köklerine geri dönmesidir. Bu ise, Sol Parti'nin destek vereceğini açıklamasına rağmen, uzun vadede olacak gibi görünmemektedir.

Bu durumda DIE LINKE'nin kendisini konsolide etmesi, batı eyaletlerinde parti örgütlenmesini güçlendirmesi ve egemen bloka karşı siyasi alternatif programlar hazırlaması için bir fırsat doğdu. Reformist bir sol partinin, ki DIE LINKE böylesi bir partidir, parlamento dışı muhalefet güçleriyle işbirliği içerisinde radikal reform taleplerini hazırlaması, bunun için toplumsal ittifaklar örmesi, sendika yönetimleri üzerinde mücadeleci sınıf sendikacılarının baskısını artırmaya destek çıkması, barış hareketiyle birlikte kamuoyundaki savaş karşıtı hassasiyetleri artırması ve neoliberal hegemonyaya karşı toplumsal direnci örgütlemesi, ülkenin karşı karşıya bulunduğu toplumsal ve ekonomik sorunlar göz önünde tutulursa, fazlasıyla olanaklı. Sol Parti bunları ne denli gerçekleştirebilecek, onu zaman yanıtlayacaktır, ama en azından bu potansiyele sahip olan tek parti olduğu teslim etmek gerekmektedir.

Sonuç yerine

Seçimler sonrasında yapılan anketler, Alman seçmenlerin çoğunluğunun seçim sonuçlarından memnun olduklarını gösteriyor. CDU/CSU ve SPD'nin oluşturacağı büyük koalisyonu halkın yüzde 58'inin olumlu bulduğu, buna karşın yüzde 72'lik bir kesimin azınlık hükümeti kurulmasına kesin karşı çıktığı bildiriliyor. Yeni parlamento bir hükümet kurmakta zorlanırsa, erken genel seçimlere gidilmesi söz konusu olabilir, ama anketler bu durumda da sonuçların pek farklı olmayacağını gösteriyor. Tek bilinmeyen AfD'nin barajı bu sefer aşıp aşamayacağı.

SPD yönetimi halihazırda başlayacak olan koalisyon görüşmelerinde »fiyatını« yüksek tutmak için yasal asgari ücret, emeklilik reformu ve zenginler aleyhine vergi reformunun kendileri için »kırmızı çizgi« olduğunu açıkladı. Gerçi maliye bakanlığı çok önceden üst vergi limitinin yüzde 48'e çıkartılmasının toplumsal açıdan ve konjonktür için »sorun yaratmayacağını« açıklamıştı. Ama bu durumda yürütülen bütçe politikalarında değişiklik yapılmamasının gerekli olduğunu da belirtmişti. Yani olası bir büyük koalisyonun vergi artırımını gerçekleştirmesi muhtemel gözüküyor. Ama bu adım yerel yönetimlerin bütçelerinin artırılması veya sosyal haklara ve alt yapı yatırımlarına ağırlık verilmesi sonucunu doğurmayacak. Kimi CDU'lu politikacının şimdilerde »vergi eşitliğinden« dem vurmasını, bu bağlamda SPD'nin tabanını rahatlatmaya yarayan bir strateji olarak nitelendirmek olanaklı.

Yeşillerin durumu malum. Gerek parti yönetiminde gerekse de programında »yenilenme« kavgaları sürdüğü müddetçe Yeşillerin CDU/CSU ile koalisyon görüşmelerini sürdürmesini pek olanaklı görünmüyor. Kaldı ki bilhassa CSU böylesi bir iş birliğine taraftar olmadığını yeterince açıkladı. O açıdan muhafazakâr-yeşil bir hükümetin oluşması, en azından federal düzeyde hiç olanaklı görünmüyor. Ama bu, piyasa radikali pozisyonları almaya yatkın olan Yeşiller yönetiminin ilelebet muhafazakârlarla iş birliğine girmeyecekleri anlamına gelmiyor. 2017 seçimlerinde – eğer

yeni yasama dönemi o kadar sürerse – Yeşillerin muhafazakârlar için ortak olabilecek »olgunluğa« erişmeleri muhtemel. Ama şimdi değil.

Bu durumda geriye sadece büyük koalisyon kalıyor. SPD açısından CDU/CSU’nun vergi politikalarında verdiği yakınlaşma sinyalleri ve belirli sosyal politika alanlarında küçük reformlara hazır olduğunu göstermesi, Eyaletler Meclisi’ndeki çoğunluğu ile birlikte ele alınınca, büyük koalisyonun küçük ortağı olma açısından hiçbir engelin kalmadığı görülüyor. SPD yönetimi, daha önceki CDU/CSU-SPD hükümetinin ardından alınan büyük hezimetini çoktan unutmuş gibi.

Öyle ya da böyle; Alman sermayesinin lehine olan bir hükümet kurulacağından hareket edebiliriz. Almanya’nın ekonomik durumu ve toplumsal korkular bunu olanaklı kılıyor. Amma velakin korkunun ecele faydası yok. Sınırdaki bekleyen buhran hayaleti, yeni bir kriz dalgasıyla Almanya’yı da kasıp kavurursa, durum çok çabuk değişebilir. Şu an için Almanya için söyleyebileceğimiz tek tespit var: Batı cephesinde yeni bir şey yok!

Alman dış politikası ve Ukrayna

22 Şubat 2014

Kuşkusuz Yanukoviç hükümetine ve ülkeyi yirmi yıldan uzun bir süre esir alan talan ve yolsuzluk rejimine karşı Ukrayna halkının sokağa çıkması için yeterince neden var. Ama »Maidan« meydanını işgal eden protesto hareketinin ve harekete önderlik eden »Üçlü İttifakın« çoğunluğu temsil ettiği de hayli şüpheli. Bugünlerde meydana gelen kanlı olaylar, dünyanın en genç »ulus« devletlerinden olan Ukrayna'nın, yüzyıllar süren »ulus« devletleşme süreçlerini – tüm felaketleriyle birlikte – çok daha kısa bir sürede yaşayacağını gösteriyor.

Aslına bakılırsa Ukrayna'da bir »vekalet savaşı« yürütülüyor. Savaşan taraflar belli: ABD, AB ve Rusya. Faturayı ise yoksul Ukrayna halkı ödüyor – hem de canıyla. Bu savaşın nedeni özgürlük, demokrasi veya sosyal adalet değil. Asıl neden Ukrayna'nın jeopolitik konumu. Özellikle Almanya bu savaşta en önde ve en agresif mücadele veren ülke olarak dikkat çekiyor.

Almanya'nın dış politikasındaki saldırgan tutumun artması ile SPD'nin koalisyon üyesi olması arasında doğrudan bir ilişki var, çünkü bu dış politikanın mimarı SPD'li Frank-Walter Steinmeier. II. Dünya Savaşı sonrası SPD'nin tarihine baktığımızda, Almanya'nın militaristleşmesinde ve emperyalist ülkeler içerisinde belirleyici konum almasında SPD'li bakanların nasıl bir rol oynadığını görebiliriz. SPD'nin bu politikalarla karşı olan toplumsal direnci bölebilecek ve zayıflatabilecek yegâne siyasî formasyon olması da işin cabasıdır.

Steinmeier, gerek Schröder-Fischer, gerekse de SPD'nin ortağı olduğu büyük koalisyon hükümetlerinin Alman dış politikasını militarist çizgiye çekme çabalarında büyük rol oynayan bir aktördü. Bu açıdan bugün de aynı siyasî çizgiyi takip etmesi pek şaşırtıcı değil.

Çocuk pornosu tartışmaları nedeniyle zor durumda olan Alman hükümetinin bu politikasının meyveleri, I. Dünya Savaşının 100. yıldönümünün yaklaştığı bugünlerde Almanya'nın dünya siyasetinde yeniden uğursuz bir rol oynamaya başladığına işaret ediyor. Çünkü Federal Cumhurbaşkanı Gauck'un »Münih Güvenlik Konferansında« yaptığı »Almanya sorumluluk üstlenmeli« çağrısından ve Steinmeier'in »Almanya dünya siyasetinde daha fazla sorumluluk üstlenecek« açıklamasından kısa bir süre sonra Ukrayna'daki gelişmelerin bir iç savaşa dönüştüklerini, Alman ordusunun yurt dışı operasyonlara daha fazla katılma hazırlığı içinde olduğunu ve Fransa ile birlikte Mali'de ortak askerî müdahaleye başlamak üzere olduğunu görüyoruz. Almanya, itfaiyeci kıyafeti giymiş bir kundakçı gibi davranıyor.

Almanya, Rusya'nın Beyaz Rusya ve Kazakistan ile birlikte kurduğu gümrük birliğine Ukrayna'yı da alarak, bir »Avrasya Birliği« oluşturmasını engellemek istiyor. Bunun için hem Vitali Kliçko gibi aktörlere alternatif partiler kurduruyor ve faşist partilerin protesto hareketini yönlendirmelerini destekliyor, hem de AB kurumları üzerinden Yanukoviç'e baskı uyguluyor. Faşistlerin silahlanarak, haklı protestoların provokasyona dönüştürmelerine göz yumarak, yangına benzin dökmeye devam ediyor.

Alman basını artık Ukrayna'nın bölünebileceğini yazıyor. Gerçekten de ülkenin Batı ve Doğu olmak üzere ekonomik, toplumsal, siyasî ve kültürel olarak fiilen parçalanmış olduğunu söylemek olanaklı. Ancak böylesi bir çözüm hiç kimsenin işine yaramayacak, çünkü Batı Ukrayna ayrılarak AB'ne girse bile, ülke ekonomisinin motoru Doğu Ukrayna ve burada Rus milliyeti çoğunlukta. Kaldı ki Ukrayna ekonomisi olası bir AB antlaşmasının karşısında ayakta kalacak güçte değil ve iktisadî ilişkilerin aslan payı Rusya üzerinden yürütülüyor. Putin yönetimi bunun çok iyi farkında ve bu noktada aba altından sopa göstermeye devam ediyor.

Velhasıl, ülkenin içine düştüğü durumun asıl sorumluları hem Yanukoviç hükümeti ve Batı yanlısı muhalefet, hem de ABD, AB ve Rusya'dır. Kapitalist güç merkezleri ve uluslararası finans gruplarının Ukrayna'daki mücadelesi, kim kazanırsa kazansın, çalışan sınıfların lehine olmayacak. Ki »Maidan« meydanında işçi sınıfı neredeyse hiç yer almıyor. Bu gerçeği görmeden Ukrayna hakkında yapılacak her yorum, iyi niyetli olsa da, o veya bu sermaye fraksiyonunun ve emperyalist güçlerin borazanlığını yapmakla eş anlamlı olacaktır.

Almanya'nın yeni »Dünya Politikası«

22 Mart 2014

Ukrayna ihtilafı uluslararası siyasete damgasını vurmaya ve emperyalist güçler arasındaki çelişkileri daha da belirginleştirerek, çirkin yüzlerini ortaya çıkartmaya devam ediyor. Bu bilhassa Almanya için geçerli. 2014 Almanya'sı, I. Dünya Savaşının 100. yıldönümünün yaklaştığı bugünlerde, Kaiser Wilhelm'in politikalarını andıran bir yönelim içerisinde.

Bu arada trajik bir benzerliğin Alman sosyal demokrasisi için de geçerli olduğunu vurgulamakta yarar var, çünkü Büyük Koalisyonun küçük ortağı SPD, muhalefetteki Yeşiller partisinin de ideolojik desteğiyle »Almanya'nın gücünü göstermesi gerekiyor« propagandasına sarılıyor. »Savaş Kredilerini« onaylayan 1914'ün SPD'si ile 2014'ün SPD'si arasındaki tek fark, parti içerisinde bu gidişata direnebilecek tek bir antimilitaristin dahi bulunmaması. Tarih gene tekerrür ediyor ve burjuvazi, tek başına burjuva partileriyle gerçekleştiremeyeceklerini, bir zamanlar işçi sınıfının bağrında doğan sosyal demokrasi yardımıyla hayata geçiriyor.

Geçen hafta sonu Atina'da gerçekleştirilen bir toplantı, Almanya'nın nasıl bir »Dünya Politikası« izlemek istediğini gözler önüne çıkardı. »Körber Vakfı Bergedorf Sohbet Çevresi« olarak Türkçeye çevrilebilecek olan kurumsal yapılanma, yılda üç kez bakanlıklardan, parlamentodan ve düşünce kuruluşlarından önemli isimlerin katıldığı toplantılarla, Alman dış politikasının köşe taşlarını biçimlendirmeye ve yaygın medyanın kamuoyu görüşünü oluşturmada nasıl bir strateji izlemesi gerektiği tespit etmeye çalışıyor.

Atina toplantısında öne çıkan görüş, Almanya'nın »Avrupa'da baş rol oynaması gerektiği« ve Avrupa'nın patronu olarak, »Rusya'ya haddini bildirebilecek tek güç« olduğudur. Atina'da bir araya gelen »uzmanların« görüşüne göre, Avrupa'da bunu yapabilecek başka ülke yok. Londra ve diğer başkentler kendi sorunlarıyla boğuşur, Brüksel ise Putin'in karşısına çıkabilecek »güçlü bir isimden« mahrumken, »Boss of Euroland« olarak nitelendirilen Merkel'den »sorumluluğunu üstlenmesi« isteniyor.

Aslına bakılırsa bu çizgiye hemen gelinmedi, bu, uzun bir PR-çalışmasının sonucu. 2013 Ekim'inde Federal Cumhurbaşkanı Gauck yaptığı konuşma ile yeni yönelimin ilk raundunu açmıştı. Dışişleri Bakanı SPD'li Steinmeier Ocak 2014'de »dünya bizden işe karışmamızı bekliyor« tespitini yapmış, ardından Savunma Bakanı Ursula von der Leyen Avrupa'nın »küresel oyunlarda askerî araçlar olmadan başarı sağlayamayacağını« açıklamış ve Şubat ayında düzenlenen Münih Güvenlik Konferansı'nda »dünya politikasında Alman momentinin geldiği« vurgulanmıştı. O açıdan bakıldığında, Almanya'nın Rusya'ya karşı geliştirilen yaptırım politikalarının en ısrarlı savunucusu olduğu da göz önünde tutulursa, Ukrayna ihtilafının Almanya'nın yeni yönelimi için bir »test« olduğu söylenebilir.

Ancak Almanya'nın ikili oyun ustası olduğu da unutulmamalı. Tam Kırım'ın Rusya'ya bağlanmasını sağlayan referandumun yapıldığı gün ajanslar, Alman enerji tekeli RWE'nin Karadeniz'den Bulgaristan'a, oradan da İtalya'nın Tarvisio kentine gidecek olan doğal gaz ve petrol boru hattı inşası için Rus yönetiminde olan bir konsorsiyuma 5 milyar Euro'luk bir ihale verdiğini bildiriyorlardı. Yani Rus Gazprom tekeli ile Alman, İtalyan ve Fransız tekelleri, Batılı ülkelerin stabilize etmeye çalıştıkları Ukrayna'yı zayıflatacak bir projeye imza atıyorlardı. Gazprom, »South Stream« olarak adlandırılan boru hattının yarısına sahip. Kaldı ki Alman sermayesi Rusya konusunda anlaşılır nedenlerden dolayı hâlen ikircikli davranıyor.

Almanya'nın agresif politikası başka bazı gerçekleri de unutturmuşa benziyor. Merkel'in Rusya'ya yönelttiği »uluslararası politikaya aykırı davranma« suçlaması ters tepebilir. Çünkü gerek Türkiye'nin Kıbrıs işgali gerekse de Kosova'nın Yugoslavya'dan ayrılması, uluslararası hukuka pek uygun değil. Rus medyası bu gerçeği anımsatmaktan geri durmuyor. Görüldüğü kadarıyla Almanya 1914 ve 1939'dan sonra dünyanın geleceğini karartmaya yeniden aday. Bu tehlikeli gidişata tek karşı çıkan ise Almanya toplumsal ve siyasi solu – o da Avrupa merkezci yaklaşımlardan pek kurtulabilmiş değil. Velhasıl, Almanya'nın Dünya Politikası, »Wilhelmizmin« gölgesiyle, »ölümün Almanyalı bir usta« olduğunu daha çok hatırlatacak gibi.

Almanya'nın »yeni sorumluluğu«

5 Nisan 2014

Mali'deki askerî angajmanın genişletilmesinin ve Merkez Afrika Cumhuriyeti'ne Federal Ordu mensuplarının gönderilme planlarının kesinleşmesinin ardından Alman siyaseti yeni bir operasyonu daha tartışmaya başladı. Büyük koalisyon, özellikle SPD'li Dışişleri Bakanı Steinmeier'in özel çabasıyla Alman deniz kuvvetlerinin »Augsburg« firkateynini Akdeniz'e göndermek istiyor. Hükümetin bu kararı uygulamaya sokabilmesi için Federal Parlamento'nun onayına ihtiyacı var.

Hükümet, »Augsburg« firkateyninin »Akdeniz'de Suriye'nin kimyasal silahlarını imha etme görevini yerine getiren gemileri koruyacağı« gerekçesiyle, bu operasyonun »barışa katkı« sunacağını söyleyerek, kamuoyunu ikna etmeye çalışıyor. Bu vesileyle de Federal Ordunun yurtdışına gönderilmesine karşı çıkan tek parti olan Sol Parti üzerindeki baskılar da yoğunlaştırılıyor. Parti içerisindeki reformist kanat, »tek bir gemi ve münferit karar« savunusuyla Sol Parti'nin bu karara onay vermesi görüşünde. Meclis grubu çetin geçeceği belli olan bir tartışmaya başladı bile.

Elbette »tek bir geminin« savaş operasyonuna kalkışmayacağı iddia edilebilir, ama sorun »tek bir gemi« değil ki. Bir kere böylesi bir adımı meşru kılacak bir BM kararı yok. Kaldı ki »güvenlik« için »Augsburg« firkateynine de ihtiyaç yok. Suriye'nin kimyasal silahlarının yüklendiği Norveç bandıralı »Taiko« ve Danimarka bandıralı »Ark Fatura« gemileri Britanya, Çin, Danimarka, Finlandiya ve Norveç savaş gemileri ve askerlerince korunuyor. Ayrıca kimyasal silahların imha edileceği alanda, yani Doğu Akdeniz'de NATO'nun »Aktive Endeavour« operasyonuna devam eden ve aralarında Alman askerlerinin de bulunduğu deniz kuvvetleri var. ABD'nin 6. Filosunun bulunduğu bir bölgede »Augsburg« firkateyninin »güvenlik için gerekli olduğu« iddiası hayli abartılı.

Peki, o zaman Almanya'nın derdi nedir? Bir kere Akdeniz'de söz konusu olan mesele kimyasal silahların imhası değil, Suriye'ye karşı gerektiğinde kullanılacak »askerî opsiyonun« güçlendirilerek ayakta tutulmasıdır. ABD ve müttefikleri, bilhassa Birleşik Arap Emirlikleri, Britanya, Katar, Suudi Arabistan ve Türkiye, hâlâ »insani koridorların« ve »uçuşa yasak hava sahalarının« oluşturulması fikrinden vazgeçmiş değiller. Akdeniz'deki güçleri ile de bunu gerçekleştirebilecek askerî araçlara sahipler.

Bu açıdan bakınca Türkiye'ye konuşlandırılan »Patriot« roket sistemleri ile bölgedeki Alman deniz kuvvetlerinin yeni bir gemiyle desteklenmesi ayrı bir önem kazanmakta. Ancak Alman hükümetinin »Augsburg« ısrarının ardında başka bir neden daha yatmakta: Alman hükümeti, savaş karşıtlığının yaygın olduğu iç kamuoyunda müdahaleci ve militaristleştirilen Alman dış politikasını meşrulaştırmak için bir gerekçe yaratmak istemektedir: Kimyasal silahların imha edilmesini destekleyen »barışçıl bir görev« bunun için biçilmiş kaftan.

Alman hükümeti »Augsburg« firkateynini bölgeye göndererek, uzun zamandır biçimlendirdiği »Almanya'nın yeni sorumlulukları üstlenmeye hazır olduğunu« sembolik bir biçimde vurgulamak istemektedir. Daha doğrusu Almanya, askerî ihtilaflarda da müdahil olmakta kararlı ve müdahale yetisi güçlü bir »Global Player« olduğunu, »dosta, düşmana« kanıtlamayı hedeflemektedir.

Almanya gerek uluslararası ihtilaflara asker göndererek gerekse de silah ihracatını artırarak küresel aktör olduğunu uzun zamandır kanıtlamış durumda. »Augsburg« olayının ironik yanı ise, Almanya'nın imalatı için bolca Suriye'ye sattığı kimyasal maddeler olmadan imal edilemeyecek kimyasal silahların imha edilmesini gerekçe göstermesidir. Sermaye yüzüzlüğünün bu kadarına şaşırmmak elde değil.

Hükümet muhtemelen Federal Parlamento'nun onayını alacak. Ama bu oylama, Sol Parti açısından da önemli bir sınav olacak. Bu sınav, parti programının bağlayıcı olup olmadığını gösterecek.

Almanya'nın Batı Afrika sevdası

19 Nisan 2014

Alman deniz kuvvetleri 17 Nisan'dan beri Gine Körfezi'nde gerçekleştirilen »Obangame Express 2014« tatbikatına katılıyor. Federal Hükümet, 24 Nisan'a kadar sürecek olan büyük askeri tatbikatın, »Batı Afrika kıyılarını korsanlardan koruma ve bölge ülkeleri arasındaki iş birliği tedbirlerini teşvik etmeyi« hedeflediğini belirtiyor. Basının bildirdiğine göre, Alman deniz kuvvetleri iki fırkateyn ve bir »Müdahale Grupları Destek Gemisi« ile tatbikatta temsil ediliyor.

NATO ve AB'nin ortaklaşa gerçekleştirdikleri tatbikatlardan birisi olan »Obangame Express«, Almanya'nın militarist stratejileri açısından hayli önem taşıyor. Aynı zamanda yeni NATO stratejisiyle de örtüşüyor. Almanya, özellikle Alman silah tekelleri Gine'yi »geleceğin kârlı pazarlarından birisi« olarak değerlendiriyor. Somali'ye nazaran Batı Afrika'da »eylem yetisini kaybetmemiş işleyen devlet yapılanmaları« olduğu tespiti ile, Merkel'in dediği ve NATO stratejisinin gerek gördüğü gibi, »bölge ülkelerinin korsanlara ve diğer tehdit unsurlarına karşı kendi denizcilik yetenekleri ile mücadele etmeleri teşvik« edilecek – miş!

Almanya uzun zamandan beri »Fildişi sahillerinden Kongo'ya kadar« olan bölgedeki angajmanını giderek artırıyor. »Obangame Express« öncesinde Gine'nin Accra kentinde düzenlenen ve »kıyı şeritleri güvenliği« konulu askeri fuarında çoğunlukla Alman silah tekelleri yer almıştı. Benin ve Togo kıyı güvenlik birimleri hâlen Alman deniz kuvvetlerince eğitiliyorlar. Diğer yandan Gine'de Almanya'nın finanse ettiği ve 2004'deki açılışını bizzat Şansölye Schröder'in yaptığı »Kofi Annan International Peacekeeping Training Centre« KAIPTC'de »Kontr-Korsanlık ve Transnasyonal Organize Suç Şebekeleri« dersleri veriliyor. Kısacası Almanya, Batı Afrika ülkelerindeki angajmanını hayli genişletmiş durumda.

Almanya'nın bu angajmanının ardındaki militarist stratejisinin iki temel hedefi var: Birincisi, Bonn Temel Yasası'nın salt »yurt savunmasıyla« sınırlandırarak görevlendirdiği Federal Ordunun, anayasal hükümleri zorlamadan, »ittifak görevleri ve uluslararası iş birliğinin gerekleri« kisvesi altında yurt dışı operasyonlara katılması sağlanarak, küresel müdahale yetisini »yasal antrenmanlarla« güçlendirmektir.

İkincisi ise Alman tekellerinin dünya pazarlarına ve hammadde kaynaklarına engelsiz erişimini »güvence« altına almaktır, ki hükümetin »Beyaz Kitabı« Federal Ordunun temel görevinin bu olduğunu belirtiyor. Bu açıdan Gine'nin büyük önemi var. Bir kere Gine kıyısında büyük petrol yatakları buluyor; sadece »Jubilee« adlı alanda 800 milyon varil petrol olduğu tahmin edilmekte. Diğer yandan Gine hükümeti ordusunu yüksek teknoloji ve modern silahlarla donatmak istiyor. Bunun içinse, petrol gelirlerinin yardımıyla, Alman silah tekellerine gerekli parayı verebilecek güfte.

Gine böylelikle Avrupa'ya gönderilen petrolün nakliyat yollarını koruyabilme (!) yetisine sahip olacak – hem komşu ülkelerle iş birliğinde hem de NATO kuvvetlerine gereksinim duymadan. Ayrıca kıyı »güvenliği« sayesinde Avrupa'ya yönelik »illegal göçü« engelleyecek yeni bir koruyucu faktör oluşturulmuş olacak.

Şansölye Merkel, Körber Vakfı'nın 2011 Eylül'ünde Berlin'de düzenlediği bir toplantıda şöyle demişti: »Eğer dünyanın herhangi bir yerindeki bir ihtilafa müdahale etmekten çekinmeyeceksek, o zaman başka ülkelere ve organizasyonlara »siz de katılın« çağrısı yapmamız yeterli olmayacaktır. Angajman göstermek isteyen ülkelere bunu yapabilme yetisini de vermek zorundayız. (...) Bu, silah ihracatını da içermektedir«. Merkel'in konuşması, »Almanya dünyadaki sorumluluğunun bilincindedir« başlığını taşıyordu.

Görüldüğü gibi Almanya, »yeni sorumluluğunun« gereklerini yerine getirmek için var gücüyle çalışıyor. »Yeryüzünün lanetlileri« Almanya'nın Batı Afrika sevdasının ve »yeni« sıfatı takılan politikasının ne olduğunu yüzyıllardan beri biliyorlar: en saf hâlinde militarizm ve emperyalist yayılmacılık.

Refah şovenizmi ve Almanya'nın »yeni sorumluluğu«

31 Ocak 2015

Birkaç aydan beri farklı kentlerde onbinlerce insanın katıldığı kitlesel ırkçı gösteriler, Almanya'nın gündeminden düşmüyor. Televizyonlardaki tartışma programlarında, gazetelerin yorumlarında ve internet sayfalarında mantar gibi ortaya çıkan analizler, Müslüman nüfusun oranının son derece düşük olduğu kentlerde »Garpın İslamileşmesine karşı« bunca insanın neden sokaklara döküldüğünü açıklamaya çalışıyor. Ancak her analiz, her açıklama çabası yeni sorulara yol açtığından, kafalar daha da karışıyor.

Analizlerin ve açıklama çabalarının en temel handikapı, ırkçı gösterileri sadece »İslam karşıtlığı« üzerinden ve »toplum çeperindeki Naziler ve aşırı sağcılar halkı kullanıyor« yaklaşımıyla çözmeye çalışmaktır. Dolayısıyla yanlış sorular sorulmakta, yanlış sorulara doğru yanıtlar aranmaktadır. ırkçı gösterilere katılanların neden böyle davrandıklarını, bu insanların üzerinde hareket ettikleri maddi şartları ve koşulları irdeleyerek değil, »Müslümanlar hakkında yanlış bilgilere sahip olmak« veya »fareli köyün kavalcısına kanmak« gibi öznel tavırlar üzerinden açıklama yanlış yapılmaktadır.

Böylesi çabalar elbette burjuva medyasının ve devletin »kültür farklılıkları« demagojisiyle sorunların asıl nedenlerinin üstünü örtme uğraşlarına da yaramaktadır. O açıdan Pegida, Legida veya benzeri adları taşıyan kitlesel ırkçı gösterilerin ortaya çıkışını analiz edebilmek ve gerçeğe yakın yanıtlar bulabilmek için, doğru soruların sorulması gerekmektedir: Pegida yeni bir olgu mudur? ırkçı gösterilerin yaygınlaşmasının ardında hangi iktisadî koşullar ve hangi siyasî nedenler yatmaktadır? İslam karşıtlığı hangi rolü oynamaktadır? ırkçı gösterilere katılanların sınıfsal konumu nedir, toplum ortalamasını ne denli temsil etmektedirler? Ve ırkçı gösterilerin Almanya'nın güncel politikalarıyla ne gibi bir bağlantısı bulunmaktadır?

Küçük burjuvazinin korkuları

Kimi yorumcu ırkçı gösterilere katılanlarının çoğunluğunun gelecek korkusu taşıyan ve ülke ekonomisinin kötüye gitmesinden kaygılanan sıradan insanlar olduğunu yazmakta. Bahis konusu dünyanın en zengin ülkelerinden birisi olan Almanya olunca, ekonomik gidişattan kaygı duyuluyor iddiasının biraz zorlama olduğu düşünülebilir. Gerçekten de Almanya AB üyesi ülkeler arasında 2008-2009 küresel krizinden ve hâlen sürmekte olan Euro-Krizinden en az etkilenen ülke. Hatta bu krizlerin kazanını olduğu bile söylenebilir, ki büyüme oranları, ihracat patlaması ve diğer ekonomik göstergeler bunu kanıtlamaktadır.

Nitekim Almanya sermayesinin en önemli yayın organlarından olan FAZ gazetesi bu gerçeği defalarca teyit etmiştir. Örneğin 6 Ocak 2015 tarihli FAZ'de Sven Astheimer şöyle yazıyordu: »Bugün yeniden rekorlar kırılıyor. Bu ülkede ilk kez 42,6 milyonluk bir istihdama ulaşıldı ve işsizlik rekor düzeylere düşüyor. Güney Almanya'nın geniş bölgelerinde tam istihdam hâkim. Son on yılların acı veren tedbirleri meyvelerini de vermeye başladılar: esaslı yeniden yapılanmalar ve alçak gönüllü ücret talepleri, Alman şirketlerine dünya piyasalarındaki rekabet yetisini yeniden kazandırdı ve Ajanda politikaları istihdam piyasasını küresel çevre için esnekletirdi. Almanya yeniden, iktisadî açıdan da kıtamızın öncü gücü oldu.«

Yazısının satır aralarından vıcık vıcık emperyalizm kibri akıtan Astheimer haklı: Almanya iktisadî gücü ile Avrupa'nın patronu hâline geldi. Dahası, AB'ni kendi iç pazarı hâline getiren Almanya (Almanya sermayesi olarak okuyun) sadece AB üyelerini ve AB üyesi olmak isteyen ülkeleri sermaye lehine olan »tasarruf« diktalarının boyunduruğu altına sokmakta ve aynı zamanda AB'ni Almanya'nın liderliği altındaki emperyalist güç hâline dönüştürmektedir. Almanya, AB üyesi ülkeleri »tasarruf tedbirleri« ve »zorunlu reformlar« kisvesi altında ekonomik boyunduruğu altına sokarken, ülke içerisindeki toplumsal dinamikleri dağıttığı »kırıntılarla« susturabilmiştir. Son yıllarda küçümsenemeyecek oranda artan ortalama satın alma gücü, toplu iş sözleşmelerinde çekirdek kadrolara tanınan ücret artışları ve düşük enflasyon, enerji fiyatlarındaki düşüşle birlikte

hissedilen ve gerçek refah seviyesinin artmasına neden olmuştur. Peki, o zaman neden böylesi ırkçı gösteriler olmaktadır?

Bu sorunun bir yanıtını gösterilere katılanların sınıfsal kökenine bakarak aramakta yarar var. Son dönemlerde yapılan seçimlerde oy patlaması yaşayan sağ popülist »Almanya için Alternatif« AfD partisi seçmenlerinde olduğu gibi, ırkçı gösterilere katılanların ezici çoğunluğunu gelir durumu ortalamanın üzerinde olan eğitilmiş kesimler oluşturmaktadır. Kitlesele ırkçı gösterileri inceleyen güncel araştırmalar, gösterilere katılanların genellikle erkek, orta yaş üstü, ev veya daire sahibi, en az orta öğrenimini tamamlamış ve serbest meslek sahibi, memur, usta başı, kalifiye işçi, zanaatkâr, hizmetli gibi mesleklerden kesimler olduğunu ortaya çıkarttı. Kısacası sokağa dökülenler muhafazakâr, gelenekselci küçük burjuva kesimlerdir.

Burjuva medyasında yer alan yorumlar, bu insanların »korktukları« için sokağa çıktıklarını telkin etmeye çalışıyorlar. Aslında bu tespit pek yanlış değil, ama medyada »korkulanın ne olduğu« konusunda farklı bir resim empoze edilmeye çalışılmaktadır. Buna göre bu insanlar »şiddet ideolojisi olan İslam dinini Almanya'da yaygınlaşmasından«, »din savaşlarının Avrupa'ya taşınmasından«, »İslamcı teröristlerin ve kriminal mültecilerin iç güvenliği tehdit etmesinden«, »yoksulların sosyal kasaları talan etmek amacıyla Almanya'ya akın etmesinden« veya »çok çocuk doğuran yabancıların sayısının artmasıyla, Almanların kendi ülkelerinde azınlık hâline düşmesinden« korkuyorlarmış.

Aslında böyle ifade edilen »korkular«, daha doğrusu rasyonelitesi ve maddi temeli olmayan bu pozisyonlar on yıllardır burjuva medyasında yer alan ve Almanların büyük bir çoğunluğu tarafından »doğru bilgi« diye kabul edilen iddialardan ibaret. Bununla birlikte bu pozisyonlar devlet ve hükümetlerce uygulanan politikalarla doğrudan bağlantılıdır: »Almanya göç ülkesi değildir« söylemi, ırkçı-yabancı düşmanı yasalar, kurumsallaşmış ayrımcılık mekanizmaları, istihdam piyasasının etnikleştirilmesi, »masraf-yarar« demagojisi, Müslüman göçmenlerin »kültürel yapıları nedeniyle« uyum sağlama yetisinden yoksun olmaları vurgusu ve nihâyetinde sözde »teröre karşı savaş« yalanı, bizzat devlet ve hükümetlerin teşvikiyle çoğunluk toplumunda yabancı düşmanı, İslam karşıtı ve ırkçı yaklaşımların kökleşmesine neden olmuştur.

Asıl korkular

Karşı karşıya bulundukları sorunların asıl nedenlerini sorgulamak yerine, sorumluyu başka yerde arama rahatlığına alışmış olan Batı Avrupa burjuva toplumları, her zaman »günah keçisi« demagojisine ve bu temelde sağ popülist söylemlere inanma yatkınlığında olmuşlardır. Bilhassa küçük burjuvazi buna yatkındır ve kriz dönemlerinde tipik, kendisinden güçlü olanın önünde eğilirken, kendisinden zayıfa tekme atma tavrını göstermektedir. O nedenle kriz veya sosyal kısıtlama dönemlerinde, hatta sosyal kısıtlamaların olabileceği görüşünün yaygınlaştığı dönemlerde hiddetli bakışlar göçmenlere ve mültecilere yöneltilmektedir.

Korkulara yakından baktığımızda ise, asıl meselenin başka bir şey olduğunu görebiliriz: küçük burjuvazinin alt sınıflara düşme ve oradan kurtulamama korkusunu. Tasarruf faizlerinin sıfır noktasına düşmesi, yaşlılık güvencesi olarak yıllardır prim ödenen özel sigortaların vaad edilen kârı veremeyecek olmalarının ortaya çıkması ve AB elitlerinin malî krizlerin yükünü vergi mükelleflerinin sırtına yüklemeleri, 1990 sonrasında sosyal devletin erozyona uğramasıyla travmaya giren küçük burjuva kesimleri müthiş bir güvencesizlik hissiyatına sokmuştur. Bu güvencesizlik hissiyatı bilhassa borç krizi ile bağlantılı olarak burjuva medyası tarafından daha da körüklenmektedir.

Örneğin neoliberal politikaların en önemli bilimsel (!) destekçilerinden Hans-Werner Sinn Aralık 2014'de şöyle yazıyordu: »Tasarruf sahipleri çok para kaybediyor. Almanya en büyük alacaklı ve düşük faizler nedeniyle zarar ediyor. Hesaplamalarıma göre Almanlar 2008 krizinden bu yana en az 300 milyar Euro kaybetti. Düşük faizler nedeniyle kârdan zararımız yılda ortalama 60 ila 79 Milyar Euro.« Sinn'in »kârdan zarar« yaklaşımı, yaygın refah şovenizminin reel maddi temelini oluşturmaktadır. Tasarruf sahibi küçük burjuvalar hayat sigortalarının garanti edilen faizlerindeki düşmeyi mülteci sayıları ve borç krizindeki AB üyelerinin Almanya'nın istikrarını bozma düşüncesi ile bağlantılı hâle getirip, paniğe kapılıyorlar.

Aslına bakılırsa refah şovenizmi, göçmenlere ve mültecilere yönelik önyargılar, ırkçılık, AB üyesi ülkelerin »Almanya'nın parasını çarçur ettiği« söylemi, iç güvenliğin tehdit altında olduğu propagandası, İslam'ın yabancı unsur olduğu söylemi vb. yaklaşımlar Almanya'da yeni bir fenomen değil. Benzer söylemler ve propagandalar yıllardan beri burjuva medyası ve burjuva partilerince sakız gibi tekrarlanmakta, neoliberal dönüşüm politikalarına malzeme yapılmaktadırlar.

Tarihsel süreç

O nedenle tarihsel sürece kısa bir bakış yararlı olacaktır. Almanya'daki neoliberal dönüşüm politikalarının ve bu çerçevede çoğunluk toplumunda refah şovenisti ve ırkçı yaklaşımların kökleşmesinin üç tarihsel devresini ele almak gerekiyor.

Birinci devre Kohl-Thatcher-Reagan dönemidir. 1980'lerde başlayan bu dönemin en önemli emaresi kolektif hakların zayıflatılmasına ve güç dengelerinin sermaye lehine değişmesine yönelik adımlardır. Avrupa'da bu adımları sağ popülist partiler gerçekleştirirken, bu görev Almanya'da Kohl hükümetine düşüyordu. Ücretler ve çalışma koşulları üzerindeki baskılar artırıldı. Aynı zamanda Nazi saldırılarına, Solingen, Mölln, Hünxe kentlerindeki göçmen cinayetlerine göz yumuldu. Irkçı dalga, Alman anayasasındaki sığınma maddesinin değiştirilmesi için kullanıldı. Sosyal devlet kazanımlarındaki ilk büyük erozyonlar başlatıldı.

İkinci dönem sosyal demokrat hükümetler dönemidir. 1990'ların sonuna doğru iktidara gelen SPD-Yeşiller hükümeti daha ilk yılında neoliberal cephede yer aldığını gösterdi. Bu yıllarda Avrupa'da »sol« maskeli hükümetler muhafazakârların göze alamadıkları politikaları uyguladılar. 1999 yılında neoliberal cephedeki çatışmalar göçmen politikalarına ve çifte vatandaşlık tartışmalarına yoğunlaştı. Çifte vatandaşlığa karşı yürütülen imza kampanyası Almanya'da ırkçı yaklaşımların yayılmasına neden oldu. 1999'da ilk kez Alman ordusu yurt dışında bir savaşa katıldı. Yugoslavya savaşı, BM Şartı'nın rafa kaldırıldığı savaşlardan oldu. Bu dönemde Lizbon süreci başlatılarak AB çapında neoliberal politikaların uygulanması ve dış politikanın militaristleştirilmesi hızlandırıldı. 11 Eylül 2011 saldırılarından sonra başlatılan sözde »teröre karşı savaş« emperyalist müdahale savaşları ve işgaller için gerekçe oldu. »Kültürler çatışması« genel kabul gördü ve önce göçmen ve mülteciler üzerinde gerçekleştirilen kısıtlamalar, halkın bütünü üzerinde uygulanmaya başladı. Hartz yasaları yürürlüğe sokuldu.

Üçüncü dönem ise hâlen sürmekte olan dönemdir. Sosyal adaletsizlik derinleşmiş, istihdam piyasası olabildiğince esnekleştirilmiş, özelleştirmeler yaygınlaştırılmış ve çalışma koşulları güvensizleştirilmiştir. Yoksul doğan, yoksul ölmektedir. Burjuva medyası ekonomik »zaferleri« kutlaya dursun, 1,4 milyon işçi tam gün çalışmalarına rağmen sosyal yardım almak zorunda kalmaktadır. Her altı kişiden birisi, yani 13 milyon insan yoksulluk sınırındadır. 2,4 çocuk dünyanın en zengin ülkelerinden birinde yoksul kategorisindedir. Geniş kesimler her an yoksul sınıflara düşme tehdidi altındadırlar. Küresel krizler ve artan güvencesizlik korkuları daha da yaygınlaştırmaktadır. Böylece çoğunluk toplumu korku toplumuna dönüşmekte ve burjuvazinin kendi çıkarları için gündeme getirdiği tehdit senaryoları karşısında daha da gericileşmekte, şovenleşmektedir.

Dış politikanın militaristleştirilmesinin etkileri

30 yılı aşkın bir süredir devam eden neoliberal dönüşüm süreci Almanya çoğunluk toplumunda derin yaralar açmıştır. Emek örgütleri de dahil olmak üzere, geniş kesimler toplumsal kaynaklara ulaşımın bireyin yeteneklerine bağlı olduğu ve işsizlerin kendi durumlarından kendilerinin sorumlu oldukları demagojisini kabul etmektedirler. Aynı şekilde göçmen ve mültecilerin iç güvenlik tehdidini oluşturdukları ve demokratik haklarının gerektiğinde kısıtlanabileceği yaklaşımı egemen görüş hâline gelmiştir. Sadece Naziler tarafından değil, kitlesel gösterilere katılan sıradan yurttaşlar tarafından da ifade edilen ırkçı görüşler ise, egemenler tarafından sosyal ve demokratik hakların daha çok budanması için gerekçe hâline getirilmektedir.

Kitlesel ırkçı gösterilerde kendini ifade sadece küçük burjuva kesimlerin alt sınıflara düşme korkusu değil, aynı zamanda Batı'nın dünyanın diğer bölgeleri üzerindeki egemenliğini kaybetme

korkusudur. Bu bağlamda NATO'nun müdahale savaşları ve işgalleri politika aracı olarak kabul görmekte, insan haklarının Guantanamo işkence hanesinde olduğu gibi sistematik bir biçimde zedelenmesi ve medeni (!) dünya normlarının Batı dışında uygulanmaması, »güvenlik politikalarının zorunluluğu« olarak kabullenilmektedir.

Sağ popülizm, ırkçı yaklaşımlar ve refah şovenizmi, neoliberal madalyanın diğer yüzüdürler. Dahası bunlar toplumsal direnç mekanizmalarını kırmak, egemen iktidar ve mülkiyet ilişkilerinin değişmez kural olduğunu kabullendirmek ve emperyalist savaşların Batı'daki burjuva toplumlarının refahını ve güvenliğini korumanın bir gerekliliği olduğunu yaymak için bir egemenlik araçlarıdır.

Bu çerçevede de kitlesel ırkçı gösterilerin tam da »Almanya'nın yeni sorumluluğu« adı altında gerçekleştirilecek köklü militarist değişimlerin gündemde olduğu bir dönemde yaygınlaşıyor olmaları, bir tesadüf değildir. Kitlesel ırkçı gösteriler, emperyalist politikaların toplumsal meşruiyete kavuşmaları için kullanılmaktadırlar. Bu yaklaşım ve Almanya'nın AB'nin en güçlü öncü ülkesi olarak dünya çapında »yeni sorumluluklar« üstlenmek zorunda olduğu propagandası uzun zamandır bizzat devletin başındakiler tarafından yapılmaktadır. Almanya'nın resmi Savunma Politikaları Yönergesi bu »yeni sorumluluğun« tam olarak ne anlama geldiği açıkça şöyle belirtmektedir: »Federal Ordunun görevi, Alman ekonomisinin küresel rekabet yetisi için dünya piyasalarına serbest girişi, enerji ve hammadde kaynaklarına serbest ulaşımı ve serbest nakliyat yollarını korumaktır.«

Kitlesel ırkçı gösterileri örgütleyenlerin veya AfD gibi sağ popülistlerin siyasi söylemine bakıldığında gerek onların gerekse de egemenlerin siyasi söylemlerinin örtüştüğü görülebilir. Örneğin Pegida hareketinin talepleri arasında »PKK gibi yasaklı örgütlere silah yardımı yapılmamalıdır« yer alırken, dünya çapında Selefi örgütlenmeleri destekleyen, ülke içinde kafa kesme dahil gerici bir Şeriat anlayışını uygulayan ve DAİŞ'e her türlü yardımı yapan Suudi Arabistan'a yapılan silah yardımlarına değinilmemektedir. Dahası AfD'nin seçim programında »ulusal çıkarlar gerektirdiğinde Federal Ordu yurt dışına gönderilebilir« tespiti yer almaktadır.

Sonuç yerine

Görüldüğü gibi siyasi söylemlerde ve programda pek farklılık yok. Aksine AfD'nin seçim başarıları ve kitlesel ırkçı gösteriler Almanya egemenleri tarafından neoliberal ajanda ve dış politikanın militaristleştirilmesinin toplumsal meşruiyet kazanması için kullanılmaktadır. Egemenler küçük burjuvazinin »korkuları« sayesinde sermaye lehine olan adımlar ve emperyalist savaşlar için gerekli olan toplumsal desteğe kavuşmaktadırlar.

Refahını kaybetme korkusunu yaşayan küçük burjuva kesimler sağdan baskı altına aldıkları egemenlerin iki yüzlülüğünü ve çifte standartlarını da paylaşmaktadırlar. Örneğin Charlie Hebdo saldırıları sonrasında geniş toplumsal tepki oluşurken, Paris katliamından birkaç saat sonra Boko Haram teröristlerinin Nijerya'da katlettikleri 2.000 sivil ne toplum ne politikacılar ne de burjuva medyası tarafında kaale dahi alınmadı. Kenya'da Eş Şabab, Afganistan ve Pakistan'da Taliban veya Suriye ve Irak'ta sözde »İslam Devletinin« gerçekleştirdikleri katliamlar sadece İslam karşıtlığını körüklemek amacıyla konu edilmektedirler.

Almanya'daki toplumsal bölünme büyük bir hızla derinleşmektedir. Neoliberalizm bu konuda büyük başarı sağlamıştır. O nedenle Almanya'daki toplumsal ve siyasi sol, aslına dönmek ve egemen iktidar ve mülkiyet ilişkilerini sorgulamak zorundadır. Max Horkheimer'in dediğinden hareketle: ırkçılık ve faşizmden bahseden, kapitalizm ve emperyalizmden bahsetmek zorundadır. Marx'ın »insanın aşağılanan, esirleştirilen, terk edilen, hor görülen bir varlık olmasını sağlayan tüm koşulların alaşağı edilmesine« yönelik kategorik emrine uyulmadan ne ırkçılığa ne refah şovenizmine ne de neoliberal politikalara karşı başarılı bir mücadele olanaklıdır. Kitlesel ırkçı gösterilen ortaya çıkardığı gerçek budur.

Alman emperyalizminin yeni kibri...

28 Mart 2015

Avrupa Birliği'nin (AB) patronu hâline gelen Federal Almanya sermayesi, yeniden dünya gücü olma hedefiyle attığı adımlarını hızlandırmaya başladı. Münih'te her yıl düzenlenen ve uluslararası silah tekellerinin temsilcileriyle, dünya çapındaki neoliberal elitlerin bir araya geldikleri geleneksel »Güvenlik Konferansının« 2014 Şubat'ındaki toplantısı, emperyalist hırsları kabaran F. Almanya sermayesinin 1945 sonrasında ilk kez böylesine pervasızca planlarını sergilediği bir sahne olmuştu. Azılı bir antikomünist olan F. Almanya Cumhurbaşkanı Joachim Gauck, yaptığı açılış konuşmasında »Almanya yeni sorumluluğunu üstlenmeye hazırdır« diyerek, propaganda savaşına yeni bir ivme katmıştı.

Aslında bu propagandanın nasıl bir yol izleyeceği 2011'de Libya'ya karşı gerçekleştirilen müdahale savaşı esnasında görülmektedir. Bu propaganda, daha sonra, doğrudan Şansölye Angela Merkel'in bütçesinden finanse edilen ve F. Alman devlet aklının biçimlendirildiği bir merkez olan »Bilim ve Politika Vakfı« SWP'nin hazırladığı »Yeni Güç – Yeni Sorumluluk« başlıklı strateji belgesiyle sistematikleştirildi. Ancak F. Almanya kamuoyunda hâlâ yaygın olan savaş karşıtlığı nedeniyle, propaganda kamuoyunu etkileme çabalarına yoğunlaştırıldı.

Bizzat F. Cumhurbaşkanı'nın başını çektiği bu çabalar, farklı alanlarda da yürütülüyor. Örneğin muhafazakâr tarihçilerin yürüttükleri tartışmalara burjuva basınında geniş yer verilerek, Almanya'nın Birinci Dünya Paylaşım Savaşı'nda hiçbir suçu olmadığı algısı yaygınlaştırılmak isteniyor. Bu tarih revizyonizminin ardında yatan temel hedef, bugüne kadar geçerli olan »savaşta suç işledik, bu nedenle savaşa katılma konusunda çekingen davranmalıyız« anlayışını değiştirmektir.

Kısacası F. Almanya egemenleri başlattıkları bu topyekûn propaganda atılımı ile F. Almanya'nın dış ve güvenlik politikalarında esaslı rota değişikliklerine meşruiyet kazandırmak istemektedirler. Bunun için F. Almanya siyasetinde geçerli olan iki temel ilkenin: yani, dış politikanın »çekingenlik kültürü« yerine »savaşabilme yetisine sahip olma kültürü« ve »değerler kültürü« yerine »çıkarlar kültürü« tarafından yönlendirilmesini sağlamak istiyorlar.

Değişim süreci

1945-1999 yılları arası dönemde F. Almanya'nın yurtdışında herhangi bir savaşa katılacak olması düşünülemezdi bile. Ancak iki kutupluluğun sona ermesinden ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin başarıyla F. Almanya'ya ilhak edilmesinden sonra, burjuvazinin yayılmacılık hırslarının önü alınamaz oldu. Toplumsal ve bilhassa emek örgütlerinin direncini kırma ve olanaklı olan en geniş toplumsal mutabakatı sağlayarak »askeri tabunun yıkılması« görevini sosyal demokratlar ve yeşiller üstlendi. Dönemin SPD'li Şansölyesi Gerhard Schröder o nedenle hatıratında 1999'da Yugoslavya'ya karşı gerçekleştirilen saldırı savaşını, »hükümetimin belki de en büyük başarısı, askeri tabuyu yıkmak olmuştur« diye yorumlamaktaydı.

Ancak Yugoslavya savaşına karşı F. Almanya barış hareketinin yaratabildiği kamuoyu tepkisi, özellikle 2001 Afganistan savaşına F. Alman ordusunun katılmasıyla yaygın bir savaş karşıtlığına dönüşünce, F. Almanya egemenleri geri adım atmak zorunda kalmışlardı. Nitekim 2009'da kurulan ikinci muhafazakâr-liberal hükümet, koalisyon protokolüne »hükümetimiz çekingenlik kültürüne bağlı kalacak ve askeri adımları yalnızca BM, NATO veya AB kararları çerçevesinde atacaktır« biçiminde bir bölüm eklemişti.

F. Almanya bu bölüm nedeniyle BM'in 2011'de alınan 1973 nolu Libya kararına çekimser oy kullanmış ve Libya'ya yönelik müdahale savaşına katılmayı reddetmişti. Kamuoyunun tepkisinden çekinen muhafazakâr-liberal hükümete en sert tepkiler SPD ve Yeşiller partisinden geldi. Dönemin liberal FDP'li Dış İşleri Bakanı Guido Westerwelle o zamanlar en fazla eleştirilen isimdi. Westerwelle'nin selefi ve ünlü Yeşil politikacı Joseph Fischer, F. Almanya'nın Libya savaşına katılmamasına ateş püskürüyor ve şöyle diyordu: »Hükümetin başarısız politikası nedeniyle

utanıyorum. (...) BM Örgütündeki ve Ortadoğu'daki Alman politikası inandırıcılığını yitirmiştir. Almanya'nın BM Güvenlik Konseyi'nde daimî koltuğa sahip olma talebini artık çöpe atabiliriz. Avrupa'nın geleceği ürkütücü». İlk kez kot pantolon ve spor ayakkabılarıyla bakanlık yemini ederek »skandal« yaratan Fischer, böylelikle bir zamanların pasifist Yeşillerinin, aynı SPD gibi nasıl Alman emperyalizminin şahinlerine dönüştüklerini kanıtlıyordu.

SPD ve Yeşillerin çıkışından cesaret alan muhafazakârlar ise kendi kurdukları hükümetin dış politikasını eleştirmeye başladılar. Örneğin dönemin Savunma Bakanı Thomas de Maiziére Libya tartışmalarına katılarak, »Federal Orduyu gerektiğinde Almanya'nın çıkarları doğrudan etkilenmese de kullanmak zorunda kalabiliriz« diyordu. Benzer tartışmalar Suriye'de 2011'de başlayan olaylar konusunda da yaşandı. Dış İşleri Bakanı Westerwelle »Suriye'de siyasi çözüm gereklidir« derken, muhafazakârlar, SPD ve Yeşiller müdahale edilmesini savunuyorlardı. Ancak kısa zamanda Suriye'nin Libya olmadığı ve stratejik müttefik ABD'nin çekimser kaldığı ortaya çıkınca, teorik tartışmalar siyasi pratiğe uygulanamadı.

»Yeni Güç – Yeni Sorumluluk«

Gene de bu teorik tartışmalar orta vadede siyaseti etkilemeye başlıyorlardı. Bu noktada SWP merkezi bir rol oynadı. SWP »uzmanlarından« Markus Kaim'ın »Çekingenlik kültürü, eski F. Almanya'nın dış politika anlayışıdır. Ancak bugün koşullar değişmiştir: söz konusu olan soğuk savaş döneminin ihtilafları değildir. Birleşik Almanya elde ettiği yeni gücün gereğini yerine getirmelidir« biçimindeki görüşü hükümet görüşü hâline geldi.

Nitekim Dış İşleri Bakanlığı'nın finanse ettiği ve SWP ile »German Marshall Fund« GMF'nin üstlendiği »Yeni Güç – Yeni Sorumluluk« başlıklı bir proje başlatıldı. 2012 Kasım'ı – 2013 Eylül'ü arasında »Federal Parlamento, hükümet, üniversiteler, şirketler, vakıflar, düşünce kuruluşları, medya ve sivil toplum örgütlerinden yaklaşık 50 kişinin katıldığı toplantılarda« F. Almanya'nın güncel dış politikasını belirleyen raporlar hazırlandı.

Bu toplantıların en önemli özelliklerinden birisi, »Almanya'nın dış politik hedefleri partiler üstü bir mutabakatla hazırlanıyor« görüntüsü vermektir. Raporlarda öncelikle »Bonn Cumhuriyeti, Avrupa'da ve transatlantik partnerlik içerisinde belirleyici rol oynayabilmek için yeterli ağırlığa ve özgürlüğe sahip değildi. Bugün ise Almanya'nın artan gücü yeni etkileme olanaklarını ortaya çıkartmaktadır. Ancak Almanya bugüne kadar iktisadi gücüne, jeostratejik ağırlığına ve uluslararası saygınlığına oranla yönlendirici rolünü yeterince oynayamamaktadır« tespiti yapılıyordu.

F. Almanya'nın potansiyelinin çok daha fazlasını olanaklı kıldığı iddiasıyla, dış ve savunma politikalarında esaslı değişimlerin yapılması talep ediliyordu: »Almanya'nın stratejik çevresindeki devinimler, Avrupa ve güvenlik politikaları, yeni güçlerle olan ilişkiler ve küresel düzenin yenilenmesi, Alman devlet hedeflerinin yeni tanımını gerekli kılıyor«. Raporları hazırlayanlar, Avrupa ülkelerinin geleneksel olarak yeniden güçlenen bir Almanya'dan çekindiklerini bildiklerinden, siyaset değişimi taleplerinin ancak AB çatısı altında olanaklı olacağını bilincindeydiler.

Geliştirilen siyasi çizgi bu çerçevede sadece F. Almanya'nın değil, bütünüyle AB'nin esaslı dönüşümünü öngörüyor. Ancak AB'nin dönüşümünün asıl hedefi, F. Almanya'nın öncü güç olmasına hizmet etmesidir. Bu nedenle »Yeni Güç – Yeni Sorumluluk« sonuç raporu F. Almanya'nın »ön sırada« olması gerektiğini şöyle gerekçelendiriyor: »Almanya gelecekte daha çok ve daha kararlı yönetmek zorundadır. Tarihi, konumu, ama daha fazlasıyla şu andaki iktisadi gücü ve yeni jeopolitik ağırlığı, AB'nin korunması ve geliştirilmesi için Almanya'ya özel bir sorumluluk yüklemektedir. O nedenle Almanya ortak hedefler için ve sadece diğer AB üyesi ülkelerle birlikte daha kararlı yönetmek zorundadır. Diğer yandan BM içerisindeki rolü de değişmelidir. Güvenlik Konseyi'nde, uluslararası düzeni koruma sorumluluğunu üstlenmeye hazır olan yeni öncü güçler yer almalıdır. Almanya bu öncü güçlerden birisidir.«

Alman emperyalizminin meydan okuması

Gerek AB'nde gerekse de BM de »öncü« rol talep eden F. Almanya sermayesi, elde ettiği gücün cesaretiyle emperyalist hırslarını açıklamaktan ve gerekçelendirmekten de çekinmiyor. Örneğin

sonuç raporunun 33. sayfasında şunlar yazılı: »Almanya kendi yaşam tarzını korumak istiyorsa, o zaman devletin elindeki, askeri olanlar dahil, tüm meşru olanakları kullanarak kurallara dayalı olan dünya düzeninin korunması için çaba göstermelidir. (...) Almanya, hiçbir ülkede olmadığı kadar küreselleşmeden ve barışçıl, açık ve özgür dünya düzeninden faydalanmaktadır. Ama Almanya aynı zamanda bu düzenin işlemlerine bağımlıdır. Bu nedenle sistemde olası bozuklukların sonuçlarından özel bir biçimde yara alabilir.«

Dünyanın geri kalan büyük bir kesimi için sömürü, açlık, yoksulluk, savaşlar, işkenceler, zorla yerinden edilmeler, sefalet ve milyonlarca kez ölüm anlamına gelen güncel dünya düzeninin, F. Almanya sermayesinin ne denli çıkarına olduğu ancak bu kadar açık yazılabilir. »Sistemde olası bozukluklar«, yani dünyanın herhangi bir yerinde dünya düzeninin işleyişini aksatabilecek kalkışmalar veya iktidar değişiklikleri bu nedenle F. Almanya'nın »çıkarlarını« tehdit eden düşmanlıklar olarak ilân edilmektedir.

Böylelikle de dünya düzeninin hiyerarşik yapısı ve sömürü mekanizmaları ile hammadde kaynaklarına engelsiz ulaşımın ayakta kalmasının askeri araçlarla sağlanmasının gerekçesi hazırlanmaktadır: »Almanya'nın askeri güçleri yurt ve ittifak savunması için gereklidir; aynı zamanda krizleri engellemeye, ihtilafları sınırlama ve sonlandırmaya ve nakliyat yollarının güvenceli kalmasına da yardımcı olmaktadır« denilerek, Federal Ordunun »asli« görevleri tanımlanmaktadır.

»Rahatsız edici yeni güçler«

Muhalef kesimler arasında yapılan kimi yorumda, F. Almanya'nın dış ve güvenlik politikalarındaki bu değişimlerin emperyalist blok içerisindeki çelişkilerin sertleştiğine ve ABD-AB çatışmasına işaret ettiği iddia edilmektedir. Sermaye fraksiyonları arasındaki çelişkiler kapitalizme özgü özelliklerdir ve elbette emperyalist güçler arasında da çıkar çelişkileri söz konusudur. Ancak F. Almanya politikalarındaki değişimler, ABD-AB çatışmasının değil, tam aksine Batılı emperyalist güçlerin aralarındaki çelişkileri en aza indirme ve stratejik iş bölümünü geliştirme çabalarının bir sonucudur. F. Almanya, ABD'nin Pasifik'e yönelme stratejisi çerçevesinde ABD ordusunun Doğu Avrupa, Akdeniz ve Afrika'daki görevlerini üstlenmeye hazırlanmaktadır. Güncel dünya düzeninin korunmasının ancak iki emperyalist merkezin sıkı iş birliği ile olanaklı olacağı bilinmektedir. Nitekim sonuç raporunda, ki bunu günümüz F. Almanya'sının devlet aklı olarak okumak gerekmektedir, ABD, AB çatısı altında hareket eden F. Almanya'nın dış politika gücünü artıran ve vazgeçilmez partner olarak tanımlanmaktadır.

Buna karşın emperyalist hedeflere engel çıkarabilecek ülkeler iki kategoride ele alınmaktadır. Rusya ve Çin, iktisadi ilişkilerin geliştirilerek, »istikrar ilişkisi çizgisine« çekilebilecek »meydan okuyucu ülkeler« olarak nitelendirilirlerken, İran ve Venezuela veya Mali gibi ülkeler »rahatsız edici yeni güçler« olarak kategorize edilmektedirler. İlginçtir: Türkiye ile olan ilişkiler eskiden olduğu gibi, bugün de »istikrar ve güvenlik iş birliği« çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Rusya ve Çin'in iktisadi güçlerinin olası rekabet sorunlarına yol açabileceği tespit edilerek, şöylesi bir öngörde bulunmaktadır: »Dünyanın yeni iktisadi ve siyasi merkez güçleri olabilecek bu ülkeler ile Almanya arasında etki alanları, kaynaklara ulaşım, uluslararası düzenin mimarisi ve kuralları konusunda rekabet ve ihtilaflar meydana gelebilir. Bu güçler süreç içerisinde Almanya'nın gerçek partnerleri olabilecek kadar, çatışmayı da seçebilirler.« Güncel Ukrayna krizi çerçevesinde bakıldığında, F. Almanya egemenlerinin 2013'de yapılan bu öngörüye göre hareket ettikleri ve Rusya'nın »çatışmayı seçtiği« görüşünde olduklarını görebiliriz.

»Rahatsız edici güçler« konusundaki tespitleri ise çok açık: »Uluslararası düzeni ve geçerli normlarını çiğneyen; ortak alanlar veya küreselleşmenin kritik altyapıları üzerinde egemenlik talepleri ileri süren rahatsız edicilere karşı uzlaşmacılığın yeterli olmadığı zamanlarda Almanya, bu emtiaların, normların ve birlik çıkarlarının korunması için uluslararası hukuk temelinde askeri şiddet uygulamaya veya en azından uygulayacağı tehdidini inandırıcı bir biçimde kullanmaya hazır olmalıdır.« F. Almanya egemenleri bu şekilde emperyalist dünya düzenini, yani neoliberal kapitalizmin yayılmasını aksatabilecek veya engelleyebilecek ülkelere karşı açıkça savaş ilân edeceği tehdidini savurmaktadırlar.

Aynı şekilde AB'nin bütünüyle F. Almanya'nın hegemonyası altına sokulması hedeflenmektedir. F. Almanya'nın bugünkü AB politikası AB'nin sadece hükümetlere yönelik değil, »aynı zamanda ülke halklarına da« yönelik bir düzen koruma gücü olarak hareket etmesini sağlamaya çalışmaktadır. Şansölye Merkel'in AB konusunda 2015'de yaptığı son hükümet açıklamasında, »AB, Avrupa'ya komşu ülkeleri ve bunların halklarını ortak hedeflerimize kazanmak için elindeki iktisadi, diplomatik ve güvenlik politikası araçlarını kararlı bir biçimde kullanacaktır« sözü, bu çerçevede anlaşılmalıdır.

Toplumsal meşruiyet kazanma stratejileri

F. Almanya egemenleri, işçi sınıfını ve toplumsal kesimleri bu politika değişimini meşruiyete kavuşturma amacıyla geniş bir propaganda stratejisiyle kazanmaya çalışmaktadır. Burjuva basınının da yardımıyla kamuoyu etkileme araçlarının tümü uygulamaya sokulmaktadır. Bir yanda, gazetemizin 6. sayısında yayınladığımız yazıda gösterdiğimiz gibi, Pegida benzeri sağ popülist akımlarla refah şovenizmi ve ırkçılık körüklenmekte, diğer yanda ise kilit sanayi alanlarındaki çekirdek kadrolara ücret artışı sağlanarak ve (otomotiv sektöründeki gibi) şirket yönetimleri tarafından prim ödemeleri yaptırılarak, hissedilen ve gerçek refah düzeyi artırılmaktadır. Burjuva basını, bu »refah artışını« F. Almanya'nın »dünya ihracat şampiyonu« olmasına bağlamakta ve ihracatın tehlikeye düşmesinin »halkın refahını tehlikeye düşüreceğini« telkin etmektedir.

Bu çerçevede F. Almanya'daki üniversiteler ve kimi bilim insanı da özel rol oynamaktadır. Bir taraftan üniversitelere doğrudan Savunma Bakanlığı bütçesinden ve silah tekellerinden proje paraları sağlanarak, savaş stratejilerinin geliştirilmesi, işgal öncesi ve sonrası sivil toplum örgütlerinin ilgili bölgelerde görevlendirilmeleri, F. Almanya iç kamuoyuna yönelik »enformasyon« çalışmaları ve yüksek teknoloji savaş araçları ve silahlarının geliştirilmesi için projeler yürütülmekte ve Federal Ordu-Üniversiteler iş birliği derinleştirilmektedir. Diğer taraftan da bilhassa tarihçiler, sosyologlar ve siyaset bilimcileri üzerinden bu (neoliberal) politikaların »alternatifsiz olduğu« tezi işlenmekte, »kültürler çatışmasının kaçınılmazlığı« kanıtlanmak istenmekte ve tarih revizyonizmine yönelik algı çalışmaları yürütülmektedir.

Nihâyetinde, geleneksel olarak F. Alman kamuoyunda saygınlığı olan F. Cumhurbaşkanlığı makamı bizzat devreye sokularak, askeri tabunun yıkılması, Alman faşizminin insanlık ve savaş suçlarının izafileştirilmesi, »çıkarlarımızın korunması askerlerimizin yaşamına mal olabilir« anlayışının olağanlaştırılması ve emperyalist stratejilerin meşrulaştırılması için kamuoyu algısının değiştirilmesi çabaları yönetilmektedir. Transatlantik partnerliği »kökleştirecek« TTIP anlaşmasının savunulması, Yunanistan'a yönelik yaptırımlar, Ukrayna'daki gerici hükümetin desteklenip, Rusya'ya yönelik propagandanın artırılması v. b. nice konu, kamuoyunda »dünya düzenini korumak Almanların çıkarıdır« algısının yaygınlaştırılması için araç olarak kullanılmaktadır.

Kısacası, emperyalist hırsları kabaran F. Almanya sermayesi tüm kibri ile dünya sömürü düzenini kalıcılaştırmak, neoliberal kapitalizmi yerküreye yaymak ve dünya işçi sınıfı ile emekçilerini burjuvazinin sınıf egemenliği altında tutmak için eline geçen yeni gücünü kullanmak, »sorumluluğunu« üstlenmek istiyor. Bunu engelleyebilecek olan F. Almanya işçi sınıfı ise kendi sorumluluğunu üstlenebilecek mi, işte onu zaman gösterecek.

F. Alman emperyalizminin Afrika sevdası

7 Mart 2016

Hristiyan Demokrat Birlik Partisi CDU'nun genel başkan yardımcısı Armin Laschet, FAZ gazetesine yazdığı bir makalesinde, biraz da hayıflanarak, »Suriye'de Hristiyanları katleden cihatçı grupları »muhalifler« diyerek destekliyoruz, ama Mali'de aynı cihatçı grupları »terörist« diye kovalıyoruz. Bu saçmalığa bir son vermek lazım« diye yazıyordu. Laschet'i böylesi bir yorumda bulunmaya iten, kuşkusuz aynı zamanda Almanya Katolik Konseyi'nin üyesi olması ve Suriye'deki şiddetin Hristiyan dünyasında oluşturduğu tepkiydi. Laschet, »bu saçmalığı« eleştireyim derken, istemeden de olsa F. Alman emperyalizminin stratejilerini özetliyordu. Nitekim, bizzat Şansölye Merkel'in tartışmaya müdahalesinin ardından, Laschet ve benzeri kesimlerden gelen eleştiriler kesildi.

Suriye ve Ortadoğu'daki gelişmeler, AB sınırlarına dayanan mülteci kitleleri kamuoyunun tüm dikkatini üstlerine çektiklerinden, emperyalist güçlerin dünyanın diğer bölgelerindeki »aktiviteleri« gündeme pek gelmiyor. Halbuki her »aktivite« birbirleriyle doğrudan bağlantılıdır ve bu nedenle de, aynı zamanda emperyalist stratejilere ışık tuttuklarından, ayrı ayrı ele alınmalı ve irdelenmelidirler.

Emperyalist güçlerin özel ilgi gösterdikleri coğrafyalardan birisi, »bakır« pazarları, ucuz ve yedek işgücü »orduları« ve devasa hammadde kaynaklarıyla Afrika kıtasıdır. Yüzlerce yıl Avrupalı sömürgecilerin kanını emdikleri »Siyah kıta«, bugün F. Alman emperyalizminin özel ilgi alanı hâline gelmiştir. İştah kabartan Afrika pazarları, F. Alman emperyalizminin genel stratejik yönelimini, yani AB çatısı altında hareket etmeyi nasıl şekillendirdiğini gösteren iyi bir örnektir. F. Almanya'nın diğer AB üyelerine dayatarak kabul ettirdiği »Ortak Güvenlik ve Savunma Politikaları« (GSVP) öncelikli olarak Afrika'yı temel hedef alanı olarak görmektedir. Şimdiye kadar gerçekleştirilen 32 GSVP-operasyonunun 18'inin Afrika'da yürütülmüş olması, bunu kanıtlamaktadır.

AB'nin Afrika politikalarına yakından baktığımızda, bu politikaların dört ana başlıkta yoğunlaştıklarını tespit edebiliriz: Birincisi, »AB Komşuluk Politikası« uygulama alanında bulunan Afrika ülkelerinin AB etki alanı içerisinde kontrol altına alınma çabalarıdır. İkincisi, birinci başlık çerçevesinde hammadde kaynakları ile ticaret ve nakliyat yollarının kontrol altında tutulması; üçüncüsü, emperyalist savaşlar ve kapitalist sömürünün yol açtığı ihtilafların tahammül ve kontrol edilebilir düzeyde tutulmaları ve nihâyetinde, dördüncüsü, göç ve mülteci yollarının askerî yöntemlerle Avrupa sınırlarına ulaşmalarını engellemektir. Bu başlıkları tek tek ele alalım:

»AB Komşuluk Politikası« ve Kuzey Afrika

Batı Avrupalı emperyalist devletlerin AB'ni, F. Alman emperyalizminin öncülüğünde iktisadî ve siyasî yapılanmaları hâline getirerek, ABD emperyalizminin yanında ve ona rekabet hâlinde dünyanın yeniden paylaşımını organize ettiklerini daha önceki yazılarımızda açıklamıştık. AB, bu paylaşımındaki hedeflerine ulaşabilmek için, olabildiğince genişlemek, yani yayılmak zorundadır. Tam da bu amaçla ve AB'nin çeperindeki ülkeleri AB'nin iç pazarına dönüştürecek, ama her türlü karar mekanizmalarından uzak tutacak biçimde »yakınlaştırmak« için, »AB Komşuluk Politikası« geliştirilmiştir.

Kuzey Afrika ülkeleri »Komşuluk Politikasının« en önemli hedefleri arasında yer almaktadırlar. Her ne kadar 2011'de Tunus'ta başlayarak, diğer ülkelere yayılan kalkışmalar, Batı Avrupalı emperyalist devletlerin planlarının uygulanmasını kısmen geciktirmiş olsa da, bugün »Akdeniz Diyalogu«, »Sivil toplum projeleri« gibi benzer programlar ve kredi ve hibe antlaşmalarıyla Kuzey Afrika ülkeleri – Mısır burada kısmen bir istisna oluşturmaktadır – AB'nin etki alanına sokulmuşlardır. NATO'nun »Akdeniz İş birliği Programı« da bunu hızlandırmıştır.

AB, Akdeniz ve Kuzey Afrika'yı kapsayan politikalarını ABD emperyalizmi ile eşgüdümlü bir biçimde geliştirmekte ve etki alanını, Mali'de olduğu gibi, »komşunun komşusuna« genişletmeye

çalışmaktadır. Bu yönelimi 2013 Ekim’inde »Güvenlik ve Savunma Politikası Raporunu« sunan AB dış ilişkiler sorumlusu Catherine Ashton şöyle açıklıyordu: »ABD’nin dikkatlerini Asya-Pasifik bölgesine yoğunlaştırması, jeostratejik gelişmelerin mantıkî sonucudur. Ancak bu, Avrupa’nın kendi güvenliği ve komşularının için daha fazla sorumluluk almak zorunda kalacağı anlamına da gelmektedir. (...) Birlik, güvenlik garantörü olarak komşuluk alanında – olanaklıysa partnerlerle birlikte, gerekli olduğunda tek başına – kararlı tavır koyma durumuna gelmek zorundadır, ki bu doğrudan müdahaleleri de içermektedir. Stratejik otonomi önce AB’nin komşuluk alanında maddeleşmek zorundadır.«

Aslında Ashton, AB’nin yıllardan beri uygulamakta olduğu pratiğe resmiyet kazandırıyordu. Gerek Libya’daki gerekse de Mali’deki askerî operasyonlar »stratejik otonominin« nasıl »maddeleştirildiğini« gösteriyordu. Nitekim 13 Kasım 2015 Paris saldırılarından sonra Fransa’nın »AB Destek Maddesi« gereğince »anavatanı teröre karşı korumada destek« talep etmesiyle, AB’nin doğrudan müdahale politikaları bugün Afrika’da F. Alman ordusunun desteğiyle daha da yoğunlaştırılmaktadır.

AB’nin enerji güvenliği ve hammadde piyasaları

Gerek AB Komisyonunun, gerekse de AB üyesi ülke hükümetlerinin son yıllarda kamuoyu ile paylaştıkları tüm strateji belgelerinin değişmez gerekçesi: hammadde kıtlığının AB için »güvenlik tehdidi« olmasıdır. Elbette bu »yeni« üretilen bir gerekçe değil: Lizbon Stratejisi çerçevesinde 2000’den bu yana ve daha önceleri, 1990’larda yürütülen NATO tartışmaları çerçevesinde bu »tehdide« hep dikkat çekilmiş ve »AB dış politikası« ile »güvenlik ve savunma politikalarının« bu »tehdide« göre şekillendirilmesi gerektiği vurgulanmaktaydı. İstisnasız tüm strateji belgelerinde, »petrol ve doğal gaz nakliyatının kesintiye uğratılması, enerji masraflarının büyük ölçüde artması, ticaret ve nakliyat yollarında engellerin ortaya çıkması« AB’nin çıkarları için »yaşamsal tehdit« anlamına geldiği ve »güvenlik ve savunma politikalarının« bu »tehdidi« bertaraf etmeye yönelik olmaları zorunluluğu belirtilmektedir.

Özellikle F. Alman emperyalizmi hammadde kaynaklarına engelsiz ulaşımın askerî araçlarla güvence altına alınmak istendiğini açıkça ifade etmektedir. F. Alman devletinin yüksek düzey temsilcileri, örneğin şu anki F. Cumhurbaşkanı ve azılı antikomünist Joachim Gauck hemen her uluslararası toplantıyı, »ulusal çıkarlarımızın, bilhassa hammaddelere bağımlı olan bir yüksek teknoloji ülkesi olarak ekonomik çıkarlarımızın sınırlar ötesinde silahlı kuvvetlerimizin desteğiyle koruma zorunluluğu, dış politikamızın değişmez kuralıdır« biçimindeki açıklamaları yapmak için kullanmaktadır.

Emperyalizm artık içinde bulunduğumuz 21. Yüzyıl’da hedeflerini gizleme gereğini dahi görmemektedir. Kamuoyuna açıklanan belgelerden, örneğin Afrika’nın neden F. Alman sermayesinin hedefinde olduğunu okuyabiliyoruz. AB Komisyonu 2014 Mayıs’ında F. Alman hükümetinin önerisini dikkate alarak »Kritik Hammadde Listesini« yeniledi. Yeni listede, aralarında Krom, Magnezit, Magnezyum, Silisyum, Berilyum, İndiyum, Kobalt ve »ender toprak« olarak adlandırılan toplam 20 madde yer alıyor.

Satın alma gücü açısından son derece yoksul olan Afrika kıtası, petrolden Urana, Kobalttan Platine ve Titana kadar F. Almanya ekonomisi için yaşamsal önem taşıyan hammaddeler arasında ise son derece zengin kaynaklara sahip. Bu nedenle Afrika’nın hammadde kaynakları üzerinde hayli sert rekabet çatışmaları yaşanıyor. Özellikle son yıllarda Çin Halk Cumhuriyeti’nin emperyalist ülkelerinkinden tamamen farklı bir iş birliği stratejisi izlemesi, bu rekabet çatışmasını daha da sertleştiriyor. F. Almanya bu rekabette daha iyi bir konuma gelebilmek için Fransa ile olan iş birliğini derinleştiriyor. Fransa, ABD’nin de oluruyla ve F. Almanya’nın siyasî desteğiyle Libya ve Mali’de askerî müdahalelerde öncülük yaparken, F. Almanya hem Afrika’daki rejimlere iktisadî ve siyasî destek sağlıyor, hem de AB’nin diğer üye ülkelerine kendi çıkarına olan strateji programlarını dayatıyor. Örneğin AB’nin 2015 Aralık’ında »AB ve Afrika: Stratejik Partnerlik Yolunda« başlığı altında bir strateji belgesi kabul edildi. Buna göre, »barış ve güvenliği tesis etmek« kisvesi altında Afrika’daki despotik rejimlerin, »gerektiğinde AB askerî kriz müdahale güçlerinin yardımıyla« ayakta tutulmaları öngörüldü.

F. Alman emperyalizmi bu stratejiyi 2003'den bu yana başarıyla uyguluyor, örneğin Afrika'nın en zengin hammadde kaynaklarına sahip olan Kongo'da: Başta F. Alman tekelleri olmak üzere bir dizi Avrupalı tekele maden işletme izni veren Joseph Kabila diktatörlüğü 2003'den bu yana doğrudan AB ordularınca korunuyor. Gerek 2006, gerekse de 2011 »seçimlerinde« AB askerlerinin koruması altında Kabila'nın iktidarına »seçim meşruiyeti« sağlandı. Dahası, AB Kabila diktatörlüğünün daha uzun süre ayakta kalabilmesi için, Kongo ordusunun »modernize edilmesini« öngören EUSEC RD Congo ve paramilitarize edilmiş polis teşkilatını oluşturmak amacıyla da EUPOL RD Congo adlı programları yürürlüğe soktu. Bu programlar bugüne kadar devam etmekte ve F. Alman hükümetinin »Ekonomik Kalkınma Yardımı Bütçesi« tarafından da desteklenmektedir. Kongo için devasa harcamalar yapılmakta, ama buna karşı Kongo »Demokratik Cumhuriyetinden« maden işletmeleri, silah ihracatı, hammadde ticareti vs. üzerinden büyük kârlar sağlanmaktadır. BM'in desteklediği »Africa Progress Report 2013« bu kârların, Batılı ülkelerin Kongo için harcadıkları paraların »en az üç katı« olarak Avrupa'ya geri döndüğünü tespit ediyor.

Savaş ve sömürü sonuçlarını uzakta tutma çabaları

Emperyalist devletlerin bu sömürü politikalarının Afrika'nın yoksul halkları üzerinde ne denli olumsuz etkide bulunduğunu ve bu politikaların nelere yol açtığını burada uzun uzun anlatmaya gerek yok. Her bilinçli devrimci, her komünist savaş ve sömürünün sonuçlarını çok iyi bilmektedir. Burada sadece anımsatma babında bu asalak ve çürümüş emperyalist-kapitalist dünya düzeninde emperyalist güçlerin kendi yol açtıkları ve dünya halkları için felaketten başka hiçbir anlam taşımayan sonuçlarını nasıl kendi coğrafyalarından uzak tutmaya çalıştıklarını bir iki örnekle vermek istiyoruz.

F. Alman emperyalizminin bu noktada en fazla ustalaşmış ülke olduğunu vurgulayabiliriz. Bir örnek vermek gerekirse: F. Almanya, »Üçüncü Dünya ile dayanışma« amacıyla oluşturulan farklı toplumsal hareketlerin uzun yıllar F. Almanya'daki kamuoyunu etkilemesinin bir sonucu olarak, yoksul ülkelere »gelişme ve kalkınma yardımı« adı altında bütçeler oluşturmak zorunda kalmıştı. Elbette en başından itibaren bu »yardımlar« F. Alman sermayesinin lehine olan adımlar için kullanıldı, ama 1990 sonrasında federal bütçede yer alan bu kalemler giderek »AB yardımları« biçimine dönüştürüldü ve doğrudan emperyalist müdahaleler için kullanılmaya başlandı. F. Almanya AB'ne Lizbon Stratejisi temelinde bir »Avrupa Gelişme Fonu« kurulmasını dayattı. Yüzde yirmisini F. Almanya'nın karşıladığı fon içerisinde 2004'de »African Peace Facility« oluşturuldu. Tam bir burjuva iki yüzlülüğü: »barış« kavramı kullanılarak Afrika'daki egemen sınıflara krediler açıldı! 2004 – 2014 yılları arasında »Afrika Birliği«nin askerî operasyonları ve »Afrikalı Müdahale Güçleri«nin oluşturulması için 1,6 milyar Euro verildi. Tabii bu paralar Afrika'ya gitmeden Avrupalı silah tekellerinin kasasına aktı; faizlerini ise hâlâ yoksul halklar ödüyor!

F. Alman emperyalizmi AB programları üzerinden Afrika ülkelerinde neoliberal politikaların uygulanmasını, açıkça söylemek gerekirse, ABD'nden çok daha usta biçimde sağlayabilmektedir – hem de »yoksulluğa ve organize suçlara karşı, barış ve refah için mücadele« kisvesi altında. AB »yardım« programlarının en önemli emaresi, »yardım« alan ülkelerin uluslararası tahkim mahkemelerini, »serbest« ticaret bölgelerini oluşturmayı, piyasalara girişi engelleyen veya zorlaştıran ulusal yasaları kaldırmayı, »istihdam« piyasasını esnekletmeyi, kamu teşekküllerini – özellikle madenleri – özelleştirmeyi, ürün ve sermaye trafiği önündeki gümrük engellerini kaldırmayı vb. bir dizi neoliberal dayatmayı antlaşmalarla kabul etmek zorunda bırakılmalarıdır.

Bunun karşılığında ise diktatörlükler ve despot rejimler ayakta tutulmakta, orduları ve paramiliter güçleri silahlandırılmakta, bunlara »ayaklandırmaları bastırma« yetenekleri verilmekte ve »Ortak Askerî Manevralar« adı altında rejimlerin baskı aparatları güçlendirilmektedir. Böylelikle dayatılan neoliberal politikaların yol açtığı toplumsal ihtilafların direnişe dönüşmesi veya oluşan toplumsal huzursuzluğun egemen iktidar ve mülkiyet ilişkilerini tehdit etmesi engellenmek istenmektedir. Bu özellikle Avrupalı emperyalist devletlerin çıkarlarının etkileneceği bölgeler için geçerlidir.

Emperyalist sömürünün yol açtığı ihtilafların kontrol altında tutulma çabalarının en iyi örneklerinden birisi, »korsanlıkla mücadele« adı altında Somali sahillerinde yürütülen

ATALANTA deniz operasyonudur. 1980 sonrası uygulanan IMF programlarıyla yoksullaştırılan Somali'nin 1990'lar sonunda »çözümekte olan devlet« konumuna gelmesi ve AB üyesi ülkelerin balıkçı filolarının Somali kıyılarındaki balık kaynaklarını tüketmeleri sonucunda işsiz ve açsız kalan Somalili balıkçıların korsanlığa başlamaları, bu bölgeden geçen petrol tankerlerini tehdit etmesi sonucunda 2008'den itibaren AB savaş gemileri bu bölgeye konuşlandırıldı. ATALANTA misyonunun temel görevi uluslararası nakliyat yollarını korumak ve »korsan sorununu« kontrol edilebilecek seviyede tutmaktır. Aynı şekilde F. Alman deniz kuvvetlerinin 2004'den bu yana Batı Afrika kıyılarında yürüttükleri operasyonlar da benzer hedefi güdüyor. »Fildişi sahillerinden Kongo'ya kadar« olan bölgede ve Doğu Afrika sahillerinde nakliyat yolları »güvence« altına alınıyor ve işbirlikçi despotik rejimler korunuyor. Korunmakta zorundalar, çünkü bunların temel görevi, uluslararası tekellerin ve sermayenin çıkarlarını tehdit edebilecek kalkışmaları engellemek ve ihtilafları AB'den uzak tutmaktır.

Göçü engelleme mekanizmaları

AB'nin Afrika politikalarının en önemli ayaklarından birisi, yoksulların Avrupa'ya göç etmelerini engellemek üzerine kurulmuştur. AB 2000 yılından bu yana mütemadiyen etrafına görünmez duvarlar örmekte, »sınır koruması« için FRONTEX programını genişletmekte ve AB sınırlarının ötesinde »göçü engelleme mekanizmaları« inşa etmektedir. Bu mekanizmalardan birisi, »dostane komşu ülkelere«, göçmen ve mülteci kitlelerinin henüz AB sınırlarına ulaşmadan engellenebilmeleri için gerekli olan askerî, siyasî ve maddî desteği sağlamaktır, ki en yakın örneği AB ve AKP rejimi arasında varılan »mülteci uzlaşısıdır«. Afrika ülkeleri için uygulamaya sokulmuş olan en önemli AB programları ise EUTM Mali, EUBAM Libya ve EUCAP Sahra Nijer programlarıdır. Bunlarla bu bölgedeki rejimlerin askerî ve polis teşkilatların eğitilmekte ve gerekli teçhizat ve silahlarla donatılmaktadırlar.

Ancak son yıllarda alınan bu »tedbirler« de yeterli olamadığından, AB doğrudan müdahale etmek zorunda kalmıştır. Başta F. Almanya olmak üzere, çeşitli AB üyesi ülkelerin askerî birliklerinden oluşturulan deniz kuvvetleri ile Akdeniz ve Kuzeybatı Afrika sahillerinde operasyonlar yürütülmektedir. Örneğin AB Komisyonu 22 Haziran 2015 tarihinde başlattığı EUNAVFOR Med operasyonu, »batmakta olan mülteci teknelerine insani yardım« kisvesi altında mülteci teknesi avına çıkmaktadır. Operasyonun hedefi »tekneleri durdurmak, aramak, el koymak ve geri göndermek« olarak açıklanmış olsa da »gerekli görüldüğünde teknelerin kullanılmaz hâle getirilmesi« ve »önleyici tedbir olarak teknelerin denize açılmadan imha edilmesi«, yani BM Güvenlik Konseyi kararı olmaksızın Libya gibi Kuzey Afrika ülkelerinin topraklarında askerî operasyonların gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

F. Alman emperyalizmi için bu politikaların bir başka hedefi de F. Almanya'da geleneksel olarak yaygın olan savaş karşıtlığını değiştirmek ve yayılmacı politikalara toplumsal rıza sağlayabilmektedir. Sağ popülist ve ırkçı siyasî formasyonların sokakta oluşturdukları baskı bu çerçevede kullanılmakta, yaygın burjuva basınında »illegal göç ile mücadele« teması işlenerek, kamuoyu görüşü bu yönde manipüle edilmektedir.

Kısacası, F. Alman emperyalizminin Afrika sevdası boşuna değildir: Batı Avrupalı emperyalist güçlerin en gerici ve en saldırgan öncüsü, AB'nin Afrika politikaları üzerinden askerî-sınai kompleksi başta olmak üzere, tekellerine yeni pazarlar yaratmakta, militaristleşmeye gerekçeler hazırlamakta, öncü konumu güçlendirmekte ve uluslararası siyasetteki etkinliğini geliştirmeye çalışmaktadır. Ve bir kez daha: »Ölüm, Almanyalı bir ustadır« sözünü kanıtlamaktadır.

İnce çelişkiler

ABD ve F. Alman emperyalizmlerinin Rusya ve Çin çelişkileri üzerine
17 Mayıs 2016

2016 Mart'ında Pentagon'un Doğu Avrupa'ya 4.200 asker, 250 tank ve 1.700 araçtan oluşan bir tank tugayını konuşlandırma kararını alması, Avrupa'daki burjuva basınında tartışmalara yol açtı. ABD böylelikle Avrupa'da üçüncü tugayını konuşlandırmış ve nihâyetinde F. Almanya ve İtalya'dakilerle birlikte toplam 69 bin ABD askeri Avrupa'da görev yapıyor olacak. Pentagon aynı zamanda Avrupa'daki askeri harcamalarını dört katına çıkartarak, toplam 3,4 milyar Dolar'a yükseltme kararını aldı. Ayrıca NATO'nun »Response Force« adı verilen roket savunmasındaki asker sayısı 13 binden 40 bine çıkartılacak ve Polonya'da konuşlandırılmış olan çok uluslu kolordu teyakkuz hâline geçirilerek, Rusya sınırlarında nükleer silah kullanımı simülasyonunu yapacak.

Avrupa'daki, ama özellikle F. Almanya'daki burjuva basınına heyecanlandıran bu haberler, Polonya ve Baltık ülkelerindeki gerici-milliyetçi hükümetleri sevindirirken, F. Alman sermaye kesimleri arasında kaygılı seslerin yükselmesine neden oluyor. Askerî açıdan Avrupa'daki güçler dengesinin NATO lehine olduğu, Stockholm'deki SIPRI enstitüsünün verilerine göre NATO'nun geçen yıl silahlanmaya 862 milyar Dolar harcadığı, ama Rusya ve müttefikleri olan Beyaz Rusya, Ermenistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan'ın toplam 70 milyar Dolar harcadıkları bir durumda, alınan bu kararların ABD ve NATO'nun Rusya'ya karşı bir savaş hazırlığı içinde oldukları kanısını güçlendirebilir. Mesele sahiden öyle mi?

ABD'nin Pasifik stratejisi temelinde aldığı ve 2020'ye kadar deniz kuvvetlerinin üçte ikisini Pasifik bölgesine konuşlandırma kararını ve Çin Halk Cumhuriyeti'ne yönelik »kuşatma operasyonunun« büyük bir hızla devam ettiğini de düşündüğümüzde, ABD ve NATO'nun dünyanın iki büyük ülkesine karşı açık bir saldırganlık politikasını izlediklerini tespit edebiliriz. Ancak bu saldırganlık politikasının, içerdiği tüm nükleer savaş tehdidine rağmen, kısa vadede Rusya ve Çin'e aynı anda yönelen bir savaşa dönüşme olasılığı pek güçlü değil.

Peki ama, ABD'nin bu adımları hangi anlama geliyor? Avrupalı emperyalist ülkeler, bilhassa F. Alman emperyalizmi ABD'nin adımlarına neden rezervli tavır sergiliyorlar? ABD emperyalizmi ve F. Alman emperyalizminin öncülüğündeki AB'nin bunca örtüşen çıkarlara, dünyanın muhtelif bölgelerinde kimi zaman ortaklaşa, kimi zaman da karşılıklı destekle müdahale ve vekalet savaşları yürütmelerine rağmen bu emperyalist güçler arasında Rusya ve Çin konusunda hangi çelişkiler mevcut, bunların ardında ne yatıyor? Okumakta olduğunuz bu yazıda bu ince çelişkileri irdelemeye çalışacağız.

ABD devlet aklı, Rusya ve Çin

Gazetemizin daha önceki sayılarında yayımlanan yazılarımızda belirttiğimiz gibi, ABD emperyalizmi »Sovyetler Birliği benzeri stratejik rakip olabilme potansiyeline sahip güçleri engellemeyi ve bastırmayı« öngören ve »Wolfowitz Doktrini« adı altında tanınan politikayı devlet aklı hâline getirdi. 1990'lardan bu yana da mütemadiyen dış politikasını bu devlet aklına uygun bir biçimde geliştirmekte ve öncülüğünü yaptığı NATO'yu bu hedefler temelinde biçimlendirmeye çalışmaktadır.

Her ne kadar Rusya'yı »NATO üyesi ülkelerle çerçeveleme« planı, Rusya'nın 2008 Kafkasya Savaşını lehine sonuçlandırması ve güncel Ukrayna krizi çerçevesinde Kırım'ı Rusya Federasyonu topraklarına alması nedeniyle gerçekleştirilememiş olsa da, ABD bu planından vazgeçmiş değildir. Aynı şekilde Pasifik bölgesinde »serbest ticaret bölgesi antlaşmaları«, ortak güvenlik politikaları, Japonya'nın militaristleştirilmesi, Vietnam gibi ülkelerle yakınlaşma vs. üzerinden Çin Halk Cumhuriyeti'ni kuşatma politikası tüm hızıyla devam etmektedir.

Ancak gerek Rusya gerekse de Çin ABD emperyalizminin bu adımlarını sessizce seyretmemekte, askerî yetkinliklerini artırmakta, etki alanlarını genişletmeye çalışmakta ve gerek emperyalist güçlerin gerekse de işbirlikçi ülkelerin aralarında olan çıkar çelişkilerini kendi lehlerine kullanmaya çalışmaktadırlar. Özellikle Çin ordusunun modernizasyonuna ve

silahlanmaya devasa bütçeler ayırarak, ABD'nin »caydırıcılık« politikasının karşısına kendi caydırıcılık politikasını çıkartmakta, Hinterlandını – örneğin Güney Çin Denizinde dolgularla adalar yaratıp, hava ve deniz güvenlik alanları ilân ederek – güvence altına almaya çalışmaktadır. Aynı zamanda müthiş büyüklükteki Dolar rezervleri ve ABD devlet tahvillerini elinde tutması sayesinde, ABD'nin en büyük alacaklısı olması vesilesiyle, ekonomik »aslarını« kullanabileceğini göstermektedir.

Buna karşın Rusya, NATO'nun Doğu Avrupa'ya genişlemesini ve NATO ordularının Doğu Avrupa'ya konuşlandırılmasını »ülke güvenliğine yönelik tehdit unsuru« olarak görmesine ve üç tümen askeri Batı sınırında konuşlandırılmasına rağmen, ABD'nin aldığı son kararları akut savaş hazırlığı olarak algılamıyor. Rus hükümetinin bu yıl orduya ayrılan bütçenin »yüzde 5 azaltılması« ve silahlanma giderlerinde »yüzde 10 tasarrufa gidilmesi« kararlarını bu çerçevede değerlendirmek gerekiyor. Bu açıdan Rusya'nın asıl savaş tehdidinin vekalet savaşlarının yürütüldüğü ihtilaf bölgelerinde arttığını düşündüğünü ve Avrupa'daki emperyalist devletlerin – henüz – Rusya ile sıcak savaşa girmekten çekindikleri değerlendirmesini yaptığını tahmin etmek zor değil.

Ama gene de bu durum, dünyayı kasıp kavuracak bir nükleer cehennem tehlikesinin azaldığı anlamına gelmiyor ne yazık ki. Risk değerlendirmesinde yapılabilecek hatalar, bu temelde alınabilecek yanlış kararlar ve atılabilecek irrasyonel adımlar, meşum sonuçlara yol açabilirler. Kaldı ki Doğu Avrupa'daki it dalaşı, Polonya ve Baltık ülkelerindeki gerici-milliyetçi rejimlerin kızıştırmasıyla sıcak savaşa dönüşme potansiyelini içinde barındırmaktadır hâlâ.

F. Alman sermayesinin kaygıları

Avrupa'nın en gerici ve en saldırgan emperyalist gücü olan F. Almanya, ABD emperyalizmi ile olan tüm ortaklığına rağmen, ABD'nin Rusya ve Çin politikalarının kendi sermaye çıkarlarına zarar verebileceği görüşünde. Bu görüşün hâkim olmasının ardında F. Alman sermaye fraksiyonları arasında farklı çıkarlara dayanan değerlendirme farklılıklarının yattığı söylenebilir. Bu farklılıkları diğer AB ülkelerinde de görmek olanaklı.

Örneğin Rusya'nın önemli ekonomik partnerlerinden birisi olan İtalya'da, gene Mart ayında Dışişleri Bakanı AB'nin Rusya'ya yönelik olan yaptırımları »tartışmadan« uzatmasının yanlış olacağını açıkladı. Nisan başında ise Avusturya Cumhurbaşkanı Heinz Fischer Moskova'da yaptığı görüşmelerde, ülkesinin »yaptırımların sonlandırılması için çaba gösterdiğini« söylerken, Nisan sonunda Fransız parlamentosu yaptırımların kaldırılmasını talep eden bir kararı kabul etti. Yaptırımların sonlandırılmasına yönelik çağrılar çeşitli F. Alman tekel yöneticisinden de gelmekte. 2012'den bu yana Rusya'ya yönelik ihracat hacminin 38 milyar Euro'dan 22 milyar Euro'ya gerilemesi ve yaptırımların devam etmesi durumunda daha da gerileyecek olması, F. Alman sermayesinin bir kısmını ciddi biçimde tedirgin ediyor.

F. Alman sermayesinin ağırlıklı olarak Doğu Avrupa'ya ihracat yapan fraksiyonlarının öncülüğünde Nisan ayında düzenlenen »east forum Berlin« toplantısında yürütülen tartışmaların odağında »Lizbon'dan Wladiwostok'a kadar ortak iktisat alanı« fikri duruyordu. Toplantıda F. Alman Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Stephan Steinlein Federal Hükümetin »AB ve Avrasya Ekonomik Birliği arasında teknik standartlar, ticaret kuralları, sınırlar ötesi altyapı ve basitleştirilmiş mübadele işlemleri konusunda görüşmelerin yapılması için çaba gösterdiğini« açıkladı. Aynı şekilde »Alman-Rus Enternasyonal Diyalogları« toplantılarının finansörü olan Hamburg'daki Körber Vakfı da Mayıs başında yayınladığı bir açıklamada, »Avrupa-Rusya ilişkilerinin bir yeni başlangıca ihtiyaç duyduğunu« vurguluyor ve »sadece iktisadi değil, güvenlik konularında da ortak çıkarlar ve somut işbirliği olanakları üzerine görüşülmesinin gerektiğini« belirtiyordu.

TNS Infratest enstitüsünün Şubat sonu-Mart başında yaptığı bir ankete göre, F. Alman toplumunun yüzde 89'u Fransa ve yüzde 81'i Rusya ile sıkı işbirliğinden yana olduğu, yüzde 69'unun Rusya'ya yönelik yaptırımların kaldırılmasını talep ettiği ve önümüzdeki yıllarda F. Almanya ve Rusya'nın yakınlaşmalarını yüzde 95'lik bir kesimin »önemli« veya »çok önemli« olarak değerlendirdiği ortaya çıktı.

Kamuoyundaki bu yaklaşımlar ve bazı F. Alman sermaye gruplarının talepleri, Federal

Hükümet üzerinde belirli bir baskı oluşturuyor. Zaten bu nedenle 20 Nisan'da gerçekleştirilen »NATO-Rusya Konseyi« toplantısına F. Almanya öncülük etmişti. Gerçi NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg toplantı sonrasında taraflar arasında »derin ve devam eden farklılıklar« olduğunu vurguladı, ama başlatılan diyalogun devam edeceğini de söylemekten geri kalmadı.

Askerî-sınai kompleksin yaklaşımları

F. Alman emperyalizmi bu şekilde NATO ve Rusya arasındaki görüşmelerin devam etmesini sağlayarak, kendisine zaman kazandırdı. İşin ilginç olan yanı, F. Almanya'nın bunu tam da Litvanya'ya konuşlandırılacak olan bir NATO taburuna Alman askerlerinin katılımının kararlaştırılmak üzere olduğu bir anda yapıyor olmasıdır. Ki, bu da rafine bir planın parçası: çünkü NATO ve Rusya arasındaki ihtilafı şüphesiz derinleştirecek olan bu adıma karşı Rusya'nın göstereceği tepki, herhangi bir diyalogun olmadığı ortamdan ziyade kurumsallaştırılmış görüşmeler ortamında daha kolay kontrol altına alınabilecektir.

Rusya ile olan ilişkilerin »düzeltmesini« talep eden sermaye fraksiyonlarının taleplerinin yanı sıra F. Alman emperyalizminin »düzen kurucu ve koruyucu dünya gücü seviyesine yükselmesi« hedefini takip eden F. Alman askerî-sınai kompleksi ise, ABD emperyalizmi ile aynı çizgide ve yaptırımların sertleştirilmesi taraftarı. Şansölye Merkel ile görüşen silah tekelleri burjuva basınının ekonomi sayfalarında yayımlanan haberlere göre, »İran veya Kuzey Kore'ye yönelik ambargolar ve yaptırımlar derecesinde uygulanacak AB yaptırımlarının Rusya'yı dize getirebileceği« görüşündeler. FAZ gazetesinde yer alan bir yorumda bu bağlamda, »Putin muhtemelen bu baskıya bir yıl dahi dayanamayacaktır. O yüzden çatışmacı bir çizgi izlenmeli ve Rus yönetimi üzerindeki baskı dramatik bir biçimde artırılmalıdır« görüşü savunuldu.

Rusya'ya karşı çatışmacı bir çizgi izlenmesi gerektiğini savunan »Transatlantikçiler« ile tersini savunan sermaye kesimleri, söz konusu Çin Halk Cumhuriyeti olduğunda farklı düşünmüyorlar. Çin, gerek askerî-sınai kompleks, gerekse de ihracatçı tüm diğer sermaye fraksiyonları için devasa ve bakir bir piyasa olarak değerlendirilmekte, F. Alman hükümetinin »iyi ekonomik ilişkileri« ve »iş birliği arayışı« desteklenmekte ve ABD'nin Çin'e yönelik »kuşatma politikasının«, Çin yönetiminin silahlanma ve teknolojik donanım konusunda kendi kaynaklarına yönelmesine yol açtığından, »Almanya'nın ihracat potansiyelini zayıflatabileceği« düşünülmektedir. Ama diğer yandan da ABD'nin Pasifik'e yoğunlaşmasının F. Almanya'ya Avrupa, Akdeniz, Orta Doğu ve Afrika'da »yeni sorumluluklar« yüklediğinden, ABD'nin Çin politikalarının F. Alman askerî-sınai kompleksi için uzun vadeli hedefler açısından »değerli bir fırsat« sunduğu da düşünülmektedir.

F. Alman dış politikasında belirleyici rol oynayan askerî-sınai kompleks silahlanmanın hızlandırılmasını ve »Almanya'nın yeni sorumlulukları üstlenebilecek yetiye kavuşturulmasını« hükümet politikası hâline getirebilmiş durumda. »Transatlantikçiler« bu çerçevede »Almanya'nın, Pasifik'e yönelen ABD'nin işini kolaylaştırmak için Avrupa çeperinden Kuzey Afrika'ya, Ortadoğu'dan Merkez Asya'ya kadar olan alanda daha fazla angajman göstermesini« savunuyorlar. Ve nihâyetinde F. Almanya'nın 2000'de 23 milyar Euro tutan yıllık silahlanma bütçesinin 2020'ye kadar yılda 39,3 milyar Euro'ya yükseltilmesini ve ek olarak 2030'a kadar 130 milyar Euro daha harcanmasını hükümete kabul ettirmiş durumdadırlar.

Yok aslında birbirlerinden farkları...

ABD ve F. Alman emperyalizmlerinin arasındaki çelişkilerin özünde emperyalizme içkin çelişkiler oldukları vurgulanmalıdır. Rusya ile olan ilişkilerdeki çıkar çelişkilerinin odağında ise AB'nin ve özellikle F. Almanya ekonomisinin Rusya'nın doğal gaz ihracatına bağımlılığı yatmaktadır. F. Almanya uzun vadede bu bağımlılıktan kurtulmayı planlasa da hâlihazırda yıllık doğal gaz ihtiyacının yüzde 39'unu Rusya'dan karşılamak zorundadır. Bulgaristan, Finlandiya, Polonya ve Slovakya'nın yıllık ihtiyaçlarının yüzde yüzünü, kimi AB üyesi ülkenin de yüzde 54 ila yüzde 70'ini Rusya'dan karşıladıkları düşünülürse, kaya gazı üretimiyle büyük ölçüde enerji ithalatından bağımsızlaşan ABD'nin Rusya'ya karşı neden AB'den daha çatışmacı bir siyaset izlediği anlaşılabilir. Kaldı ki Rusya ile girilecek olası bir sıcak savaşta ilk önce yerle bir olacak coğrafya Avrupa'dır.

Ancak unutulmaması gereken bir gerçek daha var: ABD emperyalizmi mutlak hegemon konumunda değildir artık. Aksine ekonomik üstünlüğünün yanı sıra, askerî üstünlüğünü de kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır. ABD özellikle Çin'e, Japonya'ya ve F. Almanya'ya masif bir biçimde borçlanmıştır. Cari açığı devasa büyümüş, ürün, hizmet ve sermaye ithalatına olan gereksinimi giderek artmaktadır. Gerçi hâlâ iletişim ve nakliyat yolları ile malî piyasaların kontrolünü elinde tutmaktadır ve devasa askerî gücü ile koşullarını dikte edebilmektedir, ancak emperyalist rakipleri, özellikle F. Alman emperyalizmi karşısındaki uzun vadeli trendler inişte olduğuna işaret etmektedir. Bilhassa bu durum ve piyasalar, hammadde ve enerji kaynakları ile etki alanları üzerindeki kontrolünü ve kâr maksimizasyon olanaklarını yitirme korkusu ABD emperyalizmini daha da saldırganlaştırmaktadır.

Dünyanın yeniden paylaşımı üzerine verilen kavgaların asıl arka planı budur. ABD emperyalizmi üstünlüğünü korumaya çalışırken, F. Alman emperyalizmi dünyanın talan edilmesinden daha fazla pay kapmaya, piyasaları, hammadde ve enerji kaynaklarını daha fazla kontrolü altına almaya ve etki alanlarını genişletmeye çalışmaktadır. F. Alman emperyalizmi, ABD'ye karşı olan adımlarını Fransız emperyalizmi ile birlikte ve AB çatısı altında atmakta, ama aynı zamanda da ABD ile birlikte dünyanın diğer bölgelerine yönelik politikaları şekillendirmektedir. İkinci Dünya Paylaşım Savaşı sonrasında ABD emperyalizminin yardımıyla ayakta kalan ve ABD gölgesi altında bugüne kadar güçlenen F. Alman emperyalizmi, şimdi »eşit göz hizasında« düzen kurucu dünya gücü olabilmeyi hedeflemektedir.

F. Alman tekelci sermayesinin iki çatı fraksiyonu, »Avrupacılar« ve »Transatlantikçiler« bu hedefe ulaşmak için, Rusya ve Çin politikalarında görüldüğü gibi, iki farklı strateji izlemektedirler. Ancak aynı hedef için farklı stratejiler izlemek, bu stratejilerin birbirlerinin karşılığını olabilecekleri anlamına gelmemektedir. Tam aksine, iki strateji de birbirini tamamlamakta, F. Alman tekelci sermayesi ile finans oligarşisinin çıkarlarına hizmet etmektedir.

Öyle ya da böyle, ister ABD emperyalizmi olsun, isterse her iki çatı fraksiyonuyla F. Alman emperyalizmi olsun, dünyanın yeniden paylaşımı, kâr maksimizasyonu, piyasaların ve kaynakların kontrol edilmesi barışçıl yollardan gerçekleştirilemeyecektir. Emperyalist-kapitalist dünya düzeni var olduğu müddetçe, savaş tehlikesi var olmaya devam edecektir. Emperyalistler arasındaki çıkar çelişkileri, dünya çapındaki bir nükleer cehennem engelleyecek bir ayrım yaratmaz. Aksine, her ülkede işçi sınıfının iktidarı için verilecek mücadele her türlü emperyalist güce karşı verilebilecek en etkin mücadele olacaktır. Emperyalistler arasındaki çelişkileri öğrenmek, düşmanı daha iyi tanımanın, böylece aslî görevlerimizin farkına varmanın yolunu gösterir: Asıl düşmanın kendi ülkelerimizdeki burjuva egemenliği olduğunu görüp, işçi sınıfının iktidarı için savaşım vermenin yolunu. Bu, antiemperyalist mücadelenin olmazsa olmaz koşuludur!

F. Alman emperyalizminin Tatar kartı

25 Mayıs 2016

Rusya ile olan ilişkiler hem emperyalist güçler arasındaki hem de emperyalist merkezlerdeki farklı sermaye fraksiyonları arasındaki çıkar çelişkilerini gün yüzüne çıkarıyor. Rusya doğalgazına olan bağımlılık derecesi ilişkilerin yönünü belirliyor. ABD emperyalizmi »Wolfowitz Doktrini« çerçevesinde Rusya'yı kuşatma politikasını sertleştirirken, Avrupa'nın en gerici ve en saldırgan gücü hâline gelen F. Alman emperyalizmi, Rusya ile olan ilişkilerini ikili bir çizgide şekillendirmek zorunda kalıyor.

F. Alman emperyalizminin Rusya'ya karşı hem çatışmacı hem de »diyalog arayıcı« olan ve birbirlerinin karşılığını gibi görünen ikili çizgi izlemesinin ardında F. Alman tekeli sermayesinin »Avrupacılar« ve »Transatlantikçiler« olarak adlandırılan iki çatı fraksiyonunun kısa ve orta vadeli çıkar farklılıkları yatmaktadır. Başta Rusya olmak üzere, ağırlıklı olarak Doğu Avrupa'ya ihracat yapan sermaye kesimlerinden oluşan »Avrupacılar«, ABD'nin ihtilafları sertleştiren politikalarının kendi çıkarlarına zarar verdiği düşüncesindedir. Rusya'ya yönelik ihracat hacminin 2012'de 38 milyar Euro'dan, 2015'de 22 milyar Euro'ya düşmüş olması, daha da düşme tandansını göstermesi ve bu »zararı« kompanse etme olanaklarının olmaması, »Avrupacılar« kaygılandırıyor ve bu nedenle Rusya'ya yönelik yaptırımların kaldırılmasını talep ediyorlar.

Büyük ölçüde F. Alman askerî-sınai kompleksinden oluşan »Transatlantikçiler« fraksiyonu ise, ABD ile eşgüdümlü olarak Rusya'ya karşı çatışmacı bir çizgi izlenmesi gerektiğini ve »Putin pes edene dek« yaptırımları sertleştirmeyi savunuyorlar. Askerî-sınai kompleks, »Almanya'nın yeni sorumluluğu« gerekçesiyle silahlanma bütçelerinin masif biçimde artırılmasını sağlamış durumda, Rusya ile olan ihtilaflar, bu gerekçenin en önemli ayaklarından birisi.

Ancak uzun vadede her iki sermaye fraksiyonunun birbirleriyle çelişir görünen stratejilerinin birbirlerini tamamladığını da vurgulamak gerekiyor. Çünkü F. Alman tekeli sermayesi ve finans oligarşisinin bütünsel hedefi, F. Almanya'nın dünyanın talan edilmesinden daha fazla pay alabileceği, etki alanlarını genişletebileceği ve piyasaları, enerji ve hammadde kaynakları ile nakliyat yollarını daha fazla kontrol edebileceği dünya gücü konumuna erişebilmektir.

Kırım Tatarları ve F. Alman dış politikası

F. Alman emperyalizminin bu hedef çerçevesinde başka ülkeleri kontrolü altına alma uğraşlarında kullandığı klasik yöntemlerden birisi, o ülkelerdeki gerici-milliyetçi azınlık örgütlenmelerini teşvik etmektir. Bunun bir örneğini güncel Ukrayna krizinde gözlemleyebiliriz. F. Alman emperyalizmi, Kırım'ın Rusya Federasyonu'na katılmasıyla birlikte Kırım'daki milliyetçi Tatar gruplara yönelik olan desteklerini artırdı. 2016 Mayıs ortasında Kırım Tatarlarını temsi ettiğini iddia eden Tatar »Meclisinin« başkanı olan Rifat Çubarov'un Berlin ziyareti, bu desteğin nasıl şekillendiğini gösteriyor. Ukrayna krizinin ancak Rusya'nın askerî yenilgisiyle çözülebileceğini savunan, hatta bunun için elektrik hatlarına sabotajlar düzenleyerek Kırım'ı elektriksiz bırakan Tatar gruplarını açıkça destekleyen ve Kırım'daki diğer halkların ambargolar ile »doğru yola getirilmelerini« talep eden milliyetçi »Meclis«, uzun zamandır F. Alman emperyalizminin himayesi altında faaliyet gösteriyor.

F. Dışişleri bakanlığının özel davetlisi olarak Berlin'e gelen Çubarov, selefi Mustafa Cemilyev döneminde yoğunlaştırılan »Alman-Kırım Tatarları ilişkilerini« derinleştirmek istediklerini açıkladı. Kırım Tatarları arasında hayli tartışmalı olan »Meclisin« derinleştirmek istediği »ileşkilerin« hedefi belli: Kırım'ın »kurtarılması« ve Ukrayna'nın NATO'ya üye olması. »Meclisin« bu hedefleri aynı zamanda ABD ve Türkiye'nin hedefleriyle de eşgüdümlü. Zaten 2015 Aralık'ında Çubarov'un Ankara'da Erdoğan ve Davutoğlu ile yaptığı görüşmenin ardından Türk hükümeti, Kırım Tatarlarını »koruması« altına aldığını açıklamıştı.

Ashına bakılırsa »Meclisin« tüm Kırım Tatarlarını temsil ettiği de söylenemez. Cemilyev 1989'da Kırım'a yerleştikten sonra, önce 1988'de Yuri Osmanov tarafından kurulan »Kırım

Tatarları Milli Hareketi» içinde çalıştı, ama örgütün bölünmesini sağlayıp, ardından »Kırım Tatarları Ulusal Hareket Örgütünü« kurdu. Osmanov ve örgütü Kırım Tatarlarının Kırım'da yaşayan diğer halklarla birlikte yönetime katılmalarını ve Rusya ile iyi ilişkiler kurulmasını savunurlarken, Cemilyev özerklik talebinde bulunuyordu. Nitekim Cemilyev'in 1991'de örgütlediği bir »Kurultay« da »Meclis« kuruldu ve Cemilyev başkanlığa getirildiği. »Meclis« ilk açıklamasında »Batı yanlısı« olduğunu açıkladı. »Meclis« Kırım Tatarları arasında kutuplaşmayı teşvik ederken, Osmanov 1993'de faili bulunamayan bir cinayete kurban gitti.

Tatar trajedisinin iki yüzü

Gerici-milliyetçi Tatar hareketinin kökenleri Çarlık dönemine dayanmaktadır. Egemenlik durumuna göre Osmanlı İmparatorluğu'na ve Rus Çarlığına yakın duran Tatar feodalizmi, özellikle Ekim Devrimi esnasında ve sonrasında Sovyet iktidarına düşmanca yaklaşımlar sergiledi. Sovyet hükümetinin 1924'den itibaren Ukrayna ve Beyaz Rusya'dan Yahudi yurttaşları Kırım'a yerleştirme kararı, Tatar beylerinin antisemitik protestolarıyla karşılaştı. Kırım Tatarları arasında »Yahudi Bolşevizmi yayılıyor« demagojisine başvuran feodal beylerin faaliyetleri, Sovyet hükümetinin sürgünler gibi sert tedbirlerle reaksiyon göstermesine neden oldu.

Gerici-milliyetçi Tatar hareketi İkinci Dünya Paylaşım Savaşı esnasında da Alman faşizminin işbirlikçisi oldu. Özellikle 1941 Aralık'ında Simferopol'de 11 bini Yahudi olmak üzere 13 bin insanı katleden Wehrmacht'ın »D Operasyon Grubu« Tatar gönüllüleri saflarına kattı. Tarihçi Manfred Oldenburg'un verilerine göre 1942'ye kadar 20 binden fazla Kırım Tatarı faşist ordunun saflarında yer aldı ve hem partizanlara karşı savaştılar hem de Kırım Yahudilerinin yok edilmesinde aktif rol oynadılar. Alman faşizmi işgal ettiği bölgelerdeki yerel yönetimlerde Rus memurların yerine Tatar işbirlikçilerini yerleştirdiler. Alman faşizmi 1942-1944 yılları arasında gerici-milliyetçi Tatar hareketinin desteğiyle, Kırım'ın Kızıl Ordu tarafından kurtarıldığı güne dek toplam 200 bin Sovyet askeri ve partizanını, 20 binden fazla asker ve 8 bin sivil mahkûmu, 38 bin Yahudi ile binlerce Romani katletti. Faşist ordu Kırım'dan kaçarken Tatarlara, 80'den fazla Tatar köyünü yakıp, Tatar köylülerini katlederek »teşekkür« etti.

F. Alman emperyalizmi savaşın hemen ardından, 1952'den itibaren gerici-milliyetçi Tatar hareketiyle ilişkilerini yeniden kurdu ve CIA'nin de desteğiyle antikomünist Tatar örgütlerini destekledi. Faşizm döneminde Sovyet halkları arasında işbirlikçi aramakla görevlendirilen Gerhard von Mende, F. Almanya kurulduktan sonra da aynı göreve devam etti ve bugün bu çabaların meyveleri toplanıyor. Türkiye'de Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu adıyla tanınan ve 15 Nisan 2014'de Abdullah Gül'ün devlet madalyası verdiği Cemilyev'den bayrağı devralan Çubarov, antisemitik ve antikomünist seleflerini izinden giderek, emperyalizmin uşaklığını yapıyor ve Kırım halklarını birbirlerine düşman kılmaya çalışıyor.

F. Alman-Türk kayıkçı dövüşünün arka planı

20 Mart 2017

Provokasyonlar, »Nazi« veya »faşist« benzetmeleri, Türk bakanların toplantılarının iptal edilmesi, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun uçağına Hollanda'da iniş izni verilmemesi ve haftalardır giderek daha da gerilen AB-Türkiye ilişkileri – Üstünkörü bakıldığında sanki müttefik ülkeler değil de iki uzlaşmaz düşman cephe diplomasiyi rafa kaldırıp, şiddeti artırılan bir soğuk savaşa girişmekteymiş gibi düşünülebilir. Haber ve tartışma programlarındaki yorumlar, ipler kopmuş, gemiler yakılmışçasına dramatik bir görüntü sergilemektedir. Elbette hiçbir şey görüldüğü gibi değildir. Ve elbette Türkiye ve AB ülkeleri arasındaki gerilimler, sadece »Avrupalıların Türkiye'yi kıskanması« nedeniyle başlatılmadı.

Kimi yorumcu, ki sol cenahta yer alanları da yok değil, kopartılan gürültünün sadece senaryodan ibaret olduğu, aslında AB ülkelerinin »Erdoğan karşıtı« görünüm vererek, »Erdoğan'a destek çıktıkları« görüşünde. Kendilerine »komünist« diyen kimileri ise, senaryonun dozajının fazla kaçtığını ve AKP'li bakanlara yönelik davranışın »ulusal onuru zedelediği« görüşünü savunacak derece saçmalamaya başladılar. Yüzeysel bir bakışla AKP tarafından körüklenen »gerilim yangınının« kararsız milliyetçi seçmeni »evet cephesine« çekmek için kullanıldığı, diğer taraftan da F. Almanya ve Hollanda başta olmak üzere, AB ülkelerinin »Erdoğan karşıtı« görünümü iç politik çıkarları için enstrümentalize ettiklerini söylemek pek yanlış olmaz. Aynı şekilde F. Alman emperyalizmi ile AKP rejimi arasındaki »gerginliğin« genel anlamda bir »kayıkçı dövüşünden« ibaret olduğunu söylemek de... Gene de bu tespitler asıl arka planı açıklamakta yeterli olamamaktadırlar.

Emperyalist güçlerin, bilhassa F. Alman emperyalizminin faşist diktatörlükler ve despotik rejimlerle genelde sorunları olmaz. Ekonomik ve stratejik çıkarlara dokunulmadığı sürece iş birliği devam ettirilir, hatta konjonktüre göre, derinleştirilebilir de. Diğer taraftan da iş birliğinde olunan rejimler iç kamuoyu karşısında »insan haklarının zedelenmesi« veya »antidemokratik uygulamalar« vs. nedeniyle eleştirilir. Ancak bu eleştiriler, emperyalist ülkelerin işbirlikçi rejimleri »hizaya getirmek« için kullandıkları şartlı rehin olmaktan ileriye gitmezler. Eleştiriler aynı zamanda artan kamuoyu baskısını hafifletmenin bir aracıdır da. F. Hükümet üyelerinin güncel »gerilim« nedeniyle burjuva medyasına verdikleri mesajlara baktığımızda, sahiden de »gerilimin« artırılmasına yönelik bir senaryonun uygulanmakta olduğu hissine kapılmamak elde değil.

Ama »gerilimi« salt bir senaryo olarak görmek de yanıltıcı olacaktır. Çünkü AKP rejimi ile AB ülkeleri arasındaki ilişkilerde yaşanan gerçek krizin, senaryo olduğu kadar, maddi temelleri de bulunmaktadır. F. Almanya-Türkiye ilişkilerini yakından irdelediğimizde, kayıkçı dövüşünün arka planı daha net görülebilecektir.

Karşılıklı bağımlılıklar

Kısa bir durum tespiti yaparsak, her iki ülkenin de birbirleri için iktisadî ve siyasî açıdan yaşamsal önem taşıdıklarını görebiliriz. Ekonomik faktörün F. Almanya açısından son derece önem arz ettiği söylenilebilir. Türkiye, F. Alman ihracatının en önemli 15 hedef ülkesinden birisidir. F. Alman tekellerinin Türkiye'deki doğrudan yatırım hacmi 13,5 milyar Euro civarında. Türkiye bilhassa Ortadoğu ve Merkez Asya ülkeleri ile olan ticarete F. Almanya için merkezî lojistik mevki konumunda. Türkiye askerî-sınai kompleksi, F. Alman silah tekelleri için F. Almanya'da yürürlükte olan »Silah İhracatı Yönetmeliğinin« kısıtlamalarını aşmaya yarayan en önemli araç. Zaten Euro krizinin, Brexit sonuçlarının, Rusya'ya yönelik yaptırımların ve Trump yönetiminin yeni gümrük politikaları tehditlerinin yol açtığı bir baskı altında olan F. Alman tekelleri, Türkiye gibi bir stratejik mevkiden feragat etme lüksüne sahip değiller. Kaldı ki Türkiye, başta F. Alman ekonomisi olmak üzere, tüm AB ekonomisinin enerji açlığını doyuracak nakil hatlarına sahip bir transit ülkesidir.

Diğer taraftan F. Almanya, Türkiye'nin ihracatı ve ithalatı için »atar damarlarla« bağımlı olduğu en önemli merkez ülke konumunda. F. Almanya'nın dayattığı AB-Türkiye Gümrük Birliği,

Türkiye ekonomisinin taşıyıcı sütunu hâline gelmiş durumda. Gümrük Birliğinde atılacak en ufak bir geri adım, zaten fazlasıyla kırılganlaşmış olan Türkiye ekonomisi için yıkıcı sonuçlara yol açabilir. Zaten kronik bir cari açıkla boğuşan ve 2016 III. Çeyreğindeki verilere göre, brüt yurtdışı borçlanması 416 milyar Dolara – ki bu borçların yaklaşık yüzde 25'i önümüzdeki 12 ayda geri ödenmek zorunda – ulaşan Türkiye için, özelde F. Almanya, genelde Batı ile olan ilişkilerin kopma noktasına gelmesinin söz konusu olmayacağı, sadece ekonomik verilerden okunabilir.

Ama resmi tamamlamak için şunu da vurgulamalıyız: Türkiye ekonomisinin kırılganlığına, siyasî istikrarsızlık risklerinin artmasına ve AKP rejiminin irrasyonel görünen tavırlarına rağmen, kırılgan ekonomi modeli ayakta durabilmekte ve yabancı sermaye akışı devam etmektedir. Ancak bunun nedeni, emperyalist ülkelerin güncel para politikalarıdır. Dünya çapındaki birikim fazlası krizi ile boğuşan ve belirli sermaye gruplarını finanse etmek isteyen merkez bankaları piyasalara para pompalamakta ve faizleri sıfır düzeyinde tutmaktadırlar. Bu nedenle, risklerin artmasına rağmen, yüksek kâr marjı beklentilerinin olduğu Türkiye'ye yabancı sermaye akmaya devam etmektedir. Ama ABD merkez bankasının faizleri artırmasıyla bu yatırımların hızla geri dönmeleri ve Türkiye'de mali krize yol açması da büyük bir olasılıktır.

AB'nin geleceğinin belirsizleştiği, ABD'nin gümrük politikalarının değişmekte olduğu ve Ortadoğu'daki savaşların derinleştiği bir dönemde yabancı yatırımcıların Türkiye'ye yönelmelerinin bir diğer nedeni de AKP rejiminin işçi haklarının budanmasına, özelleştirmelere, yaşamın her alanının özel sermaye birikiminin boyunduruğu altına alınmasına yönelik sermaye lehine olan politikalarıdır. AKP rejimi uluslararası tekeller ve mali sermaye için kendilerini »cennette hissedecekleri« koşullar yaratmıştır.

Bu açıdan AKP hükümetinin sert retorikine aldanarak, Türkiye'nin »Avrupa'dan kopacağına« inanmamak gerekmektedir. Kaldı ki 2016 TÜİK verileri zaten aksini kanıtlamaktadır: Bu verilere göre özelde F. Almanya'nın, genelde AB ve ABD'nin Türkiye ile olan ticaret hacmi azalmamış, aksine yüzde 50'nin üstüne çıkmıştır. Aynı şekilde doğrudan yatırımların yüzde 85'i, yabancı kredilerin de yüzde 80'i Batı kaynaklıdır.

Diğer taraftan F. Alman politikacılarının kullandığı retorik de gerçek resmi görmeyi engellemeye yarayan sis bombalarından ibarettir. Maalesef Türkiye'deki kimi muhalif kesimler bu retorik ve F. Alman burjuva medyasında yer alan propagandif haberlere kanmaktadırlar. Bir örnek verecek olursak: Kısa bir süre önce F. Alman burjuva basınında yer alan bir haber muhalif kamuoyunun dikkatini çekmişti. Habere göre F. Hükümet Ocak 2016 ve Mart 2017 tarihleri arasında 11 kez Türkiye'ye yapılacak olan silah teslimatını engellemiştir. Muhafif kesimlerin arasındaki liberal ve sol-liberaller F. Hükümetin »15 Temmuz 2016 darbe girişiminden sonra gönderilecek silahların Kürt sorununda ve yurt içindeki ihtilaflarda kullanılma olasılığının yüksek olması« gerekçesiyle silah satışına onay vermemesini olumluyorlar ve AB ile Türkiye arasındaki çatlağın genişlediğini ileri sürüyorlardı. F. Hükümet böylelikle F. Almanya toplumundaki Türkiye politikalarına yönelik eleştirileri törpüleyebilirken, Erdoğan da yaptığı referandum konuşmalarında bu kararı »Haçlı zihniyetinin bir işareti olarak« gördüğünü belirtiyor ve »NATO üyesi olarak parasını ödeyeceğimiz silahları bize vermiyorlar, teröristleri silahlandırıyorlar« şikayetinde bulunuyordu.

F. Hükümetin parlamentonun bir soru önergesine verdiği yanıtına yakından bakıldığında ise gerçeklerin çok farklı olduğu görülebilir. F. Hükümet yanıtında 2010 ve 2015 yılları arasında 8 kez silah ihracatı onayını vermediğini, Kasım 2016'da ve 2017 Ocak'ı ve Şubat'ında ise birer kez onayı reddettiğini belirtiyor. Yanıtın gazete sayfalarına düşmeyen bölümlerinde ise, sadece 2016 yılında toplam 216 kez silah teslimatına onay verildiği, bu teslimatların özellikle savaş gemileri, hava araçları ve teknik ekipmanları, askerî elektronik araçları ve küçük kalibreli silahları kapsadığı vurgulanıyor. Sadece iki teslimatın değeri – ki bombalar, torpido ve roketler teslim edilmiş – 18 milyon Euro tutuyor. Sonuç itibarıyla F. Almanya ve Türkiye arasında yaşanan gerginliklerin ve karşılıklı olarak kullanılan sert retorik, iki ülke arasındaki silah ticaretini sekteye uğratmadığı ortada. Onay çıkmayan silah teslimatlarının asıl nedeni ise, 20 yılı aşkın bir süredir yürürlükte olan ve bugüne kadar defalarca onay verilmesini engelleyen silah ihracat kriterlerinin tam veya kısmî olarak yerine getirilmemiş olmalarıdır.

Asıl çatlağı yaratabilecek maddi temeller

F. Alman emperyalizmi ve müttefiki AKP rejimi arasında görünür olmayan, ama büyüme potansiyeli yüksek olan bir çatlak söz konusu elbette. Bu asıl çatlağı yaratabilecek iki maddi temel bulunmakta, ki biri ekonomik, diğeri ise stratejiktir.

F. Alman emperyalizminin Erdoğan ve AKP tarafından dayatılan başkanlık sistemine uzun zamandır karşı çıktığını defalarca belirtmiştik. Bu karşı çıkışın nedeni, bir diktatörlük rejiminin inşa edilmesi değil, AKP'nin kapitalist rekabetin siyasî organizasyonuna devlet aparatı üzerinden doğrudan müdahale etme ve uluslararası tekellerin rekabet avantajlarını, AKP rejimini taşıyan sermaye fraksiyonlarının bir kısmının lehine kısıtlayabilme olanağına kavuşmasıdır. AKP'nin başkanlık sistemi aracılığıyla Türkiye tekeli burjuvazisinin kendisine en yakın kesimlerine yönelik olan korumacılığı, onların hamiliğine soyunması ve devlet müdahaleleri aracılığıyla bu sermaye fraksiyonlara tanınacak olan rekabet avantajları, doğal olarak emperyalist devletlerin, uluslararası tekellerin ve Türkiye'de bunlarla iş birliği içerisinde olan büyük sermaye gruplarının işine gelmemektedir.

AKP'nin dış politikada zikzaklı bir rota izlemesi ve »güvensiz müttefik« resmini sergilemesi ise, F. Alman emperyalizminin uzun vadeli stratejik çıkarlarına yönelik bir tehlike olarak değerlendirilmektedir. F. Hükümetin doğrudan finanse ettiği ve F. Almanya'nın dış politikasının şekillendirilmesinde özgün bir ağırlığı olan »Bilim ve Siyaset Vakfı« (SWP), »Türkiye'nin Rusya'ya yakınlaşması« ve »Ankara ve Moskova'nın askeri ve haber alma iş birliği için ortak mekanizmalar oluşturmalarının F. Almanya'nın uzun vadeli yaşam çıkarlarına ve dış politika stratejilerine zarar verecek potansiyel taşıdığını« belirtmektedir. Ankara'nın Rusya'dan S-400 hava savunma roketlerini alması durumunda, »NATO standartlarının zayıflayacağına« işaret eden SWP, »Türkiye'deki düşünce kuruluşlarından bazılarının NATO'dan çıkılmasını gündeme getirmelerinden« şikâyet etmektedir.

Benzer bir şekilde »Güvenlik Politikaları Federal Akademisi« (BAKS) de, 2012 yılından bu yana Şanghay İş birliği Örgütü'nün (SCO) »diyalog partneri« olan Türkiye'nin bu örgüte »kur yapmasının kaygı verici olduğunu« ifade ediyor. Rusya ve Çin Halk Cumhuriyeti öncülüğünde kurulmuş olan SCO'nun önümüzdeki yılki ajandasına Hindistan ve Pakistan'ı üyeliğe davet etmeyi alması ve özellikle Rusya'nın İran'ın SCO üyeliğine alınması için çaba gösteriyor olmasının »Washington, Brüksel ve Berlin'de tehlike çanlarının çalışmasına neden olduğunu« belirten Federal Akademi, Türkiye'nin SCO üyeliğinin muhtemelen Çin Halk Cumhuriyeti tarafından engelleneceğini, ancak »son derece yüksek stratejik değeri olan Türkiye için bu olasılığa güvenmenin fazlaca riskli olacağını« anımsatıyor. Görüldüğü gibi, Türkiye'nin SCO üyeliğinin düşük bir olasılık olmasına rağmen, en yakın müttefiklerinden birisinin böylesi bir olasılığı düşünmesi dahi F. Alman emperyalizmini tedirgin edebiliyor. F. Almanya tüm bu nedenlerden dolayı Türkiye'ye hem arka çıkıyor hem de aba altından sopa gösteriyor.

F. Hükümet AKP rejimini yanında tutabilmek için her türlü çabayı gösteriyor. Siyasî destek çıkıyor, iş birliğinin derinleştirilmesini savunuyor, F. Almanya'daki Türkiye ve Kürdistan kökenli devrimci-demokratik örgütlere yönelik baskılarını artırıyor ve siyasî yasakları genişletiyor. Alman gazetecilerin Türkiye'de tutuklanmalarına ses çıkartmıyor ve »Nazi« benzetmelerini alttan alıyor. Ama aynı zamanda Türkiye'den kaçarak F. Almanya'ya yerleşen liberal-muhafazakar kesimlere kamuoyu çalışmaları için maddi ve siyasî olanaklar sunuyor, »Erdoğan karşıtı« bir resmin burjuva medyasında yaygınlaştırılmasını teşvik ediyor ve Gülen hareketini koruması altına alıyor. Bizzat Federal Haber Alma Teşkilatı BND başkanının ağzından »15 Temmuz darbe girişiminin ardında Gülen hareketinin olduğunu gösteren bir kanıt göremiyoruz, hem Gülen hareketi seküler ve diyalog yanlısı sivil örgüttür« açıklamasını yaptırarak, AKP rejimine göz dağı veriyor, silah ihracatını kısıtlayabileceği tehdidini savuruyor.

F. Alman emperyalizmini rahatsız eden bir olgu, bir Rus savaş uçağının düşürülmesinin ardından gelişen süreçte AKP rejiminin özür diledikten sonra Rusya ve İran ile noktasal iş birliğine girmesi. Bilindiği gibi İran, Rusya ve Türkiye, Suriye'de sağlanan son ateşkesin garantör ülkeleri oldular. Batı'nın kontrolü dışında gelişen bu olgu, iki temel noktada F. Alman emperyalizmini rahatsız ediyor: Birincisi, başarısız olması için müdahale edilmesine rağmen, bu üç ülkenin ateşkes

antlaşmasını sağlayabilmiş olmalarıdır. Trump yönetiminin de sessiz kalarak fiilen destek vermesi, F. Alman emperyalizminin bölgedeki etki alanını daraltmıştır. İkinci temel nokta, iş birliği yapılan bir rejimin farklı opsiyonlara sahip olabileceğini görmesi ve bu opsiyonlar üzerine düşünmekte olduğunu açıkça göstermesidir.

Her iki nokta da »düzen kurucu dünya gücü« olma hedefiyle hareket eden F. Almanya tarafından yeni meydan okumalar olarak değerlendirilmektedir. Çünkü Türkiye'nin, F. Almanya'nın stratejik rakibi Rusya ile olan iş birliğini geliştirmesi, sadece Ortadoğu'ya, Kafkaslara ve Orta Asya'ya köprü görevini gören Türkiye üzerindeki etkinliğin zayıflamasına değil, aynı zamanda NATO ülkeleri ile çerçevelenen Karadeniz'de Rusya lehine bir gedik açılması anlamına gelmektedir. Zaten Rusya ve Çin deniz kuvvetlerinin Akdeniz'de ortak manevra gerçekleştirmelerini »SCO Avrupa iç pazarına yaklaşıyor« diye değerlendiren Berlin, Erdoğan nedeniyle güvenemediği AKP rejimi sayesinde Suriye'de ve dolayısıyla Ortadoğu'da ipleri elinden kaçırmaktan çekinmektedir.

Çelişkilerin bize gösterdikleri...

F. Almanya bu nedenlerden dolayı hem destek hem köstek politikasına başvurmakta, AKP rejiminin irrasyonel çıkışlarını görmezden gelmektedir. O açıdan Merkel'in, son hükümet açıklamasında sarf ettiği bir cümle, F. Alman emperyalizminin Türkiye politikasına işaret etmektedir: »Türkiye'nin, ki ne de olsa NATO partnerimiz, giderek bizden uzaklaşması, dış, güvenlik ve jeopolitik çıkarlarımıza aykırıdır«. FAZ gazetesinde yer alan bir yorum da F. Alman tekeli burjuvazisinin aynı düşüncede olduğunu gösteriyor: »Avrupa'nın güneydoğu sınırlarında muhalefeti sürekli ve sistematik işkenceye tabi tutan ve insan haklarına uymayan bir devlet olsa dahi, NATO partneri ile olan diyalog devam ettirilmelidir«. Başka bir gazete, »Die Zeit« ise şöyle yazıyor: »NATO, darbeler Türkiye'sini 1960'da 1971, 1980 ve 1998'de de üyelikten atmamıştı. (...) F. Hükümet soğukkanlı davranmalı, zaten kısa bir süre sonra duygusallık ortadan kalkacağından, ilişkiler düzelecektir. Aksi takdirde çok daha büyük bir değer, NATO'nun birlikteliği zarar görür«.

İşte tüm bu çelişkiler yumağı, örtüşen ve çelişen çıkarlar konglomerası, güncel F. Alman-Türk kayıkcı dövüşünün arka planını oluşturmaktadır. Bu gelişmenin 16 Nisan referandumundan sonra nasıl bir yol izleyeceğini süreç içerisinde göreceğiz. Emperyalist güçler ile işbirlikçi egemen sınıfların eninde sonunda faturayı ezilen ve sömürülen halklara çıkaracakları ise şimdiden bellidir.

Ancak bu çelişkiler bize başka şeyleri de göstermektedir: Bir kere faşizm tehdidinin emperyalist güçlerin yardımıyla bertaraf edilemeyeceğini. Erdoğan'a hayır diyen, Merkel'e ve diğerlerine de hayır demek zorundadır. İkincisi, faşizm ve emperyalist bağımlılıktan kurtuluşun, ancak ve ancak ezilen ve sömürülen sınıfların kendi eserleri olabileceğini. Ve üçüncüsü, emperyalist hakimiyetin mutlak hakimiyet olmadığını, kapitalizm koşulları altında bir burjuva hükümetin dahi, emperyalist stratejileri boşa çıkarabilecek adımları atma olanaklarına sahip olduğunu. Ancak bu üçüncüsünün, tarihinde kanıtladığı gibi, ancak ezilen ve sömürülen kitleler kendi yaşamsal sınıf çıkarları için mücadele ettiklerinde olanaklı olacağını unutmadan...

Tarihsel rövanş hazırlığı mı?

F. Alman emperyalizminin vurucu gücü Federal Ordunun dönüşümü üzerine
11 Mayıs 2017

Federal Savunma Bakanı Ursula von der Leyen son haftalarda kamuoyunun gündemine oturan Federal Ordudaki Neonaziler skandalı nedeniyle hayli müşkül duruma düşüyor. Bir F. Alman subayının mülteci kılığına girip, terör eylemleri planladığını ortaya çıkmasının ardından, F. Ordu içerisinde Neonazi networklerinin olabileceği de duyulunca, skandal patlak vermişti. F. Orduda, askerî binaların duvarlarındaki militarist resimlerden, faşist Wehrmacht'ın şiddet içeren ritüellerine kadar Alman faşizminin meşum askerî geleneklerinin sürdürülüyor olması kamuoyunda şaşkınlıkla karşılandı. Öyle ya, kamuoyuna yıllarca F. Alman ordusunun bir »parlamento ordusu« olarak, demokratik kontrol altında olduğu söyleniyordu.

Sahiden de F. Ordunun personel politikalarına bakıldığında, zorunlu askerlik uygulaması kaldırıldığından beri gönüllü göreve yazılanlar arasında aşırı sağcılar, ırkçıların ve Neonazilerin sayısında büyük bir artış görülüyor. F. Ordunun dünyanın her bölgesinde müdahale savaşlarını yürütme yeteneğini kazanması sağlanırken, askeriye »yeni görevlerini« layığıyla yerine getirecek personele sahip olmak istenmesi, militarist mantık açısından son derece normal. Normal olmayan, toplumsal ve siyasî solun dahi, F. Ordunun dünya gücü olmayı hedefleyen ve Avrupa'nın en saldırgan emperyalist gücü olan bir devletin ordusunun olduğu gerçeğinin unutulmasıdır.

Alman faşizminin ritüellerini »gelenek« diye sürdüren bir ordunun Neonaziler için çekicilik kazandığını görmek istemeyen burjuva toplumu, üstü kapatılmaya çalışılan Neonazi skandalıyla uğraşadururken, F. Savunma Bakanlığında F. Ordunun öngörülen görevler için dönüşümünün planları peş peşe uygulamaya sokuluyor. Daha altı yıl önce alınmış olan »Yönelim Kararları« yenileniyor, militarizmin toplumsal yaşamın her alanına etkide bulunmasının yolları aranıyor. Yani, F. Ordunun bir nevi »dönüşümünün dönüşümüne« tanık oluyoruz diyebiliriz, ki buradan F. Alman emperyalizminin daha da saldırganlaşacağı sonucunu çıkarabiliriz.

Beyaz Kitap'tan al haberi...

Aslına bakılırsa, F. Alman emperyalizminin ordusunu vurucu güç hâline getirme planlarını son dönemlerin strateji belgelerinde okumak olanaklıydı. Örneğin 2016'da yayımlanan »Beyaz Kitap – Güvenlik Politikaları ve Federal Ordunun Geleceği Üzerine« başlıklı strateji belgesi, bu konuda hayli ipucu vermekte. Beyaz Kitaba üstünkörü bir bakış, girilen yolun nereye doğru yön aldığını açıkça görmeye yetiyor.

Strateji belgesi, F. Almanya'nın »güvenlik ufkunun küresel« olduğunu vurgulayarak, F. Ordunun dünyanın – hatta »siber ve bilişim dünyası ile uzayın – her noktasında göreve (!) gönderilmesinin gerekçesini sunuyor. Başka ülkelerle oluşturulacak koalisyonlarla hareket geçildiğinde, BM kararının gerekli olmayacağı belirtilerek, herhangi bir parlamenter kontrol altında olmayan »Federal Güvenlik Konseyinin« alacağı kararlarla uluslararası hukukun açıkça çiğnenmesi öneriliyor.

»Güvenlik ufkunu« küreselleştirerek, tüm dünyaya yayılma amacını, yani kapitalizmin yasallığını, gerekçelendirmek için yüz yıldır kullanılan bir düşman resmi, daha doğrusu Soğuk Savaş metotları yeniden ısıtılıyor. Örneğin belgenin 31. sayfasında Rusya'nın »Avrupa barış düzenini sorgulaması« ve »Batı ile sıkı partnerliği« reddetmesi nedeniyle stratejik rekabete kalkıştığı ve bu gelişmeye »AB ve NATO'nun bir bütün olarak yanıt vermesi gerektiği« iddia ediliyor. »Terörizme karşı savaş« demagojisiyle birlikte kullanılan bu düşman resmi, F. Ordunun nükleer silahları da içerecek şekilde silahlandırılmasını ve bunun gereği olarak da AB ve NATO çatısı altında »daha kararlı« (siz bunu daha saldırgan olarak okuyun) adımlar atılması zorunlu görülüyor.

Kullanılan bir diğer enstrüman silah ihracatıdır, ki bu konuda – özellikle askerî-sınai komplekslerin ortaklığı konusunda – F. Alman emperyalizminin en sıkı işbirlikçilerinden birisinin Türkiye olduğu da unutulmamalıdır. Strateji belgesi, ihracatın sadece silah satışıyla kısıtlı

kalmaması gerektiğine vurgu yapıyor. Örneğin 52. sayfada »cesaretli yaklaşım« olarak, bilhassa merkezi ihtilaf bölgelerindeki partnerlerine »askerî araç ve gereç ile askerî eğitim ihracatının yapılmasının zorunluluğundan« bahsediliyor. Bunun en yakın örneklerinden birisi Güney Kürdistan'da Barzani güçlerinin silahlandırılması ve F. Alman subaylarınca eğitilmeleridir.

Belge aynı şekilde AB kurumlarının »sivil-askerî iş birliği« alanında NATO ve kurulacak AB askerî gücü ile daha sıkı iş birliğine girmelerinin ve AB üyesi ülkelerin silahlanma bütçelerinin artırılmasının, »F. Alman güvenlik politikasının önceliği« olduğunu vurguluyor. Bunun yanı sıra F. Ordunun kalifiyeli personel açığının sürdürülebilir bir biçimde kapatılması için, »okullar ve üniversiteler ile daha sıkı iş birliğine girileceği« belirtiliyor ve askerî »araştırma ve geliştirme programları« konusunda üniversiteler ile yürütülen iş birliğinin derinleştirileceğine değiniliyor.

Ve nitekim, zamanında Alman faşizminin yaptığı gibi, »vatan cephesi« oluşturuluyor. Belge bu çerçevede F. Ordunun yurt içinde görev (!) yapmasını sağlamak için ABD'ndekine benzer bir »Yurt Koruması« nitelemesini kullanarak, »yurt içi direnç yapılanmalarını güçlendirmek ve lojistik ağını korumak için F. Ordu mensuplarının kamusal alanın kurumları ile bağlantılı hâle getirilmeleri planlanıyor.

Görüldüğü gibi strateji belgesine üstünkörü bir bakış dahi, »demokrasi«, »demokratik kontrol« ve »parlamento ordusu« görüntüsünün ardında müthiş bir savaş mekanizmasının inşa edildiğini görmeye yetiyor. Peki, bu adımların ardında ne yatıyor? Kimilerinin dediği gibi, F. Almanya kaybettiği iki dünya savaşının tarihsel rövanşını mı almaya çalışıyor? Yoksa Alman faşizminin askerî şiddetiyle gerçekleştiremediğini ekonomik gücü ve dayatmalarıyla gerçekleştiren bu emperyalist gücün uluslararası düzene yönelik değerlendirmeleri mi farklılaştı?

Değişen koşullar ve yeni rakipler

Bu soruların yanıtlarını, F. Savunma Bakanlığının yaptığı bazı açıklamaların satır aralarını okuyarak bulmak olanaklı. Örneğin geçen Mart ayında bir bakanlık temsilcisi yaptığı biri sunumda, 2001 yılında karar altına alınan yönelimin 2032'e kadar »revize edilmesi gerektiğini« belirtmişti. Temsilci, son yıllarda »uluslararası siyasî çerçeve koşullarının esaslı bir şekilde değiştiğini« vurgulayarak, 2011'de F. Ordunun görevinin »ihtilaf ve kriz önleyiciliği« olduğunu, ama günümüzde ve yakın gelecekte »yüksek caydırıcılıkla ülke ve ittifak savunması olacağını« söylüyordu.

Bakanlık temsilcisinin söylediklerinin arka planını görebilmek için, F. Almanya'nın 2001'deki ve bugünkü değerlendirmelerine bakmak gerekiyor. Altı yıl önce F. Ordunun katıldığı yurt dışı müdahalelerine, başka devletlerin ciddi karşı koyuşuyla karşılaşmayacağına kesin gözüyle bakılıyor ve bu konuda tedbir alınmasına öncelik tanınmıyordu. Geriye dönüp baktığımızda, sahiden de emperyalist güçlerin dünya çapında istedikleri gibi at koşturduklarını, ama kapitalizmin merkez ülkelere yönelik bazı terör eylemlerinin haricinde, güçlü bir askerî mukavemetle karşılaşmadıklarını görebiliriz.

Güncel değerlendirmeyi ise gene Beyaz Kitap'ta okuyabiliyoruz. F. Alman emperyalizmi uluslararası sistemin hızla »siyasî, iktisadî ve askerî açıdan çok kutuplu bir düzene« dönüştüğü değerlendirilmesini yapıyor. Bu değerlendirmenin ardında yatan gerçek, iki stratejik rakibin, Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) ve Rusya Federasyonu'nun (RF) uluslararası arenada emperyalist güçlerden bağımsız konumlanışlarıdır. Burjuva ekonomistlerinin, Marksist ekonomistlerce de paylaşılan tahminlerine göre, 2030 yılında dünya çapındaki gayri safi hasılatın yüzde yirmisini elinde tutacak olan ÇHC ile emperyalist güçlerin karşısına askerî şiddetle dahi dize getirilemeyecek bir rakip çıkmakta. RF ise özellikle son beş yıl içerisinde kendisinin çekim merkezini oluşturduğu ve çeperindeki ülkeleri yanına çektiği bir kutup kurgusuyla, emperyalist-kapitalist dünya düzeninin »birinci liginde oynamayı« hedefleyen bir politika takip ediyor.

F. Alman emperyalizmi ÇHC ile RF'nu kendi uzun vadeli hedeflerini olumsuz etkileyen nesnel faktörler olarak değerlendiriyor. »Federal Güvenlik Politikaları Akademisi« (BAKS) eski başkanı Hans-Dieter Heumann'a göre, »belirli devletlerin« - burada ÇHC ile RF kastedilmektedir - »sadece iktisadî olarak değil, askerî olarak da pozisyon değiştirmeleri, jeopolitik güç kaymalarına neden oluyor«. Heumann'ın bu tespiti ile dikkat çekmek istediği, emperyalist güçlerin dünyanın

muhtelif bölgelerinde verdikleri etki alanı genişletme ve hegemonya mücadelelerinin, sadece asimetrik savaş ve askerî açıdan zayıf mukavemetle karşılaşabilecekleri değil, doğrudan güçlü devletler arasında askerî ihtilaflara yol açma tehlikesinin artmış olmasıdır. ÇHC ve RF'nun nükleer güçler oldukları düşünülürse, nükleer olmasa bile, konvansiyonel savaş tehlikesi pek küçümsenebilecek bir olgu değil elbette. Aslına bakılırsa Heumann'ın rahatsızlığı, eskiden olduğu gibi istenildiği gibi at oynatılamayacak olmasıdır.

F. Almanya büyük devletler arası savaş tehlikesinin artması nedeniyle eski usul »yurt savunmasının« öncelik kazandığı görüşünde. »Yurt savunması« aynı zamanda, F. Almanya'nın kendi iç pazarı hâline getirdiği AB'ndeki ve NATO'daki müttefikleriyle beraber »ittifak savunması« anlamına da geliyor. Her halükârda ÇHC ve RF son yıllardaki adımlarıyla »ulusal« ve ekonomik çıkarlarını gerektiğinde askerî araçlarla koruma kararlılıklarını yeterince kanıtlamış durumdadır. O nedenle F. Almanya'nın yönelim değişikliğinin maddi temelleri olduğu söylenebilir. Ancak bu maddi temeller F. Alman emperyalizmi açısından, F. Ordunun hem »yurt savunmasındaki« görevlerini layığıyla yerine getirmek, hem de dünya çapında müdahale savaşlarını etkin bir biçimde yürütebilmek için her türlü yeteneğe kavuşturulmasını zorunlu kılıyor. Bu nedenle birbirine paralel olarak ve aynı süreç içerisinde uygulamaya sokulacak »tedbirler« planlanıyor. Beyaz Kitap işte bu »tedbirleri« ve gerekçelerini içeriyor, F. Ordunun personel yetersizliği ve iç pazar AB'nin tek başına »savunulamayacağı« gerekçesiyle, AB'ne ve Avrupa'daki müttefiklere F. Ordu öncülüğünde tüm askerî yeteneklerini seferber etmeleri, silahlanma giderlerini artırmaları dayatılıyor.

F. Ordunun »caydırıcılık gücü«

F. Ordudaki Neonaziler tartışması bir yönüyle, ordu yönetiminin sadece faşist »Wehrmacht«ın ritüelleri sürdürmekle kalmadığını, aynı zamanda Alman faşizminin savaş yöntemlerini ve askerî donatımını da örnek aldığını ortaya çıkardı. Hitler Almanya'sının İkinci Dünya Paylaşım Savaşı öncesindeki silahlanma politikalarıyla, yeniden dünya gücü olmaya soyunan F. Alman emperyalizminin silahlanma ve askerî politikaları arasında şaşırtıcı benzerlikler bulmak mümkün. F. Savunma Bakanlığının planlamaları bunu açıkça gösteriyor.

Beyaz Kitap'a ve bakanlık açıklamalarına bakıldığında, öncelikle kara kuvvetlerinin genişletilmesinin planlandığını görebiliyoruz. F. Ordunun yeniden yapılandırılması çerçevesinde şu anda elde olan yedi tugay yerine en kısa zamanda üç tümene dağılmış on tugay hazırlığı yapılıyor. Bu tugaylar hem »yurt ve ittifak savunmasında«, hem de farklı kıtalarda gerçekleştirilecek askerî müdahalelerde kısa zamanda etkin savaş yetisine kavuşturulacaklar. Bakanlığın 2016 yılında haberini verdiği asker sayısının artırılması kararına rağmen personel sayısında söz konusu olan yetersizlik nedeniyle şimdiden yedekler mobilize edilmeye başlandı. Bununla birlikte diğer Avrupa ülkelerinin ordu birimlerinin F. Ordu komutasında bir araya getirilme süreci hızlandırılıyor. Daha şimdiden üç Hollanda birliği F. Ordu birliklerine entegre edilmiş durumda. Kısa bir süre önce de Çek Cumhuriyeti ve Romanya askerlerinden bir kısmının F. Ordu komutası altına alınması kararı alınmıştı. NATO'nun Rusya sınırına yakın bölgelerinde gerçekleştirilen NATO manevraları zaten F. Ordu tarafından yönetilmekte.

Tugay sayısının artırılması, kısa zamanda on binlerce askerin farklı bölgelere nakledilmesi sorununu da beraberinde getirdiğinden, zırhlı araçların sayısı artırılmak zorunda. Bakanlığın planlarına göre önümüzdeki birkaç yıl içerisinde, şu anda hazır olan 320 »Boxer« tipi zırhlı nakliyat araçlarının sayısı beş katına çıkartılacak. Bir »Boxer«in fiyatının 5 Milyon Euro olduğu düşünülürse, F. Alman silah tekellerinin kârlarını hayli artıracak olan bir adım olacak bu. Bununla birlikte »Federal Ordunun Gelecekteki Yetenek Profili İçin Geçici Yönerge« çerçevesinde hava ve deniz kuvvetleri için geniş silah alımı yapılacak. Bu yönerge, F. Alman hava kuvvetlerinin günde 350 »İstihbarat ve Saldırı Uçuşu« yapabilecek çok uluslu bir birliği yönetebilecek yetiye kavuşturulmasını öngörüyor. Deniz kuvvetlerinin ise her an ve aynı anda 15 savaş gemisini farklı bölgelerde operasyona gönderebilecek güce erişmesi planlanıyor. Bunun için önümüzdeki üç yıl içerisinde dört firkateyn ve altı ikmal gemisi satın alınacak. Yönerge, F. Alman deniz kuvvetlerinin yeniden bağımsız bir şekilde »havadan deniz savaşları« yürütebilmesini öngörüyor. Bu nedenle »yeterli sayıda« avcı bombardıman uçakları alınacak.

Aynı şekilde F. Ordunun siber uzay ve bilişim alanında yürütülecek »muharebe ve

savaşlarda» vurucu güce kavuşturulması öngörülüyor. Bunun için kısa bir süre önce »Siber ve Bilişim Alanı Komutası« kuruldu. F. Savunma Bakanlığı ayrıca geçen Mart ayında yaptığı bir açıklamayla, F. Ordu için bir »Uzay İçin Stratejik Kılavuz« yayınladığını bildirdi. »Kılavuz«, F. Ordunun modern savaş yönetimi çerçevesinde uzayı »askerî operasyon alanı« olarak ilân etmesine yardımcı olacak. Tüm bu planları değerlendiren burjuva medyasının ordu uzmanları yorumlarında, F. Savunma Bakanı von der Leyen'in önümüzdeki yıllarda askerî harcamalar için ayırdığı 130 Milyar Euro'nun yetersiz kalacağını yazıyorlar.

Öyle ya da böyle, sonuç itibariyle F. Alman emperyalizmi emperyalist-kapitalist dünya düzeni içerisinde üstlenmek istediği öncü role her pahasına kavuşmak istediğini gösteriyor. Bu hedefi için, stratejik rakip olarak gördüğü devletlerle sınırlı konvansiyonel savaşları göze alıyor, nükleer »caydırıcılık« gücüne erişmek istiyor ve Avrupalı müttefiklerini daha da boyunduruğu altına almaya çalışıyor. F. Almanya tekелci burjuvazisinin tarihsel rövanşa hazırlanıp hazırlanmadığı spekülâtif bir tartışma, ama çok açık olan, emperyalist devletler arasında en deneyimli egemen sınıf olan F. Almanya tekелci burjuvazisinin uzun vadeli hedefleri için dünyayı yeniden cehenneme çevirmekten çekinmeyecek olmasıdır. Burjuva demokrasilerinin içi boşaltılarak »demokratörlüklere« dönüştüğü, silahlanma için muazzam meblağların harcandığı, vekalet savaşlarıyla muhtelif bölgelerin kan denizine döndüğü, çoklu kriz ortamlarında refah coğrafyası toplumlarının ırkçılığın vebalı nefesini soluduğu ve ilân edilmemiş bir Üçüncü Dünya Savaşının gerçek bir cehenneme sıçrayabileceği bir dönemde asıl görev F. Alman işçi sınıfına ve öncü partisine düşüyor. Bu ise, içinde bulunduğumuz maddi koşullar altında yerine getirilmesi son derece zor, ama imkânsız olmayan bir görev.

»Sertlik ve cömertlik balansı«

5 Ağustos 2017

1989-1990 karşı devriminden bu yana gelişen sürecin en fazla F. Alman tekelci burjuvazisine yaradığını ve sonucunda F. Almanya'nın Avrupa'nın en saldırgan, en rafine emperyalist gücüne dönüşmesini sağladığını söylemek, yanlış bir iddia olmaz. Dahası, F. Alman tekelci burjuvazisinin, iki dünya paylaşım savaşında devasa askerî gücüyle elde edemediği etkinliği, bugün AB çatısı altında elde etmek üzere olduğu söylenebilir.

F. Almanya, 20. Yüzyıl'da dinamiğine ivme katmak için uzun yıllara gerek duyarken, bunu günümüzde birkaç yıl içerisinde gerçekleştirebilmektedir. Örneğin eski F. Cumhurbaşkanı Köhler Mayıs 2010'da bir gerçeği, yani »ülkeminin iktisadî çıkarlarını askerî araçlarla güvence altına almalıyız« cümlesini ifade ettiği için istifa etmek zorunda kalmıştı. Sadece dört yıl sonra, Ocak 2014'de halefi Gauck »Almanya uluslararası düzeni korumak için daha fazla sorumluluk almalıdır« diyerek, militarist programa destek çıktığında ayakta alkışlanmıştı. Bugün ise devletin başında tescilli savaş kışkırtıcısı Steinmeier var ve burjuva partileri hiç olmadıkları kadar birlik ve uyum içerisindeler.

Durum böyle olunca, burjuva medyasında dış politikaya yönelik talepler çok açık ve radikal biçimde ifade edilmekte ve refah düzeyi yüksek toplumsal çoğunluk emperyalist saldırganlığın artırılmasına hazırlanabilmektedir. Uzun bir alıntıyla buna bir örnek verelim.

Liberal ZEİT gazetesinin dış politika koordinatörü Jörg Lau bir makalesinde, »Fransa'yı aşağılamadan desteklemek; Brexit'i soğukkanlı çözmek; Trump'ın Batıya vereceği zararı sınırlamak; Rusya'nın saldırganlığına kararlılıkla karşı koymak; Türkiye'yi Avrupa oyununda tutmak; Avrupa'nın Afrika halkları üzerindeki çekim gücünü azaltmak« başlıklarıyla dış politika önceliklerini sıralayıp şöyle yazıyor: »Alman dış politikası, çelişkili görünen bir dizi adımı aynı anda atmalıdır: Almanya Avrupa için daha fazla para harcamalı, ama Doğu Avrupalı komşularını liberal düzeni bozmamaları için hizaya sokmalıdır. Daha fazla Afrikalıya Avrupa'da legal fırsatlar sunmalı, aynı zamanda sınırları daha iyi korumalıdır. Ankara'daki otoriter dönüşme daha yüksek sesle karşı çıkmalı ve şimdiden, Erdoğan sonrası zaman için illüzyonu olmayan aktif Türkiye politikası geliştirmelidir. Avrupa'nın öncelikli ulusu olsa da Almanya hedeflerinin hiçbirini tek başına gerçekleştiremez. Alman dış politikasından beklenen, yeni bir sertlik ve cömertlik balansını yakalamaktır.«

Görüldüğü gibi, F. Alman tekelci burjuvazisi emperyalist-kapitalist dünya düzeninin oyun kurucularından birisi olma hedefine hızla yaklaşmaktadır. Şu çok açık: Önümüzdeki dönem, F. Alman emperyalizminin hem ülke içerisinde hem de dünya çapında saldırganlığının artacağı bir dönem olacak. Sınıf dayanışmasının yok edildiği, işçi sınıfının farklı katmanlara bölündüğü, sendikaların silah ve otomotiv tekellerinin korucusu hâline geldiği ve reformist solun dışsız kaplana dönüştüğü günümüz ortamında bu dönem, sadece savaş ve terör tehlikesinin artacağı değil, aynı zamanda ırkçılık ve milliyetçiliğin yaygınlaşmasıyla birlikte, sosyal ve demokratik kazanımların daha da törpüleneceği karanlık bir dönem olacaktır. Burjuvazinin »sertliğinin« ne denli sınırsız, »cömertliğinin« ise ne denli sınırlı olacağını bir kez daha göreceğiz.

F. Almanya'nın »sağlıklı hırsları«

12 Ağustos 2017

ABD başkanı Trump'ın Kuzey Kore'ye yönelik nükleer saldırı tehditlerine Avrupa'dan ciddi tepkiler yükseltiyor. Özellikle F. Almanya Trump'ı »saldırgan retorik ile nükleer savaş tehlikesini artırmakla« suçluyor. F. Alman emperyalizminin savaş karşıtıymış gibi görünen bu açıklamalarının ardında yatan, çoğunluk topluma yönelik »ABD'nin stratejik güvensizlik yaratması, Avrupa'nın yeni sorumluluklar almasını gerektiriyor« biçimindeki ideolojik manipülasyon çabalarından başka bir şey değil.

ABD yönetimi için saldırı retorikinin kullanılmasının yeni politik yönelimin bir gereği olarak görüldüğünden şüphe yok. Ancak Avrupa'daki emperyalist güçlerin de »savaş karşıtı« olduklarını gösteren bir delil söz konusu değil. Aksine gerek ABD gerekse de AB ülkeleri bu retorik uzun vadeli stratejik hedeflerine ulaşmak için kullanıyorlar. Bilhassa F. Almanya Trump'ın söylemlerini ve ABD politikalarını »AB'nin Rusya, Ukrayna, Balkanlar, Türkiye, Ortadoğu, Körfez ülkeleri, Mısır, Libya ve Afrika kıtasından oluşan komşu bölgelerindeki stratejik durumun ulaştığı dramatik seviye, Avrupa'ya yeni güvenlik politikaları temelinde daha fazla sorumluluk yüklemektedir« demagojisini kamuoyu görüşü hâline getirmek için araçsallaştırmaktadır.

Geçen haftaki köşe yazımızda da belirttiğimiz gibi, burjuva medyasında ve hükümetlere yakın düşünce kuruluşları arasında »Almanya'nın yeni dış politikası« başlığı altında yürütülen tartışmalarda pervasızca emperyalist saldırı talepleri ifade ediliyor. 24 Eylül 2017'de yapılacak olan Federal Parlamento seçimleri çerçevesinde burjuva partilerinden yapılan açıklamalar, bazı ufak nüans farklılıkları haricinde, dış politika yöneliminde bütün burjuva partilerinin aynı çizgiyi savundukları ve uyum içerisinde olduklarını gösteriyor. İşin kötü olan tarafı, özellikle F. Alman sendika yönetimlerinin bu politikalara eleştirisiz destek çıkmalarıdır.

Reformist Sol Parti, F. Parlamento'ya seçilmeleri olanaksız olan Alman Komünist Partisi (DKP) ile diğer sosyalist ve komünist yapılardan oluşan F. Almanya solu haricinde F. Alman emperyalizminin yayılmacılık politikalarına karşı çıkan pek yok. Her ne kadar F. Almanya barış hareketi sesini yükseltiyor olsa da bu ses şu an için hayli cılız çıkıyor. Muhafazakârlarından, ırkçı AfD'ye, Sosyal demokratlarından, Yeşillere ve Liberallere kadar burjuva toplumunun tüm siyasi formasyonları, »Almanya'nın AB çatısı altında hizmet eden yönetici güç olarak, dış politikada sağlıklı hırs göstermesi gerektiğini« savunuyorlar. Dahası, »Avrupa'ya, dolayısıyla özgür dünyaya ve demokrasiye hizmet eden bir yönetici güç olmak, gücünün zirvesinde olan Almanya'nın tarihsel sorumluluğudur« iddiası, »demokrasiyi, insan haklarını ve kadın haklarını koruma« kisvesi altında sol liberaller tarafından dahi savunulmaktadır.

Görüldüğü kadarıyla F. Almanya tekelci burjuvazisi »düzen koruyucu dünya gücü« olma hedefi için yaşamsal önem taşıyan »ulusal uzlaşısı« sağlamış durumda. »Ulusal uzlaşısı« çoğunluk toplumunun hissedilen refahını belirgin bir biçimde artırarak, »çıkarlarımızı ve barışı gerektiğinde askerî şiddetle korumalıyız« görüşüne toplumsal rıza sağlıyor. Ve sağlanan bu toplumsal rıza da 24 Eylül'de Alman burjuvazisinin tarihteki üçüncü denemesine hizmet edecek bir parlamento çoğunluğunun oluşacağına işaret ediyor.

Berlin Cumhuriyeti sağa kaymaya devam ediyor

Federal Parlamento seçim sonuçlarının gösterdikleri üzerine
26 Eylül 2017

2017 Federal Parlamento seçimleri, seçim sonucu çok önceden belli olan ender seçimlerden birisi olarak tarihe geçecek gibi gözüküyor: Konrad Adenauer ve Helmut Kohl'un ardından üç dönemden fazla Şansöyelik yapacak olan kişi belliydi. Angela Merkel, ki seçim kampanyası boyunca bu gerçeğin getirdiği rahatlıkla hareket etti, en az iki yıl daha Şansöyeliğe devam edecek. En az iki yıl, çünkü şu anda tek alternatif olarak görülen ve »Jamaika-Koalisyonu« olarak adlandırılan CDU/CSU, FDP ve Yeşiller hükümeti, doğumuyla birlikte bazı genetik rahatsızlıklarla boğuşacak. FDP ve Yeşiller hükümet ortağı olabilmek için her türlü taklayı atmaya hazırlanırken, kardeş partiler CDU ve CSU arasında »muhafazakârlık« sürtüşmeleri söz konusu olacağı benziyor. Seçimlerin bir diğer belli olan sonucu, yani ırkçı AfD'nin iki haneli bir oy oranıyla parlamentoya gireceği varsayımı da teyit edildi. Böylece F. Parlamentoda CDU, CSU, SPD, FDP, Die Linke, Yeşiller ve AfD ile yedi parti ve altı meclis grubu temsil edilecek. Ancak 2017 seçimlerini hakkıyla analiz edebilmek için parti sayısı, seçmen oranları ve oy dağılımının ötesindeki bazı sonuçlarını irdelemek gerekiyor.

İrkçi, milliyetçi ve açık faşist güçlere kapılarını açan AfD'nin üçüncü büyük parti olması bir tesadüf değil. Ama öncelikle şunu belirtmek gerekiyor: Oy dağılımı »ırkçı partileri modernleşmenin kaybedenleri seçiyor« iddiasını çürütmüştür. AfD, gelir düzeyi ortalama ve ortalamanın üzerinde olan kesimlerden oy aldı, öyle iddia edildiği gibi yoksullardan değil. AfD'nin yüzde 13'e yakın oy alması, 1980'li yıllardan beri yapılan ve F. Alman toplumunun yüzde 15'e yakın bir kesiminin ırkçı, Alman milliyetçisi ve faşizan görüşlere sahip olduğunu tespit eden »SİNUS-Araştırması« ile örtüşmektedir. AfD seçmenleri için sosyal adalet, eşitlik, demokrasi ve barış gibi konular belirleyici değildir. Büyük bir bölümü ırkçıdır, milliyetçidir ve hatta faşisttir. Bu kesimler gökten zembille inmedi tabii ki, önceden de F. Alman toplumundaki bir azınlık olarak varlıklarını sürdürüyorlar, kimi zaman CDU/CSU'ya veya aşırı sağcı-faşist partilere oy veriyorlardı. Holocaust sonrasında F. Alman burjuvazisinin de kabul etmek zorunda bırakıldığı »demokratik konsensüs« nedeniyle dışlanabilecekleri korkusuyla görüşlerini açıkça ifade edemiyorlardı. Bu durum değişti. Şimdi hem eyalet parlamentolarında hem de Federal Parlamentoda tarih rövanşisti, milliyetçi ve ırkçı görüşlerini ifade edebilecek, hatta parti finansmanları sayesinde toplumsal etkilerini genişletebilecek olanaklara kavuşacaklar.

Bu, beklenmeyen bir gelişme değildi ve 2013'deki seçimlerde kıl payı Federal Parlamentaoya giremeyen AfD'nin eyaletlerdeki başarıları, bugünü dünden işaret ediyordu. Aslına bakılırsa fenomen olarak AfD'nin önünü açan, güçlenmesini sağlayan bizzat büyük koalisyon ve uyguladığı neoliberal politiklardır. O açıdan AfD neoliberalizmin öz evladıdır denilebilir. Ve tam da bu nedenle neoliberalizme hizmet edecek olan yeni bir siyasî formasyon olarak, sermaye lehine olan politikalara toplumsal rızanın oluşturulmasında önemli roller üstlenecektir.

Merkel'in başarısı mı?

F. Almanya'nın, Avrupa'nın en rafine ve en gerici emperyalist gücü olarak dünya çapındaki krizlerin kazananı olması, AB'ni kendi iç pazarına dönüştürmesi ve ihracata dayanan bir iktisat modelini sürdürmesi, ekonomik getiriler ve zenginleşme olarak geri döndü. Her ne kadar zenginleşme dağılımı son derece adaletsiz olsa da F. Alman toplumu diğer Avrupa burjuva toplumlarına nazaran daha yüksek bir refah seviyesini hissedebildi. AB üyelerine ve komşu ülkelere yönelik ekonomik ve politik dayatmaların yol açtığı kârlılık, hissedilen ve reel refah düzeyinin toplumsal sınıf ve katmanlar arasında »Almanya'nın artan gücü« olarak algılanmasına yol açtı ve akabinde bunun devamı için »istikrarın sürdürülmesinin zorunlu olduğu, istikrarın ise sadece Merkel ile sürdürülebileceği« görüşü, burjuva medyasının da pohpohlamasıyla yaygın görüş hâline getirildi.

Gene de kitle bilincinde, özellikle bağımlı çalışan sınıfların bilincinde çelişkiler mevcut. Sosyal devlet anlayışının erozyonu, esnekleştirmeler, güvencesizleştirmeler ve gelecek korkusu bilhassa Doğu eyaletlerindeki insanları yaşam perspektifleri konusunda büyük tedirginliklere itti.

Bu tedirginlik ve güvencesizlik ise özellikle seçimlerden uzak kalan ve yerleşik partilere güvenmeyen kitleleri seçim sandıklarına yönlendirdi. CDU/CSU ve SPD'nin oluşturduğu »Büyük Koalisyonun« politikalarına karşı çıkan Doğu seçmeni, sonucunda kendilerine dönecek olan sosyal-gerici, bölücü ve ırkçı AfD politikalarına kandılar. Yoksul olmayan, ama yoksulluğa düşme korkusu yaşayan, refah şovenisti bu kesimler, AfD'ye oy vererek, CDU/CSU ve SPD'ye sağ çizgiye gelmeleri için baskı oluşturdıklarını düşünüyorlar.

Toplumsal iklimin, göçmen ve mülteciler politikası sayesinde böylesine sağa kayması, ekonomik, politik ve sosyal sorunların asıl nedenlerinin sorgulanmamasına, sermaye sahiplerine yarayan politikaların desteklenmesine ve antidemokratik istemlerin ön plana çıkmasına neden oldu. Bu gelişme, her ne kadar CDU ve CSU'nun da oy kaybetmesine neden olsa da uzun vadede bu partilerin politik çizgisinin güçlenmesine neden olacak. Çünkü hükümette ortak olacakları FDP ve Yeşiller, defalarca neoliberal tedbirleri ve emperyalist saldırganlığı destekleyeceklerini gösterdiler. Sonucunda ise, oy kaybetmiş olmasına rağmen, seçimin galibi, F. Alman tekeli burjuvazisinin baş temsilcisi olan Merkel oldu.

Toplumsal ve siyasî »sol«

Seçimlerin beklenen bir diğer sonucu da burjuva toplumunun »solunun« yolun sonuna geldiği gerçeğidir. Bir zamanların kitle partisi olan SPD, muhafazakârları taklit ederek, orijinalin yanındaki kötü kopya hâline gelmiş, etkisi altında tuttuğu büyük sendikal hareketin sermayenin ortağı olmasına ve bu nedenle de toplumsal direnç mekanizmalarının kırılmasına neden olmuştur. SPD, Ajanda 2010 ve Hartz Yasaları gibi sosyal kıyım politikaları ile F. Alman toplumunda geniş kesimlerin kitlesel yoksulluğa itilmesine neden olmuştur. Dahası, 1945 sonrasında F. Alman ordusunun ilk kez yurt dışında savaşa katılmasını olanaklı hâle getirmesiyle, F. Alman emperyalizmine büyük bir hizmet sunmuştur. SPD'nin bu denli zayıflamasının temel nedeni, bu politikaları ve neoliberal cephenin bir bileşeni olmasıdır. 1949'dan bu yana en kötü sonucu alan SPD bundan sonra Federal Parlamentoda AfD'nin »ana muhalefet« olmasını engelleme göreviyle başa çıkmak zorundadır. Muhtemelen SPD yönetimi muhalefete geçerek ve »sosyal retorik« kullanarak yaralarını sarabileceğini düşünmektedir. Ancak söylemdeki »sosyallik«, uygulanan neoliberal tedbirlere ve emperyalist yayılcılığa destek ile retorikten ibaret kalacaktır. SPD'nin bugüne kadarki pratiği, savaşa ve sosyal hakların daha da budanmasına karşı geniş bir toplumsal muhalefet oluşturmaya köstek olacağına işaret etmektedir. Sonuç itibarıyla SPD'nin, egemen sınıfların yanında duran ve emperyalist bir ülkenin sosyal demokrasisi olarak, sermaye lehine toplumsal rıza kazandırmanın haricinde bir etkisinin olmayacağı şimdiden söylenebilir.

SPD'nin bu durumu ve ekolojik-liberal Yeşillerin hükümet ortağı olma arzuları, Die Linke içinde »hükümet sosyalistlerince« ifade edilen, hatta arzulanan »kırmızı-kırmızı-yeşil« ittifakının bir hayalden ibaret olduğunu kanıtlamaktadır. Die Linke, kurduğundan bu yana ikinci büyük oy oranına kavuşmasına rağmen, ana muhalefet konumunu kaybetti ve görüldüğü kadarıyla bu yasama döneminde SPD ve AfD'nin parlamento gündemini belirleyecek olmaları nedeniyle hayli zorluk çekecek. Die Linke'nin reformist hayallerden kurtulup, sokağı harekete geçirememesi durumunda, sadece parlamenter çalışmalarla etki alanını genişletemeyeceğini de şimdiden söylemek olanaklıdır.

Die Linke'nin oy oranını artırması, ama özellikle Batı eyaletlerinde seçim barajının çok üstünde oy alması, gelecek açısından bazı umutlar vermektedir. Batı eyaletlerindeki bu başarı, Doğu eyaletlerinde »devlet partisi« olma görünümü nedeniyle gölgelense de, Batı'daki nüfus yoğunluğu uzun vadede Die Linke'nin Doğu eyaletlerinde kaybettiği oy oranlarını kompanse etmeye adaydır. Artık farklı sınıf ve katmanlardan oy alabilen Die Linke partisi, hâlâ sosyal demokrat görüşte olanlar için de bir alternatif olabilecek seviyeye geldi. Ancak farklı sol akımları içinde barındıran Die Linke'nin bir sınıf partisi olmaktan ziyade, sol-liberal / sol-sosyal demokrat bir parti olarak yoluna devam etmesi beklenebilir.

Seçimlere katılan DKP ve Internationalistische Liste/MLPD gibi komünist partilerin aldığı toplam 50 bin civarında oylara bakıldığında, bu sayının son derece düşük olduğu düşünülebilir. Ancak verilen bu oy oylar politize olmuş kesimlerin bilinçli verdiği oylardır. Gerek DKP'nin gerekse de MLPD'nin seçim afişleri, belki de işçi sınıfı, ezilen ve sömürülenler açısından en doğru, en

radikal talepleri içeren sloganlar taşımaktaydılar. Bir »antikomünizm ülkesi« olan F. Almanya’da, kutuplaşmanın ve ırkçılığın had safhaya ulaştığı, toplumsal parçalanmanın derinleştiği bir ortamda komünist partilerinin aldıkları bu oy oranı, açıkçası hiç küçümsenmemelidir.

Seçim sonuçları dış politikayı nasıl etkileyecek?

Gerek neoliberal cephedeki burjuva partileri gerekse de ırkçı AfD F. Almanya’nın militarist, saldırgan ve yayılmacı bir dış politika izlemesi gerektiğini savunuyorlar. Oluşturulması olası olan »Jamaika-Koalisyonu« başta Rusya’ya karşı olmak üzere, AB içerisinde ve komşu coğrafyalarda F. Alman sermayesinin çıkarlarını kollamak, emperyalist paylaşımından daha fazla pay alabilmek ve bilhassa enerji kaynakları üzerinde hakimiyet kurabilmek amacıyla daha yaptırımcı ve müdahaleci bir politika izleyecektir. Türkiye ile yaşanan »kriz« görüngüsünün ise F. Alman sermayesinin lehine sonuçlanacağını beklemek yanlış olmayacaktır. Çünkü Türkiye, stratejik konumu ve işbirlikçi egemen sınıflarıyla her zaman olduğu gibi, F. Alman emperyalizminin vazgeçemeyeceği bir önem taşımaktadır. Silah üretiminde, askerî-sınai komplekslerin iş birliğinde, ekonomik ilişkilerde ve AKP-Saray-Rejiminin muhalefete yönelik politikalarındaki örtüşmede değişiklik olmayacağı gibi, Merkel-Erdoğan yönetimlerinin daha sıkı bir ilişki içerisine girebileceği öngörülebilir. Yeni Federal Hükümetin Ortadoğu politikalarında »Kürt dostu« bir çizgi izleyeceğini veya İran, Irak ve Türkiye egemen sınıflarına karşı Kürt hareketlerini önceleyeceği beklentisini, ham hayal olarak nitelendirmek doğru olacaktır. Çünkü F. Alman emperyalizmi için belirleyici olan demokrasi, azınlık ve insan hakları değil, sermaye çıkarları, stratejik hedefler ve sömürü koşullarının sürdürülebilirliğidir.

Sonuç itibarıyla AB’nin patronu, dünya ihracat şampiyonu ve »Global Player« adayı, malî ve iktisat krizlerinin kazananı olan bir emperyalist ülkede yapılan parlamento seçimleri, toplumsal ve siyasî solun zayıf olduğunda beklenilebileceği gibi, egemen sınıfları güçlendirmiştir. Genel olarak muhafazakâr ve sağ partilerin güç kazandığı, Yeşiller ve FDP ile liberal güçlerin desteğine sahip oldukları ve burjuva toplumunun »solunun« daha da zayıfladığı bir döneme giriyoruz. Merkel yönetiminde kurulacak olan yeni hükümet – ki, hangi konstellasyonda olursa olsun –, ırkçı sağın baskılarını iç ve dış politikada sertleştirmelere giderek hafifletmeye çalışacak, militarizm ve yayılmacılaşma hız verecek, sermaye lehine olan politikaları derinleştirecek ve sosyal haklar ile çalışma ve ücretlendirme koşullarında kötüleştirmeler gerçekleştirecek, yani esnekleştirme, özelleştirme ve düzensizleştirmelere devam edecektir. Göçmen ve mülteciler ise yeni yasama döneminde de, korku toplumuna dönüşmüş olan F. Alman refah toplumunu yönetmek için gerekli olan günah keçisi rolünden kurtulamayacaklardır.

Seçimleri hangi partinin en fazla kazandığı, hangi partinin hangi partiden daha fazla oy devşirdiği konusunda ayrıntılı tartışmalar yapılabilir. Ama tartışma götürmeyen gerçek, bu seçimlerden F. Alman emperyalizminin güçlenerek çıkmış olmasıdır. Bunda reformist solun olduğu kadar, kendi içinde bölünmeleri kabul eden ve salt verilenle yetinen F. Alman işçi sınıfının da büyük günahı vardır. Şimdi hissedilmese de seçimlerin asıl kaybedenlerinin geniş toplumsal kesimler olduğu eninde sonunda ortaya çıkacaktır.

İrkçıları yoksullar mı seçiyor?

30 Eylül 2017

Çarşamba günü yayımlanan seçim analizimize bazı itirazlar geldi. Kimi istatistiki verileri temel alan itirazlarda, »AfD'ye yoksulların oturduğu mahallelerde en fazla oy çıktığına« dikkat çekiliyor. Burjuva medyasının yorumlarına ve istatistiklerine şüphe ile yaklaşmak gereğini unutmadan, yoksul ve işsizlerden de AfD'ye oy verildiğini elbette söyleyebiliriz. Ama, »AfD'yi çoğunlukla yoksullar seçti« iddiası doğru mu? Bu iddiayı bir irdeleyelim.

Arka plana bakmadan önce araştırma enstitülerinin sayılarına bakalım: »Forschungsgruppe Wahlen« verilerine göre işçilerin yüzde 19'u, hizmetlilerin yüzde 11'i, çalışanların yüzde 5'i, işsizlerin yüzde 7'si ve emeklilerin yüzde 4'ü AfD'yi seçmiş. Örneğin Die Linke işsizlerin yüzde 21'inden oy almış. Öğrenim durumuna baktığımızda düşük eğitimlilerin yüzde 17'si ve yüksek öğrenimlilerin yüzde 9'u AfD'ye oy vermiş. AfD seçmenlerinin ezici çoğunluğu erkek ve 30-65 yaş grubundan.

Sadece bu sayılar yoksulların çoğunlukla AfD'yi seçtiği iddiasını çürütüyor. Yoksul ve işsizlerin yoğun olduğu seçim bölgelerindeki düşük katılım oranlarını dikkate almazsanız, bu iddiaya inanabilirsiniz. Aslında bu iddia, ırkçılığın, milliyetçiliğin ve Hitler faşizmine özenen muhafazakârlığın F. Alman toplumun tam ortasında yerleşik ve ırkçılığı körükleyen asıl nedenin neoliberal uygulamalar ile ırkçı ve ayrımcı göçmen politikaları olduğu gerçeğinin üstünü örtmeye yarayan bir burjuva demagojisidir.

Burjuva medyası ve partileri onlarca yıldır, »Weimar Cumhuriyeti deneyimleri, ekonomik krizlerin ve yüksek işsizliğin demokrasiyi tehdit eden partileri teşvik ettiğini kanıtladı« biçiminde özetlenebilecek bir görüşü yaygınlaştırmaya çalıştılar. Arkasında yatan temel neden ise, faşizmin »demokrasinin işleyişinde bir aksaklık« değil, kapitalizmin bir sonucu olduğu gerçeğini gizlemektir. Nitekim bugün bu iddia da çürümüştür, çünkü ekonomik büyümenin rekor kırdığı, resmi işsizlik oranlarının düştüğü ve insanların kişisel ve ekonomik durumlarından hayli memnun oldukları bir dönemde AfD gibi ırkçı ve faşist bir parti böylesine oy oranlarına kavuşabilmiştir.

Refah şovenizminin çoğunluk toplumunun köklerine işlediği günümüz F. Almanya'sı 2015'deki »mülteciler krizi« ile ırkçı, göçmen düşmanı ve faşist yaklaşımların önündeki setleri yıkan bir toplumsal iklim ile tanıştı. Neoliberal politikaların yol açtığı sosyal devlet erozyonu, Hartz Yasaları ile iyi geliri olanların dahi kısa zamanda yoksulluk sınırına düşme olasılığının artması, burjuva partilerinin birbirleri arasındaki farkları sıfırlayan elitizmleri ve seçim ile siyaset değişikliği olamayacağı algısının yaygınlaşması, yabancılaştıran küçük burjuva kesimleri ve fabrikalardaki çekirdek işçi kadrolarını onlarca yıldır var olan neofaşist yaklaşımların yanına çekti.

Sonuç itibarıyla AfD'yi ortaya çıkaran da büyüten de ve şimdi parlamenter varlığını kendi lehine kullanmaya hazırlanan da F. Alman emperyalizmi ve taşıyıcısı olan tekelci burjuvazisidir. Kapitalizm, faşizmin alternatifi değil, tetikleyicisidir. F. Almanya seçimleri tek çıkış yolunun dün olduğu gibi, bugün ve yarın da işçi sınıfının iktidarı, sosyalizm olduğunu kanıtlamıştır.

Normalleşme?

7 Ekim 2017

Federal Parlamento seçimlerinin ardından başlayan süreç, F. Alman siyasetini yakından tanıyanlar açısından öngörülebilir bir biçimde devam ediyor: Partiler koalisyon görüşmelerine ve muhalefetteki rollerine hazırlanırken, meclis grupları içerisindeki hiyerarşiler ya yenileniyor ya da yeniden kuruluyor; bakanlıklar ve devlet aparatı ile hükümet finansmanı ile çalışan kurumlardaki »kariyer atıklarına« dönme devam ediyor ve devlet çarkları yeni yağlanmış gibi işliyor. Kısacası, F. Alman siyaseti, parlamentoda hangi grup nerede oturacak tartışmasının haricinde, seçim öncesinde terk ettiği olağan haline geri dönüyor.

Bu normalleşme verili koşullarda F. Alman emperyalizminin en çok gereksinim duyduğu bir durum, çünkü uzun vadeli stratejik plan ve hesaplar, »vatan cephesinin« sorunsuz ve dimdik ayakta durmasını gerektiriyor. İrkçi AfD'nin sistemi rahatsız etmekten ziyade, neoliberal politikaları ve emperyalist yayılmacılık adımlarını destekleyici bir faktör olacağını daha önce gerekçelendirerek yazmıştık. Hükümetin ve dolayısıyla tekeli burjuvazinin asıl kaygısı, ırkçılığın yükselmesi değil, işleyen sömürü çarkının »temiz« tutulmasıdır. Çünkü, ne kadar küçük olursa olsun, çarkların arasına girecek olan kum taneleri »makinaı« bozacaktır. Zaten AfD'nin görevi, kum tanelerini çarktan uzak tutmaktır.

AB çatısı altında düzen kurucu dünya gücü olma peşinde koşan F. Alman emperyalizmi şu an öncelikli olarak AB'nin hizaya getirilmesine yoğunlaşmak zorunda. Bunun çeşitli nedenleri var. Kasım ayında Göteborg'da yapılacak olan »AB Sosyal Zirvesi«, F. Almanya'nın favoriye ettiği siyasi hattın dışına çıkma tehlikesini taşıyor. Büyük umutlarla seçilen Fransa Başkanı Macron, neoliberal reformlarına karşı oluşan güçlü direniş hafifletmek için, Fransa'da yürürlükte olan sosyal politikaların ve asgari ücretin tüm AB üyesi ülkelerde de yürürlüğe sokulmasını talep ediyor. Macron bu şekilde, AB Komisyon Başkanı Juncker'in de desteğiyle, F. Almanya karşısındaki »rekabet zayıflığıı« kompanse etmeyi hedefliyor.

Ücret ve çalışma koşullarının Fransa seviyesinde standartlaştırılması sadece ihracat şampiyonu F. Almanya'nın değil, aynı zamanda işçi ve zanaatkarlarını diğer AB ülkelerine gönderip, o ülkelerde çalıştırılmalarına rağmen geldikleri ülkelerin standartlarına göre ücretlendiren Polonya, Macaristan ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinin işine gelmiyor. Bu gidişati engellemek ve AB iç pazarındaki hâkim durumunu korumak isteyen F. Alman emperyalizmi şimdiden Doğu Avrupalı AB üyeleri üzerindeki baskısını artırmaya başladı bile.

Diğer yandan Katalonya'daki bağımsızlık girişimi, diğer AB ülkelerindeki benzer milliyetler sorununu tetikleme nedeniyle F. Almanya'nın başını ağrıtıyor. Belçika'da Flamanlar uzun zamandır merkezi devletten ayrılmak için çaba gösterirken, şimdi de zaten Güney Tirol sorununu yaşayan İtalya'da 22 Ekim'de Lombardi ve Venedik bölgelerinde özerklik referandumları yapılacak. Avusturya'ya bağlanmak isteyen Güney Tirollüler, »bugün Katalonya, yarın Güney Tirol« sloganıyla hazırlıklara başladılar bile. F. Almanya, böylesi gelişmeler AB'nde yapısal sorunlara yol açacağı ve dolayısıyla AB'ni dünya çapındaki politikaları için manivela olarak kullanma planlarını zayıflatacağından, Katalonya »sorununun« çözülmesi için bastırıyor.

Kısacası, F. Alman emperyalizminin iç politikada normalleşmeye öylesine gereksinimi var ki, hangi konstelasyonda olursa olsun, her türlü hükümet koalisyonunu kabullenecek durumda. F. Almanya'da siyaset - şimdilik - normal yolunda seyredecek gibi görünüyor.

İç çelişkiler

14 Ekim 2017

Geçen haftaki köşe yazımızda F. Alman emperyalizminin iç politikada normalleşmeye gereksinim duyduğunu vurgulamıştık. Güncel meydan okumalar F. Alman egemenlerini buna zorluyor. Netice itibariyle emperyalist-kapitalist dünya düzeninin içinde bulunduğu hegemonya krizi ve Ümit Akçay'ın yazdığı gibi, »öngörülebilirlik ufkunun daralması« emperyalist güçlerin oluşturduğu cephenin iç çelişkilerini derinleştirmekte ve çıkar çatışmalarını körüklemektedir (Konuyla ilgili olarak Ümit hocanın »küresel ara rejim« başlığıyla kaleme aldığı güncel yazılarını okurlara özellikle önermek isteriz).

Dünya çapındaki gelişmeler ve çoklu kriz ortamları, emperyalist güçler arasındaki ihtilaf ve çelişkileri daha çok ayyuka çıkartıyor. Nihâyetinde bu çelişkiler emperyalist ülkelerin içinde de derinleşiyor, çünkü herhangi bir emperyalist ülkedeki egemen sınıflar da homojen bir blok oluşturmuyorlar. Örnek vermek gerekirse; F. Almanya askerî-sınai kompleksi Rusya'ya karşı yaptırımcı politikaları savunurken, Doğu Avrupa ve Rusya'ya ihracat yapan sermaye fraksiyonları Rusya politikalarında gerginleşme yerine, iş birliği ve denkleştirme çizgisinin hâkim olmasını istiyorlar.

1945 sonrasında ABD'nin hegemon güç rolünü kabullenen ve bağımsız bir yol izlemeyen F. Alman tekeli burjuvazisi, bugün ülkenin artan ekonomik gücünün ve derinleşen hegemonya krizinin cesaretlendirmesiyle ABD emperyalizminden daha özerk bir konuma gelmeye çaballıyor. Özellikle 2013'den sonra F. Almanya dış politikasının saldırganlığını artırması bu çabaların bir sonucudur. NATO'ya »Almanya'nın güvenlik çıkarlarını koruyan ittifak« gözüyle bakan F. Alman emperyalizmi hâlihazırda Rusya'ya karşı ikili bir strateji izliyor: Rusya'yı hem AB politikalarına eklemlenmeye çalışıyor hem de Rusya'yı etki alanını daraltarak sınırlamaya çaballıyor. Bu strateji ve akabinde ülke içerisinde yaygınlaşan Rus karşıtlığı, burjuva medyasındaki yaptırım talepleri ve Rusya sınırına Federal Ordu birliklerinin konuşlandırılmasıyla artan gerginlik, F. Alman burjuvazisi içindeki çelişkileri körüklüyor.

Trump'ın ABD başkanı seçilmesi ve ABD'nin korumacı politikalara yönelmesi, F. Alman »savunma« giderlerinin artırılmasını ve Federal Ordunun ihtilafli coğrafyalarda »Batı'nın değer ve ilkelerini korumak« gerekçesiyle daha fazla »sorumluluk üstlenmesini« çoğunluk toplumuna kabul ettirmek için kullanılıyor. Sağ popülizmin güç kazanması da bu çabaları destekleyici bir faktör hâline geliyor. Zaten F. Hükümet silahlanma harcamalarını yurt içi GSMH'nin yüzde ikisine çıkartmak için çoktan düğmeye bastı bile.

Ancak tüm bu çabalar, silahlanma için yılda 600 milyar Dolar'dan fazla bir bütçeye sahip olan ABD'nin gerek askerî gerekse de iktisadî açıdan uzun bir süre daha emperyalist cephenin öncü gücü kalacağı gerçeğini değiştirmiyor. O nedenle F. Alman tekeli burjuvazisinin dünya çapındaki yayılcı çıkarlarını kollamak ve özerk konuma gelebilme yolunda ileri adımlar atabilmek için uzunca bir süre daha ABD'nin hegemon güç rolünü kabullenmek zorunda kalacağını öngörebiliriz. Ne yazık ki F. Almanya'da tekeli burjuvazi içindeki çelişkileri derinleştirip, emperyalist hırsları geri püskürtebilecek bir sınıf hareketi henüz ufukta görünmüyor.

Angela Merkel'in geleceği

21 Ekim 2017

Aşağı Saksonya eyalet parlamentosu seçimlerinin ardından başlayan koalisyon görüşmeleri, CDU içerisinde Şansölye Merkel'e yönelik eleştirilerin dozunu azaltmadı, aksine »Merkel'den sonra ne olacak?» sorusunun daha sık ifade edilmesine yol açtı. Aslına bakılırsa burjuva medyasının kişilere indirgeyerek haberleştirdiği bu tartışmalar, arka plandaki sorunlar kazanının fokurdamaya başladığına işaret ediyor. Bu arka planı incelemek, Merkel'in geleceği, dolayısıyla »Jamaika koalisyonunun« ömrü hakkında bazı bilgiler verecektir.

Kontrolü altındaki AB ve Euro Bölgesi aracılığıyla ve »Ajanda 2010« politikalarıyla yaratılan düşük ücret cenneti sayesinde gerçekleştirilen ekonomik büyümeyle tüm diğer (kendisinden zayıf) ekonomiler üzerinde hakimiyet kuran F. Almanya'nın, hâlihazırda Avrupa'nın en etkin ve dominant emperyalist gücü olduğuna şüphe yok. Uzun vadede de öyle kalacak. Buna rağmen 1970'li yıllardan beri dayatılan neoliberal modeli içine düştüğü krizden çıkarmayı ve sürdürülebilir hâle getirmeyi güçlü F. Alman emperyalizmi de başaramıyor.

Etkileri hâlen devam eden ve çoklu kriz ortamları yaratan 2007 dünya malî ve ekonomik krizinin bu durumun ortaya çıkmasında büyük payı var. 2007 krizinin en önemli özelliği, sermaye fazlalığını yok edemeyen veya en azından değersizleştiremeyen küresel bir kriz olmasıdır. O açıdan kapitalizm için tipik bir üretim fazlası ve kronik birikim fazlalığı krizi olan 2007 krizi, 1930'lu yılların buhranına ve 1970'lerdeki derin kırılmalara yol açan kriz yıllarına benzemektedir.

Emperyalizmin merkez ülkeleri mali piyasaların çöküşünü devasa kamu kaynakları ile engelleyebilmişlerdi. Aynı zamanda eşik ülkelerinde devam eden birikim süreci, ama bilhassa Çin'in dünya piyasalarına açılması, krizin etkilerini hafifletebilmişti. Gene de bugün sürmekte olan kriz ortamı ABD emperyalizmini olumsuz etkilemeye devam etmektedir, ki bu da emperyalist güçler arasındaki çelişkilerin derinleşmesine yol açmaktadır. Emperyalist güçler bu iç çelişkileri silahlanmaya ayrılan bütçeleri yükselterek, militarizmi ve dünya çapında müdahale savaşlarını körükleyerek çözmeye çalışmaktadırlar.

Böylesine bir ortamda kurulmakta olan F. Hükümetin hem ülke içinde neoliberal modelin devamlılığını sağlayan hem AB'nin çözülmesini engellemeyi hedefleyen hem de Fransa ile birlikte ABD emperyalizmi karşısında F. Alman tekelci sermayesinin çıkarlarını kollayan politikalara devam etmesi gereklidir. Nihâyetinde, »Jamaika koalisyonu« da, ırkçı AfD'nin baskısı ve muhalefetteki SPD'nin üstü kapalı desteğiyle içeride demokratik ve sosyal hakları kısıtlayan, toplumu bölen, ırkçılığı körükleyen, dışarıda ise daha saldırgan ve yaptırımcı bir politika izlemek zorunda kalacaktır. Ancak tam da bu politikalar iktidar meşruiyetini sorgulayan ve zenginliğin dağılımından daha çok pay isteyen direnç mekanizmalarını tetiklemeye devam edecektir. Bu ise toplumsal rıza yaratılmasını zorlaştıracaktır. Merkel'in şahsında yürütölen tartışmalar, özünde toplumsal rızayı sağlayacak geniş taban hükümeti isteminin tercümesidir. O açıdan, 2020'den sonra yeni bir lider ve yeniden büyük koalisyonla karşılaşmamız büyük bir olasılıktır.

Sermayenin yedek gücü

28 Ekim 2017

Geçen Salı günü açılış oturumu gerçekleştirilen Federal Parlamento'da beklenildiği gibi tüm dikkatler ırkçı AfD üzerindeydi. Durum böyle olunca AfD elde ettiği sahneyi ve olanakları sonuna kadar kullanmakta kararlı olduğunu gösterdi. Bu yasama döneminde ırkçı-faşist AfD'lilerin parlamenter çalışmalarıyla toplumsal iklimi nasıl zehirleyeceklerine sayısız kez tanık olacağız. Aynı şekilde tanık olacağımız bir diğer olgu da burjuva partileri ile medyasının AfD'yi »normalleştirme« çabaları olacak.

Görüntüde burjuva partilerinin aşırı sağcı-ırkçı rakiplerini olanaklı olduğunca küçük tutmaya çalışacakları söylenebilir. Ancak yakından bakıldığında, »demokrasi savunucusu« burjuva politikacılarının sadece AfD'nin »sivriliklerini« törpülemeye çalıştıkları görülecektir. Örneğin açık ırkçı söylemler veya Alman faşizmini izafeleştiren tarih rövanşisti pozisyonlar söz konusu olduğunda, iktidarından muhalefetine tüm burjuva politikacıları »hiddetli« açıklamalar yapmakta, burjuva medyası »eleştirilerini« kalın puntolarla manşetten vermektedir.

Ancak ırkçı AfD'nin ekonomik ve sosyopolitik talepleri söz konusu olduğunda pek ses çıkartılmamakta, dahası bunlar »demokratik seçimle meclise giren bir partinin makul önerileri« olarak lanse edilmeye çalışılmaktadır. Hatta, »falanca AfD'li aslında çok ılımlı, filancası aşırı« türünden farklılaştırmalarla izafeleştirme yapılmaktadır. Aslında bu durumun çok basit bir nedeni var: AfD'nin ekonomi, maliye, sosyal, iç ve dış politika programı özü itibarıyla diğer neoliberal partilerin programlarından çok büyük farklılıklar göstermiyor. Daha doğrusu ırkçı AfD, muhafazakâr CDU veya liberal FDP'den daha radikal piyasacı ve sermaye yanlısı politikaları savunuyor.

AfD, siyaset sahnesindeki yerini Alman sermayesinin yeni partisi olarak aldı ve tekeli burjuvazinin yedek gücü olan faşist hareketlere menteşe işlevini üstlenerek, işçi ve halk düşmanı, neoliberal, yayılmacı, militarist ve antidemokratik politikaların uygulamaya sokulması için sağdan baskı yapacak, toplumsal rızanın sağlanmasında yardımcı rol üstlenecektir. Bunu yaparken de bugüne kadarki neoliberal uygulamalara karşı duyulan hoşnutsuzluğu ve direniş potansiyelini, tekeli burjuvazinin iktidarı için tehlike arz etmeyen nehir yataklarına kanallize edecek. Sonuç itibarıyla asli görevi, milliyetçilik ve ırkçılıkla sınıf çelişkilerinin üstünü örtmektir.

Diğer tarafta AfD'nin varlığı geniş antifaşist ittifaklar için de fırsatlar yaratacaktır. Komünistler, antifaşist mücadelenin sınıf savaşımının bir parçası olduğunu, ama aynı şekilde sömürüye, savaş kışkırtıcılığına ve antidemokratik politikalara karşı mücadelenin de antifaşist mücadelenin olmazsa olmazı olduğunu savunurlar. Bu nedenle ırkçı ve faşist parti ve örgütlere, savaş kışkırtıcılığına, yabancı düşmanlığına, refah şovenizmine, her türden cinsiyetçiliğe ve ayrımcılığa karşı mücadele, sadece faşist hareketleri geri püskürtmek ve izole etmek için değil, aynı anda egemen sınıfların hareket alanlarını ve toplumsal temellerini sınırlamak için de zorunlu olan bir stratejidir. Önemli olan bu stratejinin gereğini yerine getirmektir ve bunu biz yapmazsak, başkaları yapmayacaktır.

Alman burjuvazisinin yönetim krizi

25 Kasım 2017

Federal Parlamento seçimlerinden bu yana geçen iki aylık süreç içerisinde hâlâ bir hükümetin kurulamamış olması, Avrupa'yı kapsayan çoklu kriz ortamının Almanya'daki yönetim kriziyle zenginleştiğini gösteriyor. Aslına bakılırsa bu yılın eyalet ve Federal Parlamento seçimleri Alman tekelci burjuvazisinin ciddi bir yönetim kriziyle karşı karşıya kalacağına işaret etmekteydi. Şaşırtıcı bir gelişme değil nitekim. Ancak buradan Avrupa'nın merkezî gücü olan Alman emperyalizminin istikrarsızlık dönemine gireceği sonucu çıkartılmamalı. Aksine, toplumsal rızanın yaratılmasının kolaylaşması daha olası.

Liberal FDP'nin koalisyon görüşmelerinden beklenmedik bir biçimde geri çekilmesinin ardında yatan asıl nedenleri görebilmek için henüz çok erken. Büyük sermaye fraksiyonlarından bazılarının çıkarlarını kollamak için taktiksel bir geri çekilme de söz konusu olabilir, ırkçı AfD karşısında burjuva alternatifi olduğu profilini çizme amacı da. Ama her halükârda FDP'nin bu adımı daha fazla dizginsizleştirme, daha fazla sermaye yanlısı tedbirler ve daha fazla antidemokratik ve anti-sosyal politikalar için baskının artırılacağı anlamına gelmektedir.

Zaten baskıların ilk mızrak ucu, ana muhalefet olmayı seçen SPD'ye yöneldi bile. Burjuva medyasına demeç veren bazı önde gelen SPD milletvekilleri ile yöneticileri, »şimdi söz konusu olan ülkemiz için sorumluluk almaktır« gibi geleneksel sosyal demokrat »yurtseverlik« demagojisini yeniden büyük koalisyon kurulması için kullanıyorlar. Örneğin SPD sağının sözcüsü Johannes Kahrs gibi isimler, »kategorik hayır politikası sorumsuzluktur« diyerek, SPD'nin erken seçim yerine »Federal Cumhurbaşkanıımızın önerilerine açık olmasını« talep ediyorlar.

Daha önceki bir yazımızda SPD şahinlerinden Frank-Walter Steinmeier'in »ortak« cumhurbaşkanı adayı gösterilip, seçtirilmesinin Alman emperyalizmi açısından stratejik bir adım olarak görüldüğünü vurgulamıştık. Nitekim gerek Schröder, gerekse de Merkel hükümetlerinde tekelci burjuvazinin »has adamı« olarak önemli görevlerde bulunan Steinmeier'in, beklenen krizler karşısında burjuvazinin çıkarları için toplumsal rızayı sağlayabilecek en iyi isimlerden birisi olduğu bugün kanıtlanıyor.

Aynı şekilde toplumsal rızanın sağlanmasında burjuva medyasının ne denli önemli rol oynadığını da görüyoruz. »Jamaika« koalisyonu görüşmeleri başladığında, kurulacak hükümetin »mülteci krizini çözebilecek ve ekonomik büyümeyi sağlayabilecek« bir kabine olacağı algısını yayan burjuva medyası, şimdi de »Avrupa bizden istikrar bekliyor« gerekçesiyle »her parti elini taşın altına koymalıdır« görüşünü egemen görüş hâline getirmeye çalışıyor.

Almanya toplumsal ve siyasî solu, bilhassa sendikalar, sosyal ve demokratik hakların korunması ve genişletilmesi için mücadeleleri yoğunlaştırmak yerine, burjuva parlamentarizminin yönetim krizini çözmeyi dert ettiğinden, burjuva medyasının çabaları meyvesini verecek gibi. O nedenle tekelci burjuvazinin bu krizden de güçlenerek çıkacağını öngörebiliriz. Alman emperyalizmi 1914 ve 1939'da olduğu gibi, bir kez daha çalışan sınıfların büyük çoğunluğunun ve sendikal hareketin gönüllü uşaklığıyla iştahını kabartıyor. Daha önce gördüğümüz bir film değil mi bu?

Kapitalist Birlik Partisi!

6 Ocak 2018

Yeni yıl egemenler açısından hiç de iyi başlamadı. Emperyalist-kapitalist dünya düzeninin, özellikle 2007 küresel krizinden bu yana daha çok battığı çoklu kriz ortamı, kapitalizmin merkez ülkelerinde dahi burjuva demokrasilerinin ancak içi daha çok boşaltılarak sürdürülmesine izin veriyor. Egemen sınıflar, tılsımını kaybeden neoliberalizme karşı yükselen toplumsal direnç mekanizmalarını ancak sosyal şovenliğe kanalize ederek zararsız hâle getirebiliyorlar. Emperyalist ülkelerdeki tekелci burjuvazi, ABD’nde olduğu gibi, kâh bizzat siyaset sahnesine inerek, kâh ırkçı ve sosyal şoven hareketlerin sokaktan uyguladıkları baskıyı kullanarak burjuva demokrasilerini »demokratörlüklere« dönüştürüyor.

Diğer yandan dünyanın Ortadoğu ve Uzak Asya gibi merkezi ihtilaf bölgelerinde uygulanmak istenilen emperyalist stratejiler tökezliyor, stratejik rakipler olarak görülen Rusya Federasyonu ve Çin Halk Cumhuriyeti yeni mevziler kazanıyorlar. Bununla birlikte emperyalist güçler arasındaki çelişkiler derinleşiyor, işbirlikçi rejimler konjonktürel gelişmelerin olanaklı kıldığı dayatmaları yapabiliyorlar. Emperyalist hegemonya geriliyor. Ancak bu gelişmeler emperyalist cephenin, tekелci burjuvazinin tahakkümünün zayıfladığı anlamına gelmiyor.

Örneğin Federal Almanya (FAC) Kasım ayından bu yana, hem de tarihinde ilk kez, hükümet çoğunluğunu sağlayamıyor. Sermayenin amiral gemilerinden FAZ gazetesindeki bir yorumda vurgulandığı gibi, buna rağmen (kapitalist) devlet »tıkır tıkır« işliyor, hatta gerek Avrupa’da gerekse de NATO içerisindeki güçlü konumunu koruyor. Dahası, Federal Hükümetin kurulamamış olması dahi işçi sınıfının ve ücrete bağımlı çalışanların sosyal ve demokratik haklarına yönelik ağır saldırıların hızlandırılması için kullanılıyor. Bugünlerde hükümet görüşmelerine başlayacak olan muhafazakâr Hristiyan Birlik Partileri ile SPD henüz Federal Hükümet kurulmadan Ren Kapitalizminden arta kalan sosyal ve demokratik kazanımların son kırıntılarını da yok etmek için çaba gösteriyorlar.

FAC’nde işçi sınıfının kendi içerisinde yaşanan derin bölünmüşlük, orta katmanlar olarak tanımlanan ve şimdiye kadar işçi sınıfı içerisinde sayılmayan mühendis veya kalifiyeli teknisyenlerin de işçiler gibi aynı güvencesizlik girdabına girmeleri, ama ücret ve çalışma koşullarındaki kötüleşmelere karşı direnmekten uzak kalmaları ve bunun yerine ırkçı partilere yakınlaşmaları, sosyal şovenizm dalgasını güçlendiriyor, çalışan sınıfların çıkarlarına aykırı uygulamalara rıza göstermeleri kolaylaşıyor. Sınıf uzlaşısı konumunu terk etmeyen sendikalar ise, toplumsal rızanın yaratılmasında kilit rol üstleniyorlar.

Bu koşullar altında burjuva partileri arasındaki farklar flulaşıyor, söylemdeki nüans farkları haricinde programatik ortaklaşma gerçekleşiyor. CDU/CSU, SPD, Yeşiller, FDP ve hatta AfD’si ile fiili olarak bir »Kapitalist Birlik Partisi« oluşuyor. Parlamentarizm batağına saplanmış reformist sol ise, çoktan umut olmaktan çıkmış durumda. Görüldüğü kadarıyla da yeni bir ayrışma ile karşı karşıya. 2018’in ilk günleri, başta FAC olmak üzere, tüm Avrupa’da yeni bir gericileşme ve militaristleşme sarmalının başlayacağına işaret ediyor. Ve hiç koşulları olgunlaşmamış olsa da tek çıkış yolu olan sosyalizmin gerekliliği giderek daha belirginleşiyor.

Meşruiyet krizi ve sonuçları

Almanya örneğinde emperyalizmin egemen bloklarındaki çelişkiler üzerine
12 Temmuz 2018

Burjuva medyası, marksist ekonomistlerin uzun zamandır dikkat çektikleri ve derinleştiğini söyledikleri sermaye birikim krizini teyit ediyor, alarm zillerini çalıyor. Birikim krizi, özellikle hâlâ devam etmekte olan 2007 krizi, sadece eşik ülkelerini değil, emperyalist ülkeleri de cenderede tutmaktadır. Emperyalist-kapitalist dünya düzeni süregelen bir yapısal birikim fazlası krizinin yükleri altında debelenirken, emperyalizmin merkez ülkelerindeki iktidar yapıları meşruiyet krizi ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Emperyalist merkezlerde burjuva demokratik kurumlarının işliyor olması, parlamenter sistemin çok partili yapısı ve hâlen periyodik seçimlerin yapılması, meşruiyet krizini hafifletmiyor, aksine seçmeni siyasî karar alma merkezlerinin oluşmasından giderek uzaklaştırdığını göstermesi nedeniyle daha derinleştiriyor. Bu durum hem merkezî kapitalist devletlerin egemen bloğu içerisinde, hem de emperyalist güçler arasında çıkar çatışmalarını ve çelişkileri körüklüyor.

1989-1990 karşı devriminden sonra reformist solun, aynı zamanda devrim ve sosyalizme olan inancını yitirmiş oportünizmin büyük katkılarıyla yaygınlaşan »kapitalizmin yenilmezlik« efsanesi ve »küreselleşme ile refah yaygınlaşacak« masalı, artık tüm inandırıcılıklarını yitirmek üzereler. Yoksulluk, perspektifsizlik, adaletsizlik ve güvencesizlik salt »küresel Güney'in« sorunu olmaktan çıkmış ve görece refah coğrafyalarının da gündelik yaşamının korkulu rüyası hâline gelmiştir. Burjuva toplumları, dünyanın en zengin ülkelerinde olsalar ve dünya çağındaki karşılaştırmada yüksek gelir elde etseler de korku toplumlarına dönüşmüş durumdadır ve burjuva demokratik devrimlerinin evrenselleşmiş tüm değer ve kazanımlarını ardı ardına korkularına kurban ediyorlar.

Diğer tarafta ise, yaratılan zenginliklerin müthiş bir hızla küçük bir kesimin elinde yoğunlaşmasına tanık olmaktadır. Bu yoğunlaşma tüm krizlere, derinleşen çoklu kriz ortamına ve ekonomik durgunluğa rağmen hız kazanıyor. Dört temel araç buna yol açmaktadır: Birincisi, sosyal devlet erozyonuyla aynı anda kamu bütçelerinin özel sermaye birikimine peşkeş çekilmesidir. İkincisi, satın alma gücünün görece yüksek seviyede kalmasını ve tüketimin artırılmasını garanti altına almak amacıyla tüketim kredileri faizinin düşük tutulmasıdır. Üçüncüsü, malî piyasalarda dizginsiz spekülasyonun önünün açılması ve dördüncüsü, daha fazla militaristleştirme politikalarıyla silah ve askerî araç-gereç sektöründeki birikimin teşvik edilmesidir.

Ancak tam da bu yoğunlaşma burjuva toplumlarındaki güvencesizlik hislerini, yoksulluğa itilme kaygılarını ve nihâyetinde hükümet ve parlamentolara yönelik hiddetin artmasına, iktidar yapılarının, bilhassa geleneksel muhafazakâr, liberal, sosyal demokrat ve yeşil siyasî formasyonların sorgulanmasına yol açmaktadır. Yaşam ve çalışma koşullarının kötüleşmesi, sosyal devlet giderlerinin kısıtlanması, özelleştirmeler ve düzensizleştirmelerle yerel yönetimlerin karar alma mekanizmalarının kırılması ve her alanda adaletsizliğin yaygınlaşması, farklı toplumsal katman ve sınıflar arasında neoliberal politikalara yönelik öfkeyi artırıyor. Sermaye birikim krizinin diğer yüzü olan sefaletin birikimi herkes için görünür oluyor. Reformist solun çözümsüzlüğü, emek örgütlerinin bürokratik aparatlarının teslimiyetçi hantallığı, alternatifsizlik görüntüsü gerek burjuva toplumunun bütününde gerekse de zaten bölünmüş olan emekçi sınıflar arasında büyüyen öfkenin, kapitalist sömürü koşullarını güçlendirmekten ve direniş potansiyellerini boşa çıkartmaktan başka işlevi olmayan ırkçı-faşist partilere oy tabanı olarak kanalize edilmesine yol açıyor. Egemen bloktaki çıkar çatışmalarının doğrudan yansıdığı burjuva medyasının haber politikaları, toplumdaki güvencesizlik ve korku hislerini körükleyerek iktidar yapılarının meşruiyetini sorgulayan sürecin ivme kazanmasına neden oluyor.

Almanya siyasetinde kardeş kavgası mı?

Merkezî kapitalist devletlerin hemen hepsinde benzer biçimlerde görülen bu süreci Almanya özelinde irdeleyelim.

Almanya'daki egemen blok içerisinde Federal Parlamento seçimlerinden bu yana ciddiyeti her gün artan çelişkiler yaşıyor. İktidarın büyük ortağı olan Hristiyan Birlik Partilerinde devam eden »kardeş kavgası« çeşitli zorluklarla ve uzun bir uğraştan sonra kurulabilmiş olan Federal Hükümette büyük sarsıntılara yol açıyor. İnsafsızca »mülteci krizi« olarak adlandırılan insanlık dramı üzerine yürütülen bu kavga, egemen bloğu oluşturan farklı sermaye fraksiyonları arasındaki çıkar çatışmasının bir yansımasıdır – kavga her ne kadar Şansölye Merkel (CDU) ile Federal İçişleri Bakanı Seehofer (CSU) arasında sürüyormuş gibi görünüyor olsa da!

Aslına bakılırsa iki tarafın arasında pek büyük bir fark yok: »Mülteci akınını durdurmak« ikisinin de ilân ettiği hedef. Seehofer ve temsil ettiği damar, mültecilerin ülkeye girmelerini »ulusal sınırları güçlendirerek ve gerektiğinde AB'ne rağmen« biçiminde dile getirilen milliyetçi-şoven bir politikayla engellemek istiyor. Avrupa'daki diğer milliyetçi, sağ popülist ve ırkçı-faşist partilerle aynı noktaya gelen Seehofer ve partisi CSU »kendi çıkarlarımızı kendimiz savunmalıyız« vurgusu yapıyor. Merkel ise, »sorunun AB içinde ortak karar ve tavır ile çözülebileceğini« savunuyor. Merkel'in en önemli gerekçesi, »Almanya'nın dünya siyasetinde elde ettiği öncü konumu, dünya çapındaki gelişmelere ve meydan okumalara AB çatısı altında yanıt geliştirmemizi zorunlu kılıyor« açıklamasıdır.

Bu iki uzlaşmaz pozisyon, ihracatı temel alan tekeli burjuvazi ile önceliği yurt içi pazar olan küçük ve orta ölçekli işletmelere sahip olan sermaye fraksiyonları arasındaki çatışmanın tercümesidir. Almanya'da bulunan yaklaşık 6.000 KOBİ, toplam katma değer yaklaşık yarısını yaratmaktadır. KOBİ'lere sahip olan sermaye fraksiyonları, »mülteci sorununun« AB kurumlarınca ve AB üyesi ülkelerin ortak kararıyla çözülmesinin, ancak Almanya'nın iktisat ve Euro politikalarında diğer ülkelere büyük tavizler vermesiyle olanaklı olacağını ve bu tavizlerin kendi çıkarlarını zedeleyeceğini iddia ediyorlar, ki haklılar da. Bu nedenle Seehofer'in çıkışlarını destekliyor ve giderek daha milliyetçi, daha ırkçı ve faşizan konuma kayıyorlar.

Büyük sermaye grupları ise çok açık bir biçimde Merkel'e destek çıkıyorlar. Merkel-Seehofer tartışmasının kızgınlığı bir anda, 2018 Temmuz'unda Alman Sanayi Federal Birliği (BDI), Federal İşverenler Birliği (BDA), Alman Sanayi ve Ticaret Odası (DIHK) ve Alman Zanaatkarlar Merkezî Birliği (ZDH) ortaklaşa yaptıkları bir açıklamada, Seehofer'i sert bir dille eleştirdiler ve »Alman iktisadının çıkarına uygun bir yapıya kavuşmuş olan Euro Bölgesinin egoist çıkışlarla zedelenmemesi gerektiğini« vurguladılar. Kendi açılarından haklılar, çünkü Alman emperyalizminin patronajını üstlendiği Avrupa Birliği, tüm kurumları ve yapılarıyla Almanya'nın »ekonomik başarılarına« hizmet etmektedir. Son 20 yıl içerisinde Alman tekellerinin kıldığı tüm ihracat rekorlarının temelinde, Almanya tekeli burjuvazisine emsalsiz bir yapısal avantaj sağlayan AB durmaktadır. Almanya'nın en önemli sermaye fraksiyonları böylelikle Seehofer ve temsil ettiği damarın milliyetçi-şoven egoizminin bu avantajı tehlikeye sokmasına izin vermeyeceklerini göstermiş oldular.

Sırttan çelişkiler

Merkel-Seehofer tartışmasıyla gün yüzüne çıkan bu ihtilaf konstellasyonu aslında yeni bir olgu değil. Egemen bloktaki bu çelişkiler uzun zamandır Alman »ekonomik mucizesinin« pırıltıları arasından sırtırmaktaydı. Benzer bir çıkar çatışması Yunanistan krizinin patlak vermesinde görünür olmuştu: Yunanistan'ın borçlarının yeniden yapılandırılması söz konusu olduğunda, KOBİ'lere sahip olan sermaye fraksiyonları ile bunların siyasî temsilcileri, Yunanistan'ın »Euro Bölgesinden ve gerekirse AB'nden çıkartılmasını« savunurlarken, büyük sermaye gruplarının temsil edildiği kurumlar ve siyasetçiler, Euro Bölgesinin krizdeki AB üyesi ülkelere tasarruf politikaları dayatılarak, »Almanya'nın çıkarlarına« uygun biçimde yeniden düzenlenmesi gerektiğini savunuyordular. Nitekim bu çıkar çatışmasının galibi ihracat politikalarını belirleyen büyük tekeller olmuştu.

Ancak o günlerdeki çıkar çatışmaları ve çelişkiler, KOBİ'lere sahip olan sermaye fraksiyonlarını temsil eden kimi siyasetçinin CDU ve CSU'dan ayrılarak, ırkçı-faşist AfD partisinin kuruluş sürecine katılmalarına yol açtı. Benzer bir durum, ayrışma olmamasına rağmen, sosyal demokratlar arasında da baş göstermişti. Eski Berlin Maliye Bakanı Thilo Sarrazin'in başını çektiği bir SPD'li grup, »göçmen ve mültecilerin, bilhassa Müslüman olanların, kültürel eksiklikleri

nedeniyle Alman toplumuna entegre olamadıklarını ve bu nedenle, AB'ne rağmen Almanya'nın daha sert tedbirler uygulaması gerektiğini» savunuyorlardı. SPD içerisinde çıkan bu sesler, sonuç itibarıyla korumacı ekonomik politikalar isteyen sermaye fraksiyonlarının temsilcilerinin sesleriydi. Böylelikle bu sermaye fraksiyonları, orta katmanların refah şovenizmini teşvik ederek ve bunları sokağa da çıkartarak, burjuva partileri üzerinde milliyetçi-şoven bir baskı uyguladılar. Nihâyetinde böyle oluşturulan toplumsal iklim, diğer Avrupa ülkelerinde olağanlaşan bir durumu, geleneksel merkez burjuva partilerinin sağında duran ırkçı-faşist formasyonların parlamenter başarılarının, Almanya'nın da siyaset sahnesinde »olağan olgu« hâline gelmesine neden oldu. O açıdan tekil çıkarlarını milliyetçi-şoven talepler çerçevesinde ifade eden sermaye fraksiyonlarının bugün Federal Parlamento'da üçüncü büyük grup hâline gelen ırkçı-faşist AfD'nin kurucu iradesi oldukları rahatlıkla söylenebilir. Bu sermaye fraksiyonlarını temsil eden »Aile Şirketleri Vakfı« isimli kurumun, henüz AfD kurulmadan önce bazı refah şovenisti sağcı ekonomi profesörlerin Euro karşıtı konferanslarına ve AfD'nin kurulu sürecine politik ve maddî destek çıkması ve hâlen çıkıyor olması, bunu kanıtlamaktadır.

Çelişki ve çıkar çatışmalarının sadece iki homojen grubu yok elbette: karşıt kutupların içerisinde de benzeri çelişkiler yaşanmaktadır. Örneğin Almanya'nın çıkarlarının AB çatısı altında savunulmasından yana olan büyük sermaye grupları arasında bilhassa uluslararası siyaset alanında önemli çelişkiler yaşanıyor. En bariz örneğini Rusya Federasyonu'na yönelik olan politikalarda görmekteyiz: Her ne kadar Almanya'nın emperyalist-kapitalist dünya düzeninin belirleyici aktörü hâline gelmesi hedefinde ortaklaşan sermaye grupları olsalar da Rusya söz konusu olduğunda »Transatlantikçi« ve »Avrupacı« sermaye fraksiyonları arasında önemli farklılıklar ortaya çıkmaktadır. ABD ile ortak hareket edilmesinin savunan »Transatlantikçi« grup, bilhassa askerî-sınâî kompleks temsilcileri, finans tekelleri ve »güvenlik politikalarının« bileşeni hâline gelmiş olan enformasyon teknolojisi tekelleri Rusya'ya karşı kuşatmacı ve agresif politikaların uygulanmasını talep ederlerken, Doğu Avrupa ve Rusya pazarlarına açılmış, Rusya'nın etki alanındaki coğrafyalara ihracat yapan »Avrupacılar«, bilhassa enerji tekelleri, ABD'nden bağımsız ve Rusya ile işbirliğine dayalı bir politikanın gerçekleştirilmesini talep ediyorlar. Örneğin eski Şansölye, SPD'li Gerhard Schröder bu ekibi temsil etmektedir.

Alternatif tasarımlar ifade edilmeyince...

Egemen blok içerisinde çelişkilerin böylesine ayyuka çıktığı dönemlerde, Merkel gibi farklı sermaye fraksiyonları arasında denge sağlayan siyasî aktörler de sorgulanır olmaktadır. Burjuva toplumu ve egemen iktidar ve mülkiyet ilişkileri için yaşamsal önem taşıyan dengenin (veya başka bir deyim ile istikrarın) bozulması, sosyal krizlerin çoğalması, geleceğe dair güvensizliğin artması ve geleneksel siyasî partilerin genel anlamda benzeşir olmaları, kurulu iktidar yapılarına olan güvenin hızla yok olmasına yol açmaktadır. Merkez kapitalist ülkelerde, ama öncelikle Batı dünyasının lideri olan ABD'nde yabancı düşmanı, ırkçı ve refah şovenisti egoist söylemler kullanan »önderlerin« seçim başarıları elde etmeleri, karşılıklı olarak diğer ülkelerdeki burjuva toplumlarını da etkilemekte ve ırkçı-faşist partilerin seçimlerde oy patlaması yapmalarına neden olmaktadır.

Başta göçmen ve mülteciler olmak üzere, güvencesiz işlerde istihdam edilen kalifiyesiz iş gücü, kiralık işçiler, gündelik işlerde çalıştırılan emekçiler ve yeniden iş bulma ümidini yıllar öncesinde kaybetmiş olan milyonlarca işsiz, burjuva toplumunun her türlü haktan mahrum bırakılan »tortusu« hâline dönüştürülüyorlar. Ama salt bu da değil: içinde bulundukları perspektifsiz ve güvencesiz konumlarıyla işçi sınıfının ve her türlü ücretli emeğin ehlileştirilmesi, boyun eğmesi, mücadelelerle elde edilmiş haklarının ardı ardına ellerinden alınmasına ses çıkarmaması için masif bir baskı unsuru olarak kullanılıyorlar.

Aynı şekilde düşük ücret sektörünün genişlemesi (örneğin Almanya'da tam gün çalıştırılmaya rağmen sosyal yardım almak zorunda kalan kitle, 1 milyon sınırını aşmış durumda), ödenebilir konut kıtlığı, savaş ve krizler döngüsü, burjuva medyasının hemen her gün manşetlere taşıdığı »İslamî terör tehdidi« ve gerçekleşen terör saldırıları, dünyanın muhtelif bölgelerindeki çatışmalar, ekolojik felaketler ve yeni ekonomik kriz beklentileri, insanları »dünyanın çivisi çıktı« psikolojisine sokuyor. İktidar politikacılarının benzer korkuları popülist söylemlerle ifade etmeleri ve mültecilere, göçmen işçilere karşı ırkçı yaklaşımları körüklemeleri, ancak yıllardan beri bu

»tehditleri« bertaraf etmekten aciz kalmaları, egemen siyasetin meşruiyet krizini derinleştiriyor. Refah şovenizminin ve ırkçı korkuların esaretinden kurtulamayan kitleler, öfkelerini hem göçmen ve mültecilere hem de geleneksel siyasî partilere yönlendiriyorlar.

Egemen blok içerisindeki çelişki ve çıkar çatışmalarının, kapitalizme içkin krizlerden ve neoliberal dönüşümün yönetilemez hâle gelişinden kaynaklandığı bilinmesine ve farklı toplumsal sınıf ve katmanların hoşnutsuzluğunun artmasına rağmen, alternatif toplum ve ekonomi tasavvurlarının yeterince ifade edilememesi, kitlelerin burjuvazinin manipölasyonlarından sürekli ve daha fazla etkilenmelerine yol açıyor. Reformist Avrupa solu sadece kapitalizmin sivriliklerini törpülemekle yetindiğinden, koşullar elverişli olmasına rağmen, kitleleri arkasında toplamaktan aciz kalıyor.

Emperyalizm hâli hazırda kendi yurdunda tehdit edici bir karşı koyuşla karşı karşıya değil. Ama buna rağmen savaş ve militarizmi sadece dış politikanın değil, aynı zamanda iç politikanın da aracı hâline getirmeye çalışıyor, demokratik hak ve özgürlükleri »güvenlik« gerekçesiyle kısıtlıyor, parlamenter sistemin içini boşaltıyor ve askerî-polisiye baskı enstrümanlarını güçlendiriyor. Çünkü sermayenin ekonomi politiği ile işçi sınıfının ekonomi politiği arasındaki uzlaşmaz karşıtlığın, günün birinde milliyetçi-şoven-ırkçı manipölasyonların dahi engelleyemeyeceği sosyal ihtilaflarla sınıf mücadelesini körükleyeceğini çok iyi biliyor. Henüz işçi sınıfı ve emekçi kitleler bu gerçeği bilinçlerine çıkaramamış olsalar da asıl tehdidin işçi sınıfının sistem sorusunu sorduğu anda ortaya çıkacağı tüm sermaye fraksiyonlarının bilgisi dahilinde. Aslolan şimdi var olan toplumsal, ekonomik, ekolojik ve politik sorunlar için kapitalist bir »çözümün« olmayacağını, çözümün »Ya Sosyalizm ya barbarlık!« sorusuna yanıt verilmesiyle bulunabileceğini bıkıp usanmadan dile getirmektir. Ve bunu komünistlerden başkası yapmayacaktır.

1933'ün tekrarı mümkün mü?

25 Eylül 2018

Almanya'daki anketler ırkçı-faşist AfD partisinin ikinci büyük muhalif parti seviyesine geldiğini gösteriyor. AfD'nin böylesi bir toplumsal desteğe sahip olması, reformist solda paniğe yol açıyor. Yapılan tartışmalarda, yeni bir »faşist diktatörlük« tehlikesinin kapıya dayandığı ve bu nedenle »faşizme karşı burjuva-liberal kesimleri de içeren bir halk cephesi« kurulması gerektiği vurgulanıyor. Bizce asıl bu tartışma sol güçler açısından çok daha derin bir tehlikeyi içeriyor.

Almanya özelinde »Üçüncü Rayhın« ne olduğu konusunda geniş açıklamaya gerek yok. Kısaca değinmek gerekirse; faşizmi, tekelci burjuvazinin açık terörist kriz çözüm stratejisi olarak açıklayabiliriz. Sınıfsal tabanı fanatik-militan küçük burjuvazi ise, realize olan sınıfsal içeriği büyük kapitalist tekellerin açık diktatörlüğüdür. Siyasî karakteri, parlamentarizmi ve muhalefeti yok ederek, açık terör diktatörlüğünü kurmayı ve aşırı milliyetçilik, ırkçılık ve militarizmle sınıf çelişkilerinin üstünü örtmeyi hedefler. Belirli bir süre ayakta kalabilmeyi ise, dayandığı küçük burjuva taban sayesinde sağlar.

Günümüz emperyalist merkezlerinde böylesi bir küçük burjuva kitle büyük ölçüde artık mevcut değildir. Kapitalist gelişmenin bugünkü aşamasında emperyalist merkezlerdeki toplumsal yapı çok büyük bir oranda işçi sınıfından oluşmaktadır. Ezici çoğunluğu proleterleşmiş olan toplumlarda hâlen belirli bir örgütlülüğe sahip emek hareketlerine karşı açık terörist yönetim oluşturmak olanaklı değildir. Yapılabilecek tek şey, emek hareketini sisteme entegre etmek, egemen iktidar ve mülkiyet ilişkilerinin sürdürülebilirliğine katkı sunmalarını sağlamaktır.

1933 benzeri bir açık faşist diktatörlüğün oluşturulması, bilhassa Alman burjuvazisi açısından sadece sınıfsal tabanın zayıflığı nedeniyle olanaksız değil, aynı zamanda gereksizdir de. Bir kere faşizm burjuvazi için, kendi hâkim konumunu da tehlikeye sokabilecek, devrimci kalkışmaları tetikleyebilecek ve kontrol edilmesi çok zor bir süreçtir. Faşizm, sınıf tahakkümünün iç ve dış koşullar nedeniyle sarsılması durumunda burjuvazinin başvuracağı »ultima ratio«, yani son çaredir.

İkincisi, günümüz Avrupa emek hareketi, topyekûn yok edilmesinin olanaksız olmasının yanı sıra, burjuvazinin sınıf tahakkümünü tehlikeye sokabilecek güç ve kitlesellikteki devrimci bir kanata sahip değildir. Aksine hem bölünmüş hem sisteme entegre edilmiş hem de ırkçı-milliyetçi vebanın etkisiyle zayıflatılmıştır. Üçüncüsü ise, 1914/18-1939/45 benzeri büyük bir dünya savaşı, olası tarafların nükleer cephanelerinin karşılıklı yıkıcı etkisiyle pek gerçekçi bir senaryo değildir ve tüm dünyayı yaşanmaz kılma potansiyeli, kapitalist krizden çıkış aracı olmasını engellemektedir.

Bu koşullar altına açık faşist diktatörlük emperyalist burjuvazi için, gerçekleştirilmesi olanaksız olduğu kadar, çözüm aracı olarak gereksizleşmiştir. Peki, AfD gibi ırkçı-faşist hareketlerin görevi nedir öyleyse? Etnik imtiyazlar ve emperyalist talandan pay verme vaadiyle, burjuva parlamenter sisteminin olanaklı olduğunca otoriter, baskıcı ve neoliberal hâle dönüştürülmesi için yerli işçi sınıfının büyük çoğunluğunun rızasını ve desteğini almak. O açıdan günümüz Avrupa'sında asıl tehlike açık faşist diktatörlüklerin kurulması değil, burjuva demokrasilerinin seçimlerle toplumsal meşruiyet üreten »demokratörlüklere« dönüştürülmesidir.

Avrupa solunun bu gelişmeye vermesi gereken yanıt, liberal-burjuva kesimlerle muğlak yapıda bir »halk cephesi« oluşturup, hep daha fazla tavizlere hazır olması değil, sınıf mücadelesini radikal biçimde yükseltmek, devrimcileşmek ve sınıfın geniş kesimlerinin çıkarlarını savunan gerçek alternatif hâline gelmektir. Aksi takdirde kapitalizmin değil, kendisinin sonunu hazırlayacaktır.

»Devlet partisinde siyasî kaza«

29 Eylül 2018

Hristiyan Demokrat Birlik partisi CDU'nun Federal Meclis Grubu başkanlığına, bu görevi yıllardır yürüten ve Merkel'in sağ kolu olarak anılan Volker Kauder yerine, yardımcısı Ralph Brinkhaus'un seçilmesi – hem de 7 oy farkla –, Merkel'in yenilgisi olarak değerlendiriliyor. Muhalefet partileri bunu fırsat görüp, »Merkel güvenoyuna gitmelidir« taleplerini yükseltirlerken, sermayenin amiral gemisi FAZ gazetesi olayın vahametinin üstünü örtmeye çalışıyor: »Devlet partisinde siyasî kaza«. Sahiden bir kaza mı oldu, seçilmemesi Kauder'in »diktatörce yönetiminin« bir sonucu mu, yoksa Merkel'in ordularını bir arada tutan en önemli yardımcısının kendi partisinden güvenini kaybetmesinin ardında daha derin bir anlam mı yatıyor?

Parti yöneticilerinin ve FAZ başta olmak üzere, tüm burjuva basınının görev değişikliğinin »istenmeden meydana gelen bir kaza« sonucu olduğunu telkin etmeye çalışmaları, bu işin sıradan bir görev değişikliği olmadığına, aksine Alman emperyalizminin çoklu kriz ortamından bir türlü kurtulamadığına işaret ediyor. Çoklu kriz ortamının detaylarını telgraf stilinde sıralarsak, şöylesi bir resimle karşılaşırız:

Ciddiye alınması gereken uzman ekonomistlerin görüşlerine göre, Almanya ekonomisi her ne kadar güç kaybetmemiş de olsa, 2007-2008 krizinin devam eden etkilerini hissediyor. Tılsımını kaybeden neoliberalizmin kitleler üzerindeki inandırıcılığı giderek azalıyor. Almanya'da genel olarak zenginliğin artmasına, resmî işsizlik oranlarının »tam istihdam« sayılacak oranlara gerilemesine ve Avrupa ortalamasında gelir düzeyinin hayli yüksek olmasına rağmen, Alman toplumundaki hoşnutsuzluk artarak devam ediyor. AB'ne ve AB kurumlarına yönelik güvensizlik had safhada. »Siyaset sınıfı« olarak nitelendirilen yönetici elitler güven sıralamasında listenin hep daha alt sıralarına kayıyor. Yapılan anketler, ortalama Alman vatandaşının geleceği hakkında giderek daha umutsuz olduğunu gösteriyor.

Elbette bunlar aniden ve bugün ortaya çıkmış olan olgular değil. Federal Parlamento seçimlerinde »kitle partileri« CDU/CSU'nun ve SPD'nin oy oranlarının dramatik biçimde düşmesi, Federal Hükümetin sancılı kuruluş süreci, ırkçı-faşist AfD'nin güçlenerek bugün Almanya'nın ikinci büyük partisi hâline gelmesi, Federal Hükümetin gündelik işlerde (Anayasayı Koruma Teşkilatı başkanı Maaßen olayında olduğu gibi) peş peşe beceriksizlikler sergilemesi, CDU ve CSU arasında tükenmek bilmeyen gerilimler, hükümet koalisyonunun ihtilafları ve daha nice... Tüm bunlar, Avrupa'nın patronu ve dünya ihracat şampiyonu olan, küresel düzen gücü olma hayalleri peşinde koşan Alman emperyalizminin ciddi bir yönetim krizi içinde bocaladığını göstermektedir. Yönetim krizine neden olan ise, toplumsal hoşnutsuzluğun sonucu oluşan güven krizidir.

Bu çoklu kriz ortamının parlamentolarda ırkçı-faşist AfD partisine ve sokaklarda faşist hareketlere yarıyor olmasının ana sorumlusu ise, egemen sınıfların krizlerini derinleştirmeye yanaşmayan, giderek sertleşen sınıf çelişkilerini sınıf mücadelesini yükseltmek için kullanmayan ve halkın dilinden konuşmayı unutmuş olan Almanya toplumsal ve siyasî solunun artık gına getiren reformizmidir.

»Stratejik otonomi«

27 Ekim 2018

Alman hükümetine bağlı düşünce kuruluşlarının son haftalardaki tartışmaları, Berlin’de yeni bir ABD stratejisi üzerine kafa yorulduğuna işaret ediyor. ABD dış politikasının AB için öngörülemez zikzaklarla şekilleniyor olması, AB’nin askerî yetiler açısından ABD’ne bağımlılığı, transatlantik ilişkilerdeki asimetri ve serbest ticaret antlaşmaları yerine ikili antlaşmaların ön plana çıkması, ekonomik gücü ihracata dayalı olan Alman emperyalizmini zora sokuyor. Tartışmalar, Berlin’in uzun vadeli hedeflerinden bazılarını orta vadeye çekmek istediğini gösteriyor.

Alman emperyalizminin ABD’ne rağmen ve ABD’nin yanında küresel düzen kurucu gücü olma hedefini güttüğüne daha önceki yazılarımızda değinmiştik. Bunlarda Almanya’daki sermaye fraksiyonları içindeki »Avrupacılar« ile »Transatlantikçiler« arasında bir dengenin bulunduğu tespiti yapılmıştı. Şimdi bu tespitimizi belirli oranda revize etmemiz gerekiyor, çünkü ibre »Avrupacılardan« yana dönmekte.

Berlin, AB’nin hedeflenen »stratejik otonomisinin« ABD’nin nükleer şemsiyesine muhtaç kalındığı müddetçe gerçekleşmeyeceği görüşünde. Bunun yanı sıra Polonya ve Baltık ülkelerinin savunma politikalarını ABD ile olan stratejik ortaklıkları üzerine kuruyor olmaları da bu hedefe sekte vuruyor. O nedenle Berlin’de çıkış yolu olarak, Fransa’nın nükleer cephanesini »AB Caydırıcı Gücü« anlamında geliştirme düşüncesi öne çıkmış durumda.

Ancak böylesi bir çıkış yolu, Euro Bölgesinin Dolar hakimiyetinden kurtarılmasını zorunlu kılıyor. Euro’nun Dolar alternatifi olabilmesinin yolu da uluslararası mali sermaye aktörlerinin Euro’nun istikrarına güvenmelerini gerektiriyor. Güvenin sağlanabilmesi içinse AB tahvilleri (Eurobonds) çıkartılmak zorunda, ama bu da yüksek riskler nedeniyle Berlin’in işine gelmiyor.

Bu komplike durum karşısında atılması gereken ilk adımlar olarak, yeni stratejiyle ABD’nin uluslararası kurumlardaki ağırlığını azaltacak siyasî, iktisadî ve diplomatik girişimler düşünülüyor. Düşünce kuruluşlarının »soft balancing« adını taktıkları bu stratejiyle, bir tarafta uluslararası kurumlar üzerinden ABD’nin gücünün sınırlandırılması veya en azından AB lehine etkilenmesi, diğer taraftan da ABD’nin belirli politika konseptlerinin uluslararası meşruiyet kazanmasının engellenmesi hedefleniyor. Dahası, bu stratejiyle Trump’ın 2020’de yapılacak olan Başkanlık Seçimlerine çok daha zayıf konumda girmesi isteniliyor.

O yüzden Berlin’de dikkatler ABD’nin Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) ve Rusya Federasyonu ile girdiği ihtilaflara yöneltilmiş durumda. ÇHC’nin yükselen küresel güç olması, Avrupa’daki emperyalist güçleri ABD kadar etkilemiyor. Aksine, ÇHC ile yeni fırsatların doğacağı düşünülüyor. ABD’nin kendi stratejik çıkarları için NATO’nun Pasifik Bölgesinde daha fazla angajman göstermesini istemesi ise, Berlin’de kesin bir dille reddediliyor. Aynı şekilde Rusya Federasyonu ile bilek güreşine girilmesi, AB’nin çıkarlarına aykırı görülüyor. AB’nin »stratejik otonomiye« kavuşturulması bu nedenle isteniliyor.

Bu gidişat önümüzdeki dönemde uluslararası siyaset sahnesindeki gelişmeleri etkileyecek gibi. Bilhassa Ortadoğu ve Türkiye politikalarında AB’nin ABD’nin isteklerinden farklı pozisyonlar alması beklenebilir. Elbette bu bir tahmin. Gerçekleri zaman içerisinde göreceğiz.

Bir dönem bitiyor mu?

3 Kasım 2018

Merkel'in CDU başkanlığına bir kez daha aday olmayacağını ve siyasetten bir süre sonra çekileceğini açıklamasıyla ortalık »Bir dönem bitiyor« türü analiz enflasyonundan geçilmez oldu. Aslında herhangi bir dönemin bittiği falan yok, olanlar Alman tekelci burjuvazisinin uzun süredir çözmeye çalıştığı yönetim krizinin bir ifadesidir. O açıdan son gelişmeleri kişiler ve söylemleri temelinde değil, tarihsel koşulları, maddi şartları ve içinde hareket ettikleri sınıf ilişkileri temelinde ele almak aydınlatıcı olacaktır.

Yaklaşık bir yıl önce bu köşede »Avrupa'yı kapsayan çoklu kriz ortamının Almanya'daki yönetim kriziyle zenginleştiğini« yazmış, ancak buradan »Avrupa'nın merkezî gücü olan Alman emperyalizminin istikrarsızlık dönemine gireceği sonucunun« çıkartılmaması gerektiğini vurgulamıştık. Gene başka bir yazıda yeni Merkel hükümetinin ömrünün »iki – üç yıl« olacağı tahmininde bulunmuştuk. Süre konusunda yanıldığımızı itiraf etmeliyiz.

Merkel'in Şansölyelik dönemi, partisinin son Eyalet Seçimlerinde büyük oy kaybına uğraması nedeniyle bitmiyor. Asıl mesele, Alman tekelci burjuvazisinin çoklu kriz ortamını ve bilhassa yönetim krizini sosyal açıdan daha sert tedbirlerle ve siyasî açıdan daha otoriterleşerek aşmak istemesi, ancak görevdeki Merkel hükümetinin böylesi bir politikaya gerekli olan toplumsal rızayı yaratamayacağını görmesidir.

Sermaye çıkarları açısından Merkel başarılı bir isimdir ve en büyük başarılarından birisi, Alman emperyalizminin 2007/2008 ekonomik ve mali krizinden en az hasarla çıkmasını sağlamasıdır. Ancak Alman emperyalizminin öncü konumunu sağlamlaştıran bu başarı, AB içindeki denge bozukluklarını büyütmüş, dolayısıyla yeni ve tehlikeli çelişkileri derinleştirmiştir.

Devam etmekte olan çoklu kriz ortamı yeni sarsıntılara işaret etmektedir. Dünya gücü olma hedefine kilitlenen Alman tekelci burjuvazisi, Avrupa'daki yüksek konjonktür sürecinin bitmekte olduğunu ve yeni kriz ocaklarının oluştuğunu görmekte, siyasî temsilcisi olan hükümeti bu durumun gereklerini yerine getirecek bir yapıya kavuşturmak istemektedir.

Başında hangi isim olursa olsun, sorun bir Alman hükümetinin sadece sınıfsal görevini, yani mülkiyet ve varlık ilişkilerini, sermaye birikim süreçlerini sermaye lehine güçlendirmeyi, ihracat kotalarını yerine getirmeyi ve kriz giderlerini çalışan sınıfların sırtına daha çok yüklemeyi başarmak zorunda olması değildir. Temel sorun, tılsımını kaybetmiş olan neoliberalizmin daha otoriter restorasyonu ve bu restorasyonun olanaklı olan en geniş toplumsal rızaya kavuşturulması için gerekli olan koşulların yaratılmasıdır.

Alman emperyalizmi aynı şekilde ABD emperyalizmi karşısında elde ettiği pozisyonunu korumak ve AB çatısı altında stratejik otonomiye kavuşmak için de toplumsal desteği yüksek olan bir hükümete gereksinim duymaktadır. Merkel'in »mülteci krizinin« ve dolayısıyla burjuva toplumunun siyasî elitlere karşı duyduğu derin güvensizliğin sorumlusu olarak görülmesi, toplumsal desteği zayıflatmakta, direnç mekanizmalarını ortaya çıkartmaktadır. Sermaye bu gidişatın engellenmesini istemektedir.

Merkel'in kişiliğinde cisimleşen hükümet bileşimi bu görevlerin üstesinden gelmeyi artık başaramayacaktır, değişim bu nedenle zorunlu olmuştur. Mesele aslında bundan ibarettir.

»Profesyonel devlet partisi«

13 Aralık 2018

Alman sermayesinin baş temsilcisi olan Hıristiyan Demokratik Birlik partisi CDU'da geçen hafta gerçekleşen görev değişimi, sadece Almanya'daki devlet ve hükümet politikalarını etkilemekle kalmayacak, aynı zamanda emperyalist-kapitalist dünya düzeni içerisindeki çelişkilerin derinliğini de belirleyecek. Çünkü FAZ gazetesinin »profesyonel devlet partisi« olarak nitelendirdiği CDU'da gerçekleşen yönetim değişikliği, sıradan bir parti içi ihtilaf çözümü değildir. Asıl önemli olan yanı, Alman sermaye fraksiyonlarından hangisinin ağırlık kazandığını göstermesidir.

Angela Merkel'in haleflğine aday olanların profillerine baktığımızda, iki farklı yönelimin birbirleriyle yarışa girdiklerini görebiliriz: Bir tarafta Alman emperyalizminin AB çatısı altında Fransa ile birlikte ve ABD emperyalizmine rakip bir »Global Player« olmasını arzulayan »Avrupalılar«, diğer tarafta ise ABD ile olan stratejik ortaklığı derinleştirmek isteyen »Transatlantikçiler«.

Alman burjuva basınında kısaca »AKK« olarak anılan Annegret Kramp-Karrenbauer'in küçük bir farkla CDU başkanlığına seçilmesi, esas itibarıyla »Avrupalı« sermaye fraksiyonlarının zaferi olarak okunabilir. Ancak, dünyanın en büyük sermaye gruplarından »Blackrock Fonunun« Almanya yöneticisi ve 1952'de ABD ve Almanya arasında iktisadî, malî ve askerî ilişkileri geliştirmek amacıyla kurulan »Atlantik-Brücke« (Atlantik-Köprüsü) adlı derneğin başkanı olan Friedrich Merz'in aldığı yenilgi ise »Transatlantikçilerin «geriye püskürtülmesi anlamına da gelmiyor. Dengeler şimdilik »Avrupalıların« lehine değişmiş oldu.

Peki, bundan sonra ne olacak? Öncelikle CDU/CSU ve SPD'den oluşan Büyük Koalisyonun günlerinin sayılı olduğundan hareket edebiliriz. Parti başkanlarının geleneksel olarak Şansölye de olmaları, Merkel hükümetinde de değişikliği gerekli kılacak. Ancak bu, SPD yönetiminin parti içindeki zayıflığı nedeniyle pek olanaklı görünmüyor. Aynı şekilde yeniden genel seçime gidilmeksizin Yeşiller ve FDP ile koalisyon kurulması da beklenmemeli, çünkü özellikle Yeşiller öne alınacak seçimlerde oy oranlarını artırabileceklerinden hareket ediyorlar.

O açıdan 2019 Mayıs'ında yapılacak olan Avrupa Parlamentosu seçimlerinden sonra, en geç 2019 yıl sonunda Federal Parlamento seçimlerinin yapılması büyük bir olasılık. Böylesine bir çözüm »Avrupalıların« CDU içerisindeki pozisyonunu da güçlendirecektir. Çünkü, Avrupa Parlamentosu ve Eyalet Parlamentosu seçimlerinde beklenen oy kaybının sorumluluğunu Merkel'in üstlenmesiyle, hem hükümette herhangi bir makamı olmayan Kramp-Karrenbauer'in karşısına başka bir CDU'lu Şansölye adayı çıkamayacak, hem de daha muhafazakâr söylem kullanması beklenen CDU'nun toplumsal rıza üretme şansı yükselecektir. Bununla birlikte, F. Cumhurbaşkanı Steinmeier onaylarsa, Kramp-Karrenbauer öncülüğündeki bir azınlık hükümetinin erkene alınacak seçimlere kadar kurulması da olasıdır.

Öyle ya da böyle; çoklu kriz ortamından kurtulamayan Avrupa kapitalizminin lokomotifi olan Alman emperyalizmi daha da saldırganlaşacak, AB'nin militaristleşme ve düzensizleştirme süreçlerini hızlandıracak ve neoliberalizmin restorasyonuna ivme katmaya çalışacaktır. Bunun sonucunda Avrupa'daki ırkçı-faşist partiler güçlenecek, toplumsal bölünme derinleşecek ve direnç mekanizmaları zayıflatılacaktır. Alman emperyalizmi Avrupa'daki burjuva demokrasilerini hızla »demokratörlüklere« dönüştürmek istemektedir. Reformist sol ve Avrupalı sendikaların sınıf uzlaşısı ise bu sürece köstek değil, destek olmaktadır. Hiç şüphe yok: başlayan karşıdevrimin karanlık çağıdır.

Transatlantik türbülanslar

2 Ocak 2019

Almanya burjuva basınına tarif etmeye kalkışmak gerekirse, kamuoyu görüşünü etkilemedeki ustalığının emsalsiz olduğunu vurgulamak gerekir. Alman devletinin kısa, orta ve uzun vadeli politikalarını, stratejilerini ve planlarını – elbette belirli bir sınır içerisinde – anlayabilmenin yolu Almanya burjuva basınına kodlarını çözebilmekte yatıyor. O açıdan Avrupa'nın geleceğini belirleyecek en etkin güç olarak Alman emperyalizmini anlayabilmek için en iyi şansınız, burjuva basınında farklı sermaye fraksiyonları temsilcilerinin yaptıkları tartışmaları takip etmektir.

Daha önceki yazılarımızda Almanya tekeli burjuvazisini oluşturan sermaye fraksiyonları arasında, Almanya'nın Avrupa Birliği çatısı altında, ABD emperyalizminin stratejik düşman olarak gördüğü ülkeler ile iş birliğini geliştirerek, ABD ile olan ilişkileri koparmadan, ABD'nin yanında ve onunla rekabet içerisinde dünya düzeni gücü olma hedefini güden »Avrupacıların« ağırlık kazandığını belirtmiştik. Aynı şekilde, bu gelişmenin ABD ile sıkı iş birliğinin devamını savunan »Transatlantikçilerin« geriye püskürtülmüş olması anlamına gelmediğini de.

Nitekim Hristiyan Demokratik Birlik partisi CDU'nun başkanlık seçimlerini Annegret Kramp-Karrenbauer'in kazanmış olması, yaptığımız tespitleri teyit etti. Ancak »Avrupacıların« Almanya'nın devlet partisi olan CDU'da güçlenmiş olmaları gerçeği, orta vadede bir nevi »Pirus Zaferine« dönüşebilir, çünkü transatlantik siyaset arenasındaki türbülansların ne tür zararlar verebileceğini henüz pek açık değil.

Şöyle açıklamaya çalışalım; Trump yönetiminin »ortak« çıkarlar yerine tekil çıkarları önceleme, Avrupa ekonomisi için yaşamsal etkileri olan Rusya Federasyonu, Çin Halk Cumhuriyeti ve İran'a yönelik yaptırımcı politikaları sürdürmesi, korumacı iktisat politikaları ve askerî angajmanlarını azaltması, Trump'ın dört yıllık başkanlık süresince Avrupa için tahammül edilebilir rahatsızlık olarak değerlendiriliyor. Ancak Trump'ın ikinci kez ABD başkanlığına seçilmesi Avrupa ve özellikle Alman emperyalizmi açısından kaos faktörünün güçlenmesi anlamına gelecek.

Trump'ın ABD ordusunu Suriye ve Afganistan'dan geri çekme kararı, başta Almanya olmak üzere, diğer NATO üyesi ülkelerin uluslararası askerî angajmanlarını devam ettirmede zora sokacak. Her ne kadar Almanya ve Fransa ordularını modernize edebilmiş olsalar da, sonucunda ABD ordusunun desteği olmaksızın, örneğin Afganistan'daki işgal rejimini ayakta tutamayacaklar. Bu da dolaylı olarak Almanya'nın mülteci politikasını etkileyecek, çünkü kontrol altına alınamamış Afganistan'a sığınmacıların geri gönderilmemesi ciddi sorunlar yaratacak.

Aynı şekilde Suriye'de ortaya çıkan belirsizlik ortamı, Almanya'nın Ortadoğu'ya yönelik orta vadeli planlarını da olumsuz etkileyecek. ABD'nin Suriye'den geri çekilme kararı, Almanya açısından ülkede güç dengelerinin aleyhine değişmesi anlamına gelmekte. Alman basını tüm bu gelişmelerde ABD'nin »Batı'nın çıkarlarını korumada üstlendiği geleneksel rolden« vazgeçme düşüncesinin güçlendiğini okuyor ve karar vericilere bu gelişmenin sonuçlarını hafifletecek adımlar öneriyor.

Diyeceksiniz ki, »kodamanların kapışmasından bize ne«. Maalesef filler tepişirken olan çimenlere oluyor. Halklar, ezilen ve sömürülen sınıflar açısından önemli olan mesele, çimen olmaktan kurtulmanın yollarını aramaktır. Hiç şüphe yok: bu cesareti gösteren politik formasyonlar geleceğin belirleyici formasyonları olacaktır.

İktidar oyunları ve ırkçılık

1 Mart 2020

Geçen haftaki yazımızda Almanya'da gerçekleşen faşist katliama değinmiş, ırkçılık ve milliyetçiliğin egemen iktidar ve mülkiyet ilişkileri üzerine kurulu egemenlik araçları olduklarını belirmiştik. Ki bu tespit, istisnasız tüm kapitalist ülkeler için geçerlidir. Bu yazımızda ise, Hamburg Seçimleri sonrasında ivme kazanan iktidar oyunları ve bu bağlamda ırkçılığın körüklenmesinin arka planını açmaya çalışacağız.

Almanya'daki siyasi atmosfer, genel anlamda çoklu kriz ortamının unsuru olarak bir temsiliyet krizine işaret etmekle birlikte, CDU parti başkanlığı ve Şansölye adaylığı yarışı çerçevesinde iktidar arayışında yeni »renk« bileşimlerinin ortaya çıktığını gösteriyor. Sosyal demokrasinin sefaletine ve reformist solun basiretsizliğine bakarak, SPD ve Sol Parti'nin bu renkler arasında olmayacağı söylenebilir. Görüldüğü kadarıyla sermaye fraksiyonları arasında »siyah-yeşil« tandans ağırlık kazanıyor. »Siyah-yeşil« programatiğin nasıl biçimleneceği ise, kimin CDU başkanı olacağına bağlı.

CDU'daki krizin temel nedeni, neoliberal uygulamaların yol açtığı toplumsal direncin artmasının yanı sıra, burjuva toplumunda belirginleşen merkez kaç kuvvetleridir. Sağdan ırkçı-faşist AfD'nin baskısı altına giren muhafazakârlar, aynı zamanda da kendi oy tabanlarındaki ekolojik kaygıların artması sayesinde güç kazanan Yeşiller'in baskısı altındalar. Doğal müttefikleri liberal FDP'nin toplumsal desteğini kaybetmesi ve SPD'nin durumu, nihâyetinde opsiyonları azaltıyor.

O açıdan ufukta bir CDU/CSU-Yeşiller Koalisyonunun görüldüğünü söyleyebiliriz. Ancak bunun için CDU'nun krizden çıkması lazım. Halihazırda adaylık yarışı uluslararası sermaye tekeli BlackRock'da kariyer yapan ve AfD'ye göz kırpan Friedrich Merz ve Kuzeyren-Vesfalya Başbakanı Armin Laschet arasında geçecek gibi. Merz agresif neoliberal ve yayılmacı bir söylem ile sermaye çevrelerinin beğenisini topluyor. Ancak tam da bu söylemleriyle hem CDU içindeki ayrışmaları derinleştirebilir hem de partinin dayanağı olan orta katmanlardan Yeşiller'e kayanların sayısını artırabilir. Laschet ise gerek eyalet örgütünün gücü gerekse de sağ kanat temsilcisi Sağlık Bakanı Jens Spahn'ı ekibine alması sayesinde avantajlı görünüyor. Merz'in aksine bütünleştirici bir dil kullanan Laschet kanımızca daha şanslı gibi.

Ancak iktidar oyunları kimin lehine sonuçlanırsa sonuçlansın, ırkçılığın sistematik bir biçimde egemenlik aracı olarak kullanılması gerçeği değişmeyecek. Alman emperyalizminin dünya çapında öncü rol oynama isteği ve saldırgan militarizmi, İslam karşıtı propagandayı ve kurumsal ayrımcılığı gerekli kılıyor çünkü.

Bununla birlikte, özellikle ihracat sektöründeki sermaye çevreleri uzun zamandır, »küresel iktisadi rekabet için değeri olmayan göçmenlerden kurtulma« tartışmalarını sürdürüyorlar. Bertelsmann gibi güçlü medya imparatorlukları sürekli olarak Türkiye ve Kuzey Afrika'dan getirilen »kalifiyesiz iş gücünün, Almanya'nın iktisadi çıkarlarına yararlı olmadığı« ve »sosyal giderlerde tasarruf yapabilmek için« ülkelerine geri gönderilmeleri gerektiği konusunu işliyorlar. Önde gelen sermaye kurum ve enstitüleri de eski Merkez Bankası yöneticisi Thilo Sarrazin'in kitabıyla popülerleşen bu görüşleri, bilimsel (!) verilerle destekliyorlar.

Görüldüğü gibi, bir zamanlar yedek iş gücü rezervini büyütme, sınıf dayanışmasını bölmek ve ücretler üzerinde baskı uygulamak amacıyla izin verilen kalifiyesiz iş gücü göçü, bugün sermaye çıkarlarına yaramadığından, tersine çevrilmek isteniyor. Bu nedenle ırkçılık körüklenmekte, ırkçı-faşist hareketler palazlandırılmaktadır. Yayılmacı politikalara destek veren Yeşiller'in iktidar ortağı olmasıyla değişen sadece iktidarın rengi olacaktır.

Parlamenter diktatoryaya doğru...

29 Mart 2020

Yüzbinlerce, belki de milyonlarca insanın yaşamını akut olarak tehdit eden Covid-19 salgını özellikle gelişmiş kapitalist ülkelerde egemen sınıflar arasındaki çelişkileri daha da belirginleştiriyor. Çünkü küresel salgın salt kâr maksimizasyonu mekanizmasına dönüşmüş sağlık sistemlerini değil, egemen sistemin bütününe derinden sarsacak bir tehdit hâline geliyor. Hiç kuşku yok: egemen sınıfları zaten kronik olan yapısal bunalımın derinleşmesi korkusu sarmış durumda.

Korku egemenleri her defasında daha da saldırgan hâle getiriyor. Dertleri hiçbir zaman kitlesel ölümler olmayan sermaye sınıfları ve siyasî temsilcileri, ki tarih bunun sayısız örneği ile doludur, egemen sistemi ayakta tutmak için her »çareye« başvururlar. Ve bu »çareler« hiçbir zaman çoğunluğun, ezilen ve sömürülenlerin lehine olmazlar. Bu »çarelerin« neler olabileceğine, yolculuğun nasıl bir seyir alacağına Almanya'daki bazı tartışmalar işaret ediyor.

Mali sermaye kesimlerinden »Covid-19'a karşı verilen mücadelenin sonuçları dünya ekonomisini olumsuz etkileyeceği ve bunun, virüsün yol açacağı sonuçlardan daha ağır« olacağı vurgulanarak, »tedbirlerin öncelikle ekonomiyi teşvik edecek biçimde olmasını« talep eden sesler yükselmektedir. Açıkçası virüsün neden olabileceği seleksiyon göze alınmaktadır. Ve görüldüğü kadarıyla da devlet bürokrasisinin etkin kesimleri bu talepleri desteklemektedirler. Federal İçişleri Bakanlığı'nın hazırladığı bir rapor, enfekte olanların yüzde 1,2'sinin ölebileceği ve Mayıs ayından itibaren yoğun bakım ünitelerine alınması gerekenlerin yüzde 80'inin hastanelere alınamayacağı gerçeğinin halka açıklanması gerektiğini vurgulayarak, »Hammer and Dance« adı verilen senaryo uygulandığı takdirde »GSMH'nın kaybının yüzde 4 ile sınırlanabileceğini« belirtiyor.

Bakanlık senaryonun başarıya ulaşması için »halkın olağanüstü tedbirlere ve beklenen olumsuz sonuçlara rıza göstermesini sağlayacak büyük bir mobilizasyon kampanyasını« zorunlu görüyor. Basına sızan bilgilere göre rapor hâlihazırda Şansölye Merkel, Savunma ve Sağlık Bakanları tarafından incelenmeye alınmış durumda. Alacakları kararı yakında öğreneceğiz zaten.

»Toplumsal rıza mobilizasyonu kampanyasının« temel hak ve hürriyetlerin askıya alınmasından, olağanüstü hâlin olağan hâle dönüştürülmesinden ve bilgilerin istenildiği gibi filtrelenerek dağıtılmasından başka bir şey olmayacağı çok açık. Aslına bakılırsa emperyalist-kapitalist dünya düzeninin salgın sonucu derinleşen çoklu kriz ortamına hemen her yerde parlamenter diktatorya oluşturarak yanıt vermeye hazırlandığı söylenebilir. Bu da aynı zamanda burjuva demokrasilerinin kendi temellerini koruyabilmelerinin olanaklı olmadığının bir kez daha teyit edilmesi anlamına gelmektedir.

O açıdan, örneğin Almanya'da sosyal demokratlar veya reformist sol yerine muhafazakârların belirli sektörlerde kamusallaştırmalar yapılmasını talep etmelerine pek şaşırılmamak gerekiyor. Hedefleri belli: kârlar özelleştirilmeye devam edilirken, zararlar kamusallaştırılarak kriz sonuçları ertelenecek – imtiyazlı olmayanların kitlesel ölümleri pahasına! Marksist ekonomistlerin yıllardan beri eleştirdiği kriz ertelemesi tekrarlanarak, yani kapitalist krizlerin belirli bir sermaye miktarını yok eden »temizleyici« etkisi sürekli ertelenerek, belirleyici sermaye fraksiyonları kamusallaştırmalar üzerinden kurtarılmaya devam edilecek.

Peki biz ezilenler ve sömürülenler ne yapmalıyız bu durum karşısında? Pes edecek hâlimiz yok herhalde, bilhassa solda duranların. Zorlu koşullar altında da dayanışmayı devam ettirmeli, dayanışma ve yardımlaşma ağlarını genişletmeliyiz. Demoralize olmadan. Sınıf kinimizi kaybetmeden. Ortak mücadelenin şimdi daha da önemli ve gerekli olduğunu bilincimize çıkararak! Kendi kaderimize kendimiz sahip çıkarak ve sınıf ile halkların ihtiyacı olan demokratik cephenin oluşturulmasının öncülleri olarak. Bizden beklenen ve basiretle gereğini hemen yerine getirmemiz temel görevler bunlardır.

Fırsatlar dönemi – ama kimin için?

5 Nisan 2020

Alman ARD televizyonunun yaptırdığı bir anket, Alman toplumunun büyük bir çoğunluğunun hükümetten son derece hoşnut kaldığını gösteriyor. Ankete katılanların yüzde 63'ü Merkel Kabinesinin çalışmalarına iyi veya çok iyi notunu verirken, kriz yönetiminden hoşnut kalanların oranı yüzde 72'yi geçiyor. Artan bu hoşnutluk ise, sadece muhafazakârların işine yarıyor: Koalisyon ortağı SPD yüzde 16 ile güncel oy oranını sadece sabit tutabilirken, CDU/CSU'nun oranı yüzde yedi artarak yüzde 34'e ulaşıyor. Buna karşın, ırkçı-faşist AfD de dahil olmak üzere, tüm muhalefet partileri puan kaybediyor.

Düzenli olarak her hafta yapılan »Deutschlandtrend« anketi, egemenler lehine kamuoyu görüşü oluşturmada yardımcı olmasının yanı sıra, bilimsel metotları nedeniyle Almanya'daki toplumsal iklimi gerçeğe en yakın gösterebilen bir araç. Ve Alman burjuvazisi bu aracı toplumsal rıza üretiminde kullanmada son derece usta. O açıdan Ren kapitalizminin sosyal devlet (!) deneyimlerine sahip olan »Berlin Cumhuriyetinin« hâlihazırda müthiş bir toplumsal destek sağladığı söylenebilir. Dahası, Alman emperyalizminin bir zorunluluk olarak gördüğü otoritarizm inşası için, faşizm sonrası dönemde şimdiye dek hiç olmamış biçimde toplumsal rıza üretebilme fırsatını yakaladığını iddia edebiliriz.

Geçen haftaki yazımızda emperyalist-kapitalist dünya düzeninin krizlere hemen her yerde parlamenter diktatorya oluşturarak yanıt verdiğini belirtmiştik. Sahiden de pandemi bağlamında yürürlüğe sokulan uygulama ve yasaları göz önünde tutarsak, otoritarizm inşasının ne denli hız kazandığını görebiliriz. Bilhassa toplumsal muhalefet dinamiklerinin zayıflatıldığı, direniş potansiyellerinin – genellikle reformist sol aracılığıyla – sistem için »zararsız« alanlara kanalize edilebildiği coğrafyalarda Covid-19 pandemisine karşı verilen mücadele ile egemen sınıflar için yeni fırsatlar ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'de yaşayan bir insana »olağanüstü hâl« veya KHK'larla yönetilmek konusunda bir şey anlatmaya gerek yok. Ancak bu deneyimin sadece Türkiye gibi ülkelerle sınırlı kalacağı söylenemez. Özellikle burjuva demokrasisinin »en iyi« işlediği iddia edilen merkez Avrupa ülkelerinde toplumlar muhtemelen uzun bir süre alışmadıkları yasaklar ve emirlerle yaşamak zorunda kalacaklar. Akıllı telefonlar, internet ve diğer teknik araçlarla devasa bir kontrol mekanizma ağı geliştirilen AB ülkelerinde insanlar, Holywood filmlerinden tanıdıkları veya distopi romanlarında okudukları koşullar altında yaşamak zorunda bırakılacaklar.

Şu an için özellikle risk grubundaki insanları tehlikeye atmamak ve neoliberal uygulamalarla içi boşaltılan sağlık güvence sistemlerinin kapasitesini zorlamamak için kişisel mesafelenmelere uymak, dikkatli davranmak ve herkesin evde kalabileceği koşulları talep etmek en doğru olanı şüphesiz. Alman devleti 600 milyar Euro'luk bir bütçeyle hem kendisini krize hazırladı hem de toplumun ezici çoğunluğunun her türlü hak ve özgürlüklerin askıya alınması için rızasını alabildi. Asıl sorun, pandemi sonrasında ne olacağıdır.

Kimi dostumuz yazılarında »kapitalizmin sonunun geldiğini«, insanların kapitalizmin gerçek yüzünü gördüklerini vb. tespitleri paylaşıyorlar. Örneğin Ziya Ulusoy yoldaşımız dünkü makalesinde, »kapitalizme karşı mücadele bilincinin gelişeceği« ve »Ekolojik yıkımdan kurtuluşu da içeren bir toplumsal sistem arayışı yaygınlaşacaktır« umudunu ifade etmiş. Virüs nedeniyle insanların yeni arayışlara girdiğine katılıyoruz. Ve elbette örgütlü mücadele olmadan değişim olmayacaktır. Virüs şüphesiz yeni fırsatlar yarattı. Ancak, Alman devletinin anayasasına aykırı olarak orduyu yurt içinde göreve sokmaya hazırladığı bir dönemde bu fırsatların kime daha çok yarayacağını sormak zorundayız. Umut kırmak istemeyiz, ama gidişat toplumsal kurtuluşa değil, rıza gösterilen otoritarizme doğru gibi görünüyor. Önümüzdeki on yılların gerçek »1984'lere« dönüşmesini nasıl engelleyebileceğimizi düşünmeliyiz. Hem de acilen.

Mutlak değerler rekabeti

3 Mayıs 2020

Geçen haftaki yazımızda pandeminin sistemin çürümüşlüğüne gizlemeye yarayan örtüleri bir çırpıda indiriverdiğini yazmıştık. Nitekim egemen siyaset her geçen gün bu tespitemizi kanıtlamaya devam ediyor. Örneğin Alman siyasetinden iki tanınmış isim, Federal Parlamento Başkanı Wolfgang Schaeuble (CDU) ve Tübingen Büyükşehir Belediye Başkanı Boris Palmer (Yeşiller) kriz dönemlerinde kapitalist piyasa ekonomisi için önceliklerin neler olduğunu vurguluyorlar.

Bir zamanların »Yeşil« düşünceleriyle hiçbir ilgisi olmayan ve genellikle ırkçı söylemlerle medyada yer bulan Boris Palmer, »ekonomik zararlar pahasına zaten yarım yıl içinde yaşları ve diğer hastalıkları nedeniyle ölecek insanları kurtarıyoruz« diyerek, üretim süreçleri dışındaki insanların yaşam hakkını sorguluyor, hatta olmadığını ima edecek derecede pervasızlaşıyor.

Euro krizi günlerinde başta Yunanistan olmak üzere, borç batağına düşen AB üyesi ülkelere sosyal yıkım politikaları dayatan ve bu nedenle adı »kundakçıya« çıkan Wolfgang Schaeuble ise, yaşam hakkının korunmasının devletin önceliği olamayacağını vurguluyor. Schaeuble, Palmer ile aynı günlerde verdiği bir demecinde, »Her şeyin insan yaşamının korunmasının arkasından gelmesi gerektiğinin söylendiğini duyduğumda, şunu söylemek zorunda kalıyorum: Bu, bu mutlaklıkta doğru değildir. (...) İnsan yaşamının korunması, Temel Yasamızda mutlak değer olarak yer almıyor.« diyor.

Schaeuble sıradan bir isim değil. Alman devlet protokolünde F. Cumhurbaşkanı'nın ardından ikinci sırada yer alıyor. Devletin en önemli ikinci adamı böyle konuşunca, F. Hükümet tarafından finanse edilen Alman Etik Konseyi ve Alman Ekonomi Enstitüsü gibi kurumlar hizaya giriyorlar. Etik Konseyi Schaeuble'nin sözlerinin »devlet adamı ciddiyetine örnek olduğunu« ve »iktisadî hakların önkoşulsuz olarak yaşam hakkının ardılı olamayacağını« açıklıyor. Ekonomi Enstitüsü ise »değerler rekabeti çerçevesinde yaşam hakkına öncelik tanınmasının özgürlüğe zarar vereceğini« vurguluyor. Sermaye lobicileri ve işveren örgütleri de bunları onaylayarak, Schaeuble ve Palmer'e alkış tutuyor.

Sermaye açısından »özgürlüğün« ne anlama geldiğini uzun uzadıya açmaya gerek yok. Söz konusu olan kâr ve artı-değer mekanizmasının aksamadan çalışmasıdır. Söz konusu olan – onlar için – değerlerin en yükseği olan değer üretim sürecinin engelsiz işlemesidir. Öylesine önemlidir ki bu, devletin meşruiyetini sağlayan tüm yükümlülükleri iktisadî özgürlüğün (!) boyunduruğu altına sokmayı gerekli kılmaktadır. Yaşam hakkının izafileştirilmesini, bakım evlerinde ve yoksul mahallelerde insanlar kırılırken ilaç tekellerinin kâr marjlarının rekor seviyelere çıkartılmasını, devletin şiddet tekelinin »iktisadî özgürlüklerin« korunması için seferber edilmesini zorunlu kılmaktadır. İmtiyazlılar korunaklı alanlarda saklanırlarken, işçilerin ve hizmetlilerin çarkın dönmesi için virüs kapma tehdidine rağmen çalıştırılmalarını gerektirmektedir. İşte Rosa Luxemburg »Ya sosyalizm ya barbarlık!« derken, tam olarak bunu kastediyordu.

Pandemi, açık olarak kapitalist kriz süreçlerinin insanlığı bir yol ayrımına sürüklediğini gösteriyor. Ya tüm çürümüşlüğü, orman kanunları ve dizginsiz vahşetiyle bu sömürü düzenini ayakta tutan, sosyal darwinizmi güncelleyen bu barbarlığa boyun eğilecek, ya da bu barbarlığı yaratan koşulları ilelebet yıkma mücadelesi verilecektir.

Hong Kong'un »Yeşil« savunucuları

7 Haziran 2020

Bir süredir Batılı emperyalist güçlerin Çin Halk Cumhuriyeti'ne yönelik politikalarını irdeliyoruz. İrdelemeye devam etmeliyiz, çünkü Pasifik'teki ihtilaf, sıcak savaşa dönüşmesi hâlinde Ortadoğu'yu gölgede bırakacak bir potansiyel taşıyor. İhtilafın illa ki bir sıcak savaşa dönüşeceğini iddia etmiyoruz elbette, ancak yılda 700 milyar Dolar'dan fazlasını silahlanmaya harcayan bir ülkenin nükleer cephanesinin Trump gibi bir insanın kontrolünde olması insanı tedirgin ediyor doğrusu. Bu, meselenin biraz da duygusal yanı diyelim.

Analitik açıdan konuya baktığımızda, ABD-Çin-Ticaret Savaşı görüngüsündeki ihtilafın emperyalist cephedeki sermaye fraksiyonları arasındaki çelişkileri açığa çıkardığını ve G7 ülkelerinin neden farklı politikalar izlediklerini görebilmekteyiz. Derdimizin salt jeostratejik varsayımlar olmadığını, ama jeostrateji-jeopolitika çerçevesinden faydalanıp emperyalist-kapitalist dünya düzeni içerisindeki çelişki ve çıkar çatışmalarına ışık tutarak gelişmeleri okumak istediğimizi belirterek, irdelemeye devam edelim.

Geçen haftaki yazımızda Avrupa'nın -henüz- çözüm bulamadığı bir ABD-Çin-İkilemi ile karşı karşıya kaldığını vurgulamıştık. Bu noktadan devamla Almanya örneğinde egemenlerin bu ikileme nasıl yanıt vermeye çalıştıklarına bakalım.

Daha önceki yazılarımızda Almanya'daki sermaye fraksiyonları ile siyasî temsilcilerinin, bir tarafta ABD ile sıkı iş birliğinde kalmayı savunan »Transatlantikçiler«, diğer tarafta da ABD'ne rağmen Fransa ile birlikte AB çatısı altında düzen kurucu güç olmak isteyen »Avrupalılar« olarak iki kampa ayrıldıklarına dikkat çekmiştik. Uzun vadeli hedeflerinde herhangi bir fark bulunmayan kamplar, tekel çıkarları ve orta vadeli politikalar konusunda ayrışıyorlar. Bu ayrışma bilhassa ÇHC'ne yönelik politikalarda belirginleşiyor.

İki tarafın temsil edildiği ve Şansölye Merkel'in »moderatörlüğü« üstlendiği F. Hükümet, »ABD ve Çin arasındaki çıkar çelişkilerinin aşılmasız olması ve dünyanın Amerikan-Çin etki alanlarına bölünmesi AB'nin çıkarına değildir« gerekçesiyle AB'nin ihtilafta arabuluculuk rolü üstlenmesi gerektiğini savunurken, Liberaller ve Yeşiller ÇHC'ne sert yaptırımlar uygulanmasını talep ediyor.

Bu noktada özellikle Yeşiller Partisi militarist şahinler olarak öne çıkıyor. Kuruluş köklerinden tamamen arındırılmış olan Yeşiller, Hong Kong'daki gelişmelerle bağlantılı olarak, AB'nin ÇHC'ne karşı »küresel çapta etkin bir yaptırım mekanizmasına ön ayak olmasını« istiyorlar. Gerek Federal gerekse de Avrupa Parlamentosu'ndaki Yeşil milletvekilleri, Alman askerî-sınai kompleksiyle tam uyumlu biçimde ABD'nin yanında »Çin'e karşı Hong Kong'da insan hakları« savunuculuğuna (!) soyunmuş durumdalar.

Ancak Avrupa ve ÇHC arasındaki ticaretin çıplak sayıları Alman hükümetini »diyalog« taraftarı olmaya zorluyor. Almanya ve ÇHC arasındaki ticaret hacminin yılda 200 milyar Euro'yu aştığını belirten hükümet temsilcileri, Almanya'nın 2020 Temmuz'unda üstleneceği AB Dönem Başkanlığını, 14 Eylül 2020'de Leipzig'de gerçekleştirilecek AB-ÇHC-Zirvesinde »Çin piyasalarının daha çok açılmasını ve ortak Afrika politikalarının kabul edilmesini sağlamak için kullanması gerektiğini« vurguluyorlar.

Görüldüğü kadarıyla Alman hükümeti, iktisadî çıkarların zorlamasıyla, makul (!) davranmaya çalışıyor. Barış hareketinin içinden doğan Yeşiller ise, Avrupa Parlamentosu'nda ÇHC'ne karşı yaptırım açıklamalarını ırkçı-faşist partilerle birlikte imzalamakta bir beis görmüyorlar.

»Sistemik ve stratejik rakip, ama...«

14 Haziran 2020

Bu hafta Perşembe günü Şansölye Merkel ve ÇHC Başbakanı Li Kiciang arasında gerçekleştirilen video konferans ve konferans ile bağlantılı haberler, ABD emperyalizminin baskılarına rağmen özellikle Almanya'nın çekingen davranışının ekonomi-politik arka planını açıklıyor. Burjuva basınında yer alan haber-yorumlara baktığımızda, Alman sermayesinin önemli kesimlerinin Merkel'in çizgisini desteklediğini görebiliriz. Bunu Alman Sanayi Birliği BDI Başkanı Dieter Kempf'in »Çin sistemik ve stratejik bir rakip olabilir, ama AB ve Almanya için önemli bir partner olmaya devam etmektedir« açıklamasından okuyabiliriz.

Merkel ve Li Kiciang arasındaki konferanstan önce açıklanan »Nisan ayı için Alman dış ticaret istatistik verileri« ÇHC'nin Almanya için taşıdığı önemi açıklıyor: Alman ihracatı 2019 Nisan'ına nazaran toplamda yüzde 31,3 gerilemiş durumda. ABD'ne yönelik ihracat yüzde 36, İtalya'ya yönelik olan yüzde 40, Fransa'ya ise yüzde 48,3 gerilemişken, ÇHC'ne yönelik olan ihracat ise sadece yüzde 12,6 gerilemiş durumda. Özellikle Alman otomotiv tekelleri, ABD'li rakipleri siyasi kaos içerisinde debelenirken, ÇHC'nde ciro artışı not edebiliyorlar.

Pekin'deki AB Ticaret Odası'nın Çarşamba günü basına dağıttığı bir anket, ÇHC'nin Alman tekelleri için uzun vadeli önemini altını çiziyor. Alman tekellerinin ÇHC yatırımlarının en önemli nedenlerinden birisinin, 1,4 milyarlık nüfusun yaklaşık 500 ile 700 milyonluk kesiminin »orta katmanların satın alma gücüne sahip olduğunun« tahmin edilmesi olduğu vurgulanıyor. AB üyesi ülkelerin toplam nüfusunun 450 milyon ve ABD'nin yaklaşık 330 milyon olduğu düşünülürse, en alt seviyedeki tahminle 500 milyonluk bir orta katman nüfusunun tekeller açısından hangi anlama geldiği daha iyi anlaşılabilir.

AB Ticaret Odası anketine göre Avrupalı tekellerin yüzde 38'i ÇHC'ni araştırma ve geliştirme sektöründe dünya ortalamasının üstünde görüyor. ÇHC'nin verdiği AR-GE teşvikleri, Çinli araştırma ekiplerinin üretkenliği ve yüksek kalifiyeli personele düşük ücret seviyesinde ulaşılabilir oranlarının yüksekliği, yatırımlarda belirleyici oluyor. Veriler ÇHC'ndeki Avrupalı tekeller arasında »ticaret hoşnutluğunun arttığını« gösteriyor. Pandemi nedeniyle ÇHC'ndeki durumlarını kötümser olarak nitelendiren tekellerin oranı yüzde 17. Yüzde 48'i iyimserken, sadece yüzde dördü yatırımlarını geri çekmeyi düşündüklerini belirtiyor.

Merkel hükümeti bu nedenle Avrupalı tekellerin ÇHC'ndeki konumlarını iyileştirmek için çaba sarf ediyor. Video konferansın ana konusunun AB ve ÇHC arasında yeni bir yatırım antlaşmasının imzalanması olduğu açıklayan hükümet sözcüsü, Şansölyenin »Sadece kurallara dayanan ve çok taraflı ticaretin değil, bilhassa istikrarlı ikili ilişkilerin Almanya'nın çıkarına olduğunu« söylediğini vurguluyordu. Gerçi Cuma günü Berlin'de 14 Eylül 2020'de Leipzig'de yapılacak AB-ÇHC Zirvesinin pandemi nedeniyle ertelendiği belirtiliyordu, ama yorumcular bunu antlaşmanın detayları üzerine pazarlıkların bitmediğine yoruyorlar.

Görüldüğü kadarıyla AB'nin ÇHC politikaları Merkel'in imzasını taşıyor ve »Transatlantikçilerin« yaptırım uygulanması yönündeki taleplerini kaale almıyor. Merkel'in belirlediği bu yaklaşımı Trump yönetimine açık bir itiraz olarak okumak mümkün. AB Dış İlişkiler Sorumlusu Josep Borell'in »Brüksel Çin'in dünya barışını tehdit ettiğine inanmıyor. Çin'i içine katmadan çok taraflı bir dünya kurmak olanaklı değildir« açıklaması ve Perşembe günkü video konferans esnasında Alman ve Çinli şirketler arasında üç yeni işbirliği antlaşmasının imzalanmış olması bu tespitimizi kanıtıyor. ABD'nin buna nasıl bir reaksiyon göstereceğini yakında göreceğiz. ABD birliklerinin Almanya'dan çekilip, Doğu Avrupa'ya konuşlandırılmasına dair tartışmalar reaksiyonun yönünü gösteriyor.

Sermaye hizmetinde 75 yıl

28 Haziran 2020

Eğer emperyalist ülkelerin tekелci burjuvazileri arasında en rafine ve en saldırgan olanı Alman tekелci burjuvazisiyse, siyasî temsilcileri arasındaki amiral gemisi Alman Hıristiyan Demokrat Birlik partisi CDU'dur. CDU, Almanya Federal Cumhuriyeti AFC'nin kurulduğu ilk günden bu yana, sadece Bavyera'da örgütlü olan Hıristiyan Sosyal Birlik partisi CSU ile birlikte Alman emperyalizminin politikalarını belirleyen en önemli siyasî güçtür. O nedenle 26 Haziran'da 75'inci kuruluş yıldönümünü kutlayan CDU'nun tarihine kısa bir bakış fırlatmak yerinde olacak.

Alman faşizminin yenilgisinin ardından, dönemin antifaşist Zeitgeist'ına uygun olarak 26 Haziran 1945'de kurulan CDU, başlarda sadece antifaşist bir söylem değil, sosyalist söylem dahi kullanıyordu. »Hıristiyan sosyalizmi« olarak tanımlanan söylemin ömrü uzun olmadı. Kısa süre sonra, 1 Mart 1946'da kabul edilen »Neheim-Hüsten Programı« ile yerine, sermayenin »sosyal sorumluluğu« olduğunu söyleyen ve kısmen kapitalizm eleştirisi içeren »sosyal piyasa ekonomisi« tanımı programatik söylem hâline getirildi.

ABD emperyalizmi ve Avrupalı müttefiklerinin sıkı kontrolü altında kurulan AFC, sistem alternatifinin sınır ülkesi olması nedeniyle de hem sermayeyi taviz vermeye zorlayan hem de antikomünizmin en güçlü kalesi olan bir devlet olarak tarihteki yerini aldı. 1990 karşıdevrimine dek »Ren Kapitalizmi« olarak nitelendirilen Batı-Alman devletinin kilit noktalarına eski Nazilerin yerleşmesini sağlayarak da CDU oldu.

F. Cumhurbaşkanı Karl Carsten ve Şansölye Kurt-Georg Kiesinger gibi faşist NSDAP'nin üst düzey üyeleri CDU üyeleri olarak federal bakan, eyalet başbakanlığı, milletvekilliği ve devlet bürokrasisinin üst düzey yöneticiliği gibi çeşitli makamlara getirildiler. Örneğin faşist Wehrmacht'ta Hitler'in tümgenerali olan Reinhard Gehlen Temmuz 1946'da CIA'nin de desteğiyle, adı bugün »Federal Haber Alma Servisi – BND« olan örgütü kurdu. Örgütün, devletin kilit noktalarına getirilen eski Nazilerin ve hükümeti oluşturan CDU'nun temel görevleri, emperyalizmin reel sosyalizm ülkelerine karşı başlattığı Soğuk Savaşın ön cephesindeki neferinin istikrarını sağlamaktı. Nitekim bu görevde başarılı oldukları söylenebilir.

Alman emperyalizminin belirleyici devlet partisi olan CDU, 1969-1982 ve 1998-2005 dönemleri haricinde hep iktidar partisi oldu. Ancak muhalefetteyken dahi Federal ve Eyalet kurumlarındaki baskın konumu sayesinde sosyal demokrat şansölyelerin politikalarını belirledi. Dahası, katı antikomünizmi ve Alman sermayesinin büyük desteği ile, önce sosyal demokrasinin dönüşümünü, ardından sendikal hareketin kooptasyon yolu ile sistemin destekçisi hâline getirilmesini ve daha sonra da barış ve ekoloji hareketi içinden doğan Yeşiller partisnin ehlileştirilmesini sağlayarak, bunları neoliberal cephenin »solu« hâline getirdi.

Bugün Alman sermayesinin tüm fraksiyonlarını temsil eden CDU'nun, Alman emperyalizminin taşıyıcı siyasî sütunu olduğunu söylemek, yanlış olmayacaktır. Günümüzdeki temel görevi ise, ABD ile birlikte veya ABD'ne rağmen ilerlemek isteyen sermaye fraksiyonlarını bir arada tutarak, AFC'ni Franko-Alman Avrupası'nın çatısı altında emperyalist-kapitalist dünya düzeninin »oyun kurucusu« hâline getirmektir. SPD, Yeşiller, FDP ve AfD gibi burjuva partilerini politik sularında hapseden CDU ve Şansölye Merkel'in günümüzdeki politikalarını değerlendiren, sermaye hizmetindeki 75 yıllık bu tarihini unutmamak gerekir.

Franko-Alman Avrupası'na doğru

5 Temmuz 2020

Almanya medyatik anlamda hayret verici bir sessizlik içerisinde 1 Temmuz 2020'de AB Dönem Başkanlığı'nı devraldı. Hayret verici bir sessizlikle diyoruz, çünkü Alman devleti ne zaman uluslararası bir sorumluluk üstlense, burjuva medyası arifesinden başlayarak borazanlarla bunun kutlamasını yapardı. Bu sefer öyle olmadı. Halbuki Merkel Hükümeti aylar öncesinden hazırlıklarını tamamladığını açıklamıştı: »Almanya'nın öncü rolü güçlendirilecek, sorun çözücü AB devreye girmeye hazır hâle« getirilecekti.

Alman emperyalizminin siyasî temsilcilerinin politikalarını yakından izleyenlerden olduğumuzdan, direksiyonunda bilhassa Şansölye Merkel gibi son derece deneyimli bir politikacının durduğu F. Hükümetin AB Dönem Başkanlığı gibi önemli bir mevkide atacağı siyasal adımları ulusal ve uluslararası kamuoyunda tanıtacak şaşırtıcı kampanyalar başlatmasını beklerdik. Nitekim Almanya'nın BM Güvenlik Konseyine geçici üye olarak getirilmesi bile büyük olay oluyordu. O açıdan bu seferki sessizliği bir hayli ilginç bulduğumuzu belirtmeliyiz.

Tabii çıt çıkmıyor falan demiyoruz. Sermaye temsilcileri ve önde gelen burjuva medyasının yorumcuları hükümetin altı aylık Dönem Başkanlığı süresinde »yerine getirmesi gerekenleri« haftalar öncesinden sıralamışlardı. Nihâyetinde Federal Kabinenin karar altına aldığı »ulusal programda« Almanya'nın altı aylık AB Dönem Başkanlığının temel görevinin sadece »Pandemi ile sınırlı olmadığı« belirtiliyor, asıl önemli olanın »partnerlerimizin bizden bekledikleridir« deniliyor ve »beklentiler« şöyle sıralanıyordu: »Günümüzün iklim değişimi, dijitalleşme, çalışma dünyasının devinimleri ve büyük güçler arasında sertleşen rekabet gibi büyük transformasyon süreçleri karşısında AB'nin önderlik rolünü üstlenmesini sağlamak, istikrarlı ve müreffeh gelişimini güvence altına almak. Kutuplaşmanın arttığı bir dünyada Avrupa'nın politikaları aynı zamanda Avrupa'nın çıkarlarını savunmak ve dünyadaki sorumluluğumuzu üstlenmek için Avrupa'nın dışarıya yönelik eylem yetisini de güçlendirmelidir.«

Programın satır aralarına dikkatlice bakarsak, bu sözleri Alman emperyalizminin verili krizleri AB içerisindeki hegemonyasını derinleştirme adımları için kullanmak istemesi olarak okuyabiliriz. Ancak durum, Almanya'nın hegemon olmasına rağmen, bir hayli çetrefil. Bir kere pandemi sonucu oluşan ekonomik krizin Avrupa ve dünya çapında daha ne kadar süreceği ve hangi toplumsal sorunlara yol açacağı belli değil. Ayrıca en başta Polonya ve Macaristan olmak üzere AB'nin Doğu Avrupa'daki üye ülkelerinin Almanya yerine ABD'nin korumasını istemeleri »Avrupa'nın« tek sesle konuşmasını engellemekte. ABD emperyalizminin AB üyeleri arasındaki »bölücü faaliyetleri« ve ÇHC'nin AB üyeleri ile münferit iş birliği yürütmesi de işin cabası.

Durumun böylesine çetrefil olmasına rağmen Almanya'nın maddî ve ekonomik gücü, Avrupa'nın çoktan Alman iç pazarı hâline gelmiş olması ve Fransa'nın nükleer şemsiyesinin verdiği koruma, bu maratonda Alman emperyalizminin önüne koyduğu hedeflere ulaşabilecek kondisyona sahip olduğunu gösteriyor. Elbette emperyalist bir konstrüksiyon olarak AB özellikle Brexit sonrasında yeniden biçimlendirilmek zorunda olacak. Belki de üye sayısı itibarıyla küçüleceğini de göreceğiz. Ama AB zayıflamayacak. Gelişmeler AB-treninin hızla Franko-Alman Avrupası istikametine doğru hareket ettiğine işaret ediyor. AB Dönem Başkanlığının verdiği en önemli sinyal bizce budur.

Avrupa için »dayanışmacı egoizm«

12 Temmuz 2020

Burjuva medyası oldum olası bir oksimoron yaratıcısıdır. Bilhassa Almanya'daki burjuva medyası birbirleriyle çelişen, hatta tamamen zıt anlamda olan kelimeleri birleştirip kamuoyu görüşünü etkilemek için demagojisinde kullanmada hayli ustalaşmıştır. O açıdan Almanya'nın AB Dönem Başkanlığını üstlenmesiyle ilgili olarak yapılan bir yorumda »dayanışmacı egoizmden« bahsedilmesine pek şaşırmamak gerekiyor.

Aslına bakılırsa Almanya açısından AB çıkarları ile ulusal çıkarlar – uzun vade hedefleriyle bağlantılı olarak – birbirleriyle örtüştüğünden ve AB'ni güçlendiren her adım özünde Alman emperyalizmini güçlendirdiğinden, Alman sermayesinin »dayanışmadan« bahsetmesinden daha doğal bir şey yok. Çünkü Alman sermayesinin »dayanışması« her daim tek yönlüdür. Her ne kadar Şansölye Merkel başkanlığında AB tarihinin en yüksek »Kurtarma Paketi« tartışmaları yürütülüyor olsa da – ki bu, doğrudan Corona-Pandemisinin iktisadî sonuçlarıyla bağlantılıdır.

Almanya tekelci burjuvazisi kısa bir süre öncesinde kadar AB'nin birlik olarak üye ülkelerin borçlarının bir kısmını üstlenmesini kategorik olarak reddediyordu. Anımsanacağı gibi 2011 Euro Krizinde AB'nin aşırı borçlanmış üye ülkelere sert tasarruf politikalarını dayatmış ve uygulamıştı. Şimdi ise bizzat sermaye temsilcileri tarafından AB Dönem Başkanlığının »geçici bir süre için yardımlaşmayı genişletmeye« fırsat vermesi savunulmakta. Fransa ve Almanya'daki sanayici birlikleri yaptıkları son ortak açıklamada AB'nin »özellikle pandemiden etkilenen üye ülkelere yüksek derecede dayanışma gösterecek güçlü bir malî politika reaksiyonu göstermesini« talep ediyorlardı.

Hâlihazırda Brüksel'de »Merkel-Macron-von der Leyen-Planı« olarak adlandırılan ve 750 milyar Euro'luk bir destek paketi ile 2021-2027 yılları için 1,1 trilyon Euro'luk AB Bütçesini içeren çözüm planı üzerine görüşmeler devam ediyor. Bu plana şimdilik »cimri dörtlü« diye nitelendirilen Avusturya, Danimarka, Hollanda ve İsveç hükümetleri karşı çıkıyorlar. »Cimri dörtlünün« karşı çıkışının ardında resmî olarak belirtilen kaygı, AB'nin »istikrarlı rotayı kaybedebileceği« ile ilgili. Asıl korkuları ise Alman emperyalizminin güçlenmesinin AB içerisindeki eşitsizlikleri körüklemeye devam etmesi ve kendilerinin de bu girdaba kapılma ihtimalidir. AB Komisyonu'nun Mayıs ortasına kadar karar altına aldığı 1,95 trilyon Euro'luk devlet yardımlarının yarısından fazlasının Almanya'ya aktığı düşünülürse, pek de haksız sayılmazlar.

Alman sermayesinin ihracatçı fraksiyonlarının üretimlerini özellikle dünya piyasalarına yoğunlaştırdıkları biliniyor. Ancak iç pazar olarak AB üyesi ülkelere yaşamsal önemde ihtiyaçları da var. Almanya'nın ihracatının yüzde altmışının AB iç pazarına gidiyor olması bunu kanıtıyor. Aynı şekilde AB'nin büyük güçler arasındaki rekabette ayakta kalması da Alman sermayesinin çıkarına. O nedenle destek paketi ile AB bütçesindeki paraların AB'nin istikrarına ve gelecek yetisine yatırılması isteniyor. Ekolojik yeniden yapılanma, dijitalleşme, tedarik zincirlerinden bağımsızlaştırılmış sağlık sektörü, sanayileşme, dünya piyasalarında rekabet edebilecek AB silah tekellerinin oluşturulması gibi alanlara yatırım yapılarak, hem AB üyesi ülkelerin pandemi sonuçlarından etkilenmeleri hafifletilerek AB güçlendirilecek, hem de Franko-Alman Avrupası'nın temelleri sağlamlaştırılacak.

Görüldüğü gibi Alman sermayesinin »dayanışma« talebi, AB çatısı altında dünya gücü olma egoizminden başka bir anlam taşımamaktadır.

Zirvedeki krizin ardından

26 Temmuz 2020

AB devlet ve hükümet başkanları zirvesinde baş gösteren krizin »cimri dörtlüye« tavizler verilerek çözülmesinin ve AB tarihinin en kapsamlı malî paketinin kabul edilmesinin ardından ortaya çıkan görüngüler Franko-Alman Avrupası'nın zorlanacağına işaret ediyor. Gerçi Merkel, »zor oldu, ama sonunda uzlaşmamız önemliydi« diyerek zirvedeki krizin başarıyla çözülmesini öne çıkartıyor, ama Avrupa Parlamentosu'nun (AP) bütçeye henüz onay vermemesi, ihtilafların şiddeti artarak devam edeceğini gösteriyor.

Franko-Alman Avrupası'nın pandeminin ekonomik sonuçlarına yanıt olarak geliştirdiği malî çerçeve ilk bakışta AB'nin reaksiyon yetisini kaybetmediğini kanıtlıyor. Her ne kadar AP'nda »adalet sisteminin bağımsızlığı ve basın özgürlüğü« gibi değerler gerekçe gösterilerek malî pakete direneceği sinyali veriliyor olsa da AP'nun zirve kararlarına fazla direnemeyeceği şimdiden belli. Çünkü AP onay vermeyi ne kadar uzatırsa, AP milletvekillerinin seçtikleri üye devletler için öngörülen milyarlık yardımların ödenmesi o denli gecikecektir. Bunu hiçbir milletvekili göze alamaz. AP dişsiz bir kaplan olarak sembolik direniş göstermektedir o kadar. Nihâyetinde yardımlara ihtiyacı olan üye devletlerin ulusal parlamentoları da onay vererek 1,8 milyarlık AB bütçesinin sonbaharda yürürlüğe girmesini sağlayacaklardır. O açıdan Merkel-Macron ikilisinin istediklerini elde ettiklerini söyleyebiliriz.

Ancak bu gerçek başka bir gerçeği, yani Franko-Alman Avrupası'nın karşı karşıya kaldığı devasa meydan okumaların zorlamalarını yok etmiyor. Telgraf stilinde sıralamaya çalışırsak, şöyle bir tablo önümüze çıkmaktadır:

Bir kere AB üyeleri, bilhassa Kuzey ülkeleri ile Doğu Avrupa'daki üyeler arasında aşılması güç çelişkiler birikmektedir. Brexit sonrasında Polonya, Macaristan ve Baltık ülkelerinin ABD'nin »Truva atları« hâline gelmeleri bu çelişkileri derinleştirmektedir.

İkincisi, ABD ve ÇHC arasında hiddetlenen Soğuk Savaş, ABD'nin İran'a ve Nord Stream Boru Hattını taşıyan ülkelere yönelik yaptırım tehditlerini artırması ve genel olarak salt kendi çıkarlarına göre hareket ediyor olması, henüz askerî olanaklarını geliştirememiş olan AB'nin hareket alanını daraltmaktadır.

Üçüncüsü, Alman emperyalizminin NATO'da hamiliği üstlendiği ikili olan Yunanistan ve Türkiye arasındaki ihtilafların derinleşmesi, Doğu Akdeniz sorununun çetrefilleşmesi ve Türkiye'nin Libya'daki adımlarıyla Fransa'nın bölgedeki stratejik çıkarlarını zedelemesi, Fransa ve Almanya arasında anlaşmazlıklara yol açmaktadır.

Dördüncüsü, pandeminin yol açtığı sosyal sorunların Avrupa metropollerinde sokak çatışmalarıyla kendisini ifade etmesi ve hükümetlerin bu gelişmeye artan polis devleti tedbirleriyle yanıt vermesi, toplumsal rıza üretiminin giderek zorlaşacağına işaret etmektedir.

Nihâyetinde beşincisi, iktisadî ve siyasî ittifak koşullarındaki dünya çapında görünen değişimler, tedarik zincirlerinin kısaltılma çabaları, korumacı engellemeler, ulusal ekonomilere devasa maddî yatırımların yöneltilmesi ihracat ülkeleri olan Almanya ve Fransa'nın çıkarlarına ters düşmektedir.

Sonuç itibarıyla tasvirde eksik kalan bu tablo Franko-Alman Avrupası'nın başa çıkması gereken meydan okumaların büyüklüğünü göstermektedir. Merkel-Macron ikilisinin dayattıkları devasa bütçenin bu meydan okumalara yeterli olabileceği ise son derece şüphelidir. Görünen o ki, AB zirvelerinde krizler devam edecek, çünkü krizler henüz zirveye ulaşmadı.

Akdeniz: Kundakçıdan itfaiyeci olmaz

9 Ağustos 2020

Geride bıraktığımız hafta, Akdeniz’de suların ne denli tehlikeli biçimde ısınmakta olduğunu gösterdi. Libya iç savaşı, Doğu Akdeniz’deki doğal gaz yataklarının yol açtığı çıkar çatışmaları, deniz yolları ve ticaret alanları üzerine Türkiye ve Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti arasındaki antlaşma, benzeri bir antlaşmanın Mısır ve Yunanistan arasında imzalanması, tüm bunların doğurduğu ihtilaflar ve AB ile Rusya’nın müdahaleleri ortamın hayli gerildiğini kanıtıyor. Akdeniz’de önümüzdeki ayların çok hareketli ve harareti geçeceğinden hareket edebiliriz.

Her ne kadar Mısır ve Türkiye özelinde, İhvan tarafı ve karşıtı olan hükümetlerin »kılıçları kuşanacak« derecede karşı karşıya gelmiş olmalarını irdelemek çekici gelse de, bu yazıda sadece Alman emperyalizminin pozisyonunu incelemekle sınırlı kalmak istiyoruz. Çünkü Alman emperyalizmi Akdeniz’de itfaiyeci kılığında kundakçılığa devam ediyor hâlâ. Ancak bu sefer kritik bir konumda olduğunu da belirtmemiz gerekir.

Almanya’nın »Hamburg« fırkatasını, muhtemelen Ağustos ortalarında varmak üzere, Akdeniz’e AB’nin »İRİNİ« operasyonuna katılmaya göndermesini bir açıdan Fransa ile arasını düzeltmeye çalışması olarak okumak gerekiyor. Çünkü Fransa Haziran’da kendi fırkatasının NATO görevindeyken Türk savaş gemileri tarafından »hedefe« konmasından dolayı Türkiye’nin NATO’daki hamisi Almanya’ya kızgındı. Almanya ise şimdi, asli görevi Libya’dan yasa dışı (!) petrol ihracatını önlemek ve Libya’ya silah gönderilmesini engellemek, meşum Libya Sahil Güvenliğini desteklemek ve mültecileri durdurmak olan »İRİNİ« operasyonuna doğrudan katılarak arayı düzeltme görüntüsü veriyor.

Halihazırda »Hamburg« fırkatası 250 personeliyle deniz alanı kontrolünde uzmanlaşmış bir savaş gemisi. Ancak Türkiye’den Libya’ya hâlen devam etmekte olan silah nakliyatını, aynı 10 Haziran’da Fransız »Le Courbet« fırkatası gibi kontrol etmeye kalkıştığında, ilginç görüntülere tanık olabiliriz.

Bir kere »Hamburg« fırkatasının tek başına, Almanya’nın Türkiye’ye sattığı Türk hücum botları ve savaş gemilerinin refakatindeki nakliyat gemilerini nasıl durduracağı bir muamma. Veleve ki durdurdu diyelim: o zaman Türk nakliyat gemilerinde Almanya’da üretilmiş silah, araç ve gereçleri bulduğunda, bunu nasıl açıklayacak? Video çekimleri ve fotoğraflarla belgelendiği gibi, Türk nakliyat gemileri genellikle Mercedes ve MAN marka askerî araçlarla, ağır silahlar taşıyor.

Rusya ve Türkiye arasında 22 Temmuz’da varılan uzlaşıyla Batı açısından karmaşıklaşan Libya krizi ve Akdeniz’deki çetrefilli durum Alman emperyalizminin »iki arada bir derede« kaldığına işaret ediyor. Bir tarafta Fransa AB’nin Akdeniz’de daha aktif angajman göstermesi için bastırır, Yunanistan ve Kıbrıs ile askerî iş birliğini derinleştirirken, diğer tarafta NATO müttefiki ve askerî-sınai kompleksi ile Alman silah tekellerinin distribütörlüğünü yapan Türkiye kendi yayılmacı çıkarlarını kollamak için hamisine kafa tutuyor. Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu’nun »Almanya’nın İRİNİ’ye katılması Berlin Konferansının meşruiyetini bitirir« diye hayıflanması boş bir laf değil.

Almanya’nın »Hamburg« fırkatasını Hint Okyanus’u üzerinden Avustralya’daki tatbikata göndermeye hazırlanırken, güvenli zannettiği kendi Hinterlandındaki bir ihtilafa göndermek zorunda kalması, kritik bir konumda olduğunu gösteriyor. Gerçi »Hamburg« fırkatasının Türk savaş gemileriyle karşılaştığında ne yapacağını bilemiyoruz, ama bildiğimiz şey, keçiden bahçıvan, kundakçıdan da itfaiyeci olamayacağıdır.

Karanlıklar çağının kapıları açıldı

Belirsizlikler-güvencesizlikler dönemi ve içerdiği çelişkiler üzerine
26 Ekim 2020

İnsanlık tarihi defalarca kez savaşlar, felaketler, salgınlar veya soykırımlar nedeniyle sonrasında »Karanlık Yıllar« veya Hıristiyanlık tarihindeki »Saeculum obscurum – Karanlık Yüzyıl« gibi tanımlamalarla adlandırılan ve medeniyet seviyesinin düştüğü, toplumsal ilerlemenin durduğu, kültürel gelişmenin gerilediği süreçlere tanık oldu. Karanlık yıllarda facialar ve yıkımlar yaşandı, on milyonlarca insan yaşamını yitirdi. Ancak bu süreçler kimi coğrafyalar için hayli karanlık geçerlerken, başka coğrafyalar için aydınlık dönemler anlamına da geldi – aynı Orta Çağ Avrupası ve o dönemin İslam dünyasında olduğu gibi. Ve her defasında karanlık yıllar tanımı, aşıldığı düşünülen geçmiş yıllar için, kendi dönemlerini yüceltmek isteyenler tarafından kullanıldı.

Bugün, yani 1989/1990 karşı devriminin otuzuncu yılında ise, salt geçmiş yıllar ve belirli coğrafyalar için değil, tüm dünya açısından önümüzde duran on yılları karanlıklar çağına dönüştürebilecek koşullarla karşı karşıya kaldığımızı söyleyebiliriz. Karanlıklar çağı tanımlamasını kötümser olduğumuzdan veya umudumuzu yitirdiğimiz için değil, dünya çapındaki reel durumdan ve emperyalist-kapitalist dünya düzeninin içerdiği reel tehditlerden hareketle yapmaktayız. Bizce karanlıklar çağının kapıları açılmıştır ve o açıklıktan, başta ezilen ve sömürülen sınıflar olmak üzere, insanlığın büyük çoğunluğunu ne denli meşum bir geleceğin beklediği görülmektedir.

Günümüz dünyasına baktığımızda otuz yıldan beri mütemadiyen derinleşen çoklu kriz ortamının ihtilaflarının çözümsüz kaldığını, refah coğrafyaları da dahil olmak üzere dünya çapında toplumlar arasında güvencesizlik hissinin yaygınlaşarak kalıcılaştığını ve emperyalist-kapitalist dünya düzeninin yapısal sorunlarının belirsizlikleri süreklileştirdiğini görmekteyiz. Bunlarla birlikte iklim krizi ve Covid-19 Pandemisi başa çıkılamayan meydan okumalar olarak iktisadi, siyasi ve toplumsal krizler yaratan/derinleştiren tüm trendleri güçlendirmektedirler. Dahası kangrenleşmiş Filistin-İsrail sorunu; Ortadoğu sorunu hâline dönüşmüş Kürt sorununun çözümsüzlüğü; devam eden Suriye ve Libya iç savaşları; güncel Azerbaycan-Ermenistan savaşı; Orta Afrika'daki çatışmalar ve parçalanmalar; Lübnan'ın yapısal bozuklukları; Doğu Akdeniz'de yaşanan çoklu ihtilaf; Ukrayna, Belarus ve Hong Kong sorunları, hepsinden önemlisi ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti arasında artan tehlikeli gerginlik, tek başlarına olmasa da bütünsellikleri içerisinde ve beraberinde getirdikleri etkileşimlerle tüm dünyayı yangın yerine, hatta nükleer bir çöplüğe dönüştürebilecek potansiyel taşımaktadırlar. Emperyalist güçler arasındaki kümeleşmeler, emperyalist-kapitalist dünya düzeninin çelişkileri ve emperyalist yayılmacılık bu tehlikeli potansiyeli katlayarak artırmaktadır.

Burjuvazinin meydan okumalara yanıtı

2017'nin ilk günlerinde yayımlanan bir yazımızda ABD'nde Trump yönetimi örneğini vererek, siyasi elitleri ve devlet bürokrasisini »hizmetçi« statüsüne indirgeyen bir sermaye fraksiyonunun iktidarı bizzat kendi eline alarak devletin geleneksel kurumlarını ortadan kaldırmadan ve faşizme henüz gerek duymadan, parlamenter demokrasi – diktatörlük karışımı bir »Demokratörlük« oluşturduğunu belirtmiştik. Ve ABD'ndeki bu gelişmeyle birlikte Avrupa'da burjuva demokrasilerinin için oyulmasının, Polonya veya Macaristan gibi ülkelerdeki parlamentoların izafeleştirilmesinin veya Türkiye'de başkanlık rejiminin dayatılmasının 2017'nin tam anlamıyla »Demokratörlük« döneminin başlangıcı olduğunu gösterdiğini tespit etmiştik. Nihayetinde otoriter neoliberal sermaye birikim süreçlerinin bu gelişmeyi gerekli kıldıklarını görmekteyiz. Nitekim bugün dünya çapında egemen sınıflar devasa meydan okumalara demokratik görünümlü parlamenter diktatörlükler oluşturarak yanıt vermektedirler. Ancak bunlar krizleri çözemedikleri gibi, daha da derinleşmesine neden olmaktadır.

Ona rağmen, bilhassa refah coğrafyalarındaki burjuva toplumlarının yığınlığa kapılmış korku toplumlarına dönüşmüş olmaları, keza savaş sonrası Avrupa'sında üzerinde mutabakata varılmış olunan burjuva toplumu değerlerinin ırkçı-ayırımçı-milliyetçi söylemlerin kitlesel karşılık

bulması sonucu atomize edilmeleri, toplumsal rıza üretimi için giderek daha kutuplaştırıcı siyasete başvuran egemen sınıfların işini kolaylaştırmakta ve parlamenter diktatörlüklere toplum nezdinde belirli bir meşruiyet kazandırmaktadır.

Ancak bunlarla birlikte dünya çapında insanlar arasında hoşnutsuzluk da artmaktadır. Refah coğrafyalarında dahi egemen siyasete duyulan güvensizlik derinleşmekte, gelir düzeyi ortalama üstü olan orta katmanlar arasında bile gelecekle ilgili kaygılar çoğalmaktadır. Her ne kadar egemen sınıfların başvurduğu kutuplaştırıcı siyaset toplumsal bölünmeleri artırsa da, emperyalist merkezlerden eşik ülkelere ve yoksul coğrafyalara kadar hemen her ülkede farklı biçimlerde ve şiddette toplumsal protestoların, direnç ocaklarının yaygınlaştıklarını görmekteyiz. Dünya sokakları yapısal eşitsizlikleri, yoksulluk ve sefaleti, savaşları ve militarizmi, iklim krizine yol açan koşulları, ırkçı-ayırımçı saldırı ve cinayetleri, otoriter neoliberalizm uygulamalarını protesto eden, iş ve onur, barış ve sürdürülebilir sosyo-ekolojik dönüşüm talep eden insanlar tarafından işgal ediliyor. Bu gelişmeler karşısında egemen sınıflar sokaklara dökülen kitlelerin taleplerine otoriter tedbirleri artırarak, kimi toplumsal gruba belirli tavizler sunup, diğerlerini ise daha da baskı altına alarak yanıt veriyor ve toplumsal protesto hareketlerinin bölünmesini, oluşan direncin zayıflamasını sağlıyorlar.

Öte yandan burjuva medyasının protestoları kriminalize eden yayınlarının da desteğiyle süregiden protestoların belirgin ve görünen değişimlere yol açmadıkları hissinin yaygınlaşması, sınıf çıkarlarını savunmak yerine »sosyal partnerlik« ihanetini sürdüren sendikal bürokrasi ile parlamentarizm batağından çıkmak istemeyen reformist solun da katkılarıyla direnç mekanizmalarının parçalarına ayrılmasına ve etkisiz kalmalarına yol açıyor. O açıdan burjuvazinin verdiği yanıtlarla belirli bir başarı elde ettiği söylenebilir. Ancak bu tek başına burjuvazinin bir başarısı değil, büyük ölçüde devrimci-demokratik güçlerin başarısızlığının da bir sonucudur.

Çünkü dünya komünist hareketinin parçalı ve zayıf hâlinin yanı sıra, devrimci-demokratik güçlerin öncülük, yol göstericilik ve direniş ocaklarını birleştiricilik yapamayacak derecede basiretsiz ve burjuvazinin tepeden dayattığı sınıf savaşı karşısında hareketsiz kalışı, kitlelerde yılgınlığa yol açmakta, dolayısıyla toplumsal protesto hareketlerinin sistemi tehdit edebilecek bir ivme kazanmalarını engellemekte ve işçi sınıfının büyük bir kesimi ile yoksul kitlelerin kutuplaştırıcı siyasetin sihrine kapılıp, zihinlerinin ırkçı-ayırımçı-milliyetçi söylemler ile zehirlenmesine izin vermelerini kolaylaştırmaktadır. Bu tespitimiz hemen her ülke için aynen geçerlidir.

Burjuvazinin meydan okumalar karşısındaki baygınlığı

Emperyalist burjuvazilerin karşı devrim sonrasındaki otuz yılda elde ettikleri mevkiiler ve toplumsal rıza üretimi ile iktidarlarını sürdürmedeki başarıları, egemen sınıfların dünya çapındaki devasa meydan okumalar karşısında baygınlık geçirdikleri gerçeğinin üstünü örtmemelidir. Nitekim iklim krizi ve Covid-19 Pandemisi sayesinde emperyalist-kapitalist dünya düzeninin yapısal sorunlarının yarattığı krizlerin derinleştiğini ve emperyalist güçler arasındaki çelişkilerin keskinleştiğini daha açık bir şekilde görebilmekteyiz. Egemen sınıflar dünya çapında iktidarları ellerinde tutmalarına, uluslararası kurumları işlevsizleştirmelerine, yerküre üzerinde yaratılan zenginlikleri daha pervasızca gasp etmelerine ve militarist aparatlarının üstün gücüne rağmen çoklu kriz ortamını aşamamakta, çözümsüzlükten kurtulamamaktadırlar. Ezilen ve sömürülen sınıflara, yani insanlığın ezici çoğunluğuna musallat olan tüm sorunlar, egemen sınıfları da kaygılandıran karaktere bürünmektedir.

Egemen sınıfları, emperyalist devletleri daha saldırgan, daha baskıcı, daha militarist ve daha pervasız kılan, dünya çapındaki iktisadi, siyasi ve toplumsal krizleri yaratan ve derinleştiren trendler karşısında çözümsüz kalıyor olmalarıdır. Bu trendleri kısaca şöyle sıralayabiliriz:

Kutuplaşma: Artan siyasi ve toplumsal kutuplaşma, her ne kadar bir egemenlik aracı olarak burjuvazinin iktidarını sürdürmeye yarıyor olsa da hem ülkeler içerisindeki ekonomik ve toplumsal sorunların kapitalist üretim tarzını aksatmayacak derecedeki çözümünü zorlaştırmakta, hem de sermaye fraksiyonları ve emperyalist güçler arasındaki çelişkilerin, yirminci yüzyılda olduğu gibi yumuşatılabilmesini engellemektedir. Kutuplaştırma siyaseti sermaye fraksiyonları ve siyasi

temsilcileri arasında radikal kesimleri güçlendirdiğinden, gerek ülkeler içerisindeki egemen sınıflar arasında mutabakatı ve kurallı rekabeti sağlayan hukuku zedelemekte, gerekse de dış politikadaki çıkar farklılıklarını öne çıkararak emperyalist devletler arasındaki çelişkileri keskinleştirmekte ve farklı coğrafyalardaki etki alanı çatışmalarını körüklemektedir. ABD emperyalizmi ve Avrupalı emperyalist güçler arasındaki çıkar çatışmaları ve stratejik farklar veya örneğin NATO ülkeleri arasında Akdeniz’de oluşan ihtilaf konjonktürü bu gelişmenin bir sonucudur.

Artan eşitsizlik ve toplumsal bölünmeler: Toplumsal rıza egemen sınıflar için, ister parlamenter isterse de doğrudan diktatörlük koşulları altında olsun, yaşamsal öneme sahiptir. Bilhassa 2008 krizinden bu yana ivmesi artarak devam eden gelir ve refah eşitsizliği süreçleri, sadece toplumsal bölünmeleri derinleştirmekle kalmamakta, aynı zamanda özellikle emperyalist merkezlerde siyasi ve ekonomik elitlere, yönetimlere ve devlet kurumlarına, yaygın medya ve sivil yapılanmalara karşı güvensizliği artırmakta ve dolayısıyla iç ve dış politika için zorunlu olan toplumsal destek temelini altını oymaktadır. Egemen sınıflar her türlü politikaya toplumsal rızayı sağlamak için en azından toplumun yarısına refah, fırsat eşitliği ve zenginleşmeden pay alma gibi vaatler vermek zorundadırlar. Artan eşitsizlik ve toplumsal bölünmeler böylesi vaatlerin inandırıcılığını yitirmelerine ve böylelikle toplumsal rıza üretiminin zorlaşmasına neden olmaktadır.

Covid-19 Pandemisinin etkisiyle derinleşen krizler egemen sınıfların kriz yönetimini olumsuz etkilemekte ve hükümetlerin siyasi dikkatlerini ve mali kaynakları ülkelerindeki ivedi sorunların çözümüne yönlendirmek zorunda kalışları nedeniyle emperyalist ittifaklar ve tek tek ülkelerdeki farklı sermaye fraksiyonları arasındaki çatlaklar genişlemektedir. Emperyalist devletlerin Pandemiyle başa çıkmak için parlamentoların onayını almadan karar altına aldıkları tedbirlerin burjuva özgürlüklerini kısıtlaması, toplumda olduğu kadar, siyasi ve ekonomik elitler arasında da hoşnutsuzluğa yol açmaktadır. Pandeminin ekonomik sonuçlarının hafifletilmesi için mobilize edilen mali kaynakların dağılımı üzerine sermaye fraksiyonları arasındaki rekabetin sertleşmesi, hem hükümet politikalarının karar altına alınma süreçlerini zorlaştırmakta hem de elitler arası tartışmaların kamuoyuna taşınması ile egemen siyasete yönelik güvensizlik ve toplumsal bölünmeler hızlanmaktadır.

İklim krizinin iktisadi ve siyasi yükleri: Doğal felaketlere ve kuraklıklar, yoğun yağışlar, orman yangınları, seller ve toprak kaymaları gibi sonuçları olan aşırı hava durumlarına yol açan iklim krizi dünya çapında tarımı, gıda maddeleri üretimini ve kritik alt yapıları olumsuz etkilemektedir. İklim krizine yönelik politikalar da şimdiye kadar görülmemiş ihtilaf potansiyellerini açığa çıkarmakta, kamuoyu tartışmalarında kutuplaşmalara neden olmaktadır. İklim krizinin neden olduğu değişimler, özellikle buzulların hızla erimesi, kutuplardaki doğal kaynaklar ve gemi seferlerine açılan deniz yolları üzerine uluslararası ihtilafları artırmakta, emperyalist güçler arasındaki güvenlik politikası çelişkilerini keskinleştirmektedir. İklim krizi istisnasız tüm ülkeleri iktisadi ve siyasi yükler altına sokmakta, uluslararası kurumlarda iklim korunması için gerekli olan harcamaların dağılımı konusunda ayrışmalar yaşanmaktadır.

Ekonomilerin yeniden yapılandırılması: Teknolojik gelişmeler, otomasyonun hızlanması ve dijitalleşme, bunlarla birlikte üretim süreçlerinin farklı coğrafyalara dağıtılması ve uluslararası tedarik zincirlerinin üretim için belirleyici rol oynaması, emperyalist ülkelerdeki sınai üretimi etkilemekte ve ekonomilerin giderek daha hızlı biçimde bir yeniden yapılandırılma süreçlerine girmesine neden olmaktadır. Bunun sonucunda özellikle sınai üretim ağırlıklı bölgelerde fabrika ve işletmelerin kapatılmasıyla ve yapay zekâ, üretim robotları ve çalışanların üretkenliğinin artırılmasıyla işsizlik ve yoksulluk hızla artmakta, sanayi ağırlıklı bölgelerin sosyal dokusu değişime uğramakta, gentrifikasyon (kentsel dönüşüm) süreçleri ile yoksul kesimler kent dışına itilmektedirler. Mali hacmi büyük bir ivmeyle büyüyen dijital sektörün birkaç büyük tekelin elinde yoğunlaşması emperyalist ülkeler arasındaki rekabetin kızışmasına yol açmakta, bilhassa ABD’nin koruyucu gümrükler ve yasal yaptırımlarla müttefiklerine karşı bile ticaret savaşlarını körüklemesi, emperyalist cephedeki çıkar çatışmalarını sertleştirmektedir.

Transatlantik gerilimlerin artması: Emperyalizmin vurucu gücü olarak »Komünizm tehdidine« karşı kurulan NATO ile 2000 yılında karar altına alınan »Lizbon Stratejisiyle« bağımsız

Avrupa savunma politikaları geliştirmeye çalışan AB arasında ayyuka çıkan koordinasyon ve iş birliği sorunları, transatlantik müttefikler arasında zaten ticaret çatışmalarıyla çeşitlenen gerilimlerin artmasına neden olmaktadır. 21. devletin hem NATO hem de AB üyesi olmasına rağmen, AB-NATO-Diyaloğu adı altına kurumsallaştırılmaya çalışılan »Stratejik İş Birliği« bu gerilimleri azaltamamakta ve ittifaklar içerisindeki, örneğin NATO üyeleri olan Türkiye ve Yunanistan ile AB üyesi Kıbrıs arasındaki gibi, farklı ihtilafları çözmemektedir. Bu çerçevede Alman ve Fransız emperyalizmlerinin AB’ni uluslar üstü bir devlet aparatı hâline getirme çabaları da transatlantik müttefikler arasındaki gerilimleri artırmakta ve NATO üyeleri arasında çelişkilere neden olmaktadır.

Stratejik, ama yapısal çelişkiler

Emperyalist güçler arasındaki gerilimlerin, çıkar çatışmalarının ve çelişkilerin dünya çapındaki mutlak hakimiyeti elde etme rekabeti çerçevesinde atılan uzun vadeli stratejik adımlara dayandığını, ancak özünde bunların asıl maddi temelini yapısal olduğunu vurgulamaya gerek yoktur herhalde. Gene de bazı somut güncel örneklerle değinmek yerinde olacak.

Bu noktada AB’nin öncü gücü Alman emperyalizmi ile ABD emperyalizmi arasındaki ekonomik ilişkileri ele alalım. Son yıllarda, özellikle Trump’ın başkan seçilmesinin ardından, İkinci Dünya Paylaşım Savaşından bu yana betona dökülmüş gibi sağlam görünen ABD-F. Almanya dostluğunda ciddi çatlaklar oluştu. Egemen siyasetin söylemlerine ve burjuva medyasının yorumlarına bakınca, »Trump’ın irrasyonel ve milliyetçi politikalarının buna neden olduğu« görüşünün telkin edilmeye çalışıldığını görürüz. İki tarafın da karşılıklı suçlamaları ABD ve F. Almanya’daki iktidar ilişkilerinin sürdürülebilmesini sağlayan toplumsal rıza üretimi için kullanıldıklarını biliyoruz. Bu çerçevede Trump F. Almanya’yı »haddi bildirilmesi gerek rakip« olarak nitelendirirken, Merkel hükümeti de açıktan Trump’ın rakibi Joe Biden’i destekliyor.

Ancak ekonomik verilerin konuştuğu dil, bu hamaset söyleminden çok farklı: Alman İstatistik Dairesinin bildirdiğine göre 2018’de F. Almanya’dan ABD’ne yapılan 113,3 milyar Euro’luk ihracat toplam ihracatın yüzde 8,6’sını oluşturuyordu. Buna karşın ABD’nden yapılan ithalat 64,5 milyar Euro tutarındaydı. ABD, F. Almanya için Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC), Hollanda ve Fransa’nın ardından dördüncü sıradaki ithalat partneriyken, F. Almanya ABD açısından yedinci sıradaki ihracat pazarı oldu. Karşılıklı yatırımlara bakıldığında ise, Alman tekellerinin ABD’nde toplam 474 milyar Dolarlık yatırım yaptıklarını, ABD’li tekellerin ise F. Almanya’da 140 milyar Dolarlık yatırıma sahip olduklarını görebiliriz. Dünya Bankasının verilerine göre ABD ve F. Almanya birlikte dünya çapındaki GSMH’nin yüzde 45,8’ini ve doğrudan yabancı yatırımların yaklaşık yüzde 60’ını ellerinde tutuyorlar.

Görüldüğü gibi ABD-F. Almanya ilişkilerinin değeri bir hayli yüksek. Ancak ilişkilerin zedelenmesi önce Alman sermaye fraksiyonlarını vuracak. Bu nedenle F. Almanya’daki sermaye temsilcileri, bilhassa otomotiv tekelleri transatlantik gerilimlerin AB aracılığıyla azaltılması için çaba gösteriyorlar. Diğer taraftan ise verili olan bu karşılıklı bağımlılık ilişkisini, gene AB çatısı altında »stratejik otonomi« kazanarak dengelemeye çalışıyorlar.

F. Almanya açısından Avrupa’nın ortak çatı altında tek sesli güvenlik politikası geliştirmesi ve AB’nin dış politikasını ABD’nden bağımsızlaştırması bu »stratejik otonomi« için yaşamsal zorunluluk hâline gelmiş durumda. Ancak »Avrupa’nın güvenliğinin« ABD’nin nükleer şemsiyesine muhtaç olması, ABD-AB ilişkilerindeki asimetriyi büyütmede ve Avrupa’ya belirli bir »hükümlerlik« kazandıracak olan »stratejik otonomi« hedefine ulaşmayı zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte Doğu Avrupa ülkelerinin »güvenliklerini« ortak bir AB ordusuna teslim etmekten ziyade ABD’nin askeri gücüyle koruma yatınlıkları ayrı bir zorlaştırıcı faktör olarak varlığını koruyor. Böylelikle ABD ve AB, daha doğrusu Alman emperyalizmi arasındaki çelişkiler doğrudan Avrupa’daki emperyalist güçler arasında da çıkar çatışmalarına neden oluyor.

Alman-Fransız burjuvazilerinin AB çatısı altında dünya çapında düzen kurucu ve düzen koruyucu aktör olarak »stratejik otonomi« kazanma çabaları aynı zamanda ABD’nin ÇHC’ne karşı geliştirdiği saldırgan politikalarca da sekteye uğratılma tehdidi altında.

Tablo I: 2019 GSMH hacimleri (milyar Dolar olarak)

ABD	21.433
ÇHC	14.732
Japonya	5.080
F. Almanya	3.862
Hindistan	2.869
Güney Kore	1.647

Tablo II: 2019 İhracat hacimleri (milyar Dolar olarak)

ÇHC	2.499
ABD	1.643
F. Almanya	1.489
Japonya	706
Güney Kore	542
Hindistan	324

Tablolardan görülebileceği gibi, ÇHC Avrupalı emperyalist güçler açısından en az ABD kadar önemli bir partner ve pazardır. Bu durum da Avrupa için içinden çıkılamayan bir ikilem yaratmaktadır. Ne ABD ne de ÇHC vazgeçilebilecek pazarlar değildir.

Hâlihazırda Avrupa Batı'nın neoliberal ilerleme anlatısının çoktan sınırlarına geldiğinin ve en geç 2008 krizinden bu yana emperyalist güçlerin küresel hakimiyetlerinde üstleri kapatılamayacak çatlaklar oluştuğunun çok iyi farkında. ABD emperyalizminin ÇHC'ni siyasi-askeri-ticari araçlarla kuşatma politikası ve ÇHC yönetiminin buna kararlı direnç göstermesi sonucu oluşan kapışma hâli, Transatlantikçi veya Avrupacı olsun, Avrupa'nın önde gelen sermaye fraksiyonlarının çıkarlarını giderek daha fazla zedelemektedir. Bilhassa Çin piyasalarına girmek için devasa yatırımlar yapmış ve ÇHC'ne önemli tavizler vermiş olan ihracat sektörü, ABD politikalarının kendilerine büyük zararlar verebileceğini düşünüyor. O nedenle AB'nin ABD'nin ayrıştırma girişimine »Belirsizlik Toleransı« denilen bütünsel bir politika ile yanıt verilmesi isteniyor. Görüldüğü kadarıyla Alman ve Fransız tekeli burjuvazileri arasında iki temel kanı hâkim: Birincisi, Avrupa'nın dünya çapındaki değişimlerin bizzat parçası olduğu kanısıdır. İkincisi ise, ÇHC'nin iktisadî, siyasî, toplumsal ve kültürel açıdan Batı'nın istediği biçimde gelişmeyeceği gerçeğinin kabul edilmek zorunda olduğu kanısıdır.

Önde gelen Avrupalı sermaye fraksiyonları bu temel kanılardan hareketle ABD-ÇHC ikileminden kurtulmak için siyasi temsilcilerine baskı uygulamakta, hem transatlantik gerilimleri azaltacak adımlar ve tavizler verilmesini, hem de ÇHC başta olmak üzere, Pasifik bölgesine açılmayı istemektedirler. Aynı şekilde AB'nin savunma ve silahlanma için daha büyük bütçeler ayırması gerektiğini savunmaktadırlar. Çünkü Avrupa'nın karşı karşıya kaldığı bu ikilemi belirsizliklere katlanabilecek askeri ve siyasi güce erişemediği müddetçe aşamayacağını en iyi onlar bilmektedir. Bizim bildiğimiz ise, Lenin'den öğrendiğimiz kadarıyla, emperyalist-kapitalist dünya düzeninin yapısal krizlerinin kapitalizm koşulları altında çözülemeyeceği ve süreklilik kazanmış olan güncel belirsizlikler ve güvencesizlikler döneminin var olan gerilimleri azaltmaktan ziyade artıracaktır.

Emperyalizme dair bazı anımsatmalar

Dünya genelinde oluşan çoklu kriz ortamı ve küresel buhran beklentisinin yanı sıra, emperyalist güçler arasındaki çelişkilerin keskinleştiği, ABD-ÇHC ihtilafının sıcak savaşa dönüşme potansiyelinin arttığı; kısacası birden fazla derin ve tehlikeli çelişkinin Pandemi ve iklim değişimi ile katlanarak çarpıştıkları bir Momentumdan geçtiğimiz şüphe götürmüyor. Bu Momentumun bir diğer önemli özelliği olarak emperyalist-kapitalist dünya düzeninin kriz potansiyelleri ile emperyalist güçler arasındaki çelişkileri kontrol edebilmek/yönetebilmek için küresel bir tanzim sisteminin oluşturulma çabaları karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede IMF, Dünya Bankası, Dünya

Ticaret Örgütü gibi uluslar üstü kurumlar ile G7-G8 veya G20 Zirveleri bu çabaların araçları olarak ve uluslararası tekeli sermayenin çıkarlarını kollamak için kullanılmaktadırlar. Ancak bu araçlar aynı zamanda uluslararası tekellerin, emperyalist devletlerin ve emperyalist kümeleşmelerin birbirleriyle çelişen çıkarlarının çarpıştığı ve sert rekabetin yaşandığı alanlar olarak da öne çıkmaktadırlar. Bununla birlikte; oluşturulmak istenilen ve iktisadi-siyasi-askeri güç aparatı olarak görev yapması planlanan bu küresel tanzim sisteminin ana taşıyıcıları hâlâ ulus devletlerdir – her ne kadar 1989/1990 karşı devriminden bu yana asli rollerinde derin değişimlere uğramış olsalar da.

Tekelci devlet kapitalizminin uluslararasılaştırılma süreci neoliberalizm stratejisiyle hızlandırılmıştır. Neoliberalizm, kapitalist özel sermaye birikim koşullarını dizginsizleştirme ve sürekli kılma hedefini güden bir ideoloji ve politika olarak, hem egemen sınıflar arasındaki çatışmaları körüklemekte, hem de ulus devletler ile burjuva demokrasilerinin içlerini oymaktadır. Kapitalist devlet, giderek belirli bir meşruiyet taşıyan parlamenter mutabakatın ötesinde, istikrarlı toplumsal çoğunlukları ve sosyal entegrasyonu örgütleyerek toplumsal rıza üreten yapı olmak yerine, salt tekeli burjuvazinin çıkarlarını gözetken otoriter idareci rolüne dönüşmüştür. Geleneksel burjuva demokrasileri aşılmış, parlamenter diktatörlükler oluşturulmaktadır.

Emperyalizmin gerici tansı ulus devletler içinde de hız kazanmıştır. Bir tarafta düzensizleştirme, esnekleştirme ve özelleştirme siyasetleri ile işçi sınıfının elde ettiği tüm kazanımlar geri alınmakta, sendikal, sosyal ve demokratik haklar budanmaktadır. Diğer tarafta ise, gerek ırkçı-faşist-milliyetçi-ayırıcı yaklaşımların teşvik edilmesi, gerekse de yaşamın her alanının militarizm baskısı altına sokulmasıyla toplumsal direnç mekanizmaları zayıflatılmakta, yasal sertleştirmeler, yasaklar ve anayasal hakların rafa kaldırılmasıyla totaliter polis devleti uygulamalarına geçiş başlatılmıştır.

Ulus devletler içerisindeki gericileşme tansı ile birlikte emperyalist saldırganlık tansı da ivme kazanmıştır. İkinci Dünya Paylaşım Savaşının reel sosyalist ülkeler yaratması ve sömürgecilik sisteminin yıkılmasıyla sonuçlanmasının ardından emperyalist ülkeler arasında ortak çıkarlar etrafında birleşmesiyle ertelenen tüm çelişkiler, reel sosyalizmin yenilgisiyle birlikte tüm şiddetiyle yeniden ön plana çıkmıştır.

Gene de emperyalist güçleri birleştiren ortak çıkarlar hâlen mevcudiyetlerini korumaktadırlar. Ve bunların en önemlisi dünya piyasalarını uluslararası tekellerin mutlak boyunduruğu altına sokmanın ve dünyanın tüm doğal kaynaklarına ulaşımı ellerine vermenin önünde duran engellerin ebediyen ortadan kaldırılmasıdır. Bu nedenle emperyalist güçler ekonomik yaptırımlarının yetersiz kaldığı durumlarda, emperyalist saldırı mekanizmasını devreye sokmakta, vekalet savaşları, işgaller, etnik ve dinsel çatışmaların körüklenmesi, ihtilaf yaratılması, otoriter ve faşizan işbirlikçi rejimlerin siyasi, askeri ve mali araçlarla desteklenmesi ile olası direniş potansiyellerini bertaraf etmeye çalışmaktadırlar. Aynı şekilde hâlâ sosyalist yönelimi olan ülkelerde sosyalist devrim sürecini geri döndürmek, karşı devrimi örgütlemek ve bu ülkelere neoliberal uygulamaları dikte etmek, emperyalist güçleri birleştiren ortak çıkarlar arasındadır.

Bununla birlikte emperyalist güçler ve kümeleşmeler arasında farklı rekabetler ve çıkar çatışmaları da gelişmekte, etki alanları üzerine sürtüşmeler artmaktadır. İlân edilmemiş bir »Üçüncü Dünya Paylaşım Savaşı« içerisinde olduğumuzu söyleyebiliriz. Ancak emperyalist-kapitalist dünya düzeni içerisindeki eşitsiz gelişim nedeniyle bu paylaşım savaşı ilk etapta ekonomik ve siyasi araçlarla veya farklı coğrafyalarda ihtilaflar, etnik çatışmalar, iç savaşlar, işgaller veya askeri sürtüşmeler olarak ifade edilebileceğimiz vekalet savaşlarıyla yürütülmektedir. Silahlanmanın ve savunma (!) giderlerinin artırılması, silah satışının rekor seviyeye ulaşması ve nükleer cephanelerin modernize edilmesi, farklı coğrafyalarda çatışmaların ve askeri ihtilafların körüklenmesiyle birlikte ilân edilmemiş olan bu savaşın sıcak savaşa dönüşme potansiyelini artırmaktadır. Ekonomik ve askeri güç dengelerinin değişmesi, dünya çapında hammadde kaynaklarının sınırlı hâle gelmesi ve tedarik zincirleri için yaşamsal önem taşıyan nakliyat yollarının kontrolü, sadece vekalet savaşlarına başvurulmasını değil, aynı zamanda emperyalist güçler arasındaki çelişkilerin askeri araçlarla çözülmesini de gündeme getirebilecek faktörlerdir.

Sonuç yerine: Değişen dünyanın değişmeyen gerçekleri

Doğru; şiddeti artarak süren emperyalist yayılcılığın ve orta katmanları eriterek hızla proleterleştiren, yoksulluğu yayarak kronikleştiren kapitalist sömürünün esir aldığı dünya hızla değişmektedir. Emperyalist-kapitalist dünya düzeninin yapısal krizleri, emperyalist güçler arasındaki çelişkilerin sertleşmesi ve yukarıda sıralamaya çalıştığımız trendler, egemen sınıfları değişen dünyanın meydan okumaları karşısından çözümsüzlüğe mahkûm etmektedir. Şu da doğru: dünyanın dört bir yanında çalışan sınıfların ve farklı toplumsal grupların biriken öfkesinin uluslararası düzlemde başkaldırı ve isyanları tetikleyerek aşağıdan direncin basıncını artırması, »eski düzene« karşı yıkıcı ve kurucu olması gereken örgütlü mücadele umudunu büyütmektedir. Hiç şüphesiz: Kapitalizm kendi »mezar kazıcılarını« üretmeye devam etmektedir hâlâ.

Ne var ki, tüm bu doğrular ezilen ve sömürülen toplumsal sınıf ve katmanların kurtuluşunun kendiliğinden olmayacağı, egemenlerin sınıf tahakkümlerini korumak için her yolu deneyecekleri ve Marx'ın deyimiyle »yarım kalan devrimin peşinden her zaman tam karşıdevrimin geldiği« gerçeğini değiştirmiyorlar. Örneğin Latin Amerika'nın yarım kalan devrimleri tam olarak bunu kanıtıyorlar. Halkın ezici çoğunluğundan yana olduklarını iddia eden güçler bir ülkede iktidara geldiklerinde mülkiyet ilişkilerini çoğunluğun lehine değiştirmeden, medyayı ve genel anlamda ekonomiyi demokratikleştirmeden, katılımcılığı sağlamadan ve devlet elindeki şiddet tekeli aparatında yapısal değişime gitmeden iktidarda kalabilmelerinin olanaklı olmadığı görülmüştür.

Savaşlar ve işgaller, yoksulluk ve sefalet, ekolojik felaketler, derinleşen krizler, militarizm ve faşizan gelişme günümüz emperyalist-kapitalist dünya düzeninin yapısal özellikleridir. Emperyalist-kapitalist dünya düzeninin belirsizlikleri ve güvencesizlikleri insanlığı tam anlamıyla uçurumun kenarına taşımıştır. İnsanlık, belki de yok olana dek sürececek karanlıklar çağının açılan kapılarından içeri adımını atmak üzeredir.

Bunu engelleyecek, bu kapıları kapatıp, yeni bir kapı açabilecek olan yegâne alternatif sosyalist devrimdir. Temel sorun, devrimci olmayan dönemlerde nasıl devrimci politika uygulanabileceğidir. Kendiliğinden gelişen toplumsal protesto olaylarının nasıl sınıf mücadelesine dönüştürülebileceğidir. Bu soruyu yanıtlayabilmek için kabul etmemiz gereken tek gerçek, reel sosyalizmin yenilmiş olmasına rağmen, hâlâ »kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı« içerisinde bulunduğumuz ve sosyalizme ancak devrimle ulaşabileceğimiz gerçeğidir. Başta komünistler olmak üzere, devrimci güçlerin ivedi görevi, kapitalizmin sivriliklerini törpülemekten vazgeçip, devrim mücadelesini örgütlemektir. Bu ise kendiliğinden olmayacaktır. Çünkü hiçbir şey yapmadan herhangi bir şeyin değişeceğini beklemek, tren garında vapur beklemek kadar anlamlı olacaktır.
